

یادداشت ماه

بخشی از سخنان آقای احمد مسجدجامعی قائم مقام وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در مراسم کتاب سال ۱۳۷۷.

کتاب سال جهانی، انتخاب خادمان نشر و استفاده از ظرفیت‌های مذهبی و اجتماعی نظیر کتابخانه‌های مساجد و سایر اماکن عمومی و فضاها، فرهنگی، کتاب را در مقام حوزه فرهنگی، شخصیت مستقلی بخشید. سازمان نشر در حالی روند رو به رشد را طی می‌کرد که همزمان با آن تغییرات شگرفی در ساخت اجتماعی و فرهنگی روی می‌داد. فرآیندهایی چون افزایش سطح سواد، گسترش مراکز آموزش عالی، رشد شهرنشینی، گسترش رسانه‌ها، تقاضا برای فعالیتها و محصولات فرهنگی را افزایش می‌داد. به این ترتیب، می‌توان نشانه‌های تحول ساختاری در حوزه فرهنگی «کتاب» را مشاهده کرد: افزایش تعداد عناوین، افزایش تعداد تولیدکنندگان، حضور گروههای اجتماعی رو به رشد در جمع مخاطبان و استفاده کنندگان کتاب، شکل‌گیری نهادهای و آئین‌های مربوط به کتاب.

۲- با وجود رشد و تحولی که در بخش کتاب روی داده است، هنوز وضع آن مناسب با شرایط اجتماعی و فرهنگی نیست. به نظر می‌رسد روند تحولات کتاب کندتر از روند تحولات فرهنگی و اجتماعی است. در حال حاضر برای هر ۱۰ روستایی، یک کتاب وجود دارد، و سرانه کتاب در کتابخانه مدارس یک کتاب است. میزان دسترسی اعضای کتابخانه‌ها به کتاب کاهش یافته است به این معنا که در سال ۱۳۶۵ به ازاء هر عضو ۱۱ جلد کتاب در دسترس بوده است، در حالی که این میزان در سال ۱۳۷۵ به ۲ جلد کاهش یافته است. در حالی که تعداد کتابهای کتابخانه‌ها در فاصله سالهای

در طول دو دهه که از عمر انقلاب اسلامی می‌گذرد، تحولات مهمی در حوزه کتاب روی داده است. این تحول که همراه با تغییراتی مهم در ساخت اجتماعی و فرهنگی جامعه است، عرصه جدیدی را فرا روی سیاستگذاران فرهنگی می‌گشاید.

مهم‌ترین وجه تحول در حوزه فرهنگی «کتاب» فرآیند تخصصی شدن و ایجاد سازمان حرفه‌ای نشر - در معنای وسیع آن - است. تخصصی شدن ناظر به شکل‌گیری حرفه‌های مختلف و به قصد فعالیت تخصصی خاص است، این فرآیند در درون نشر به معنای شکل‌گیری حرفه‌های مختلف است و در عملکرد معطوف به افزایش و تنوع عناوین کتابهای چاپ شده است. این امر باعث افزایش ظرفیت تولید در بخش کتاب شده است. نگاهی به وضعیت کتاب در سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۳۷۶ نشان می‌دهد که تعداد عناوین چاپ شده از رقم ۱۴۸۹ عنوان در سال ۱۳۵۶ به ۱۴۰۱۷ عنوان در سال ۱۳۷۶ رسیده است، یعنی ۹/۵ برابر رشد داشته است. هم‌چنین در سال ۱۳۵۶ در مجموع ۱۱۴ ناشر در کشور فعالیت می‌کردند که این تعداد هم اکنون به رقم نزدیک به ۳۰۰۰ ناشر افزایش یافته است، یعنی تقریباً بیش از ۲۰ برابر شده است.

در کنار آن برای رشد و توسعه حوزه فرهنگی «کتاب»، سیاستهای اطلاع‌رسانی و تشکیل مجامع و مراسم فرهنگی مورد تأکید قرار گرفت. برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب، برگزاری نمایشگاه‌های استانی، انتخاب کتاب سال، کتاب سال دانشجویی و

در این دوره همچون دوره‌های گذشته کتاب‌های چاپ اول سال گذشته به تفکیک طبقه‌بندی دیوبی در ۳۶ کمیته تخصصی بررسی شده‌اند.

انتخاب اولیه کتاب سال از میان ۶۲۶۷ عنوان کتاب چاپ اول صورت گرفته و در نهایت ۴۶۶ عنوان کتاب به مرحله دوم راه یافت. در کمیته‌های بررسی ۴۷۵ نویسنده و کارشناس از مراکز عملی، فرهنگی و دانشگاهی کشور حضور داشته‌اند. علاوه بر کتابهای برگزیده سال ۲۵ کتاب نیز مورد تقدیر قرار گرفته‌اند.

به منظور اعطای ششمین دوره جایزه جهانی کتاب سال نیز ۱۱۸۷ عنوان کتاب منتشر شده در سال میلادی گذشته در دو حوزه مطالعات اسلامی و مطالعات ایرانی بررسی شده است. ۲۱ نفر از صاحب‌نظران داخلی و خارجی کار داوری این دوره را انجام داده‌اند که سپاس خود را از زحمات آنان ابراز می‌دارم.

که هر یک به چابا و تجدیدنظرهای متعدد رسیده‌اند، به کلی خالی از نقص و غلط و بدون تعارض سلیقه‌ی نمی‌تواند باشد. از مهمترین اصولی که از مقولات اساسی در فرهنگ‌نویسی به شمار است و لازم است در تألیف فرهنگ‌های دوزبانه مورد توجه قرار گیرد و روش‌مندان رعایت گردد، برابردهی و برابریابی اصطلاحات و واژه‌هاست به جای تعریف لغوی که در این فرهنگ بیشتر به نظر می‌آید. تعریف قاموسی در شناخت و ادراک مراتب معنایی و تطبیق معانی برای غیر اهل زبان ارزشی چندان ندارد و در ترجمه هم کارآمد نیست.

از وجوه امتیاز و اعتبار فرهنگ چینی به فارسی آوانویسی‌های دقیق و علمی آن است که حتی آن را در میان فرهنگ‌های دوزبانه چینی به سایر زبان‌های زنده دنیا شاخص و ممتاز گردانیده است. آوانویسی به روش پین-ین Pin-yin انجام گرفته که از بین سایر روش‌های بین‌المللی آوانویسی چینی (مانند روش Wale-Giles) اکنون علمیت‌ترین و متداولترین آن‌هاست. آوا نویسی چینی براساس تلفظ زبان معیار ماندارین (Mandarian) به الفبای فونتیک، با توجه به خصلت هجایی زبان چینی و وجود واکه‌ها و همخوانی‌های مرکب و چند ترکیبی و نیز اختلاف لهجه‌های چینی از مسائل بسیار دقیق و حائز اهمیت در فرهنگ‌نامه‌نویسی چینی است و در این زمینه کاردانی و تخصص از ضروریات است. آوانویسی فرهنگ چینی به فارسی چندبار و در چند مرحله به وسیله زبان‌شناسان و متخصصان برجسته آوانویسی در انستیتو زبان‌های پکن یازبینی و بررسی شده است.

برای آگاهی بیشتر از این فرهنگ و نیز تاریخچه تدوین فرهنگ‌های چینی - فارسی رجوع شود به: مظفر بختیار، «فرهنگ چینی به فارسی»، کلک، شماره ۸۹-۹۳ (مرداد - آذر ۱۳۷۶) ص ۷۴۸-۷۴۱.

همان‌طور که اشاره شد، تألیف و چاپ این فرهنگ بزرگ با همکاری دانشگاهی و پژوهشی دانشگاه تهران و دانشگاه پکن انجام گرفته است. مؤلفان فرهنگ از استادان بخش زبان و ادبیات فارسی دانشکده خاورشناسی دانشگاه پکن و نیز چند نفر از فارسی‌دانان فارغ‌التحصیل دانشگاه پکن هستند که از طرف بخش فارسی دعوت به همکاری شده بودند. هر یک از مؤلفان جداگانه یک تا چند حرف مستقل را تدوین کرده و پروفسور زین یان شن (Zeng Yan sheng) استاد و رئیس بخش زبان و ادبیات فارسی و رئیس هیأت تحریریه فرهنگ با کوشش و پشتکاری تحسین برانگیز بر کارهای تألیف و چاپ نظارت داشته و آن را برنامه‌ریزی و هماهنگ کرده است.

به همین ترتیب استادان و ویراستاران ایرانی هر یک جداگانه ویرایش بخش‌های مستقلی را عهده‌دار بوده‌اند. همه مواد فارسی توسط مؤسسه لغتنامه دهخدا یازبینی نهایی شده است. نام مؤلفان و ویراستاران هر بخش در سرآغاز فرهنگ آمده است و حدود مسئولیت علمی هر یک مشخص شده است.

چند پیوست و ضمیمه نیز درباره نام کشورهای جهان و راهنمای استفاده از فرهنگ و کوتاه‌نوشتها و علامتهای اختصاری بعداً از طرف مؤلفان چینی به کتاب افزوده شده که به نظر ویراستاران و همکاران ایرانی نرسیده و مسئولیتی در ویرایش و تدوین آن نداشته‌اند.

فرهنگ چینی به فارسی در حدود هفت هزار ماده و هفتاد هزار مدخل دارد و حجم آن به سه میلیون و نیم کلمه در ۱۴۷۲ صفحه رحلی می‌رسد. مسلماً در چنین اثری پر حجم و بزرگ موارد اشتباه و نقصان و موجبات بروز اختلاف سلیقه بین اهل نظر وجود دارد و البته هیچ فرهنگ لغت، حتی فرهنگ‌های معتبر و متداول جهانی

تألیف و چاپ فرهنگ چینی به فارسی با همکاری پژوهشی دانشگاه تهران و دانشگاه پکن انجام گرفته است. قرارداد این همکاری دانشگاهی و پژوهشی در تیر ماه سال ۱۳۶۷ بین دانشگاه تهران و دانشگاه پکن و مؤسسه انتشاراتی شانگ‌وو که بزرگترین مرکز انتشاراتی و فرهنگ‌نامه‌پردازی در چین است به امضاء رسید. کار تألیف و تدوین فرهنگ چینی به فارسی با همکاری استادان چینی و ایرانی در سال ۱۳۷۲ پایان یافت و پس از نه سال همکاری مستمر علمی و اجرایی در نوروز ۱۳۷۶ از چاپ در آمد.

کسانی که ضمن آشنایی با چند زبان خارجی اندکی با اصول ساختار ظرفیتهای معنایی و کاربردی چینی آگاه باشند بر این نکته التفات خواهند داشت که به علت ساختار کاملاً مستقل زبان چینی از زبان فارسی و بسیاری از زبانهای زنده جهان، فرهنگ‌نویسی دوزبانه چینی ویژگیها و مسائلی خاص و متفاوت با فرهنگ‌نویسی در زبانهای دیگر دارد. آهنگین بودن زبان چینی که تکیه و آهنگ کلام در تمایز وجوه مراتب معنی و درجات دلالت نقش عمده و تأثیر عاطفی موسیقایی دارد، توأم با حس آمیزی خط اندیشه‌نگار چینی، که تصویر و نمای معنی را در ذهن مجسم می‌کند، ظرافتهایی در نوشتار به این زبان می‌بخشد که در بسیاری از موارد انتقال این معانی در حد و رسم متعارف تعریفات قاموسی نمی‌گنجد.

توجه به این موانع و مشکلات که در فرهنگ‌نگاری روشمند و علمی دوزبانه چینی در سطح جهانی وجود دارد، اهمیت و ارزش تدوین و تألیف فرهنگ چینی به فارسی و توفیق نسبی پدیدآورندگان آن را بهتر مشخص و نمایان می‌سازد.

فرهنگ چینی به فارسی

کتاب سال ۱۳۷۷

فرهنگ چینی به فارسی

به کوشش مؤسسه لغت نامه دهخدا (وابسته به دانشگاه تهران) و مرکز پژوهشهای فرهنگ ایران در دانشگاه پکن

پکن: مؤسسه انتشارات شانگ وو، ۱۹۹۷

رحلی، ۱۴۷۲ ص. (متن) ۳۱+ ص. (پیشگفتار به زبان فارسی و چینی)

دیوان حافظ تصحیح و تدوین دکتر رشید عیوضی در شانزدهمین دوره معرفی کتاب سال به عنوان کتاب برگزیده معرفی شد، به همین انگیزه گفت و گوی کوتاهی با ایشان انجام دادیم که می‌خوانید.

○ دیوان حافظ را اولین بار در چه سالی و با همکاری چه کسی تصحیح کردید؟

● دیوان حافظ را اولین بار در سال ۱۳۵۶ و با همکاری دکتر بهروز چاپ و منتشر کردم. در مقدمه دیوان حافظ که امسال برنده کتاب سال شد، به این همکاری اشاره کردم. در آن زمان ما بر اساس ۳ نسخه کامل کهن، دیوان حافظ را تصحیح و تدوین کرده بودیم. اما بعد من با مراجعه به نسخه‌های متعدد دیگر به فکر تصحیح مجدد افتادم و از آنجایی که دکتر بهروز حدود پانزده سال است در خارج از ایران هستند، طبعاً همکاری ایشان در تدوین و تصحیح دیوان اخیر عملاً مقدور نبوده است.

○ دیوان حافظ را بعدها بر اساس چند نسخه تصحیح و تدوین کردید؟

● چاپ اخیر بر اساس هشت نسخه کامل کهن منزه به سالهای ۸۱۳ تا ۸۲۷ یعنی از ۲۱ تا ۳۵ سال بعد از وفات حافظ تدوین و تصحیح شد و از میان این هشت نسخه، نسخه مورخ ۸۱۹ تاکنون در هیچ یک از تحقیقات دیگر مورد استفاده قرار نگرفته است.

○ شیوه شما در تصحیح دیوان حافظ بر چه مبنای اصولی و علمی بنانهاده شده است؟

● در تصحیح متون کهن روش معمول و مورد قبول محققان این است که کهن‌ترین نسخه را اساس قرار می‌دهند و نارسائی‌ها و غلط‌ها را از روی نسخه‌های متأخر بر کهن‌ترین نسخه رفع می‌کنند، ولی در مورد تصحیح دیوان حافظ به کار بستن بی‌قید و شرط این روش کارساز نیست، زیرا می‌دانیم که حافظ خود پیوسته در کار تهذیب اشعار خود بوده و بیشترین اختلاف ضبط‌ها از این رهگذر پدید آمده است.

گذشته از آن، با توجه به اینکه فاصله تاریخ کتابت نسخ مورد استفاده با همدیگر از یک تا پنج سال و

فاصله نخستین آنها با هشتمین ۱۴ سال است. نمی‌توان گفت در این هشت نسخه، کدام غزل در کدام نسخه مطابق آخرین نظر حافظ است. بنابراین مبنای تصحیح بنده در محدوده همان هشت نسخه کهن یا در نظر گرفتن اهمیت انکارناپذیر نسخ کهن تر و بها دادن به ضبط اکثریت اثر و در موارد ضرورت، تمسک به ملاک‌های نقد ادبی مبتنی بر خود دیوان و طرز تفکر و شیوه بیان حافظ بوده است. و من این مطالب را به طور مشروح در مقدمه بیان کرده‌ام.

○ اصولاً تفاوت دیدگاه شما با مصححان دیگر دیوان حافظ چون قزوینی، خانلری و سایه در چیست؟

● نخست باید عرض بکنم که علامه فقید محمد قزوینی از بنیانگذاران تصحیح علمی در ایران است و ما هر چه می‌دانیم از آن بزرگمرد یاد گرفته‌ایم، چنانچه در مقدمه نوشته‌ام، نسخ مصحح قزوینی از پشتوانه دقت نظر و امانت علمی آن مرحوم برخوردار بود و با مدارک موجود آن زمان ایشان بهترین نسخه را تهیه کرده بودند ولی با گذشت نزدیک به ۴۰ سال و پیدا شدن نسخ کهن تر و صحیح تر، تصحیح مجدد دیوان نیازی اجتناب‌ناپذیر و انتشار نسخه مصحح استاد خانلری پاسخ بدین نیاز بوده است. استاد خانلری در تهیه نسخه خود از روش علمی استفاده کرده است ولی متأسفانه در برخی موارد نارسائی‌ها بدان راه یافته است و ضمناً از آنجا که سلیقه‌ها مختلف است، بنده علاوه بر رفع آن نارسائی‌ها با تمسک به نقد ادبی در مواردی ضبطی غیر از ضبط مختار ایشان را برگزیدم و از این رو نسخه بنده با نسخه ایشان چه در تدوین و چه در تصحیح تفاوت‌هایی دارد که دلایل هر یک را چه در مطاوی اختلاف نسخه‌ها و چه در ضمن یادداشت‌ها بیان کرده‌ام، اما درباره نسخه مصحح شاعر گرانمایه و عزیز جناب سایه باید عرض کنم نسخه ایشان از پشتوانه سی نسخه خطی مکتوب در قرن نهم و یک نسخه چاپی قدسی برخوردار است ولی با روشی که ایشان در تنظیم و تصحیح اختیار کرده‌اند، نسخه ایشان هم با نسخه دکتر خانلری و هم با نسخه ما اختلاف‌های فراوانی پیدا کرده است.

○ به سلیقه اشاره کردید، ذوق و سلیقه شما تا چه اندازه در تصحیح اشعار حافظ دخیل بوده است؟

● منظور بنده از ذوق و سلیقه، طرز تدوین است.

زیرا در تصحیح دیوان حافظ هیچ سلیقه شخصی را اعمال نکرده‌ام. من بر این اعتقادم که هیچ مصححی نباید ذوق و سلیقه شخصی خود را به هنگام تصحیح دیوانی دخالت دهد، زیرا با اعمال نظر شخصی، به اصل نسخه خدشه وارد خواهد آورد. بنابراین اگر چه ذوق سلیم عامل مهمی در تصحیح شعر به شمار می‌آید اما اعمال سلیقه شخصی امری مردود است.

○ علت انتخاب کتاب شما به عنوان کتاب سال ۷۷ چه بود؟

● اولاً، ذلک فضل من الله و ثانیاً این سؤال را بهتر است داوران محترم پاسخ دهند، ولی آنچه به نظر من می‌رسد این است که تهیه این دیوان بر اساس مدارک قابل اعتماد و اعمال روشی دقیق و احتیاط‌آمیز و بدون دخالت دادن ذوق شخصی صورت گرفته است.

○ نسخه موجود که امسال برنده کتاب سال شد، دارای اغلاط چاپی است چرا؟

● متأسفانه چهار غلط چاپی مزاحم در متن و چند غلط در مواضع دیگر در آن راه یافته است که در غلط‌نامه همراه کتاب ملاحظه می‌فرمایید دلیل آن وسواس بیش از حد بنده است که نه در رونویسی و نه در تصحیح مطبعی کسی را دخالت نداده‌ام و دیگر اینکه به قول ایرج:

ندهد شربت شیرین به کسی

که نیفتد به درونش مگسی

امید است در چاپ دوم نیازی به غلط‌نامه نباشد.

○ آیا شما ضرورتی بر تصحیح مجدد دیوان حافظ از سوی دیگران می‌بینید؟

● تا زبان فارسی هست، دیوان حافظ به روش‌های مختلف تصحیح و به صورت‌های گوناگون چاپ خواهد شد ولی تصحیح مجدد واقعی آن در صورتی امکان‌پذیر است که نسخه یا نسخه‌هایی کهن تر پیدا شود که دارای ضبط‌های برتر و یا حاوی اشعاری اصیل و مسلم و ناشناخته از حافظ باشد. و با تجربیاتی که بنده در طول بررسی نسخ کهن دیوان حافظ به دست آورده‌ام انتظار به دست آمدن نسخه یا نسخی با شرایط یادشده بی‌نتیجه خواهد بود.

○ از همکاری شما برای گفت و گو سپاسگزاریم.

● من هم از فرصتی که در اختیارم گذاشته‌اید، بی‌نهایت تشکر می‌کنم. □

کتاب سال ۱۳۷۷

حافظان حافظ

گفت و گو با دکتر رشید عیوضی

اندیشه‌های فلسفی در قرن سوم به دنبال نهضت ترجمه وارد حیات فرهنگی ایران شد و مترجمان اولیه نظیر ابن ابی اصیبعه، حنین ابن اسحاق، قسطابن لوقا و... سعی در انتقال میراث فلسفه‌ی یونانی کردند؛ با ترجمه‌ی متون فلسفی افلاطون و ارسطو، فیلسوفان اولیه‌ی مسلمان چون الکندی، فارابی و ابن سینا، کاخ بلند فلسفه در دوره‌ی اسلامی را برپای داشتند. دومین دوران ترجمه‌ی فلسفه‌ی یونانی و شکل مدرن آن از دوران انقلاب مشروطیت شروع می‌شود. نخستین متن جدید فلسفی گفتار در روش دکارت بود که توسط ملا لاچار به سال ۱۲۲۷ قمری به فارسی ترجمه شد. از آن دوران کم و بیش متونی از فلسفه‌های یونانی و غربی توسط مترجمان منتشر شد، اما تنها کلیه‌ی آثار افلاطون و فلوپین بود که به همت و پشتکاری دکتر محمدحسن لطفی تبریزی به زبان فارسی ترجمه شد و محققان فلسفه و علاقه‌مندان را از مراجعه به ترجمه‌های دست دوم و چندم رهانید. کتابشناسی حاضر به پاس قدردانی از زحمات دکتر لطفی و آگاهی

محققان فلسفه از ترجمه‌های ایشان تنظیم شده و ترجمه‌ها به ترتیب تاریخ انتشار در زبان فارسی منظم شده است.

دکتر محمدحسن لطفی به سال ۱۳۹۸ شمسی در تبریز متولد شده و بعد از گذراندن مدرسه‌ی ابتدایی و متوسطه به سال ۱۳۱۷ ش. وارد دانشکده‌ی حقوق دانشگاه تهران شد. وی بعد از اتمام دوره‌ی دانشکده، در سال ۱۳۲۲ با استفاده از بورس تحصیلی، به استانبول رفت. در آن جا به دنبال یک حادثه‌ی غیر منتظره، موفق به دریافت بورس از موسسه‌ی اوقاف هومبولدت آلمان شده و در سال ۱۹۴۳ میلادی عازم آلمان شده و در دانشگاه گوتینگن تحصیل در دوره‌ی دکتررا شروع و موفق به اخذ درجه‌ی دکتر در حقوق جزایی از آن جا می‌شوند. دکتر لطفی بعد از موفقیت در تحصیلات دانشگاهی به مدت چندین سال در آلمان به عنوان دستیار استاد زبان فارسی مشغول بوده و به سال ۱۹۴۷ م. به ایران بازمی‌گردند و بعد از توقف سه ساله در سال ۱۹۵۰ م. دوباره به آلمان مراجعت می‌کنند. در این دوران دکتر لطفی با خانم زیگرید دانشجوی ادبیات روسی ازدواج می‌کنند.

دکتر لطفی بعد از توقیف کوتاه در آلمان به ایران بازگشته و در جریان نهضت ملی شدن نفت به

فعالیت‌های سیاسی روی می‌آورد، اما با وقوع کودتای ۲۸ مرداد و دستگیری و محاکمه‌ی مصدق از کار سیاسی دلسرد شده و به فعالیت‌های فرهنگی روی می‌آورند. حسب سخن ایشان، همزمان با محاکمه‌ی مصدق در دادگاه نظامی تهران، دکتر لطفی به ترجمه‌ی رساله‌ی آپولوژی افلاطون اقدام نموده و آن را با عنوان «محاکمه‌ی سقراط» که در واقع اعتراضی به جریان محاکمه‌ی مصدق بود، منتشر می‌کنند. این ترجمه سرآغاز ترجمه‌ی آثار فلسفی به قلم وی است. لطفی در آغاز کار ترجمه‌ی آثار افلاطون، یازده رساله را با همکاری رضا کاویانی ترجمه کرده و بعد از فوت وی، با همت و پشتکار، تمامی رسالات فلسفی افلاطون را به اتمام می‌رسانند. دکتر لطفی با مطالعه و ترجمه‌ی آثار افلاطون مجذوب افکار این فیلسوف شده و برای سهل کردن فلسفه‌ی وی و آگاهی بیشتر خوانندگان، آثار دیگری درباره‌ی افلاطون را ترجمه می‌کنند؛ «زندگی افلاطون و آثار او» (۱۳۳۳) از جمله‌ی این متون به شمار می‌رود که بعد از کارهای محمدعلی فروغی، گشایشی در راه آشنایی خوانندگان ایرانی با فلسفه‌ی یونان است. دکتر لطفی در طی مدت نزدیک به چهل سال، عمده‌ترین مشغله‌ی خود را در ترجمه‌ی آثار کلاسیک و متون اصلی فلسفه قرار داده و با ترجمه‌ی بیش از

علی اصغر حق‌دار

کتابشناسی توصیفی

دکتر محمدحسن لطفی تبریزی

ده هزار صفحه خدمت ارزشمندی به جامعه‌ی علمی ایران در دهه‌های گذشته انجام داده است. همان‌طور که از فهرست آثار ترجمه شده‌ی دکتر لطفی روشن است، بیشترین حیطه‌ی کاری ایشان، فلسفه‌ی افلاطون بوده و آن‌چنان که خود اشاره داشته‌اند، متون تاریخی دیگر را عمدتاً برای روشنگری اندیشه‌های افلاطون ترجمه کرده‌اند. بخش دیگری از ترجمه‌های ایشان اندیشه‌های سیاسی ماکیاولی و آثار ارسطوست که به زودی شاهد انتشار آن‌ها خواهیم بود.

۱- زندگی و آثار افلاطون (جلد اول: دوره جوانی)، ویلامووتیس مولندورف، تهران، انتشارات صفی علیشاه، چاپ اول، ۱۳۳۲.

افلاطون به سال ۴۲۸ قبل از میلاد در یک خانواده‌ی اشرافی آتن به دنیا آمد و دوران اولیه‌ی زندگی خود و ایام جوانی‌اش را به اشتغالات معمولی مشغول بود. در سن ۲۰ سالگی به حلقه‌ی دوستان و شاگردان سقراط درآمد و مصرانه به آموزش فلسفه پرداخت. مولندورف در جلد اول کتاب خود، محیط اجتماعی آتن و چگونگی پرورش اشرافی افلاطون را تا دوران آشنایی او با سقراط گزارش می‌کند. منابع اصلی کار مولندورف، تالیفات افلاطون است که در بخش‌هایی از آن‌ها، به شرح

پرورش فکری خویش پرداخته است. این کتاب جلد دوم نیز دارد که تاکنون به زبان فارسی ترجمه نشده است. مولف این کتاب یکی از مدرسان و افلاطون‌شناسان معروف است و یکی از مستندترین شرح‌حال‌های افلاطون را عرضه داشته است.

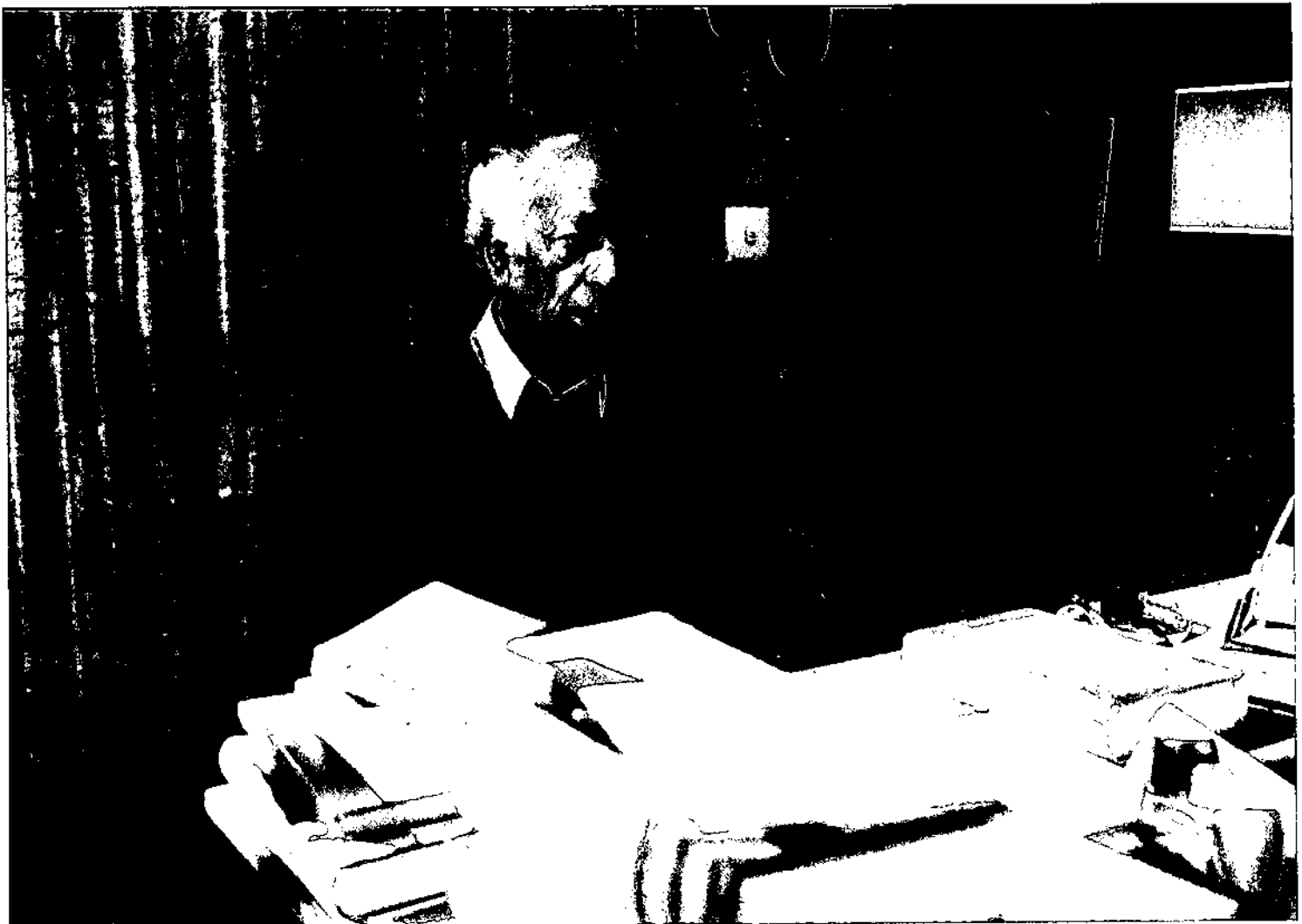
۲- دوره آثار افلاطون (۴ جلد)، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۵۷، رقعی.

افلاطون اولین فیلسوفی است که اندیشه‌های خود را به سبک بدیع ادبی و نظام‌مند برای آیندگان به یادگار گذاشته است. پیش از وی فلاسفه‌ی ایونی، انگاره‌های فکری خویش را به شکل گزیده‌گویی تحریر می‌کردند و حوادث تاریخ به ندرت مکتوبات آنان را به نسل‌های بعدی منتقل کرده است. افلاطون در ۲۶ رساله‌ی فلسفی - ادبی اصول کلی و توضیحات لازم را در خصوص فلسفه‌ی خویش به ثبت رسانده است. تمامی این رسالات به همت دکتر لطفی به زبان فارسی درآمده‌اند. عناوین رسایل افلاطون عبارتند از: ۱- آپولوژی (خطابه‌ی دفاعی سقراط) ۲- کریتون ۳- پروتاگوراس ۴- ایون ۵- لاکس ۶- لیزیس ۷- خارمیدس ۸- اوتیفرون ۹- هیپپاس بزرگ ۱۰- گریاس ۱۱- منون ۱۲- اوینیدم ۱۳- هیپپاس کوچک ۱۴- کراتیلوس ۱۵- منکسنوس ۱۶- مهمانی ۱۷-

فایدون ۱۸- جمهور ۱۹- ته‌ته تتوس ۲۰- پارمنیدس ۲۱- سوفیست ۲۲- مرد سیاسی ۲۳- فیلیس ۲۴- تیمائوس ۲۵- کریتیاس ۲۶- قوانین و تتمه‌ی آن. بخشی از این رسالات و جمهور در دهه‌های سی و چهل توسط محمود صناعی نیز به زبان فارسی ترجمه شده بود.

۳- افلاطون، کارل یاسپرس، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۵۷، ۱۸۸ ص، رقعی.

این کتاب نیز ترجمه‌ی بخش دیگری از کتاب «فیلسوفان بزرگ» کارل یاسپرس است. در کتاب حاضر زندگی و فلسفه‌ی افلاطون و تأثیری که او در طول تاریخ از خود برجای گذاشته، با نگاهی فلسفی بازگو شده است. کتاب دارای چهار فصل است: ۱. زندگی افلاطون - نوشته‌های او - شرایط فهمیدن فلسفه افلاطون که مراحل مختلف رشد فکری و سیر و سفرهای افلاطون را بیان می‌کند و نوشته‌های افلاطون را بر حسب تاریخ تصنیف آن‌ها در چهار گروه معرفی می‌کند. ۲. فلسفه افلاطون که بر پایه‌ی متون و نوشته‌های افلاطون در سه عنوان: تفکر افلاطونی - ابلاغ آن - و جوهر این تفکرات، به طرح مسایل فلسفی نظیر مُثُل افلاطونی، دیالکتیک و نظریه‌ی عشق افلاطونی پرداخته است. ۳. بیان خصوصیات و نقد

عقاید افلاطون، که شامل انتقادات فلسفی کارل یاسپرس بر افلاطون در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و فلسفی می‌باشند و در ضمن این انتقادات، مقایسه‌ای میان اندیشه‌های افلاطون با انگاره‌های دینی کتاب مقدس نیز صورت گرفته است. ۴. تاثیر افلاطون در طول تاریخ، نیز گزارشی اجمالی از سیر تاریخی اندیشه‌های افلاطونی از آکادمی تا قرن نوزدهم را در خود جای داده است. تاثیر افلاطون در فلسفه‌ی ارسطو، فلاسفه‌ی اسکندران، قرون وسطی و عصر روشنگری از گسترش فلسفه‌ی افلاطون در طول نزدیک به دو هزار سال خبر می‌دهد.

۴- سقراط، کارل یاسپرس، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۵۸، ۱۰۵ ص، رقعی.

در دوران پراشوب و درهم ریخته‌ی قرن پنجم قبل از میلاد، آتن نیز دستخوش بحران بود و ظهور سوفسطائیان بیش از پیش حقیقت را در هاله‌ای از شک و تردید فرو برده بود. سوفسطائیان عده‌ای از دانش‌آموختگان بودند که در قبال دریافت مزد، دانش را در اختیار ارباب خود قرار می‌دادند و به حقانیت ادعاها اعتنایی نداشتند. سقراط در مقابل این عده، خود را دوستدار دانش (فیلسوف) نامید و تمامی زندگی خود را صرف آموزش جوانان در حقیقت‌یابی و اعتقاد عقلانی قرار داد. یاسپرس در میان فلاسفه‌ی بزرگ به شرح حال و افکار سقراط پرداخته و با استناد به منابع یونانی، خصوصاً نوشته‌های افلاطون سیمایی حکیمانه از سقراط و جریان اعدام او را به تصویر می‌کشد. یاسپرس کتاب خود را در بخش‌های مستقل به تشریح تربیت اجتماعی سقراط، شاگردان سقراط و تاثیر افکار سقراط در تاریخ فلسفه‌ی یونانی و غربی اختصاص می‌دهد.

۵- آغاز و انجام تاریخ، کارل یاسپرس، تهران،

انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۶۳، چاپ دوم: ۱۳۷۳، ۳۷۱ ص، رقعی.

تاریخ همیشه یکی از مسایل اصلی فیلسوفان بوده است و هر کدام از فلاسفه بر پایه‌ی دیدگاه فلسفی خود، تاریخ را به بحث گذاشته است. کارل یاسپرس نیز در این کتاب نظریه‌ی دوره‌ی محوری خویش را در فلسفه‌ی تاریخ مطرح کرده و بر اساس اعتقاد به این که پر بارترین دوره‌ی تاریخ انسان‌ها در حدود ۵۰۰ ق. م بوده و هر چه تاریخ پیش آمده عطف به آن دوره است، به نظریه‌ی دوره‌ی محوری رسیده است. کتاب از سه بخش تشکیل شده است: بخش نخست: تاریخ جهان در یک مقدمه و هشت فصل که طرح کلی تاریخ جهان و تمدن‌های بزرگ را به بحث گذاشته است. بخش دوم: حال و آینده، در چهار فصل که وضع کنونی جهان و نقش علم و فن را در آن مطرح کرده است. بخش سوم: معنی و فایده‌ی تاریخ، دارای یک مقدمه و پنج فصل به بحث از مرزهای تاریخ و ساخت‌های بنیادی تاریخ پرداخته و نگاهی فلسفی به تاریخ را در خود جای داده است. یاسپرس در این کتاب تاریخ را به سه دوره‌ی اسطوره‌ای - محوری و پس از دوره‌ی محوری تقسیم می‌کند و بحث خود را بیشتر بر توضیح دو دوره‌ی محوری و پس از آن متمرکز می‌کند. از نظر یاسپرس، ظهور پیامبران در دوران اسطوره‌ای و فیلسوفان یونانی در دوران محوری، شالوده‌ی دوران حال در تاریخ انسان‌ها را تشکیل می‌دهد.

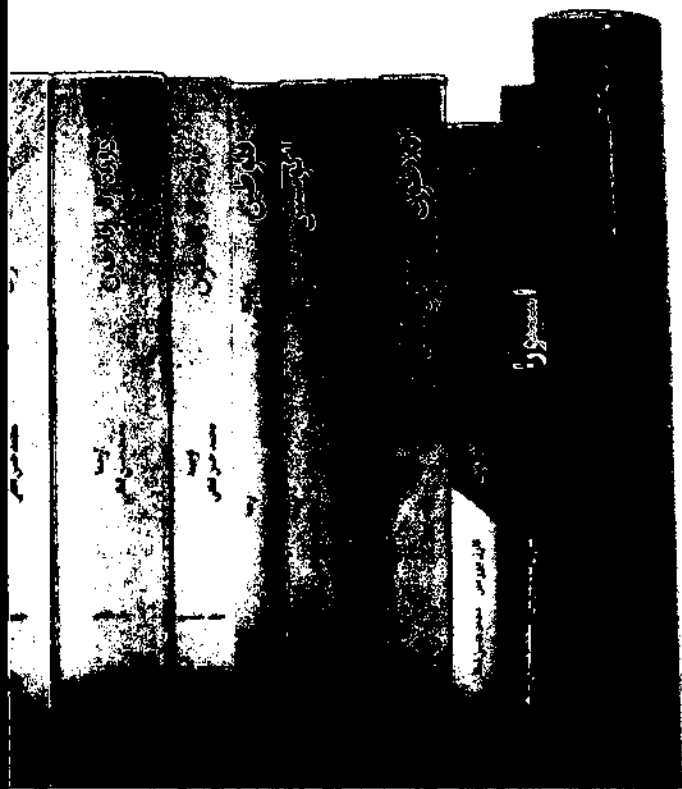
۶- آگوستین، کارل یاسپرس، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۶۳، ۱۵۵ ص، رقعی.

در فلسفه‌ی مسیحی، دو فیلسوف بزرگ پایه‌گذار دو نحله‌ی فکری متفاوت بودند: آگوستین و آکویناس، هر کدام با دریافت دین مسیح، فلسفه‌ی مسیحی را در

قرون وسطی نمایندگی کرده‌اند. این کتاب در معرفی زندگی، آثار و فلسفه‌ی آگوستین می‌باشد. فصل‌های پنج‌گانه‌ی آن عبارتند از: ۱. زندگی و آثار، که سیر تاریخی و تحولات فکری و نوشته‌های آگوستین را گزارش می‌کند. ۲. از فلسفه به مذهب، تبدیل اندیشه‌های آگوستین از بت‌پرستی به مانویت و سپس دین مسیح را بیان می‌کند. ۳. نحوه‌ی تفکر آگوستین، بیانگر اندیشه‌های او درباره‌ی تجربه‌ی درونی، هستی و تفسیر کتاب مقدس است. ۴. ویژگی و انتقاد، که اندیشه‌های فلسفی آگوستین را در داخل نظام کلیسایی به مذاقه می‌گذارد و تضادهای اندیشه‌ی آگوستین را در عرصه‌های معرفت‌شناختی و اخلاقی بیان می‌کند. ۵. مقام آگوستین در تاریخ، نیز با توضیح جایگاه فلسفی او در تاریخ فلسفه‌ی قرون وسطی، به تاثیر اندیشه‌هایش در میان فرقه‌های مختلف مسیحی و دیگر فلاسفه‌ی مدرن غربی می‌پردازد و اهمیت آگوستین را در نظام‌دهی فلسفی به انگاره‌های مسیحی می‌داند.

۷- فلوپین، کارل یاسپرس، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۶۳، ۱۴۵ ص، رقعی.

این کتاب نیز بخش دیگری از «فیلسوفان بزرگ» است که به معرفی زندگی و افکار فلوپین می‌پردازد. فلوپین آخرین فیلسوف دوره‌ی قدیم و بنیان‌گذار مکتب نوافلاطونی است که تاثیر بسزایی در قرون بعدی داشته است. نه فصل این کتاب، با گزارشی از زندگی و آثار فلوپین، به تشریح دستگاه فلسفی او پرداخته و بر پایه‌ی نظریه‌ی احد، مبانی فکری و گنوسی اندیشه‌ی فلوپین را به بررسی گذاشته است. عناوین فصل‌های کتاب عبارتند از: ۱. زندگی و آثار. ۲. دستگاه فلسفی فلوپین. ۳. تعالی به طور کلی. ۴.

پله‌های شناسایی ه تعالی از راه اندیشیدن ۶. نزول و صعود ۷. در برابر ماده گرایی و مکتب گنوسی ۸. انتقاد و تشریح ویژگیها ۹. موقعیت تاریخی فلوپین و تاثیر فلسفه او. یاسپرس با آغاز شرح اصول فلسفی فلوپین در تفکیک واحد و ماده، به بیان ویژگی‌های واحد در نظر فلوپین پرداخته و تعالی که فراتر رفتن از دنیای محسوس است، را در سیر به سوی واحد از دیدگاه نوافلاطونی بررسی کرده است. در بخش مستقلی شناخت‌شناسی فلوپینی که سه مرحله ادراک حسی، فهم و عقل را در خود جای داده است، بحث شده و تحقق فلسفه از طریق اندیشیدن و سیر به تعالی مطرح گردیده است. در طی راه فلسفه، شهود درونی و اندیشیدن، دیالکتیک نوافلاطونی را به وجود می‌آورد و آن را غیر از ماده گرایی و گنوسی‌باوری، معرفی می‌کند. تحول فلسفه فلوپین در قرون وسطی، پایان بخش رساله یاسپرس می‌باشد.

۸- دوره آثار فلوپین (تاسوعات)، ۲ جلد، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۶۶، ۱۱۲۷ ص، رقی. مجموعه حاضر شامل تمامی رسالات فلسفی فلوپین فیلسوف نوافلاطونی قرن سوم میلادی است که پیش از ترجمه این رسالات، فقط گزیده‌ای از این رساله‌ها تحت عنوان «اثولوجیا» در میان اندیشمندان ایرانی به اسم ارسطو شناخته شده بود. نظام فلسفی فلوپین مبتنی بر بحث از مفهوم واحد است و فلوپین برای روشنگری این مفهوم چپستی عقل و ارتباط آن با شهود شخصی و کاوش از روح را در دستگاه فلسفی خویش مطرح می‌کند. رسالات نه‌گانه فلوپین که هر کدام خود دارای چندین رساله مستقل هستند، یک دوره کامل فلسفه نوافلاطونی در کنکاش از مسایل کلیدی هستی و روان‌شناسی فلسفی و کیهان‌شناسی را

در خود جای داده‌اند. دریافت فلسفی از سه اقنوم اصلی، طبقات هستی، چپستی تقدیر و ابدیت زمان، و نیک نخستین از مباحثی است که فلوپین در توسعه اندیشه‌های فلسفی افلاطون، در پی‌ریزی نظام فلسفی خویش متعرض آن‌ها شده است. دکتر لطفی زندگی‌نامه فلوپین نوشته فرفور یوس که یکی از معتبرترین زندگینامه‌های فلوپین به شمار می‌رود را ترجمه کرده و برای اطلاع خوانندگان از سیر فکری فلوپین و تحول فلسفه در دوران قدیم و حوزه اسکندران در خاتمه این مجموعه عرضه داشته‌اند.

۹- رساله‌های منسوب به افلاطون، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۶۷، رقی.

گذشته از نوشته‌های قطعی افلاطون که تمامی آن‌ها را دکتر لطفی در مجموعه آثار افلاطون به سال ۱۳۵۷ به زبان فارسی منتشر کردند. افلاطون‌شناسان برخی از نوشته‌ها و نامه‌هایی را منسوب به افلاطون می‌دانند که محتوای آن‌ها تا حدی بیانگر اندیشه‌های افلاطون است، دکتر لطفی نوشته‌های منسوب به افلاطون که چندین گزیده‌گویی و چند نامه است به عنوان جلد هشتم مجموعه آثار افلاطون به فارسی برگردانده‌اند تا محققان فلسفه را از مزاجه به متون خارجی بی‌نیاز گردانند.

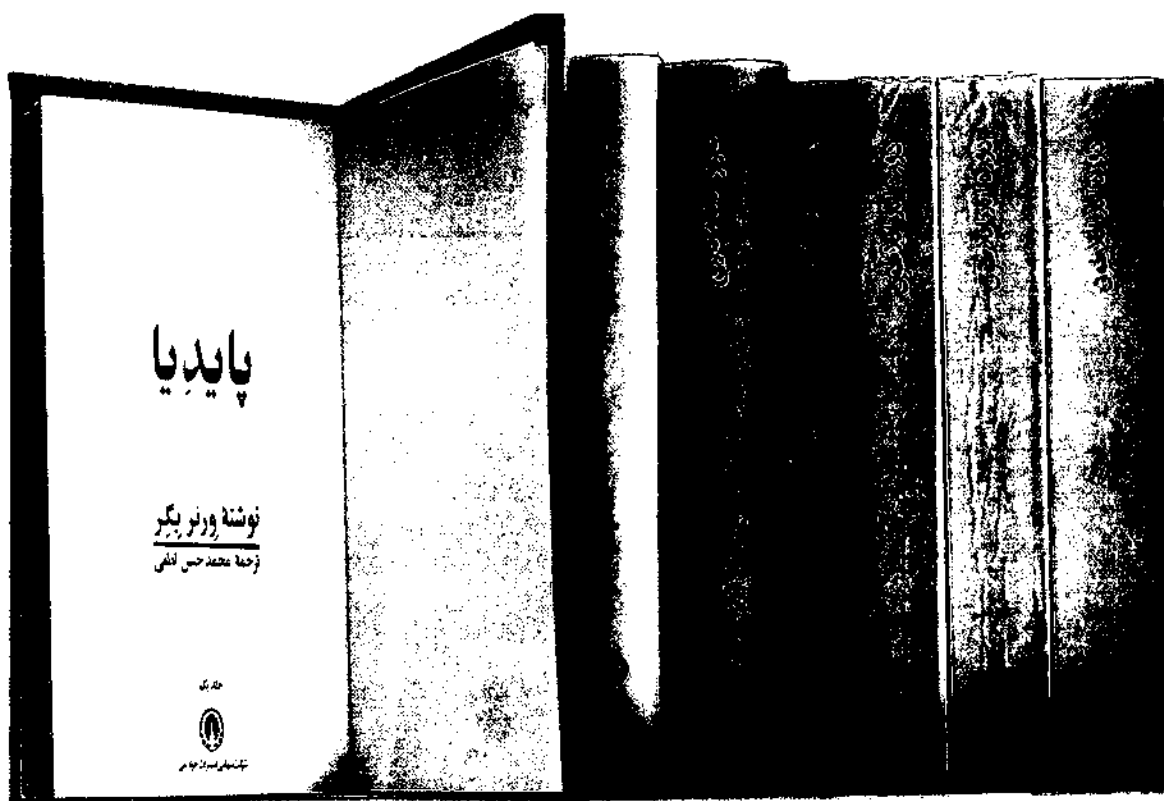
۱۰- خاطرات سقراطی، کسنوفون، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۷۳، ۲۱۶ ص، رقی.

گزارش زندگی و افکار سقراط از دو طریق به اعصار بعدی منتقل شده است: ۱- نوشته‌های افلاطون و ۲- کتاب کسنوفون. اگر افلاطون اندیشه‌های سقراط را در هم آمیختگی با آرای خود نقل کرده، کسنوفون بیشتر به شرح زندگی روزمره سقراط به عنوان یک شهروند عادی اتن اهتمام داشته است. کسنوفون در کتاب خود،

بخشی را به دفاع از سقراط اختصاص داده و در بخش دوم گزارشی از برخورد سقراط با دوستان و گفتگوهایش با جوانان اتنی را بازگو می‌کند. کسنوفون در بخش اول کتاب به جریان محاکمه و اعدام سقراط اشاره کرده و می‌نویسد: «بارها در شگفت بوده‌ام که مدعیان سقراط با چه استدلالی توانستند اتنیان را قانع کنند که او چنان گناهی نسبت به جامعه مرتکب شده است که سزایش مرگ است» و نوشته‌ای مفصل در پی‌پاکی ادعای دادگاه تحریر می‌کند. وی در بخش‌های دوم و سوم، شیوه سقراط را در آموزش حکمت و خیر و خوبی به اطرافیان و جوانان ثبت می‌کند: «اکنون می‌خواهم حکایت کنم که سقراط چگونه کسانی را که در تکاپوی رسیدن به مناصب دولتی بودند بر آن داشت که نخست کاری را که می‌خواهند به عهده بگیرند نیک بیاموزند، و بدین‌سان در تربیت آنان می‌کوشید.» برای اطلاع از گزارش کسنوفون از شیوه سقراطی: ر، ک: «خاطرات سقراطی» و مترجم دانشور عصر ما، علی‌اصغر محمدخانی، کلک، شماره ۶۰، اسفند ۱۳۷۳، صص ۲۴۸-۲۴۴.

۱۱- متفکران یونانی، تئودور گمپرتس، ۳ جلد، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۷۵، ۱۸۵۸ ص، رقی.

این کتاب یکی از مهم‌ترین مراجع پژوهش در تاریخ فلسفه یونان است که به قلم یکی از اساتید دانشگاه‌های آلمان نوشته شده است. گمپرتس کتاب خود را در شش بخش اصلی گرد آورده که دکتر لطفی آن را در سه جلد ترجمه کرده است. کتاب اول آغاز تفکر در یونان را تا دوران شکل‌گیری اندیشه‌های فلسفی ایونیان گزارش کرده و در کتاب دوم آرای فلسفی فلاسفه پیش از سقراط مطرح شده و در کتاب سوم عصر

روشنگری آتن بازگو شده است. کتاب چهارم سقراط و تحول اجتماعی دولت - شهر آتن را بیان نموده و در کتاب پنجم فلسفه‌ی افلاطون با استناد به آثار و تالیفات وی به شکل جامع مورد بحث قرار گرفته است. کتاب ششم که در ترجمه‌ی فارسی تمام جلد سوم را به خود اختصاص داده است، فلسفه‌ی ارسطو و گسترش اندیشه‌های او را در لوکایون مورد بحث بوده و اندیشه‌های ارسطو در زمینه‌های سیاست - اخلاق - مابعدالطبیعه و طبیعیات با مراجعه به کتاب‌های ارسطو و شارحانش برای خواننده‌ی علاقه‌مند به فلسفه‌ی یونان گزارش شده است. این مجموعه در حقیقت جامع‌ترین تاریخ فلسفه‌ی یونان در زبان فارسی است که اندیشه‌های فلسفی را از دوران تولد آن تا افول در قرون اولیه‌ی میلادی به شکل منطقی و مستدل در خود جای داده است.

۱۲- اسپینوزا، کارل یاسپرس، تهران، طرح نو، چاپ اول، ۱۳۷۵، ۱۵۹ ص، رقعی.

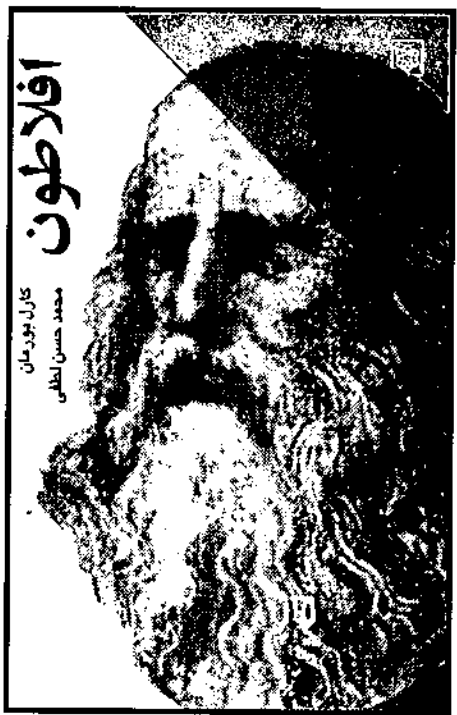
این کتاب ترجمه‌ی فصلی از کتاب «فلسوفان بزرگ» تألیف کارل یاسپرس است که پیش از این چندین قسمت آن توسط مترجم و مقدمه و بخش مربوط به «بودا» توسط اسدالله مبشری (ر، ک: بودا، کارل یاسپرس، تهران، نشر نقره، ۱۳۶۴) و «مسیح» توسط احمد سمیعی (ر، ک: مسیح، کارل یاسپرس، تهران، انتشارات خوارزمی، ۱۳۷۳) به زبان فارسی برگردانده شده بود. کتاب حاضر در هشت فصل به بیان شرح حال و آثار و افکار اسپینوزا، فیلسوف معروف قرن هفدهم می‌پردازد. عناوین فصول عبارتند از: ۱. زندگی و آثار. ۲. فلسفه و زندگی علمی. ۳. دید مابعدالطبیعی، که بیانگر اندیشه‌های اسپینوزا در مباحث کلی و خداشناسی فلسفی است. ۴. نظریه‌ی شناسایی، که درواقع بحث معرفت‌شناسی را در خود جای داده است. ۵. انسان، که شامل دیدگاه انسان‌شناختی اسپینوزا در روان‌شناسی فلسفی و سرمدیت روان است. ۶. آزادی از قید غایت و ارزش، که شامل مباحث اخلاق و فلسفه‌ی آن می‌باشد. ۷. بندگی و آزادی روح، که به تشریح نظر اسپینوزا درباره‌ی نظریه‌ی عواطف، تشریح بندگی و امکان‌های آزادی می‌پردازد. ۸. دین و دولت، که در سه بخش مجزا، اندیشه‌ی سیاسی اسپینوزا را درباره‌ی ضرورت زندگی اجتماعی و نقش دین در جامعه و نگرش انتقادی کارل یاسپرس به اندیشه‌ی دینی و سیاسی اسپینوزا می‌باشد.

۱۳- افلاطون، کارل بورمان، تهران، طرح نو، چاپ اول، ۱۳۷۵، ۲۱۲ ص، رقعی.

درباره‌ی افلاطون، چندین تک‌نگاری در زبان فارسی، اعم از تالیف و ترجمه، موجود است که این کتاب در میان آنها به لحاظ کوتاهی و گزیده بودن و قلم روان نویسنده‌ی فلسفه‌شناس برای آشنایی یا فلسفه‌ی افلاطون، دارای اهمیت خاصی است؛ همان‌طور که خود مترجم نیز متذکر شده، این کتاب در جهت آشنایی خوانندگان جوان با فلسفه ترجمه شده و در هشت فصل مختصر شمه‌ای از افکار فیلسوف یونانی را به دور از عبارات مغلق و اصطلاحات غامض دربر دارد. عناوین فصول کتاب عبارتند از: ۱. زندگی افلاطون، که شرح

حال افلاطون از تولد و شاگردی سقراط تا برپایی آکادمی را دربر گرفته است. ۲. نوشته‌های افلاطون، که فهرست کامل آثار واقعی و منسوب به افلاطون را گزارش می‌کند. ۳. فلسفه‌ی افلاطون، شامل اصول کلی اندیشه‌های افلاطون در مواجهه با سوفسطائیان، بحث مفهومی الفاظ، آرمان شهر افلاطونی. ۴. تعریف فلسفه، این بخش از آن جهت شایسته تامل است که به سخن کارل یاسپرس «افلاطون بنیان‌گذار آن چیزی است که برای نخستین بار از زمان او فلسفه به معنی راستین کلمه نامیده شد». ۵. نظریه‌ی ایده، که شرحی از نظریه‌ی مثل افلاطونی است. ۶. مرگناپذیری روح، شامل امهات بحث افلاطون از فناناپذیری روان و مواضع بحث از این موضوع. ۷. روح چیست و چگونه است، که درواقع مکمل بخش قبلی است. ۸. نظریه‌ی سیاسی افلاطون، که تشریح اندیشه‌های افلاطون درباره‌ی حاکمیت فیلسوف - پادشاه در آرمان شهر می‌باشد.

۱۴- مرگ سقراط (تفسیر چهار رساله‌ی افلاطون)، رومانو گواردینی، تهران، طرح نو، چاپ اول، ۱۳۷۶، ۲۸۸ ص، رقعی.

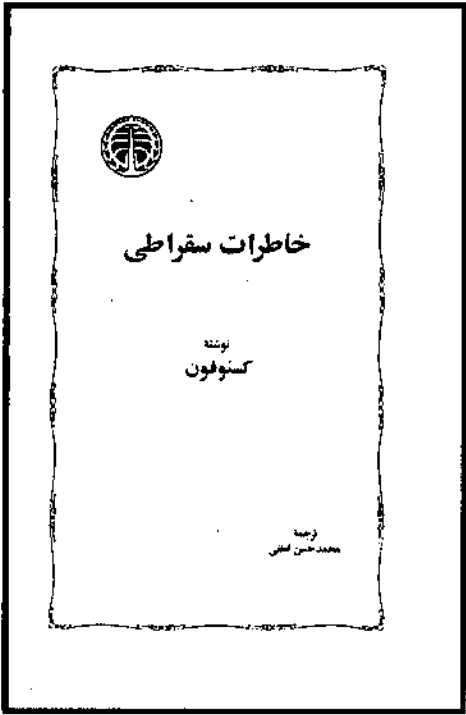

موضوع این کتاب، حکایت مرگ سقراط بر پایه‌ی چهار رساله‌ی افلاطون و طرح مرگ در فلسفه‌ی افلاطون است. نویسنده که خود از مدرسان فلسفه در دانشگاه‌های آلمان است، به بررسی زندگی، افکار و رویارویی سقراط با مرگ در چهار رساله‌ی «اوئوفرون»، «اپولوژی»، «کریتون» و «فایدون» می‌پردازد. رساله‌ی اول دربردارنده‌ی گزارش اظهارات اولیه‌ی سقراط در دادگاه است. در رساله‌ی اپولوژی، سقراط در دادگاه دفاع از خویش می‌پردازد. رساله‌ی کریتون، شرح احوال سقراط در زندان را بیان می‌کند و در رساله‌ی فایدون، گزارشی از آخرین ساعات زندگی سقراط و گفت و گوی جدی او با شاگردانش در مسایل فلسفی و بالاخره استقبال او از نوشیدن جام زهر بازگو شده است؛ روی هم رفته چهار رساله‌ی افلاطون، بازگوکننده‌ی اندیشه‌های سقراط درباره‌ی دینداری و رابطه‌ی آن با

عدالت، مرگ و تولد دوباره و مرگ‌ناپذیری روح است. افلاطون در ضمن شرح احوال سقراط، نظریه‌های خود مانند تئوری یادآوری، تفکیک روح از جسم، تردید فلسفی و... را بیان کرده است و درواقع این کتاب یک دوره‌ی اجمالی از دیدگاه‌های فلسفی افلاطون را به شکل جذاب و با سبک ادبی خاص او در خود جای داده است.

۱۵- فرهنگ رنسانس در ایتالیا، یا کوب بورکهارت، تهران، طرح نو، چاپ اول، ۱۳۷۶، ۱۱۱ ص، رقعی.

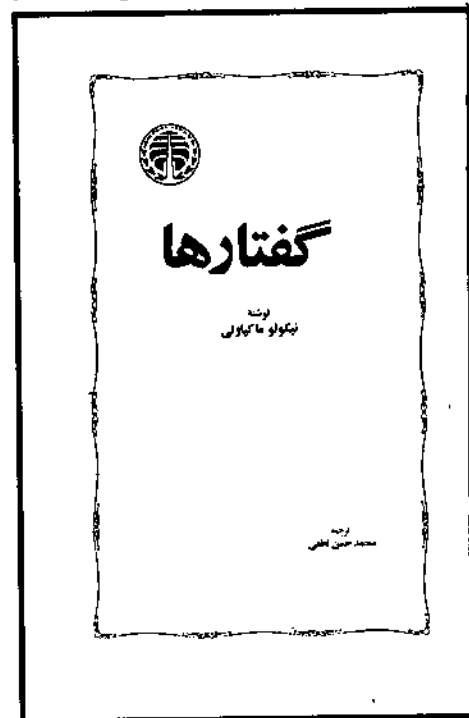
درباره‌ی رنسانس علمی و فرهنگی ایتالیا که منشاء بنیان‌گذاری تمدن جدید غربی است، در زبان فارسی، نوشته‌هایی در ضمن تاریخ‌های عمومی موجود بود، اما تک‌نگاری در رابطه با این حرکت تمدنی پیش از ترجمه‌ی این کتاب در دسترس فرهیختگان و محققان قرار نداشت. مترجم با علم به این کمبود، کتاب حاضر را که یکی از مهم‌ترین منابع تاریخی رنسانس است، به فارسی برگردانده است؛ کتاب در شش بخش اصلی که هر کدام دارای چندین فصل است، به بازگویی وقایع عصر رنسانس در ایتالیا می‌پردازد؛ عناوین

بخش‌ها عبارتند از: بخش اول: دولت همچون اثر هنری، که شرحی بر اغتشاشات محلی و درگیری‌های حاکمان محلی در جمهوری‌های ایتالیا و نقش کلیسا در این وقایع دارد. بخش دوم: شکوفایی شخصیت فردی، که بیانی تاریخی از شکل‌گیری مفهوم فرد به عنوان پایه‌ی نهضت انسان‌گرایی در غرب است. بخش سوم: احیای فرهنگ دوران باستان، مراکز و دانشگاه‌های قرن چهاردهم را در ترویج فرهنگ باستانی تحلیل می‌کند. بخش چهارم: کشف جهان و انسان، رشد علوم طبیعی جدید و شکوفایی انسان‌شناسی را بررسی می‌کند. بخش پنجم: زندگی اجتماعی و جشنها، نام دارد که حیات اجتماعی ایتالیا در قرن چهاردهم و آداب و معاشرت مردمان را بازگو می‌کند. بخش ششم: اخلاق و دین، که دیدگاه ایتالیاییان درباره‌ی دین و خرافه‌زدایی از آن و رویکرد به اخلاق فردی را تشریح می‌کند.

۱۶- پایدیا، ورنریگر، ۳ جلد، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۷۶، ۱۳۳۴ ص، رقعی.

کاوش از بسترهای اجتماعی و فرهنگی اندیشه‌های فلسفی و شکل‌گیری معرفت فلسفی در یونان باستان، مطلبی است که پیش از ترجمه‌ی کتاب حاضر برای محققان ایرانی ناشناخته بود. یگر که خود از اساتید فلسفه‌ی یونان است، در این کتاب فلسفه‌ی افلاطون را عمدتاً در زمینه‌ی اجتماعی آن تحقیق نموده و نقش تربیت و ادب (پایدیا) یونانی را در صورت‌بندی گفتمان فلسفی در بستر دولتشهر آتن به بررسی گذاشته است. تحول اندیشه‌ی اسطوره‌ای یونانیان به کیهان‌شناسی تجربی و دگرپرسی آن به اوج عقلانی خود یعنی دانش فلسفی که معمولاً انتظام‌دهنده‌ی آن را افلاطون می‌شناسند، موضوع اصلی این کتاب است که در سه جلد به شکل مفصل و با اسلوب منطقی عرضه شده است. فرهنگ اشرافی هومر و تغییر آن به کشف نظم جهانی و جایجایی آن با نظام فلسفی افلاطون و ارسطو در گسترش به عرصه‌های سیاسی - اخلاقی - طبیعی و مابعدالطبیعی، قصه‌ی نفز

سیر و شکوفایی عقلانیت یونانی را بیان می‌کند و یگر با تسلط محققانه‌ی خود به آثار افلاطون، تک تک ادب یونانی و تربیت اشرافی را در آن‌ها برای خواننده‌ی فرهیخته‌ی گزارش می‌کند و روایتی نوین و غیر متعارف از فلسفه‌ی افلاطون ارائه می‌کند و محقق فلسفه را با نگاهی دیگر به نظاره‌ی فلسفه می‌کشد.

۱۷- گفتارها، نیکولو ماکیاوولی، تهران، انتشارات خوارزمی، چاپ اول، ۱۳۷۷، ۴۳۳ ص، رقعی.

به دنبال رنسانس، اندیشه‌های سیاسی نیز چون دیگر اندیشه‌ها و علوم دست خوش تحول گردید و مسایل اساسی آن شکل تازه‌ای به خود گرفت؛ نیکولو ماکیاوولی نخستین متفکری بود که در گسست از اندیشه‌های کهن، آرا و افکار تازه‌ای را در عرصه‌ی سیاست حول محور خیر همگانی در دو کتاب «شهریار» و «گفتارها» بیان داشت. ماکیاوولی در کتاب شهریار،

شیوه‌های مختلف کشورداری را به بحث گذاشت و در گفتارها با استناد به تاریخ، شکل دیگری از حکومت و جمهوری را مطرح کرد. گفتارها از سه کتاب که هر کدام دارای چندین بخش است، تشکیل شده و ماکیاوولی در طی این کتاب‌ها اصول کلی شهروندی جدید و چگونگی شکل‌گیری جمهوری و وظایف رئیس جمهور به ملت را عنوان کرده است. در بخش‌های دیگری از کتاب سوم، نقش دینداری و اخلاق‌باوری در حکومت جمهوری مورد بحث قرار گرفته و سپس با آسیب‌شناسی و اقت‌زدایی جمهوری، بحث مهم آزادی در اجتماع انسانی را مطرح می‌کند. همان‌طور که دکتر لطفی در مقدمه یادآور شده‌اند، اهمیت گفتارها در این است که ماکیاوولی در آن علم سیاست را مستقل از دیگر علوم طرح کرده و در تاسیس آن از روش استقرا سود جسته است. ماکیاوولی در این کتاب، احکام کلی را به صورت سرفصل مباحث می‌آورد و سپس مثال‌های قدیم و جدید را که احکام از آن‌ها استنتاج شده، برمی‌شمارد تا استدلالش خواننده را به درستی احکام قانع سازد.

از دکتر لطفی چندین ترجمه‌ی دیگر به زودی منتشر خواهد شد که عبارتند از:

۱- مابعدالطبیعه، ارسطو، تهران، طرح نو، ۱۳۷۷، ۵۷۵ ص، رقعی.

این کتاب از مهم‌ترین کتاب‌های ارسطو است که در دوران اولیه‌ی ترجمه در قرن سوم به عربی ترجمه شد و در میان فیلسوفان بزرگی چون ابن‌سینا و ابن رشد از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بود. در دوران معاصر نیز چندین سال پیش ترجمه‌ی فارسی آن بر پایه‌ی متن یونانی منتشر شده است. (ر، ک: متافیزیک، ارسطو، ترجمه‌ی شرف‌الدین خراسانی، تهران، نشر گفتار، چاپ اول، ۱۳۶۶، چاپ دوم: ۱۳۶۷، چاپ سوم: ۱۳۷۷، انتشارات حکمت). موضوع اصلی کتاب بحث از امور غیر طبیعی و فراحسی است و مقولاتی چون جوهر، هستی، اعراض، مبادی و علت نخستین، قوه و دیگر مسایل بنیادی فلسفه را ارسطو در چهارده کتاب که به ترتیب حروف الفبایی یونانی تنظیم شده، ارائه کرده است. ارسطو‌شناسان معتقدند مابعدالطبیعه بعد از مرگ ارسطو به دست شاگردان وی جمع‌آوری شده و مبنای آن، درس‌های ارسطو در لوکایون بوده که برای متخصصان فلسفه و کاوش از علل اساسی طبیعت تدریس می‌شده است.

۲- سماع طبیعی، ارسطو، تهران، طرح نو، ۱۳۷۷، ۳۹۶ ص، رقعی.

فلاسفه‌ی یونان پیش از ارسطو بیشتر در خود طبیعت بحث می‌کردند، اما ارسطو بحث را به مبنای اولیه و امور عامه‌ی طبیعیات کشاند و درواقع فلسفه‌ی طبیعی را به شکل نوینی درآورد؛ کتاب سماع طبیعی مباحث کلی طبیعیات را نظیر زمان، مکان، جسم و... به بحث می‌گذارد و اصول اولیه‌ای را که برای بحث از طبیعیات چون آسمان، کون و فساد، زمین و... لازم است، در اختیار طبیعی‌دان و علم طبیعت‌شناسی قرار می‌دهد. سماع طبیعی زمینه‌های بحث از جانورشناسی و روان‌شناسی فلسفی ارسطو را نیز در خود جای داده و

ارسطو فلسفه‌ی طبیعی خویش را در هشت کتاب مستقل که به شکل منطقی تنظیم شده‌اند، ارائه داده است. سماع طبیعی یک دوره‌ی کامل طبیعت‌شناسی یونانی را عرضه می‌کند. سماع طبیعی ارسطو پیش از این دو ترجمه به فارسی داشته است: (فن سماع طبیعی، ارسطو، ترجمه‌ی محمدعلی فروغی، تهران، ۱۳۱۹ و طبیعیات، ارسطو، ترجمه‌ی مهدی فرشاد، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۱).

۳- اخلاق نیکوماخس، ارسطو، تهران، طرح نو، ۱۳۷۷، ۲۲۰ ص، رقعی.

این کتاب یکی از رسالات سه‌گانه‌ای در اخلاق است که منسوب به ارسطو بوده و در میان آن‌ها از قطعیت برخوردار است. ارسطو در کتاب‌های ده‌گانه‌ی اخلاق نیکوماخس که به اسم پسرش و برای تعلیم اخلاقی او نوشته است، مباحث نظری اخلاق را بر پایه‌ی اندیشه‌ی محوری خیر و سعادت، تنظیم کرده است. بحث از فضیلت، عدالت، اعتدال و دوستی، از مباحثی است که در اخلاق نظری یونانیان مطرح بوده و ارسطو به سبک فلسفی از آن‌ها در این کتب بحث کرده است. کتاب اخلاق نیکوماخس نیز دارای ترجمه‌ای دیگر به فارسی بود. (ر، ک: اخلاق نیکوماک، ارسطو، ترجمه‌ی رضا مشایخی، تهران، انتشارات دهخدا، ۱۳۶۴، ۴۹۲ ص، وزیری)

۴- تاریخ جنگ پلوپونزی، توکودیدس، تهران، انتشارات خوارزمی، ۱۳۷۷، رقعی.

این کتاب از اولین آثار تاریخی در تمدن انسانی می‌باشد و نزدیک به چهارصد سال پیش از تولد مسیح نوشته شده است. توکودیدس راجع به کتاب خود می‌نویسد: «نوشته‌ی من اثری شاعرانه نیست و شاید بر کسانی که آن را می‌خوانند، چندان دلچسب ننماید، ولی کسی که می‌خواهد آن چه را روی داده است و آن چه را در آینده نیز به علت یکسانی طبیعت انسانی مطابق یا مشابه به آن روی خواهد داد، به روشنی بشناسد، نوشته‌ی مرا سودمند خواهد یافت و مرا همین بس است: این کتاب برای آن نوشته شده است که تا ابد در مالکیت آدمیان باقی بماند.» (کتاب اول، بند ۲۲) دکتر لطفی این کتاب را بر اساس متن آلمانی به فارسی ترجمه کرده‌اند.

در خاتمه لازم به یادآوری است که کتاب «پایدیا» در شانزدهمین دوره‌ی انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، به عنوان کتاب برگزیده‌ی سال ۱۳۷۷ انتخاب شده است □

کتیبه‌های اشکانی، سفالها، سکه‌ها و مهرهایی که نوشته دارند معرفی شده‌اند. اشاره‌ای نیز به داستان ویس و رامین که اصل آن به زبان پارسی بوده است شده است، اما به کتابهایی که به نوشته حمزه اصفهانی و مولف مجمل التواریخ والقصص در دوره اشکانیان نوشته شده بوده نشده است. به نوشته این مولفان در این دوره ۷۰ کتاب نوشته شده بوده که این دو مولف نام چند عدد از آنها را ذکر کرده‌اند.

بخش بعد «کتیبه‌های دوره ساسانی» نام دارد و از ص ۸۳ تا ۱۱۰ کتاب به آن اختصاص یافته است. در این بخش کتیبه‌های پادشاهان ساسانی، کتیبه‌های کرتیر، موبد اوایل دوره ساسانی و کتیبه‌های خصوصی، کتیبه‌های سنگ مزارها، نوشته‌های روی پاپیروس و پوست و سفال و فلز، مهرها و سکه‌ها معرفی شده‌اند و منابع تحقیق درباره آنها نشان داده شده است.

بخش بعد که ادبیات پهلوی نام دارد مهمترین بخش کتاب است که از ص ۱۱۳ تا ۳۳۰ و کلاً ۲۱۸ ص به آن اختصاص داده شده است و در حقیقت زمینه اصلی تخصص مولف است. در این فصل ابتدا سه کلمه اوستا، زند و پازند توضیح داده شده‌اند و متونی که شکل پازند آنها (آوانویسی آنها به خط اوستایی) موجود است معرفی شده‌اند. سپس از ترجمه بخش‌های اوستا به پهلوی و از کتابهایی که بر اساس متون زند (ترجمه و تفسیر اوستا به پهلوی) تألیف شده‌اند، مانند دینکرد، بُندَه‌شَن، گزیده‌های زاداسپر، نامه‌های منوچهر، دادستان دینی، روایات پهلوی و غیره بحث شده و آخرین اطلاعات و تحقیقات درباره آنها به دست داده شده است. در دنباله این متون از متون فلسفی - کلامی، مانند شکندگمانیک‌وزار (گزارش گمان شکن) و گجستک ابالیس و غیره گفتگو شده و پس از آن به متون مکاشفای، مانند ارداویرافنامه (ارداویرازنامه)، زند

در دانشگاه تهران با توجه به این نکته تصمیم به تألیف این کتاب گرفت تا پژوهندگان و دانشجویان زبانهای ایرانی را از مراجعه به منابع متعدد دیگر بی‌نیاز کند. این کتاب اثری جامع در باب کلیه نوشته‌های ایرانی قبل از اسلام است، اما بدنه اصلی کتاب مربوط به نوشته‌های پهلوی است و بخشهای دیگر کتاب در مقایسه با آن مختصر و در حد یک فهرست توصیفی است. در بخش نوشته‌های پهلوی چنانکه خواهیم دید نه تنها درباره کتابها و نوشته‌های موجود فارسی میانه بحث شده بلکه از نوشته‌ها و کتابهایی که به عربی و فارسی ترجمه شده و اصل آنها از میان رفته است، مانند کلیله و دمنه و سندبادنامه و جز آنها نیز بحث شده است.

این کتاب شامل یک مقدمه بسیار کوتاه در خصوص ادوار زبانهای ایرانی است و پس از آن سه فصل جداگانه درباره ادبیات مادی (ص ۱۹-۱۷)، ادبیات فارسی باستان (ص ۳۱-۲۳) و ادبیات اوستایی (ص ۷۲-۳۵) آمده که همه به دوره باستانی تاریخ ایران تعلق دارند. در بخش ادبیات مادی به اختصار به داستانهایی که در دوره مادها رواج داشته و مورخان یونانی در نوشته‌های خود به آنها اشاره کرده‌اند اشاره شده است. این داستانها همه شفاهی بوده‌اند. در بخش ادبیات فارسی باستان کتیبه‌های فارسی باستان معرفی و به مضامین مهمترین آنها اشاره شده است. در این بخش از بعضی داستانهای شفاهی که در عهد هخامنشی رایج بوده و نویسندگان یونانی آنها را نقل کرده‌اند نام برده شده است. در بخش ادبیات اوستایی از اوستا و بخشهای آن و از سرگذشت این کتاب دینی و نقل آن به خط اوستایی - آنچنانکه امروز در دست است - سخن رفته است.

بخش بعد مربوط به ادبیات دوره اشکانی است که کلاً حدود ۵ صفحه را دربر گرفته است. در اینجا معدود

این کتاب شامل فهرست توصیفی مجموعه نوشته‌هایی است که در ادوار قبل از اسلام به یکی از زبانهای ایرانی نوشته شده است. کلمه ادبیات در اینجا در برابر کلمه Literature در انگلیسی (و معادل آن در سایر زبانهای اروپایی) به کار رفته است. در بیشتر زبانهای اروپایی این کلمه دارای دو معنی است، یکی ادبیات در معنی نوشته‌های هنری از قبیل شعر و رمان و نمایشنامه و غیره که در زبان عربی به آن «ادب» گفته می‌شود. دیگر به معنی مجموعه نوشته‌های مربوط به یک موضوع خاص. در عنوان این کتاب همین معنی مراد است و شاید بهتر بود کلمه «نوشته‌ها» برای آن انتخاب می‌شد، چون قسمت اعظم نوشته‌هایی که در این کتاب معرفی شده‌اند از مقوله نوشته‌های ادبی نیستند. تا قبل از انتشار این کتاب اثر جامعی که همه نوشته‌های ایرانی قبل از اسلام در آن معرفی شده باشد وجود نداشت و کتاب جهانگیر تاوادیان دانشمند زردشتی هندی به زبان آلمانی که با عنوان زبان و ادبیات پهلوی به فارسی نیز ترجمه شده است تنها درباره تعدادی از متن‌های پهلوی بحث کرده است. مقالات مختلف ایران‌شناسان غربی مانند مقاله وست با عنوان «ادبیات پهلوی» در اساس فقه اللغة ایرانی، ج ۲ و مقالاتی که در بخش ایران‌شناسی مجموعه Handbuch der Orientalistik و تاریخ ایران کمبریج، ج ۳ و در دائرةالمعارف ایرانیکا نوشته شده‌اند همه در حد خود بسیار خوب و عالمانه‌اند، اما عیب آنها این است که جدا جدا و در کتب مختلف نوشته شده‌اند و دسترسی به آنها برای خواننده فارسی زبان دشوار است. زنده یاد دکتر احمد تفضلی استاد دانشمند زبانهای ایرانی میانه

کتاب سال ۱۳۷۷

تاریخ ادبیات ایران پیش

دکتر احمد تفضلی

تهران، سخن ۱۳۷۶

۴۵۲ ص

اسرار سنایی

گزیده حقیقه الحقیقه

انتخاب و شرح از:

دکتر محمدرضا راشدمحصل

چاپ اول: ۱۳۷۷

نشر جامی

در یک نگاه

سنایی اول شاعری است که افکار صوفیانه و گفتار مشایخ متقدم را با شعر در آمیخته و سخنان بلند و معانی دلپسند را در لباسی موزون جلوه داده است. این ابتکار اوست و قدم مهمی است که در نزدیک کردن و بهره‌گیری از شعر و شعور در تکامل انسانها برداشته است. شعر او بویژه در حدیقه و بسیاری از قصاید پر از معارف و حقایق عرفانی و حکمی است و اندیشه‌های زاهدانه و عطا و ترک و تمثیلات تعلیمی و غیر آنها را ارج می‌نهد و توصیه می‌کند. در این شیوه مبتکر است و از کسی پیروی نکرده، اما در بخش‌هایی که به ستایش افراد مختلف از حاکمان، فقیهان، شاعران و... تعلق دارد متأثر از پیشینیان است.

افکار سنایی و شیوه کار او در ادب فارسی تأثیر زیاد کرده است. تحولی که او پدید آورد، افکار صوفیانه را با معانی عالی اخلاقی و اندیشه‌های دینی در هم آمیخت و در قالب شعر به بهترین عبارت‌ها به نظم آورد. از سوی بزرگانی چون عطار، مولانا، در شکل وسیع و شاعرانی چون خاقانی و نظامی از جهت فرم و مضمون پیروی شد و موجب گشت تا مراتب سلوک و دقایق عرفان را با سوز و گداز عشق، و شور و جذبه عاشقانه در شعر درآمیزند و با تمثیل‌ها و افسانه‌های شیرین دلنشین‌تر کنند و بر خیل دلباختگان و شور و جذبه عاشقان بیفزایند، فضل تقدم در این شیوه از آن سنایی است و بدین سبب است که مولانا می‌گوید: هر که سخنان عطار را به جد بخواند، اسرار سنایی را فهم کند و هر که سخنان سنایی را با اعتقاد مطالعه نماید، کلام ما را درک کند و از آن برخوردار شود.

استاد محمدتقی مدرس رضوی و دکتر محمدرضا شفیع کدکنی در شناساندن سنایی و تحقیق و تحلیل آثار وی سهم فراوانی دارند که با تصحیح آثار و تحلیل اندیشه‌های این شاعر بزرگ توانستند دروازه‌های آهنگین شعر سنایی را بگشایند و علاقه‌مندان به شعر عرفانی را با دنیای سنایی آشنا سازند.

به تازگی گزیده‌ای از حدیقه الحقیقه حکیم سنایی غزنوی به انتخاب و شرح دکتر محمدرضا راشد محصل انتشار یافته است که برای دانشجویان و علاقه‌مندان به حدیقه بسیار مغتنم است. دکتر راشد محصل این مختصر را نه گزیده خوانده است و نه شرح، بلکه طرحی کوتاه در چند فصل نامیده که شاید بتواند دریچه‌ای بر بستان سرسبز و پرشکوفه افکار و اعتقادات سنایی بگشاید و روش ابتکاری او را در بیان مسائل حکمی و اندرزی در قالب شعر صوفیانه - تا حدی - نشان دهد که در این امر موفق بوده است.

(تنگلوشا) و فرهنگها، یعنی فرهنگ پهلوی و فرهنگ اویم - ایوک گفتگو شده و پس از آن ۶ صفحه به نسخه‌های خطی کتابهای پهلوی تخصیص یافته است.

ادبیات مانوی موضوع فصل بعد است که در آن از کتابهای مانی و پیروان او به اختصار بحث شده است. اشعار مانوی نیز موضوع بحثی در پایان این بخش است. ادبیات (نوشته‌های) زبانهای ایرانی میانه شرقی، یعنی سغدی، سکایی، خوارزمی، بلخی نیز با کمال اختصار در ۱۱ صفحه بعد معرفی شده است.

در پایان کتابنامه کتاب در دو بخش، منابع فارسی و عربی و منابع اروپائی در ۴۵ ص آمده که بسیار غنی است و به دنبال آن فهرست اعلام (شامل نامهای اشخاص، نامهای جغرافیائی و اسامی کتابها) به چاپ رسیده است.

این کتاب یکی از محدود کتابهایی است که با شیوه علمی و به شکل سنجیده به فارسی تالیف شده است. مولف دانشمند آن در جریان آخرین تحقیقات مربوط به موضوع قرار داشته و نتایج آنها را در کتاب نقل کرده است. اطلاع از مقالات ایران‌شناسان غربی که در مجلات مختلف و مجموعه‌ها و یادنامه‌ها و جشن‌نامه‌های منتشر شده در نقاط مختلف دنیا به چاپ رسیده برای کسی میسر است که کاملاً مراقب چاپ این آثار باشد و با مؤلفان آنها و استادان این رشته تماس مداوم داشته باشد، ویژگی‌ای که در شادروان تفضلی جمع بود که علم را با عشق به کار خود و ایران‌دوستی توأماً دارا بود و حسن سلوک را بر آنها افزوده بود. چاپ این کتاب بی نظیر را باید به کلیه پژوهندگان و دانشجویان رشته زبانهای ایرانی تبریک گفت. از ناشر خوش فکر و با سلیقه کتاب که آن را به صورت بسیار آراسته عرضه کرده است نیز باید سپاسگزاری کرد. □

بهمن یسن، جاماسب‌نامه، یادگار جاماسبی پرداخته شده است. متون اخلاقی و اندرزنامه‌ها (وصیت‌نامه‌ها) در همین فصل در صفحات ۱۸۰-۲۰۱ مورد بحث قرار گرفته‌اند. صفحات ۲۰۲-۲۱۳ به اندرزنامه‌هایی اختصاص یافته که اصل پهلوی آنها موجود نیست، ولی در کتابهای اسلامی از آنها نقل شده یا ترجمه عربی و فارسی آنها در دست است، مانند جاویدان خرد و اندرزهای مزدک. رسالات مربوط به کشورداری یعنی عهد و وصایا، مانند عهد اردشیر، عهد انوشیروان، کارنامه انوشیروان، نامه‌های اردشیر (نامه تنسر) و غیره در صفحات ۲۱۴-۲۳۷ مورد بحث قرار گرفته‌اند. خطابه‌هایی که هنگام جلوس بر تخت خوانده می‌شده و توقیعات پادشاهان ساسانی (کلمات قصار) و آئین‌نامه‌ها و تاج‌نامه در دنباله همین مبحث (ص ۲۳۸-۲۵۰) معرفی و بررسی شده‌اند.

چیستان، مناظره و مقارنه عنوان دو فصل بعدی است. در فصل اخیر، کتاب درخت اسوری توصیف شده است. پس از آن از رساله‌های شهرستانهای ایران، یادگار زریران و خدای نامه و داستان شروین دشتی بحث به میان آمده است. متون فقهی و حقوقی در فصل بعد معرفی شده‌اند. شایسته نشایست، روایات امید آشوهستان و سایر کتب روایات، مادیان (مادیگان) هزارادستان و غیره از زمره این کتابها هستند. رسالات کوچک تعلیمی، مانند خسرو و ریدگ (غلام) و گزارش شطرنج و آئین نامه نویسی نیز در ص ۲۹۵-۲۸۹ معرفی شده‌اند. فصل بعد (ص ۳۰۷-۲۹۶) مربوط به داستانهای منثور است که در آن از هزار افسان (اصل الف‌البیله و لیله) و سندبادنامه و بلوهر و بوداسف و کلیله و دمنه و طوطی‌نامه و اسکندرنامه بحث شده است. هفت صفحه بعد به شعر پهلوی اختصاص یافته، آنگاه از کتابهای علمی، مانند زیج شهریاران، وزیدگ، تنگلوش

نخستین سمیناری بود که تحت چنین عنوانی در ایران برگزار می‌شد و دومین همایش ما هم - که ان شاء الله در اسفندماه ۱۳۷۷ برگزار خواهد شد - دومین همایش در این زمینه خواهد بود.

○ چرا با آن همه سابقه این همه دیر؟

● شاید بدان سبب که ما، صرف‌نظر از تعارف‌ها و شعارها، در واقع نه چندان با نقد میانه‌ای داریم، نه چندان با فلسفه! نقد در نظر ما یا ستایش است یا نکوهش؛ ستایش و نکوهش یک اثر و به تبع آن ستایش و نکوهش صاحب اثر، برحسب آنکه نسبت به صاحب اثر نظری مثبت داشته باشیم یا نظری منفی و چنین است که آثار مورد انتقاد ما یا مجموعه محاسن است یا کل معایب! اگر صاحب اثر چون ما بیندیشد و به جمع ما تعلق داشته باشد اثرش بی‌بدیل یا دست کم، کم‌تظیر است، اما اگر صاحب اثر چون ما نیندیشد و به اصطلاح جزء ما و با ما نباشد کتابش متاب است و شعرش معر و تحقیقش هم لابد محقق! یعنی که

نقد ارتباط تنگاتنگی با فلسفه دارد و دانش فلسفه یکی از عوامل مهم رشد و اعتلای نقد است. روزهای پنجم و ششم خرداد ماه ۱۳۷۵ شاهد برگزاری نخستین سمینار نقد فلسفی در دانشگاه علامه طباطبائی بودیم و روزهای هفدهم و هجدهم اسفندماه ۱۳۷۷ نیز دومین سمینار نقد فلسفی به همت گروه فلسفه دانشگاه علامه طباطبائی برگزار می‌شود. کتاب ماه در آستانه برگزاری دومین سمینار نقد فلسفی با دبیر سمینار، دکتر اصغر دادبه گفت و گویی انجام داده است که از نظر خوانندگان می‌گذرد.

○ آیا برگزاری چنین سمیناری در ایران سابقه داشته است؟

● خیر! تا آنجا که من می‌دانم نخستین سمینار نقد فلسفی - که در خردادماه سال ۱۳۷۵ برگزار شد -

متکلم‌وار از پیش تصمیم می‌گیریم که برکشیم یا فروکوئیم، بستاییم یا نکوهش کنیم، مورد تأیید قرار دهیم یا مورد تکذیب و درینا که تا فیلسوفانه بنگریم و بی‌طرفانه تجزیه حقیقت کنیم و به نقد عالمانه بپردازیم و یک اثر را و یک موضوع را چنانکه هست بنگریم و نقطه‌های قوت و ضعف آنرا، با هدف رفع کاستی‌ها و به قصد اعتلای کار بنماییم فرسنگ‌ها فاصله داریم، و این از آن روست که با فکر فلسفی بسی بیش از فرسنگ‌ها دوریم و لاجرم از نگرش بی‌طرفانه مهجور! تا آنگاه که فلسفه را از مقوله بافتن بشماریم و بالحنی که هر یک از ما با آن آشنا تر از دیگری است از فلسفه‌بافی سخن بگوئیم و فرزند راستین اندیشه و تعقل و فریادرس انسان را چیزی بیشتر از هرزه درایی و کاری بیشتر از روده درازی و بی‌معنی گویی به حساب نیاوریم وضع از این که هست بهتر نخواهد شد. نگاهی به تیراژ کتاب‌های فلسفی از یک طرف و تیراژ قصه‌های عاشقانه آن‌چنانی از طرف دیگر، هم مثبت مدعای ماست، هم افزایش دردها بر دردها و غصه‌ها بر غصه‌ها.

○ مقصودتان از نقد فلسفی چیست؟

● در این باب باید به تفصیل سخن گفت، اما از آنجا که قرار شد گفت و گوی ما کوتاه باشد، به کوتاهی عرض می‌کنم که: مراد ما از نقد فلسفی دو امر یا دو معنا بوده است:

۱- نقد از دیدگاه فلسفی: یعنی نقد و تجزیه و تحلیلی که با نگرش فلسفی و با معیارها و میزان‌های فلسفی صورت گیرد. چنانکه نقد ادبی هم نقدی است که با موازین ادبی و البته با پشتوانه فلسفی صورت می‌پذیرد و پیاداست که مسئله، خود، حکایتی است دراز... اجمالاً عرض می‌کنم، از این دیدگاه «خود نقد

گفتگو با دکتر اصغر دادبه

ادب و فلسفه

فلسفی» یا «نفس نقد فلسفی» و چند و چون آن مورد نظر است و نمودن ویژگی‌های آن، نشان دادن تحولات آن در طول تاریخ و خلاصه سخن گفتن از نقد فلسفی به مثابه ابزار... به اعتباری و به مثابه هدف، به اعتباری دیگر.

۲- نقد مسئله‌ای فلسفی: مقصود از نقد فلسفی در این معنا و از این دیدگاه آن است که موضوعی فلسفی یا مسئله‌ای فلسفی مورد نقد قرار گیرد و با شیوه نقد فلسفی (=نقد در معنای اول) مورد تجزیه و تحلیل واقع شود، چنانکه - فی‌المثل - کانت یکی از مهم‌ترین مسائل فلسفی، یعنی مسئله عقل نظری یا خرد ناب و حدود توانایی‌های آن را با روش نقد فلسفی ویژه خود

مورد ارزیابی و نقادی و تجزیه و تحلیل قرار داد و کتاب عظیم نقد عقل نظری یا نقد خردناب را نوشت. در تاریخ فلسفه ما امام فخر رازی قهرمان نقادی‌های فلسفی است. او ضمن آنکه از چند و چون نقد، یعنی از نقد به مثابه ابزار (=دیدگاه اول) سخن می‌گوید جمله مسائل فلسفی در مکتب مشاء را مورد نقد قرار می‌دهد. هدفان از برگزاری این سمینار چه بوده و چه هست.

به عبارت دیگر چه هدف‌هایی داشته‌اید؟

● دو هدف: نخست، هدفی که می‌توان آن را هدف اجتماعی - فرهنگی نامید و آن شرکت جستن در کار یک دگرگونی و تلاش ورزیدن در راهی مقدس است. پیشتر گفتیم که زمان‌هاست که ما را سر و برگ تفکر فلسفی نیست و گفتیم که با «چون و چرا» بیگانه‌ایم و بر این باوریم که حدیث چون و چرا در درس آفرین است و از آن فلاح و صلاح به بار نمی‌آید و بدین سان مدت‌هاست که به ورطه سکون و سکوت و جمود در افتاده‌ایم. در حالی که دین ما، و فرهنگ اصیل ما با حدیث چون و چرا سر و بسرها دارند. چنانکه به قول علمای بلاغت، غرض ثانوی و هدف اصلی خواجه بزرگ‌رندان و دردمندان، حافظ از این سخن که:

حدیث چون و چرا در دسر دهد ای دل

پیاله گیر و بیا ساز عمر خویش دمی

نه تأیید سکون و جمود و نفی چون و چرا که نقد دیدگاه کسانی است که گمان می‌کنند حدیث چون و چرا در دسر آفرین است که خواجه به گواهی سراسر دیوانش از منظری فلسفی و پویا به مسائل می‌نگرد و فرزند چون و چراست و اهل فکر فلسفی و به هر حال هر گونه تلاش در جهت بازگشت به فکر فلسفی و روی آوردن به حدیث تحرک آفرین چون و چرا، تلاشی است ارجمند و ضروری و بر این باوریم که برگزاری چنین همایش‌ها به

و مهر ورزیدن به حقیقت هم همراه است با تأمل و نقد... آنجا که آراء و اندیشه‌ها، به تعبیر فرانسویس بیکن، فیلسوف انگلیسی سده هفدهم و پدر ارگانون نو، به صورت «بُت» درآیند چراغ فلسفه فرو می‌میرد و اندیشه فلسفی در قربانگاه «جزمیت‌ها» قربان می‌شود. فکر فلسفی از تحول، از تجدد و از نقد و نقادی جدایی ناپذیر است و باید که چنین باشد که فکر فلسفی به مثابه ماهی است و تجدد و نقد و نقادی به مثابه آب. اگر ماهی بی آب تواند زیست فکر فلسفی هم بی نقد و بی نقادی زنده تواند ماند...

روزگاری مجله شباب از من پرسش‌هایی کرد در باب همایش نقد فلسفی و حکایت نقد و نقد فلسفی و من در پاسخ این پرسش که «چه هدف یا چه اهدافی از برگزاری همایش نقد فلسفی داشته‌اید؟» از جمله گفتم: گروه فلسفه ما گروهی است نوپا و نوجوان و از عمر آن بیش از چند سال (اکنون هفت ساله شده است) نمی‌گذرد. بنابراین حکایت ما هم حکایت «شباب» است: شباب با جنبه‌های مثبت و منفی آن، یکی از جنبه‌های شباب، نوگرایی و تجددطلبی و گرایش به نقد است و البته یکی دیگر از جنبه‌های آن هم تهور است. شاید مجموعه این امور از جمله عوامل تشکیل دهنده علت تأمل معلولی به نام «برگزاری سمینار نقد فلسفی» به شمار آید، گرچه شیخ و شاب (پیر و جوان)، دست‌کم در عالم نظر، با کلیم کاشانی، همداستان‌اند که:

موجیم که اسودگی ما عدم ماست

ما زنده از آنیم که آرام نگیریم

○ چند مقاله به دبیرخانه سمینار رسید و چند مقاله برگزیده شد؟

● در نخستین سمینار نقد فلسفی دو شیوه داشتیم: (۱) سفارش مقاله، یعنی از اندیشمندان سرشناس

بلی، آرزوی ما و تلاش ما آن است که هر چه زودتر مجموعه مقاله‌های نخستین سمینار نقد فلسفی، سمینار دکارت و سمینار اخیر در دسترس اهل اندیشه قرار گیرد.

○ آیا امکان ادامه کار، یعنی برگزاری سمینارهای دیگر با عنوان «نقد فلسفی» هست؟

● باز هم آری، و باز هم عرض می‌کنم امید، آرزو، و هدف ما برگزاری حداقل چندین سمینار در این زمینه است و آنچه انجام شد مقدمه‌ای بود و آغازی، و آنچه انجام می‌شود ادامه‌ای است و استمرار، همین و بس. امیدواریم به لطف حق و به مدد آنان که باید مدد کنند توفیق ادامه کار را بیابیم و به درد نناایم: «ای بسا آرزو که خاک شده!»

○ ارزیابی شما و به عبارت دیگر نقد شما از نخستین سمینار نقد فلسفی چگونه است؟

● من در جلسه اختتامیه در این باب سخن گفتم و گفتم که بگذارید، به عنوان دبیر سمینار، نخستین منتقد سمینار نقد فلسفی باشم و افزودم که به حکم نقد در معنی واقعی کلمه، یعنی «نمودن نقطه‌های قوت و ضعف یک چیز» نخستین سمینار نقد فلسفی، هم نقطه‌های قوت داشت، هم نقطه‌های ضعف: نفس برگزاری آن نقطه قوت بود؛ شمار قابل توجه، مقاله‌های درجه یک، نقطه قوت بود. آنجا که در میان ده‌ها و صدها مقاله چند مقاله درجه یک هم نمی‌توان یافت، در میان سی، سی و پنج مقاله ارائه شده و بیست و یک مقاله برگزیده شده، ۷۰٪ مقاله بسیار خوب و ۳۰٪ مقاله خوب نتیجه‌ای درخشان نیست؟ (بررسی نظرخواهی‌ها نظر مرا تأیید کرد). برانگیختن تأمل نه تنها در دانشجویان که در بسیاری از اهل اندیشه و فضل نقطه قوت دیگر کار ما بود، امیدوارم روزی در این ابواب به تفصیل سخن

از نقد جدا نیست و نقد از فلسفه!

سهم خود در تحقق این بازگشت؛ یعنی بازگشت به فکر فلسفی مؤثر است... دوم، هدفی که می‌توان از آن به هدف علمی - فرهنگی تعبیر کرد و آن آموزش این معنا و ترویج این اندیشه و این باور است که فلسفه از نقد جدا نیست و نمی‌توان به سراغ فلسفه رفت و از چون و چرا کردن و از نقد غافل ماند که هر فیلسوفی کار خود را با نقد و تأمل آغاز می‌کند؛ با تأمل در آثار و در آرای پیشینیان و با نقد این آراء و این آثار. مگر ارسطو در ماجرای نقادی اندیشه‌های استاد بزرگ خود، افلاطون، اعلام نداشت: «افلاطون را دوست دارم، اما بیش از افلاطون به حقیقت مهر می‌ورزم...» و این «مهر ورزیدن به حقیقت» شعار همه فیلسوفان واقعی عالم بوده است

درخواست کردیم تا در موضوعی خاص مقاله بنویسند؛ (۲) فراخوان مقاله، یعنی چنانکه رایج است در روزنامه‌ها «فراخوان مقاله» چاپ کردیم. مجموعاً حدود ۲۵ مقاله به دست‌مان رسید و این هم شگفت نیست از آن رو که اولاً، زمان کوتاه بود (=دلیل عرضی)؛ ثانیاً مگر ما چند تن فیلسوف، فلسفی مشرب، علاقه‌مند به فلسفه و... داریم (=دلیل ذاتی). ۲۱ مقاله هم برگزیده شد که خلاصه آنها در مجموعه‌ای به چاپ رسید و در اختیار آنان که به جلسه آمده بودند قرار گرفت. اما در سمینار دکارت و در دومین سمینار نقد فلسفی به علل مختلف، تنها شیوه نخستین را دنبال کردیم

○ آیا مقاله‌ها در یک مجموعه به چاپ می‌رسد؟

بگویم. صرف‌نظر از برخی مسائل صوری اینکه علی‌رغم برنامه پیش بینی شده نتوانستیم «پرسش و پاسخ» داشته باشیم، مهم‌ترین نقطه ضعف کار ما بود: نقطه ضعفی که اگر به خواست حق، توفیق ادامه کار نصیب گردد، می‌کوشیم تا آن را از برنامه سمینار بزداایم و چنان که شایسته و بایسته کار نقد است بخش «پرسش و پاسخ» را هر چه شکوهمندتر به اجرا در آوریم... چنانکه در سمینار «دکارت، پیشرو فلسفه جدید غرب» توفیق یافتیم تا آرزوی پرسش و پاسخ را، در حدی بالنسبه معقول، تحقق بخشیم و امیدواریم در دومین سمینار نقد فلسفی بیشتر و بیشتر توفیق داشته باشیم.

○ آقای دکتر دادبه، اگر به دانش نقد جدید در غرب بنگریم، می‌بینیم که پیوندی با فلسفه پیدا کرده است و ناقدان بهره‌فرآوانی از فلسفه می‌برند. به نظر شما آیا بدون دانستن فلسفه می‌توان ناقد خوبی بود؟ و در فرهنگ خودمان فلسفه چقدر به نقد کمک کرده است؟

● بدون فلسفه هیچ... هرگز... بدون فلسفه هرگز کاری جدی نمی‌توان کرد؛ هیچ کار جدی، از جمله کار نقد... شنیده‌اید که شوپنهاور فیلسوف آلمانی سده هجدهم میلادی گفته است که: «انسان حیوان فلسفی (= متافیزیکی) است». مقصود شوپنهاور آن است که اولاً، هرجا و هرگاه انسان بوده است مسائل فلسفی به گونه‌ای مطرح بوده؛ ثانیاً، تنها و تنها انسان است که بدین معانی می‌پردازد و از این معانی سخن می‌گوید... سخن معروف و تاریخی ارسطو را هم شنیده‌اید که می‌گفت: «انسان حیوان ناطق است»، یعنی حیوان اندیشمند یا متفکر و چون فلسفه، زاده تفکر و اندیشه است بناگزر سخن ارسطو به نوعی همان سخن شوپنهاور و سخن شوپنهاور به گونه‌ای همان سخن ارسطو است، یعنی هرجا و هرگاه انسان باشد

واماندگی است، که فعلیت نیافتنشان، فعلیت نیافتن فکر و اندیشه است و بی‌بهره ماندن از ژرفاندیشی و محروم ماندن از نتایج و آثاری است که از اندیشیدن و درست اندیشیدن و ژرفاندیشیدن به بار می‌آید و در نهایت یعنی محروم ماندن از فکر فلسفی و آثار درخشان آن!... پس نپرسیم که «بدون داشتن فلسفه می‌توان ناقد بود یا نه؟» بلکه بپرسیم که «بدون داشتن فکر فلسفی - اصلاً - چیز قابلی می‌توان بود یا نه؟ ناقد قابل، شاعر قابل، هنرمند قابل، عالم قابل، محقق قابل و...» بگذارید با مددگرفتن از ذهن و زبان حکیم نظامی بگویم: به برکت فلسفه و تحت تأثیر فکر فلسفی، انسان به «جوهر دانایی» می‌رسد و لاجرم بر هر کار و در هر کار توانایی می‌یابد:

هر که در او جوهر دانایی است

بر همه کاریش توانایی است

گرچه وقت اندک است و سخن بسیار و این سان از این گونه مسائل سخن گفتن همان حکایت «ریختن بحر در کوزه» است که اگر باز هم کسی بپرسد: «چند گنجند؟» پاسخ این است که «قسمت یک روزه‌ای» و این

قسمت سخت ناچیز است، اما می‌توان نگاهی به تاریخ انداخت و نشان داد و اثبات کرد که دوره‌های طلایی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها دوره‌های شکوفایی فکر فلسفی بوده است، دوره‌هایی بوده است که به برکت شرایط مساعد و اوضاع و احوال مناسب اندیشه بالیده و فکر فلسفی پرورش یافته است. در چنین دوره‌هایی است که هم علم شکوفا شده است، هم هنر، و هم نقد و نقادی. دانشمندان، هنرمندان و ناقدان بزرگ حاصل این دوره‌ها هستند؛ دوره‌هایی که فیلسوفان بزرگ در آن ظهور کرده‌اند و زیسته‌اند و اندیشیده‌اند؛ در تاریخ غرب به یونان باستان، عصر طلایی پریکلس بنگریم و آن عظمت فرهنگی را از تالس تا ارسطو مورد تامل قرار دهیم. نیز در روزگار نوزایی یا عصر رنسانس اروپا و نتایج حیرت‌انگیز حاصل از آن تامل کنیم تا روشن شود که فکر فلسفی ید بیضا می‌کند... در تاریخ خودمان، تاریخ دوره اسلامی - ایرانیان و به طور کلی در تاریخ اسلام تامل کنیم و عصر زرین این فرهنگ و این تمدن را، بویژه در ایران از نظر بگذرانیم؛ سده چهارم هجری قمری را، دوران فارابی و ابن‌سینا را و عصر رودکی و

● در واقع نه چندان با نقد میانه‌ای داریم، نه چندان با فلسفه! نقد در نظر ما یا ستایش است یا نکوهش؛ ستایش و نکوهش یک اثر و به تبع آن ستایش و نکوهش صاحب اثر.

می‌اندیشد و فلسفه می‌ورزد و این خصلت و خصیصه اوست؛ خصیصه و خصلت ذاتی و بنیادی او، چنانکه آموختن و یادگرفتن هم خصیصه ذاتی انسان است و انسان مستعد آموختن و یادگرفتن است، اما در برخی از افراد این استعداد پرورش می‌یابد و این خصیصه ظهور و بروز می‌کند و در برخی چنین نمی‌شود یعنی که نمی‌آموزند و یاد نمی‌گیرند و جاهل می‌مانند. پیداست که این نقص است و آن، کمال و بدیهی است که در نقص ماندن و به سوی کمال سیر کردن، هر یک معلول شرایط ویژه تربیتی و محیطی و اجتماعی است. این هم بدیهی است که سیر به کمال و فعلیت یافتن قوه‌ها و استعدادها امری است طبیعی و در نقص درنگ کردن در قوه و استعداد ماندن امری است غیرطبیعی که اساساً ناموس هستی، سیر به سوی کمال است و هرجا و به هر صورت که این سیر متوقف شود کار آبر و ناقص می‌ماند. صورت طبیعی و حکایت طبیعی این است که استعدادهای انسان به عنوان حیوان فلسفی نیز فعلیت یابند که فعلیت نیافتنشان عین کاستی و محض

حکیم فرزانه توس، فردوسی را تا باور کنیم که حکومت خرد، آزادی اندیشه و فکر فلسفی مادر زایش‌ها و شکوفایی‌ها و شکفتگی‌هاست؛ زایش‌ها و شکوفایی‌ها و شکفتگی‌های علمی و هنری، در این سده درخشیدیم و آثاری به فرهنگ جهان عرضه کردیم که همچنان، بحق، بدانها می‌بالیم و به برکت آنها زنده‌ایم. در سده‌های پنجم و ششم هم، در جنب فراهم آمدن زمینه‌های افول، بدان سبب که قدرت حکومت خرد یکسره از میان نرفته بود و بهار زایش و شکوفایی و شکفتگی، هنوز بیکباره جای خود را به خزان نازایی و سترونی نداده بود به تکمیل دانش‌ها و هنرهای پدید آمده در سده چهارم پرداختیم و این حکایتی است دراز، شیرین و تلخ که از آن سخن‌ها گفته‌اند و سخن‌ها توان گفت. ظهور ناقد و منتقد بزرگ تاریخ اندیشه ما، امام فخرالدین رازی، در سده پنجم، نیز بخشی است از این «تکمیل» و پرتوی است ارجمند از فروغ خورشید خرد که در سده چهارم از میانه آسمان فرهنگ درخشان و پویای ایرانی - اسلامی مان می‌تافت و من در باب این پرتو ارجمند جداگانه سخن گفته‌ام و باز هم سخن

خرد دست‌گیرد به هر دو سرای...

چراکه بر بنیاد فکر فلسفی بر این باور بودیم که خرد، فرزند بی‌واسطه خداست و عقل، نخستین آفریده است... و چنین بود که در عین آزادگی و خردمندی، یکرنگانه دین می‌ورزیدیم و خدای بزرگ را صمیمانه می‌پرستیدیم و چنین بود که در عصر خرد، یعنی روزگار حکیم توس، فارابی‌ها و ابن‌سیناها و ابوریحان‌ها به جهان فکر و دانش تقدیم می‌کردیم. در چنین اوضاعی بود که هم از هنر نقادی بی‌طرفانه داشتیم و هم از سعه صدر شنیدن نقد و تحمل نقادی بهره‌مند بودیم، اما دریغ که وضع دگر گشت و نخستین آفریده حق، و بهترین داده ایزدی را به بهانه دفاع از دین، آماج تیرهای طعن و طنز قرار دادیم و از آن به «قفل اسطوره ارسطو» و «نقش فرسوده فلاطون» و بدتر از همه به «حیز در برابر سام یل» تعبیر کردیم و مردان خرد را - که به حق «کفر خویش گزاف و آسان» نمی‌شمردند - بی‌دین شمردیم و این سان سرودیم:

قفل اسطوره ارسطو را

بر در احسن الملل مهید

حاصلی نخواهیم داشت، یعنی که بدون فلسفه هیچ... هرگز... (در پایان این بخش بدین نکته اشاره کنم که حکایت عظمت بزرگانی چون خاقانی - که به شعر او استشهاد شد - حکایتی دگر است و قصه ما در این مقام هم، حکایتی دگر. این معانی به معنی نفی عظمت آن بزرگان نیست).

○ یعنی گرایش به «اعتدال» از جمله وجوه مشترک خردگرایی و نقد است؛ و به نظر شما با فکر فلسفی است که به اعتدال می‌رسیم، آیا بدون خرد فلسفی دست یافتن به اعتدال امکان‌پذیر نیست؟

● بله، اصلاً نقد، معلول فکر فلسفی و نتیجه خردگرایی است؛ چراکه نقد، چونان تفکر عقلانی حکایت پرهیز از افراط و تفریط است و گراییدن به اعتدال. اینجا افراط و تفریط تنها دیدن جنبه‌های مثبت یا منفی یک چیز یا یک اثر است و در نتیجه یکسره به ستایش یا به نکوهش پرداختن و در این میان نقد نه ستایش صرف است و نه نکوهش محض، بلکه نمودن جنبه‌های مثبت و منفی یا نشان دادن نقطه‌های قوت و ضعف یک چیز یا یک اثر است که خود به خود، ستایش

● آثار مورد انتقاد ما یا مجموعه محاسن است یا کل معایب! اگر صاحب اثر چون ما بیندیشد و به جمع ما تعلق داشته باشد اثرش بی‌بدیل یا دست‌کم، کم‌نظیر است، اما اگر صاحب اثر چون ما نیندیشد و به اصطلاح جزء ما و با ما نباشد کتابش متاب است و شعرش معر و تحقیقش هم لابد محقیق!

خواهم گفت... هر چه از دوره طلایی فرهنگمان دور‌تر شدیم از خرد و خردورزیدن، از فکر فلسفی و از فلسفه ورزیدن بیشتر فاصله گرفتیم و هرچه با این معانی بیشتر بیگانه شدیم با علم و هنر واقعی یعنی با دانش و هنر پویا نیز بیگانه‌تر گشتیم. آن زمان که پس از خدا، از خرد می‌گفتیم و نخست این سان می‌سرودیم:

به نام خداوند جان و خرد

کزین برتر اندیشه برنگذرد

خداوند نام و خداوند جای

خداوند روزی ده رهنمای...

یعنی کار را با نام حق آغاز می‌کردیم که ناقص نماند و ابتر نباشد و سپس این سان سخن سرمی‌کردیم که:

کنون تا چه داری بیار از خرد

که گوش نیوشنده زو بر خورد

خرد بهتر از هرچه ایزد یداد

ستایش خرد را به از راه داد

خرد رهنمای و خرد دلگشای

نقش فرسوده فلاطون را

بر طراز عجین حلل منهید

فلسفی مرد دین مپندارید

حیز را جفت سام یل منهید...

اوضاع دگر گشت: نه دیگر فردوسی داشتیم، نه فارابی، نه ابن‌سینا، نه ابوریحان. سعه صدر فلسفی را هم از دست دادیم و به گواهی تاریخ به جای نقادی بی‌طرفانه از دیگران و تحمل نقادی‌های دیگران به جدل‌ها و سپس به جنگ‌ها پرداختیم، یعنی که حقیقت ندیدیم و ره افسانه زدیم و این، قصه‌ای است دردناک از غصه‌های ما که واقعی‌تر از هر واقعیت، همچنان با همه وجود آن را حس می‌کنیم و بیگانه با فکر فلسفی، خواه ناخواه، دانسته و نادانسته، همچنان به تحمل عوارض آن محکومیم... این حکایت، واقعیت تاریخ ما، دست‌کم از سده هفتم به این سوست که بیان آن بحثی دیگر می‌طلبد... همین قدر بگویم که تا گم کرده خود را - فکر فلسفی را - باز نیابیم، نه فقط در نقد، ره به جایی نمی‌بریم که در امور دیگر فرهنگی هم جز سردرگمی

و نکوهشی واقعی و نسبی در پی دارد و این امر یعنی روی آوردن به اعتدال و پرهیز کردن از افراط و تفریط؛ یعنی به کار بستن نخستین درس و نخستین دستورالعمل خرد در حوزه عمل و در قلمرو حکمت عملی. تاریخ فکر و فرهنگمان نشان می‌دهد که شعارها داده‌ایم در تأیید و اثبات اعتدال و میانه‌روی و در تکذیب و نفی افراط و تفریط، «خیرالامور اوسطها» شعارمان بوده است و «مکن به فسق مباهات و زهد هم مفروش» ورد زبانمان، اما در عمل یا به فسق مباهات کرده‌ایم یا زهد فروخته‌ایم یعنی یا افراط گراییده‌ایم یا به تفریط روی آورده‌ایم و تا گم کرده خود، یعنی فکر فلسفی را نیابیم به اعتدال نمی‌رسیم که اعتدال، زاده خرد است؛ خرد فلسفی؛ خرد آزاد و نه خرد مقید در بند... جلوه‌گاه این افراط و تفریط همانا قول و فعل ماست، سخن‌هایمان و کردارهایمان و پیدا است که چون با این مبنا و این ذهنیت به هرگونه داوری دست یازیم حکیمان یا تأیید محض است یا تکذیب صرف و لامحاله نقدمان هم نه نقد که یا ستایش است یا

نکوهش، که نقد، زاده اعتدال است و اعتدال، حاصل خرد آزاد... آنگاه به نقد واقعی توفیق می‌یابیم و آنگاه، به راستی، جنبه‌های قوت و ضعف یک چیز را، صرف‌نظر از حب و بغض‌ها باز می‌نماییم که پندها را از پای خرد بازکنیم و به خرد آزاد و به فکر فلسفی برآمده از خرد آزاد دست یابیم...

○ آقای دکتر، در اینجا می‌خواهیم کمی درباره ارتباط بین نقد ادبی و تفکر فلسفی بحث کنیم و روشن کنیم که فلسفه چه مقدار در انتظام نقد ادبی تأثیر دارد و موجب استمرار آن خواهد شد. آیا در سنت ادبی ما این تأثیر مشهود است؟

● گمان می‌کنم با توضیحاتی داده شد نه فقط ارتباط فلسفه با نقد ادبی و تأثیر فلسفه در انتظام نقد ادبی، تا حدی روشن می‌شود؛ بلکه روشن می‌شود که اولاً، این دست توانای فکر فلسفی است که پشت سر هرگونه نقد قرار می‌گیرد و نخست بدان انتظام می‌بخشد و سپس آنرا حفظ می‌کند و موجب استمرار آن می‌شود؛ ثانیاً، فلسفه یا فکر فلسفی پشتوانه هر دانش و بینش است. نه علم، بی فلسفه نظام می‌یابد، نه هنر، بیهوده نیست که امروز فلسفه، مضافی است که هرگونه علم و هرگونه شناخت، مضاف‌الیه آن است؛ فلسفه فیزیک، فلسفه دین، فلسفه شعر و... قدام هم به بیانی دیگر، تا حدی از این معانی سخن گفته‌اند و از این‌گونه فلسفه‌ها دفاع کرده‌اند، به نظر می‌رسد که ارتباط فلسفه با هر دانش و هر بینش و هر موضوع، اعم از نقد ادبی، فیزیک، شعر یا هر موضوع و مسئله دیگر دو چهره و دو جنبه دارد: نخست، چهره و جنبه پدیدار که امروز در فلسفه‌های علم خود را نشان می‌دهد. فی‌المثل اکنون تردیدی در این امر نیست که پاسخ دادن بدین پرسش که: «چیست؟» فیزیک چیست، شعر چیست، هنر چیست و... کار فلسفه است و از چیستی فیزیک در فلسفه فیزیک، از چیستی شعر در فلسفه شعر، از چیستی هنر در فلسفه هنر و به همین صورت و سان از چیستی دیگر در فلسفه‌های دیگر سخن می‌رود؛ دوم، چهره و جنبه ناپیدا، که نمودن آن و سخن گفتن از آن مثل هر امر ناپیدای دیگر، و به عبارت دیگر مثل هر امر غیبی و نامحسوس دیگر کار آسانی نیست. از برکات و از نتایج همین جنبه و همین چهره فکر فلسفی، همان حکایت انتظامی (= انتظام نقد ادبی) است که از آن سخن می‌گویید که با فلسفه یعنی با نظم و با انتظام و بی فلسفه یعنی بی‌نظم و بی‌انتظام، هر دانش و هر آگاهی، خود مشتاق اطلاعات پراکنده است که به یمن فکر فلسفی و به برکت فلسفه بدان انتظام می‌بخشند. تا اجزاء یک کل را در ارتباط با کل ننگریم و تا مجموعه جزئی‌ها را در ارتباط با یک کلی نبینیم انتظام به بار نمی‌آید. فلسفه و فکر فلسفی به ما یاد می‌دهد که چگونه مسائل را از بالا بنگریم و چگونه مجموعه جزئی‌ها را و مجموعه اجزا را در ارتباط با یک کلی و در پیوند با یک کل ببینیم. ادبیات فارسی یک کل است و هر شاعر و هر نویسنده و هر اثر ادبی - که در زبان و ادب فارسی پدید آمده است - به مثابه جزئی است از اجزای این کل. بدین آثار دو گونه می‌توان نگاه کرد: از دیدگاه جزئی، از دیدگاه کلی.

- از دیدگاه جزئی، که همان نگاه متداول ادیبانه است؛ نگاهی که با معنی کردن لغت آغاز می‌شود و با معنی کردن بیت یا جمله به پایان می‌رسد. تأکید بر معانی مختلف یک لغت، بحث‌های دستوری، احیاناً بیان ریشه واژه‌ها بخشی دیگر از این نگاه و از این دیدگاه است. بر این نکته تأکید می‌کنم که دیدگاه ادیبانه یا نگاه جزئی ضروری است و مقدمه نگاهها و دیدگاههای دیگر است؛ چرا که تا متن را درست نخوانیم و معنای واژه‌ها و جمله‌ها را ندانیم هرگونه ادعا چیزی جز ادعا و قریب نیست.

- از دیدگاه کلی، که نگاه فیلسوفانه است، یعنی نگاهی است که به برکت فکر فلسفی و اندیشه فلسفی صورت می‌گیرد و نتایج ویژه‌ای به بار می‌آورد. به برکت این نگاه است که فی‌المثل نظریه ادبیات و نقد ادبی هستی و معنی می‌یابد و از پرتو این دیدگاه است که می‌توان با تکیه کردن بر شناخت اجزا به شناخت کل دست یافت و از رابطه اجزا در کل و از ارتباط اجزا با کل سخن گفت و از این معنا سخن در میان آورد که - فی‌المثل - ادبیات چیست؟ ادبیات فارسی چیست؟ برای چیست؟ و... حکایت دیدگاهها در نقد ادبی همین حکایت است؛ حکایت «برای چیست؟» وقتی مثلاً از دیدگاه اخلاقی سخن می‌گویید با این هدف بحث می‌کنید که در ورای الفاظ و در آن سوی شیوه بیان، محتوایی اخلاقی موردنظر است و هدف، عرضه کردن این محتواست، محتوایی که در خدمت تعلیم و تربیت است، و یا وقتی موضوع را از منظر زیبایی‌شناسی می‌نگریم و به اصطلاح بر ساخت و بر فرم تأکید می‌ورزیم بر آن سریم تا از پایگاه بلند هنر به عنوان هنر و به عنوان خالق زیبایی سخن بگوییم و نشان دهیم که اجزای یک اثر هنری (= کل)، هماهنگ با یکدیگر، آفریننده زیبایی اند و... اصلاً همین که گفتید: چیست؟ و برای چیست؟ نشان می‌دهید که در کار نگرستن از منظری فلسفی هستید و لامحاله در کار انتظام بخشیدن به اجزای پراکنده...

ادبای ما، و دست کم بسیاری از آنان در ادوار سکون و رکود از دیدگاه نخست، یعنی از دیدگاه جزئی‌نگرانه به مسائل می‌نگریسته‌اند سبب آن هم بیگانگی با فکر فلسفی بوده است. از آنجا که به هر حال انسان به حکم آنکه انسان است و حیوان ناطق و حیوان فلسفی است و ذاتاً با فکر فلسفی بیگانه نیست و نیز از آنجا که ادبای ما از لاین بابت و از بابت ارتباطی نسبی با دانش منطق کورهای به فکر فلسفی و پهرهای اندک از فکر فلسفی داشتند گاه، جلوه‌هایی از نگرش فلسفی در آثارشان دیده می‌شود، اما جلوه‌هایی نالاستوار و کم‌رنگ. چنانکه مثلاً تبویب و طبقه‌بندی معمول در کتاب چهار مقاله نظامی عروضی سمرقندی و تلاش نویسنده در تعریف و بیان چیستی دبیری و شعر و نجوم، تلاشی است بالنسبه فلسفی و حاصل کار هم، حاصلی است بالنسبه فلسفی، اما نه آن سان که باید و نه آن گونه که شاید. دلیل آن هم روشن است؛ اقول فکر فلسفی از همان سده پنجم به بعد و استعجال دولت عصر طلایی فرهنگ ارجمندمان و استقرار و استمرار رکود و فقر در سراسر تاریخمان که پیشتر به کوتاهی بدان پرداختم.

نتیجه آن استعجال و این استمرار همین است، آن همه نظریه و نقد و نقادی هم که در غرب به ظهور می‌رسد حاصل حکومت فلسفه و نتیجه فکر فلسفی است والا این‌ها که از آسمان بر آنان فرود نمی‌آید. چرا مرحوم ملک‌الشعرای بهار به تصنیف سبک‌شناسی نثر توفیق یافت؟ علت، این بود که او تنها ادیب نبود و از دیدگاه جزئی به مسائل نمی‌نگریست، بلکه با فلسفه و فکر فلسفی نیز آشنایی داشت و همین امر سبب شد تا به تصنیف سبک‌شناسی توفیق یابد. تأمل در حال و کار معدود محققانی که در روزگار ما بدین معانی پرداخته‌اند و معدود بودن و غریب ماندنشان نیز مثبت مدعای ماست...

○ از تأثیر پیدا و پنهان فلسفه می‌گفتید...

● بله، از چهره پیدا و پنهان تأثیر فلسفه و فکر فلسفی بر دانش‌ها و به طور کلی بر موضوعات مختلف سخن می‌گفتم. شاید بتوان این امر را به حکایت تربیت مستقیم و تربیت غیر مستقیم تشبیه کرد و تأثیر شگرف و شگفت آن را به تأثیر شگرف و شگفت تربیت غیر مستقیم. فی‌المثل دروغ گفتن و به عهد وفا کردن و بدین سان بر راستگویی و پیمان‌داری تأکید ورزیدن بر فرزندان و شاگردان و به طور کلی بر آنان که تحت تأثیر ما هستند بسیار مؤثرتر از آن است که پیوسته در مقام ناصح، اندرز دهیم که: «دروغ مگویید» و «به عهد خود وفا کنید». وقتی در طول زمان به آموختن فلسفه پرداختیم و فکر فلسفی در ما نضج پیدا کرد سخن گفتن ما، عمل کردن ما، سخنرانی کردن ما و نوشتن ما در هر باب حکایتی دیگر پیدا می‌کند و نظم و نظامی دیگر می‌یابد. اگر برخی از نوشته‌های فرنگیان، فی‌المثل در باب مولوی را با برخی از نوشته‌های ادیبان خودمان بسنجیم؛ ادیبانی که بسا دانش آنان در سنجش با دانش فرنگیان سنجش دریا و قطره باشد، پرده از آن تأثیر پنهانی برمی‌گیرد. وقتی می‌گوییم - فی‌المثل - بی فلسفه، ادبیات مشتاق مسائل و سخنان پراکنده است و وقتی می‌گوییم ارتباطی جدی هست بین ادب و فلسفه به نظر برخی، سخن اگر از بنیاد خطا نباشد

دست‌کم مبالغه‌آمیز است. آنان گمان می‌کنند اگر چنین ارتباطی در کار می‌بود می‌بایست شاعران و نویسندگان از جوهر و عرض و قوه و فعل و علت و معلول به صراحت سخن بگویند و چون نمی‌گویند لاجرم چنین ارتباطی هم در کار نیست! من در این باب در مقدمه کتاب حکایت شعر به تفصیل سخن گفته‌ام و نشان داده‌ام که فلسفه - بلا تشبیه - از رگ‌گردن هم به شاعر نزدیک‌تر است و اکنون بار دیگر بر این معنای بدیهی‌تر از بدیهی تأکید می‌کنم که بی‌فلسفه هیچ دانشی، هیچ موضوعی و هیچ مسئله‌ای بسامان نمی‌شود، اعتدال معنی نمی‌یابد، آزادی بر جایگاه خویش نمی‌نشیند، و نقد ادبی و نظریه ادبیات و... و... انتظام پیدا نمی‌کند...

این نکته را هم از یاد نبریم که بزرگان ادب و فرهنگ ما، بویژه پدیدآورندگان آثار سترگی چون شاهنامه و چون متون عرفانی - ادبی خود، از منظری فلسفی به مسائل می‌نگریسته‌اند و ذهنی فلسفی داشته‌اند و آثارشان نتیجه چنین ذهنی است... این بزرگان به «جوهر دانایی» دست یافته بودند...

○ شواهدی از فیلسوفان منتقد سراغ دارید. هم در فرهنگ غرب هم در فرهنگ اسلامی. یا به تعبیر دیگر منتقدان فلسفه‌دان؟

● دیگر مسئله روشن است. منتقد فلسفه‌دان یا فلسفه‌دان منتقد، به گمان من از مقوله «سنگ حجر الاسود»، یعنی حشو زاید قبیح است که «حجر» سنگ است و سنگ، زاید و منتقد، فلسفه‌دان است و باید فلسفه‌دان باشد و فلسفه‌دان و فیلسوف، منتقد است و باید اهل نقد باشد. سقراط و افلاطون به نقد آرای سوفسطاییان پرداختند و ارسطو، با آنکه استاد خود، افلاطون را دوست می‌داشت، به سبب شدت محبت او نسبت به حقیقت به نقد بنیادی‌ترین نظریه استاد، یعنی به نقد نظریهٔ مثل پرداخت. فیلسوفان دورهٔ رنسانس و عصر جدید اروپا نقادی آرای پیشینیان را وجههٔ همت خود ساختند و حکایت به همین صورت و سان در غرب تا به امروز ادامه یافت و سبب پویایی و تحول و تکامل اندیشه‌ها شد. در عالم خودمان، عالم اسلام و در سرزمین خودمان، ایران نیز حکایت به همین صورت بوده است. تاریخ تفکر ما جلوه‌گاه نقد متکلمان از آرای فیلسوفان و نقادی‌های فیلسوفانه فیلسوفان از آرای متکلمان است. به همین صورت همواره شاهد نقد مکتب‌ها و نحله‌های مختلف فلسفی از آرای یکدیگر بوده‌ایم: نقد مکتب اشراق از آرای مشاییان و نقادی‌های صدرالمতالیهین از آرای متکلمان و حکیمان پیشین در کار بنیاد نهادن بنای حکمت متعالیه... البته بدین نکته باید توجه کرد که اینجا، و در این باب هم حکایت، حکایت تشکیک است و مسئله چوتان وجود از دیدگاه صدرالمتالیهین، مقول به تشکیک، یعنی که فلسفه‌دانی اهل نقد و نقادی اهل فلسفه، بدیهی و طبیعی است که دارای شدت و ضعف است، چنانکه - فی‌المثل - در تاریخ تفکر خودمان مثل اعلای نقد غزالی است و سپس امام فخر رازی، البته با تفاوت‌هایی که من ریشهٔ آنها را در کلام و فلسفه می‌بینم و امیدوارم اگر توفیق، رفیق شود در همایش نقد فلسفی از میراث

ارجمند فخر رازی در نقد فلسفی سخن بگویم... □

دستور زبان فارسی

دستور زبان فارسی

مصطفی فرض پور ماچپانی

ناشر: مؤلف

چاپ اول: ۱۳۷۶

در یک نگاه

زبان را با ادله‌های منطقی بیان کند. اما اینکه هر از گاهی برخی از آشنایان با دستور زبان به فکر تألیف کتابی در بیان مباحثی درباره ماضی نقلی و مضارع اخباری و انواع ضمیر و حروف و نقش عطفی و متممی بپردازند گره‌ای از ناگشوده‌های دستور زبان فارسی باز نخواهد شد.

کتاب دستور زبان فارسی تألیف فرض پور ماچپانی سخن تازه‌ای در باب مبانی ساختار زبان فارسی ندارد و هر اهل تحقیق می‌تواند با مراجعه به کتب متعددی که در قرن اخیر در خصوص دستور زبان تألیف شده است، نیازهای خود را مرتفع کند.

در موقعیت کنونی زبان فارسی، اصحاب دستور و قواعد زبان باید چند کار اساسی انجام دهند اول: تألیف دستور علمی زبان فارسی به صورت گروهی، به گونه‌ای که بتوان در همه ادوار به آن مراجعه کرد و پاسخهای زبانی خود را در آن‌ها یافت. دوم: تألیف دستور زبان امروز مردم، در این راه باید کسانی که با زیانشناسی انس و الفتی دیرینه دارند، کمر همت بر این کار بزنند و سوم: تحلیل رابطه ساختار زبان و یا دستور زبان فارسی با نحوه تفکر ایرانی. که زیانشناسان و جامعه‌شناسان و روان‌شناسان و صاحب‌نظران حوزه‌های دیگر به اتفاق می‌توانند به این مهم جامه عمل بپوشانند.

کتاب دستور زبان فارسی برای کسانی که می‌خواهند مقدمات دستور زبان فارسی را بدانند و در این زمینه منبع موثقی ندارند قابل استفاده و بهره گرفتن است.

مبنای هر زبان برپای اصول و قواعد مخصوصی است. این جمله آغازین کتاب دستور زبان فارسی تألیف مصطفی فرض پور ماچپانی است. اما سؤال این است: اصول و قواعد زبان را چه کسی وضع می‌کند؟ آیا اهل دستور قواعدی را وضع می‌کنند و آنگاه همه مردم در زبان کتابت و شفاهی از آن استفاده می‌کنند و یا دستوریان بر اساس زبان مردم قواعد زبان را تعیین می‌کنند. اگر صورت دوم را بپذیریم که با واقعیت زیانشناسی نزدیکتر است، کتاب‌های دستور فقط سرمشق ابتدایی برای نوآموزان است تا با رعایت تقدم و تأخر فعل و فاعل و مفعول، معنایی را در جمله‌ای به ذهن مخاطب مستقل کنند و شاید بتوان گفت نویسندگان و اهل قلم ضرورتی در یادگیری این قواعد نمی‌بینند، رندی اهل نظر که خود از بزرگان قوم ما در حوزه شعر و نقد و تحقیق است به راستی می‌گفت که اگر امروز از من درباره نهاد و گزاره سؤال کنند چیزی نمی‌دانم، حال آنکه این مرد خود دهها کتاب ارزشمند تألیف و تصحیح کرده است. اما باید بر این نکته تأکید کنیم که با این نظریه، ما خود را نباید بی‌نیاز از مکتوب کردن قواعد و دستور زبان بدانیم، دستور زبان رابطه مستقیم با بنیادهای فکری و فرهنگی ما دارد و ضرورت حکم می‌کند تا ارباب نظر هر از گاهی با شکل و شیوه‌ای دقیق و علمی قواعد زبان مردم عصر خود را در کتابی مکتوب کنند. بنابراین امروزه وقتی کتابی با نام دستور زبان فارسی چاپ و منتشر می‌شود از آن کتاب انتظار می‌رود تا شیوه‌های بیان گفتاری و نوشتاری زبان عصر را به اهل تحقیق نشان دهد و سیر تحول و تطور ساختار

عبدالعلی دست‌غیب

نقد ادبی در سده‌ی بیستم

خود آفریننده اثر نیز ندارند: قوانین خاصی بر قصه‌پردازی، در مثل بر حکایت‌ها حکمفرما هستند، به این ترتیب، یک صورت جدید نه برای بیان محتوایی جدید بلکه به منظور جایگزین شدن صورتی قدیمی ظاهر می‌شود، هنگامی که این صورت کهنه مزیت ادبی خود را از دست داده باشد. اگر صورت ادبی برای خود محتوایی می‌آفریند، نمونه‌های آن را باید در تکرارها و موازنه‌ها و ممالله‌ها (پ. مثل «کمک، دیر هنگام» - در رمان‌های پرماجر) یافت.

(نقد ادبی در سده‌ی بیستم، ۳۴ و ۳۵)
بنابراین برای فرمالیستی مانند چکوفسکی، آنچه اهمیت بیشتری دارد، فورم (صورت) و تکنیک اثر هنری است:

در واقع ادبیات در مثل نه «سایه»‌ای از واقعیت بلکه واقعیتی در کنار آنست. پس اثر ادبی صورت محض و رابط مواد ساختمانی آن با هم است. (همان، ۴۱)

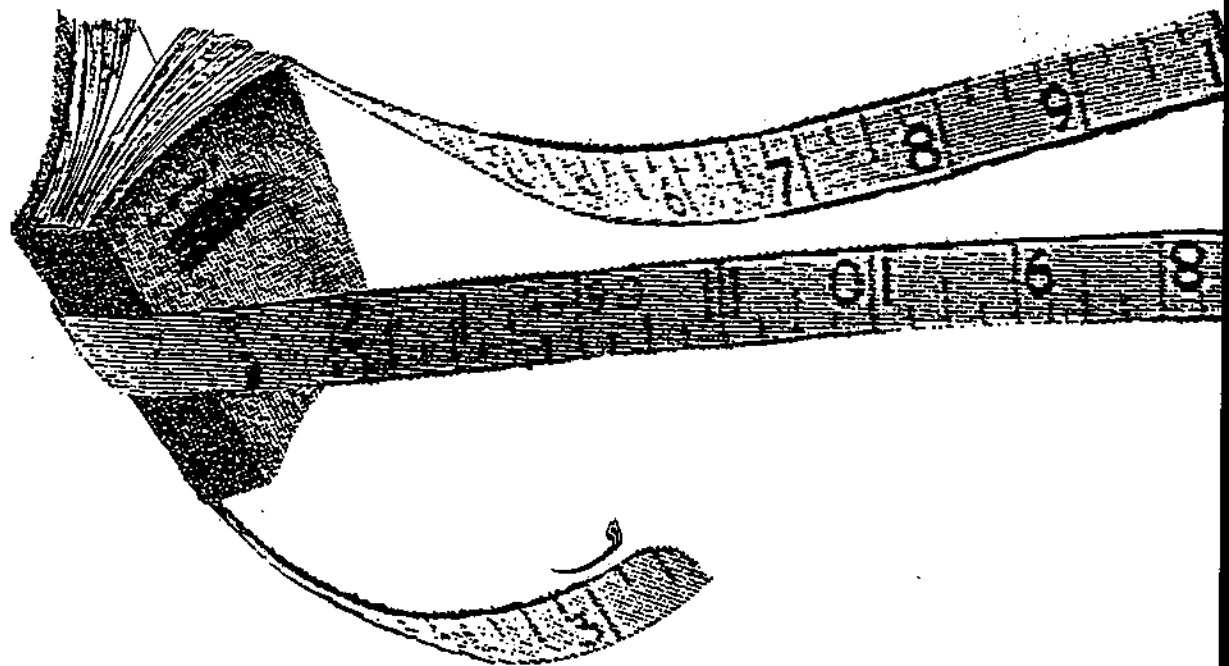
نقد جامعه‌شناختی بر خلاف فرمالیسم از واقعیت‌های اجتماعی حرف می‌زند، انسان تک و تنها زندگانی نمی‌کند و کار او نیز جنبه‌ی انتزاعی ندارد. انسانی که در قصر زیست می‌کند با انسانی که در خرابه بسر می‌برد یکسان نیستند و هر یک از آنها جهان را

نیز دچار آسیب جدی ساخت و متأسفانه کسی مانند ارسطو نیز در صحنه نبود که به پراکندگی‌ها پایان دهد و سیستمی جامع از اندیشه‌های گوناگون بوجود آورد. وضع روزینه‌ی تفکر در غرب نیز بدین گونه است. عده‌ای که هنر را محصول شرایط اجتماعی می‌دانند می‌کوشند موازنه‌ای بین وضعیت مادی زیست بشری و طبقه‌ها و هنر برقرار کنند، گروهی دیگر خاستگاه هنر را در ناهمسازی روانی و غرائز هنرمند جستجو می‌کنند و بعضی دیگر در این زمینه پای ناخودآگاه جمعی، کهن الگوها و نمونه‌های آغازین اسطوره را به میان می‌آورند و صورت‌گرایان (فرمالیست‌ها) در مثل می‌گویند: «موضوع دانش ادبیات، نه ادبیات بلکه ادبیت است یعنی آنچه از اثری معین، اثری هنری می‌سازد.» و اینان به این ترتیب، پژوهش‌های خود را به سوی زبان‌شناسی هدایت می‌کنند.

در نسقدهای جامعه‌شناختی، روان‌شناختی، روان‌کاوانه... به عاملی بیرون از عامل متن: جامعه، تاریخ، فرد و اضطراب‌های روانی ارجاع می‌دهند در حالی که در نقد فرمالیستی یا نقد ساختارشکنی یا ساختارگرایی خود اثر هنری را در نظر دارند به صورتی که به خود ارجاع می‌دهد. در این حوزه حتی کاری به کار

کتاب «نقد ادبی در سده‌ی بیستم» نوشته‌ی ژان ایوتادیه (Jean Yves Tadie) ترجمه‌ی محمدرحیم احمدی، تهران، ۱۳۷۷، خواننده را ناچار می‌سازد به مشکل نقد ادبی که در سده‌ی ما گسترش فراوان یافته است نگاه تازه‌ای بیفکند و نیز بپرسد این همه وسعت گرفتن دانش نقد و پیدایش نظریه‌های متفاوت درباره سنجش قصه‌ها و اشعار و نمایشنامه‌ها... از کجاست و از چه عامل یا عواملی ریشه می‌گیرد؟

پیش از این نوشته بودم که پراکندگی عجیب نظریه‌های انتقادی سبب شناسایی بیشتر ما نشده و نمی‌شود و چه بسا مانعی جدی در برابر درک درست آثار بوجود آورد و همه این‌ها نشانه‌ی بحران است: بحران در تفکر. گمان می‌رود که وضعیت سده‌ی بیستم با وضعیت یونان پس از هجوم اسکندر بی‌شابهت نباشد. در یونان نیز پس از پیدایش افلاطون و ارسطو، تفکر دچار بحران شد و دبستان‌های متفاوت فلسفی به جدال با یکدیگر پرداختند و کار این جدال به جایی رسید که خود تفکر را

به گونه‌ای می‌نگرند و درک می‌کنند. انقلاب‌های زیباشناختی در واقع علل تاریخی دارند. ساختار آثار هنری وابسته‌ی سیر تاریخی جامعه است. اهمیت بالزاک در مثل در این است که او توانست به‌رغم اینکه طرفدار اشرافیت بود، ساختار طبقاتی جامعه‌ی زمان خود را تحلیل و توصیف کند و نه فقط روحیات خود بلکه منطق درونی زندگانی اجتماعی چند دهه‌ی کشور فرانسه و تحولات ناگزیر آن را مجسم سازد.

نقد روان‌کاوانه به عقده‌ها و غوامض درونی هنرمند می‌پردازد و هنرمند را سایه‌ی دیوار به دیوار دیوانه می‌داند. فرد در رسیدن به مرحله‌ی بلوغ با موانع اجتماعی رویاروی می‌شود و اگر بر مشکل‌ها چیرگی نیابد حالات غیرعادی: خودشیفتگی، خودآزاری، دیگرآزاری، انزواطلبی... پیدا می‌کند و این حالات اگر در وجود فردی مستعد نمایان شود به صورت اثر هنری درمی‌آید و جلوه‌ی برونی پیدا می‌کند. شله‌گل گفته بود: هر شاعری خود شیفته است. تالسوتی نمونه‌ای است از این وضع: خاطره‌های آغازین تالسوتی که در آن جسم خود را کشف می‌کند و با فریاد به مخالفت با دنیای خارج برمی‌خیزد، «شخصیتی را خلاصه می‌کند» خودشیفتگی تالسوتی دوگانه است زیرا گاهی خود را دوست دارد و

گاهی نیز از خود متنفر است. او بین «من» و «کمال مطلوب من» مردد است. بسیاری از اشخاص داستانی تالسوتی دارای چنین خصائصی بوده‌اند و آنها را از نویسنده (و خلاق) خود گرفته‌اند. (همان، ۲۱۹)

ماری بوناپارت در کتابی که درباره‌ی «ادگار آلن پو» نوشته است با کمک گرفتن از شیوه‌ی روانکاوی و به مدد مطالعه‌ی آثار و اسناد باقیمانده از نویسنده و شاعر دردمند آمریکایی به این نتیجه رسید که این هنرمند سخت شیفته‌ی مادر خود بود. مادر نیز او را بسیار نوازش می‌کرد و پو پس از درگذشت مادر به علت همان عشق افراطی دیگر نتوانست با زنی پیوند یابد و به همسرگزینی دست زند. پس برای جبران اضطراب‌ها و ناکامی‌های خود به الکل و هنر پناه برد و آثاری بوجود آورد که در آن‌ها تقدیر، مرگ، قتل و وحشت... جای نمایانی دارد.

بوناپارت پس از تحلیل دقیق آثار «پو» به این نتیجه می‌رسد که اگر این هنرمند به آفرینش شعر و قصه دست نزده بود، بدون تردید جنایتکار از آب درمی‌آمد.

شارل مورن در کتاب «مدخلی بر روانکاوی مالارمه (۱۹۵۳) درباره‌ی این شاعر می‌نویسد: مالارمه در پنج

سالگی مادر خود را از دست داد و در پانزده سالگی خواهر خود را... تأثیر این تکان عاطفی نخستین باید تصریح شود، بازتاب‌ها و نمادهای آن کشف گردد. باید شبکه‌ی بفرنج احساس‌ها و بیان‌هایی را سنجید که مرگ خواهر شاعر دست کم در آغاز مرکز واحد آنهاست... در این جا ما با نوعی روان‌پریشی رویاروی هستیم و نیز در اشعار او شبکه‌ای از تصاویر ثابت می‌بینیم که شعر به شعر تکرار می‌شوند. این رشته تداعی‌ها: گیسوان، شعله‌های آتش، خورشید غروب، پیروزی در عشق و مرگ... باید از یک «معماری ثابت» که در زیر این معنای درک‌پذیر پنهان گشته و برخاسته از ناخودآگاه است متمایز گردند. پس در این جا با تمایز روانکاوانه بین «محتوای ظاهری» و «محتوای پنهانی» روبرو هستیم. (همان، ۲۲۸، ۲۲۹)

نقد حوزه‌ی تخیل «گاستون باشلار» به یلونگ نزدیکتر است تا به فروید. در کتاب روانکاوی آتش (۱۹۳۸)، گذار از شناخت علمی به شناخت شاعرانه دیده می‌شود، در این کتاب:

در واقع سخن از یافتن تأثیر ارزش‌های ناخودآگاه بر پایه‌ی شناخت تجربی و علمی می‌رود. مفهوم واژه‌ی «ناخودآگاه» باید به روشنی توضیح داده شود و آن

عبارتست از یک قشر روانی با تعمق کمتر و عقلانیت بیشتر» یعنی در واقع ضمیر نیمه آگاه یا پیش آگاه. همچنین خیالپردازی جایگزین خیال می‌شود. این دو با هم فرق دارند زیرا خیالپردازی کم یا بیش بر موضوعی واحد متمرکز می‌گردد. بدون تردید خیالپردازی «همبافته‌ها» بی را تعیین می‌کند زیرا اثری شاعرانه وحدت خود را از آنها می‌گیرد ولی این همبافته‌ها نامهای جدیدی دربردارند: پُرموخته، امپدوکلس، نووالیس، هوفمان... مسأله‌ی جنسیت در این همبافته‌ها نقشی محدود دارند. روش نخست باشلار روانکاوی شناخت عینی است که وسیله‌ی تصاویر ابتدایی برانگیخته شده‌اند ولی به تدریج که کتاب پیش می‌رود، او روش خود را تغییر می‌دهد و مثال‌های خود را بیشتر از متن‌های ادبی به عاریت می‌گیرد: الکل هوفمان، الکی است که شعله‌ور می‌شود و مهبور به نشان کاملاً کیفی و زینه‌ی آتش است. الکل «پو» الکی است که روان می‌شود و فراموشی و مرگ می‌بخشد و مهبور به نشان کاملاً کمی و مادینه‌ی آب است. آن‌گاه باشلار در می‌یابد که ذهنیت شاعرانه به تمامی از زیبایی فریبنده‌ی تصویر مرجع پیروی می‌کنند.

او ذهنیت علمی را رها نمی‌کند: قصه‌گویان، پزشکان، فیزیکدانان و داستان‌سرایان که همگی خیال پردازند، از تصاویر یکسانی آغاز می‌کنند و به اندیشه‌ی یکسانی می‌رسند اما غرض باشلار فاصله گرفتن از روانکاوی معهود است، ماده‌ی کار باشلار «روان رنجور» نیست برای او واپس‌رانی نه فقط فعالیت پنهان بلکه «شادی آفرین» نیز هست. (همان، ۱۶۷ و ۱۶۸)

نمونه‌های دیگر نیز در کتاب «نقد ادبی در سده‌ی بیستم» آمده و به طوری موجز به بحث گذاشته شده است. کتاب ۴۳۵ صفحه دارد و دربردارنده فصل‌های زیر است:

صور تگرایان روسی، نقد آلمانی، نقد آگاهی (مکتب ژنو)، نقد حوزه‌ی تخیل، نقد روانکاوی، جامعه‌شناسی

ادبیات، زبان‌شناسی و ادبیات، نشانه‌شناسی ادبیات، بوطیقا، نقد تکوینی.

کوشش نویسنده به ساده کردن مطالب است اما برخی از مطالبی که در فصل «نقد آلمانی» یا در فصل نشانه‌شناسی ادبیات آمده بغرنج است و آسان به درک آنها نمی‌توان رسید البته این قصور نویسنده یا مترجم به حساب نمی‌آید چرا که اساساً فلسفه و نقد مدرن با واژگان‌هایی سرو کار دارد که گرفته شده از علم و زندگانی جدید است به همین دلیل ما که در آستانه گذر از شیوه‌ی زیست قدیمی به زندگانی جدید یا در حال گذر به دنیای مدرن هستیم به آسانی نمی‌توانیم با آنچه در مثل گادامر، دریدا، باشلار، و هیدگر... می‌گویند هم‌سخن شویم. در واقع به رغم کوشش‌های مترجمان ما در بازگرداندن مفهوم‌های انتقادی و فلسفی جدید، هنوز زبانی روشن و به نسبت شفاف برای برگرداندن آثار فلسفی مدرن غرب پیدا نکرده‌ایم و در بسیاری از موارد ناچاریم همان واژگان زبان‌های اروپایی را بکار ببریم. در مثل باختین هنرشناس روس در چند دهه پیش در حوزه‌ی زبان‌شناسی و نقد ادبی واژگان‌هایی برگزید یا ساخت که برای باختر زمینی‌ها کم و بیش روشن بود اما همین واژه‌ها برای ما غرابت دارد و از این قبیل است واژه‌های پولی فونیک، دیالوژیسم، دیالوژیک، ایدئولوژی، آپاراتوس، کاته‌گوری، دیسکورس... که وقتی به فارسی درآیند مقداری از بار معنایی خود را از دست می‌دهند. افزون بر این هم محتوای ادب غرب و هم محتوای نظریه‌های انتقاد و فلسفی ایشان نزد ما آشنا و معهود نیست. در مثل نزد ما منطق مکالمه یا دیالوژیسم زیاد رونقی نداشته است، از این رو آثار ادبی ما سویه‌ی تک‌آوایی دارد، در حالی که در غرب از یونان باستان گرفته تا فرانسه و آلمان امروز، به نوعی منطق مکالمه گرویده بودند و گرویده‌اند. در یونان کهن دیالوگ‌های افلاطون نوشته شد و در آثار درام‌نویسان معاصر افلاطون نیز شیوه‌ی گفت‌وگو

اهمیت فلسفی دارد به این معنا که این مکالمه‌ها مانند مکالمه‌هایی که در خسرو و شیرین نظامی گنجوی می‌بینیم، تک سویه نیست و نظرگاه واحدی را منعکس نمی‌کند. یعنی درام‌نویس یونانی به جایی رسیده است که درمی‌یابد جامعه‌ی انسانی در برابر معضله‌ای قرار دارد که آوایی واحد قادر به تفسیر آنها نیست و سخن می‌بایستی چندآوایی باشد. این واقعیت در آثاری مانند پرموخته‌نوس آسیخولوس و آنتی‌گونه‌ی سوفوکلس و رساله‌های افلاطون و حتی در ایلیاد هومر به خوبی دیده می‌شود. آنتی‌گونه - که به تعبیر هگل بزرگترین تراژدی جهان و نمایشگر دو منطق متضاد است که هر یک از آنها برای خود حق مطلق قائل است - برخلاف فرمان کرئون فرمانروای شهر رفتار می‌کند و جسد برادرش را به خاک می‌سپارد. نگهبانان به «کرئون» خبر می‌دهند و او فرمان می‌دهد آنتی‌گونه را دستگیر کنند و کفر دهند چرا که برخلاف قانون شهر عمل کرده است. زمانی که آنتی‌گونه و کرئون رویاروی هم قرار می‌گیرند و به گفت‌وگو و مجادله بر می‌خیزند، هر یک از آنها منطق ویژه‌ی خود را داراست. آنتی‌گونه از منطق دل آدمی تبعیت می‌کند و حال آنکه «کرئون» سخنگوی منطق قانون اجتماعی است. برادر آنتی‌گونه با دشمنان شهر تب همدست شده و بر ضد زادگاه خود قیام کرده پس مستوجب مرگ است و نیز نباید جسد او دفن شود و این قانون شهر است اما آنتی‌گونه هم منطقی دارد و آن احساس خویشی و عاطفه‌ی خواهری (و زبان دل) بشری است. برادرش را کشته‌اند و اکنون اجازه نمی‌دهند جسد او به خاک سپرده شود و این وهنی برای برادر آنتی‌گونه و تجاوزی به قانون دل آدمی که نمی‌تواند به دلیل وضع قانون‌ها و ساری و جاری بودن آنها از حق عاطفه و احساس خود بگذرد و جسد برادر را در بیابان رها کند تا خوراک گرگان و کرکسان شود، پس جسد برادر را دفن می‌کند و گرفتار کیفر می‌شود، به این دلیل که از قانون شهر تخطی کرده است.

آثاری از این دست البته زیاد از آنچه نزد ما شناخت، دور نیست و ما می‌توانیم هم محتوای تراژدی و هم آنچه را که ناقدان و مفسران درباره‌ی آن نوشته‌اند دریابیم اما گمان نمی‌رود که ما بتوانیم به آثار جدید اروپائی و آمریکائی در مثل با قصه‌هایی مانند «مرگ درونیز» توماس مان یا «به سوی فانوس دریائی» ویرجینیا وولف به آسانی آشنا شویم و نقد و تفسیر آنها را دریابیم. در مثل در دیستان نقد ادبی آلمانی ما با افکاری رویاروی می‌شویم که درک کامل آن‌ها دشوار است. «اُپریاخ» از نمایندگان این شیوه‌ی نقد به عملکرد تحول اجتماعی توجه زیاد دارد و بر آنست که تاریخ ادبیات بدون فلسفه‌ی تاریخ وجود ندارد. اعصار و جوامع از دیدگاه او نه برحسب الگوئی آرمانی بلکه باید با توجه به هنجارهای ویژه‌ی خود داوری شوند و زمان حال به منزله‌ی بخشی از تاریخ در نظر آیند. او در واپسین فصل «بازنمائی‌ها (محاکات) Mimesis» با عنوان «پائین دست، به رنگ بنفش» که با فصل پنجم رومان «فانوس دریائی» آغاز می‌گردد، با واقعیت‌های سده‌ی بیستم آشنا می‌شود: ذهنیت‌گرایی چندگانه - یعنی چندین چشم‌انداز ذهنی از واقعیتی رو به زوال - بیان جریان سیال دانستگی، التزام رویدادهای بیرونی به رویدادهای درونی و یاری آنها در تفسیر این حوادث، انعطاف زمانی یعنی نامرتب بودن بازنمائی‌های ذهن با زمان حال رویداد برونی... ما را به «همه زمانی بودن نمادین» راوی «در جستجوی زمان گمشده» ی پروست و به آثار جیمز جویس می‌رساند. (همان، ۹۱)

بی‌آنکه وارد نقد و تفسیر «اُپریاخ» از رومان‌های وولف، پروست و جویس شویم و درباره‌ی اعتبار آن چون و چرا کنیم، خواه ناخواه نگران این شکل هستیم که وضع و حال خانم رامزی در «فانوس دریائی»، مارسل در «جستجوی زمان گمشده» و بلوم در «یولیسس» جویس چگونه است و چطور با وضع و حال ما مرتبط می‌شود. البته برخی از آثار بزرگ هنری مانند جنگ و صلح

تالستوی یا «باباگوریو» ی بالزاک زود یا ما آشنا می‌شود و طبعاً نقد و تفسیر آنها نیز برای ما طرفه‌تر است اما گمان نمی‌رود که آثاری مانند اشعار سن ژون پرس و والری یا رومان‌های وولف و جویس نیز به همین سادگی با ما ارتباط یابند چه برسد به نقد و تفسیر آنها، به ویژه در دیستان‌های فرمالیسم. یا ساختار شکنی که توضیح‌ها و تفسیرهایی بدست می‌دهند که متکی به فلسفه و علم جدید و برخی از مفاهیم فرهنگ یونانی و رومی است و غربی‌ها در زندگانی اجتماعی خود مدام با آن‌ها سروکار دارند در حالی که ما اگر هم از لحاظ نظری با آنها آشنا شده باشیم از لحاظ عاطفی انسی با آنها نداریم.

مُراد من این است اکنون که از نقد و تفسیر آثار هنری‌گریزی نیست باید به نقد و تفسیرهایی روی آورد که بعدی از ابعاد کار هنرمند را نشان بدهد و در این زمینه هرگونه نقد اعم از نقد جامعه‌شناختی، روانکاوانه یا نقد فرمالیستی سودمند خواهد بود. طرفه این است که برخی از شاهکارهای هنری به تفسیرهای متعدد تن در می‌دهند. در مثل هملت شکسپیر را می‌توان از دیدگاه روان‌کاوی و جامعه‌شناسی و اسطوره‌ای به بحث گذاشت. جونز همکار فروید، تردید هملت را در قتل کلادیوس، غاصب سلطنت و عمویش به عقده اودیپی نسبت می‌دهد. هملت پس از آگاهی از کشته شدن هملت بزرگ، مدت زیادی در شک و تردید بسر می‌برد و دست بکاری نمی‌زند. چرا؟ جونز پاسخ می‌دهد علت درنگ کاری او این است که او خود همان کاری را می‌خواسته است انجام دهد که کلادیوس به انجام رسانده است. پس در واقع قتل کلادیوس به معنای قتل خود اوست. جامعه‌شناسان نمایشنامه‌ی هملت را همچون اعتراض گزنده‌ای به سلطنت انگلستان می‌دانند با این توضیح که چون درام‌نویس نمی‌توانسته است به طور مستقیم یا حاکمیت سرزمین خود درافتد، سیر رویدادها را در کشور دانمارک قرار داده است. هملت

با برافراشتن پرچم عصیان برضد کلادیوس در واقع به حاکمیت ستمگر کشور خود اعلان جنگ می‌دهد و نماینده‌ی تمایلات و آرزوهای مردم رنج‌دیده می‌شود. اسطوره‌گرایان می‌گویند در هملت کهن الگوی دیرینه‌ی غاصب سلطنت، ازدواج با همسر شاه کشته شده، انتقام پسر یا یکی از خویشان از غاصب به طور وضوح دیده شدنی است همانطور که در اسطوره‌ها و در آثار سوفوکلس و اورپیدس می‌بینیم. این نتیجه‌گیری شاید افراطی نباشد که نظر کردن به آثار هنری از پیش از یک چشم‌انداز کار مفیدی است و ژرفای آنها را بهتر نشان می‌دهد. به هر حال در این زمینه شاید هیچ تفسیر نهائی وجود نداشته باشد. گفت: هر کسی از ظن خود شد یار من.

در مثل فروید در مقاله‌ای به نام «مضمون سه صندوقچه» (۱۹۱۳) نشان می‌دهد که در خوانش متن با «مسائلی رویاروی می‌شویم که لازم است حل شوند». جزء جدید در مقایسه با تحلیل او از گوته، «انطباق» است. سخن از دو صحنه در نمایشنامه‌های شکسپیر است: صحنه‌ای شاد و صحنه‌ای تراژیک نخستین صحنه مربوط به «تاجر ونیزی» است، برای ازدواج با «پورسیا»، خواستگاران باید بین سه صندوقچه آن یکی را انتخاب کنند که تصویر او در آنست. در این جا سه صندوقچه، همان‌گونه که رویاها آن را نشان می‌دهند، نماد سه زن هستند. صحنه‌ی دوم از «لیرشاه» و سه دختر او گرفته شده است. اسطوره‌شناسی از راه مقایسه، صحنه‌های دیگری را در دسترس ما قرار می‌دهد: پاریس، سیندرا و پسی شه. چرا سه زن و چرا سومی را باید انتخاب کرد؟ زبان رویاها همانند زبان قصه‌های پریان نشان می‌دهد که سومین خواهر یعنی همانی که خاموش است، نماد مرگ است. بنابراین در این جا مقصود «سه پارک» (ایزد بانوان سرنوشت) است. اما در «تاجر ونیزی» و «لیرشاه» سومین خواهر زیباترین و خردمندترین آنهاست. زیرا در زندگانی روانی، انگیزه

سبب جایگزینی ضد یک چیز به جای خود آن می‌شود. اسطوره‌شناسی ایزد بانوی عشق را جانشین ایزد بانوی مرگ کرده است. هم چنین مضمون انتخاب، مضمون ضرورت را وارونه می‌کند.

(نقد ادبی در سده‌ی بیستم، ۲۱۴ و ۲۱۵)
از دیدگاه زبان‌شناسی نیز به ادبیات نگریسته‌اند و سوسور و دیگران در این زمینه مطالعات جدی انجام دادند و مفهوم زبان را به عنوان نظامی هماهنگ در نظر آوردند. سوسور می‌گفت زبان (۱) - صورت است نه ماده (۲) واحدهای زبان تنها از راه روابط بین خود تعریف پذیرند و این ساختار نظام‌های زبانی را آشکار می‌سازد. به گفته‌ی سوسور:

زبان نظامی از نشانه‌هاست که عقاید را بیان می‌کند و از این رو با نظام نگارش القیای ناشنویان، مناسک نمادین، صور رفتار مؤدبانه و علامت‌های نظامی... مقایسه‌پذیر است. زبان اما مهمترین این نظام‌هاست. دانشی که موضوعش پژوهش تکامل این نشانه‌ها در زندگانی اجتماعی باشد، بخشی از روان‌شناسی اجتماعی و از این رو شاخه‌ای از روان‌شناسی همگانی خواهد بود. ما آن را نشانه‌شناسی می‌نامیم (از واژه‌ی یونانی سمیون به معنای نشانه) نشانه‌شناسی روشن خواهد ساخت که نشانه‌ها از چه چیز ساخته می‌شوند و قوانین حاکم بر آنها کدامست؟

(ساختار و تأویل متن، ج ۱، ص ۱۲)
عده‌ای از همین زاویه وارد نقد و سنجش آثار ادبی شده‌اند و در مثل گفته‌اند که: رومان‌هایی مانند «بیگانه» و «تغییر رأی» و عبارت‌های نخستین «طرف خانه‌ی سوان» را نمی‌توان بدون داشتن نظریه‌ای درباره‌ی زمان‌ها، ضمائر و گفتاری که زبان‌شناختی باشد درک کرد... پروست هم در مقاله‌ی خود درباره‌ی «سبک فلور» نشان می‌دهد که فلور با استفاده‌ی کاملاً جدید و شخصی خود از گذشته‌ی معین، گذشته نامعین، از برخی ضمائر و حروف اضافه، بینش ما را از چیزها نو کرده است.

(نقد ادبی در سده‌ی بیستم، ۳۰۹ و ۳۰۰)
گروه باخنین در ابداع نظریه‌ی دیالوژیک خود با تصویر دانستگی یا مفهوم سوسوری از دال (در مثل: در، خ. ت که به مدلول معینی دلالت دارد) و آن را مفهوم دانستگی و در ظاهر واقعیتی روان‌شناختی شمرده است به مخالفت برخاستند و گفتند «سوسور» به زبان همچون نهادی اجتماعی - تاریخی، بی‌اعتناست. هر کلمه‌ی (شاعرانه یا غیرشاعرانه) همچون

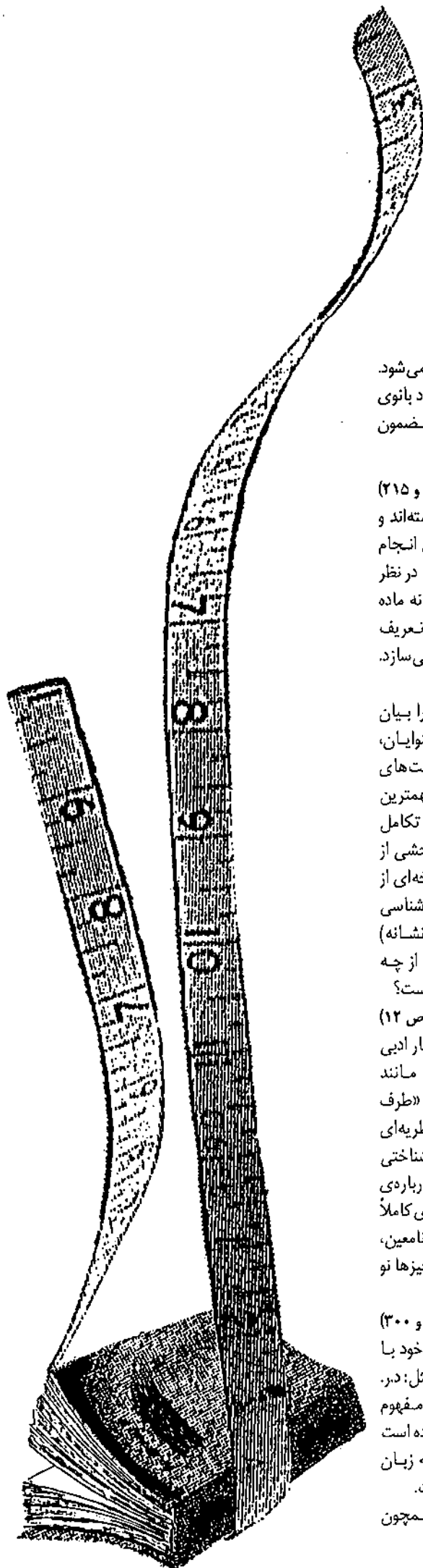
رویدادی اجتماعی عمل ارتباط موجود است. هر اظهاری عملی اجتماعی و در همان زمان غموض مادی فردی است. فونتیک، تلفظ و غموض بصری. اظهار هم چنین بخشی است از واقعیت اجتماعی. ارتباط ما را سامان می‌دهد، ارتباطی که به سوی عمل متقابل جهت می‌گیرد و خود واکنش بوجود می‌آورد و به طوری پیوسته در رویداد ارتباط، تفهیم و تفاهم بهم یافته می‌شود.

(منطق گفت‌وگو، L. Pearce، ۳۸ به بعد، نیویورک ۱۹۹۴)

از آنچه گذشت روشن می‌شود که در زمینه‌ی تفسیر، خوانش و نقد ادبی اتفاق آرائی وجود ندارد و نظریه‌های متباین در این زمینه‌ها زیاد است. گروهی این گروهی آن پسندند: اما از مجموع این نظریه‌ها و نظراتمانی‌ها می‌توان بهره برد و آثار ادبی را بهتر شناخت و شناساند.

اما چنانکه در آغاز سخن گفتم، نقد به معنای دقیق خود اندکی با این نظریه‌سازی‌ها و تفسیرها تفاوت دارد. آنچه در مثل فروید درباره‌ی «لئوناردو داوینچی» یا «داس‌تایفسکی» و مشگل پدرکشی در برادران «کارامازوف» نوشته یا آنچه لوسین گلدمن درباره‌ی پاسکال یا راسین پیش کشیده در واقع نقد نیست، تفسیر و توضیح متن است از چشم‌اندازی خاص و گرچه همه‌ی این‌ها برای درک اثر سودمند است، به مرز نقد ادبی نمی‌رسد ولی شاید همه‌ی این‌ها بتواند در دست فیلسوف و هنرشناسی بزرگ به صورت نظامی جامع و ارزشمند - که همه‌ی جهات اثر هنری را در نظر می‌آورد - نمایان و عرضه شود.

«نقد ادبی در قرن بیستم» کتاب مفیدی است. بعضی از هنرشناسانی که نام ایشان در کتاب آمده در ایران مشهورند: فروید، لوکاچ، باشلار، سوسور، یا کوبسن، استروس، امبرتو اکو... و بعضی ناشناخته‌اند: شارل دوبوس، ژاک-ریویر، توماچفسکی، ابرباخ... و شاید نخستین بار باشد که به مردم ایران معرفی می‌شوند. مطالبی که نویسنده آورده دقیق، تا حدودی ساده و روان و همراه با آوردن مثال است. نثر و واژگان نامه‌ی مترجم هم به نسبت خوب است و باید گفت در ترجمه‌ی کتابی مانند کتاب «نقد ادبی در سده‌ی بیستم» که زبان و بیان جدیدی دارد توفیق یافته و کتابی آموزنده و خواندنی به مردم ادب دوست هدیه کرده است. □

لوچانو دکر شنتزو، افزون بر بکاربردن زبان طنزآمیز که در سراسر کتاب به موقع رخ می‌نماید، نه فصل از سی و هشت فصل کتاب را به داستان‌هایی شیرین درباره فیلسوفانی خیالی اختصاص داده است. درباره این نه فصل گوید: «... فکر کردم بسیار بجاست که چند فیلسوف دستپخت خود را داخل فیلسوف‌های یونانی کنم... اینها در حکم زنگ‌های تفریحی هستند که به خواننده پیشکش می‌کنم.» (ص ۲۱) ناگفته نماند که این روش در فرهنگ ما نیز پیشینه دارد. نعمت‌الله جزایری، عالم عصر صفوی، به هنگام درس گفتن، بحث را رها می‌کرد و مطالب طنز گونه و هزل‌آمیز می‌گفت تا ملال خاطر شاگردان بزداید. آن گفته‌های جدی و شوخی همه در کتابی به نام زهرالزبیع گرد آورده شده است.

کتاب در اصل دو مجلد است، اما ناشر ترجیح داده آن را در دو بخش و در یک مجلد چاپ کند. هر دو بخش کتاب بر روی هم سی و هشت فصل است که تاریخ فلسفه یونان باستان را در یک دوره ۹۰۰ ساله، از تالس تا قلوپتین، بررسیده است.

نویسنده اوضاع و احوال سیاسی و اجتماعی دولت شهرهای خاستگاه فیلسوفان را با مهارت پژوهیده و ملطیه، الثا، اگر بیجتو و آتن را به خواننده معرفی کرده است. این کاری است سزاوار، زیرا اندیشه در خلاء پدید نمی‌آید، و اندیشنده از محیط سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، بویژه از رخدادهای تکان‌دهنده عصر خویش متأثر می‌شود. نویسنده تأثیر محیط اجتماعی و فرهنگی را در جمله‌ای به طنز باز می‌گوید: «زنون... در حدود سال ۴۹۰ پیش از میلاد در اثنا متولد شد. اگر در جای دیگری به دنیا آمده بود، احتمالاً ماهیگیر خوبی می‌شد یا حداکثر معلم مدرسه‌ای، اما چون در صد متری خانه پارمیدس بزرگ شده بود، از

غرض نویسنده از ساده‌نویسی و به کاربردن طنز این بوده که نشان دهد «فلسفه یونان، هم‌گاه می‌تواند شیرین و حتی به آسانی قابل فهم باشد.» (ص ۱۷) او پیشگفتار کتاب را چنین می‌آغازد: «سالواتوره عزیز! تو فیلسوفی و خودت نمی‌دانی.» می‌گوید «سالواتور نایب مناسب موقت سرایدار» یک ساختمان است، یعنی مخاطبان کتاب می‌توانند در پایین‌ترین لایه اجتماعی و فرهنگی باشند، زیرا کتاب را چنان ساده نوشته که هر کس با هر درجه معلومات و در هر مقام و موضوع اجتماعی آن را به آسانی می‌خواند و مطالبش را در می‌یابد. در انتقاد از زبان ارباب فلسفه گوید: «اگر، همه ایتالیایی‌هایی که حد میانه‌ای از آموزش فرهنگی را دیده‌اند، پای فلسفه‌شان به کلی می‌لنگد، قاعدتاً این امر باید مسئولی هم داشته باشد. به عقیده من، نباید گناه را به گردن خود فلسفه گذاشت - که البته دیر هضم و نامفهوم است - بلکه گناه از متخصصان این رشته است که همه با هم تصمیم گرفته‌اند کاری نکنند که دیگران زیاد از فلسفه سر در بیاورند.» (ص ۱۵) وی تنها زبان ارباب فلسفه را دست نمی‌اندازد، بطور کلی زبان حرفه‌ای را ریشخند می‌کند؛ مانند زبانی که در فروگاهها به کار می‌رود، و زبان پزشکان و سیاستمداران و دیگر کسانی که اهل حرفه و تخصصند.

این دست‌انداختن زبان ارباب فلسفه، خوارداری فیلسوف و فلسفه نیست. او اندیشه‌های بلند فلسفی را ارج می‌نهد و چون به شرح آرای فیلسوفان می‌پردازد، با زبانی ساده اما جدی و استوار سخن می‌گوید. زیرا معتقد است که «فلسفه در زندگی انسان، امری است گریزناپذیر که به او امکان می‌دهد با مشکلات کوچک روزمره مقابله کند.» (ص ۱۴) طنز او به خنده‌های کودکانه بر صلابت پیران خردمند می‌ماند.

هر رشته معارف بشری زبانی ویژه‌ای دارد که مفاهیم و معانی خود را به آن باز می‌گوید. فلسفه نیز که رشته‌ای کهن در زنجیره معارف بشری است، مفاهیم خاص خود را که به معمای جهان و قلمرو وجود مربوط می‌شود با زبانی ویژه که زبان فلسفی است بیان می‌کند و چون فلسفه با مسائل و مقولات پیچیده و فراتر از حد ذهن متعارف سر و کار دارد، زبان بازگوی آن مسائل و مقولات نیز فراتر از حد زبان متداول است.

زبان فیلسوفان همواره نماد و نمونه پیچیدگی و سنگینی و دیرآشنایی بوده و شعر طنزآمیز نیمایوشیج درباره مرداماد «خفته در بن خاک» نمونه‌ای است از نگرش مردمان به زبان اهل فلسفه.

لوچانو دکر شنتزو، نویسنده ایتالیایی با نوشتن کتاب «فیلسوفان بزرگ یونان باستان» و با بکاربردن زبانی ساده و طنزآمیز، حصار پر صلابت زبان فلسفه را درنوردیده و تاریخ فلسفه‌ای نوشته به شیرینی و دلپذیری یک رمان. خواننده «فیلسوفان بزرگ یونان باستان» با اثری روبرو می‌شود که آمیزه‌ای است از فلسفه و هنر و این چندان شگفتی‌آور نخواهد بود اگر بدانند که نویسنده کتاب نه تنها فلسفه‌دان که مهندس و هنرپیشه و فیلمنامه‌نویس و نویسنده و روزنامه‌نگار و طراح برنامه تلویزیونی نیز هست، و آثار متعددی پدید آورده و به خاطر تألیف کتاب «فیلسوفان بزرگ یونان باستان» برنده جایزه Banearelle شده است، و چنانکه خود می‌گوید «دشمنانش او را طنزپرداز می‌گویند.»

تیشه طنز و درخت تناور زبان فلسفی

حجت‌الله اصیل

لوچانو دکر شنتزو

فیلسوفان بزرگ یونان باستان

ترجمه دکتر عباس باقری

نشر نی ۱۳۷۷ و ۴۰۰ صفحه

همان کودکی به دلیل هوش زیاد و ذهن تند و چالاکش مورد توجه استاد واقع شد.» (ص ۱۱۰)

طنزها گاهی غافلگیر و متفانه است:

«من به دانشجویان فلسفه توصیه می‌کنم که بحث فلسفه هر فیلسوفی در میان بود، علی‌القاعده به هراکلیت استناد کنند. حالا خواه صحبت هابز و اسپنسر باشد خواه برگسون و هایدگر و نیچه، فیلسوف غامض ما به همه آنها می‌خورد، چون همه چیز را گفته و خلاف همه چیز را هم گفته است...» (ص ۸۲)

درباره سقراط:

«... چون از خانواده مرفه یا نسبتاً مرفهی بود، طبیعی است فکر کنیم مثل تمام پسر بچه‌های آتن تحصیلات معمولی را گذرانده، در هیجده سالگی خدمت نظام وظیفه را انجام داده، و در بیست سالگی پس از تدارک مقدمات لازم افسر توپخانه شده است.» (ص ۲۰۷)

«من به خوبی آگاهم که ارسطو را عاشق در نظر آوردم کار آسانی نیست... اما به طوری که کالیماک می‌گوید «زغال هم وقتی می‌سوزد، چون ستاره می‌درخشد.»

بی‌توجهی ارسطو را به کم‌دی (در فن شعر) ستم فرهنگی می‌داند که هنوز ادامه دارد:

«درباره این ستم فرهنگی به نویسندگان و هنرپیشگان کم‌دی، به خبر جدیدی هم اشاره می‌کنیم که طبق آن بنای یادبود توتو که قرار بود در شهر ناپل برپا شود، ساخته نخواهد شد...» (ص ۲۲۲)

گاهی هم به واقعیت تاریخی جامه طنز می‌پوشاند، و آن را به سود مصلحت‌گرایی اجتماعی تفسیر می‌کند. اصول و مقررات فرقه فیثاغورث را چنین برمی‌شمرد:

- باقلا نخور

- نان را تیر

- آتش را با چاقو به هم نزن

- دل نخور

نزدیک چراغ خودت را در آئینه نگاه نکن.

- هنگامی که از رختخواب برمی‌خیزی، نگذار طرح اندامت در رختخواب بماند.

- آثار دیگ را از روی خاکستر محو کن. (ص ۶۲)

مطالب یاوه به نظر می‌رسد، و خواننده آنها را در خور آن

نمی‌داند که در مقام جست و جوی معنی‌شان برآید؛ اما بی‌درنگ این برهان نویسنده را می‌خواند: «هدف احکام و تعالیم دینی اغلب القاء و ایجاد روحیه اجتماعی است.» (همان) دآوری درباره احکام و تعالیم دینی چنین آسان نیست، با این حال، آداب و ترتیبات، خواه دینی و خواه اجتماعی، القاء‌کننده روحیه اجتماعی و حس همبستگی است، و آدمی را از وضعیت تخته‌بند غرایز بودن برمی‌کشد.

شرح زندگانی و اندیشه سقراط دلکش است. نویسنده، این اندیشمند شگفتی‌آور یونانی را که در فرهنگ غرب و جهان نقشی و خشورانه داشته، به شایستگی پژوهیده. بازسازی صحنه دادگاهی که سقراط را محاکمه کرده نشان از آشنایی نویسنده به دانش و هنر نمایش دارد، زیرا حال و هوای آتن سده ۵ پیش از میلاد و خلق و خوی مردمان آن و شیوه نگرششان را به جهان و مسائل اجتماعی و سیاسی باز می‌نماید. او اندیشه سقراط را در سه مقوله دسته‌بندی می‌کند.

۱- زیان‌دین یا مامایی که بازگوی روش سقراطی در زیان‌روان آدمی یا تلاش در راه کشف حقیقت مکتومی است که ما از آن بی‌خبریم و فیلسوف یا روش جدلی خاص خود آن را از زیر علف هرزه‌ها بیرون می‌کشد و آفتابیش می‌کند. سقراط گوید: «هنر زیان‌دین من از هر نظر شبیه کار قابله‌هاست. با این تفاوت که آنها این کار را با زنان می‌کنند و من با مردان و آنها جسم را می‌زیان‌دیند و من روان را.» (ص ۲۳۷)

در حقیقت، فیلسوف با کنجکاوای در زوایای اندیشه مردمان می‌کوشد حقیقت ناب را از پشت پرده‌های جهل آنان بیرون آورد.

۲- کلی آن وجه مشترکی است که شیئی یا عملی را از سایر اشیاء یا اعمال انتزاع می‌کند و ذهن را قادر به تصور فی‌البداهه آن می‌سازد. با این حال، استناد نویسنده به گفتگوی سقراط در مکالمات افلاطون است و خود می‌داند و می‌افزاید که «معلوم نیست که سقراط هرگز چنین حرفی زده باشد، و به نظر می‌رسد افلاطون او را وسیله‌ای برای طرح مشهورترین فرضیه خود (فرضیه مثل) قرار داده است.» (ص ۲۴۰)

۳- شیطان و آن ندایی درونی است که سقراط را به

روشن‌بینی و درست‌اندیشی رهنمون می‌شود. برخی آن را الهام می‌پندارند و برخی وسوسه شیطانی. به هر حال توانایی استثنایی است که در مردان بزرگ اندک شمار دیده شده و شاید همان باشد که بزرگان حکمت و عرفان کشف شهود یا کرامتش می‌نامیدند.

لوچانو ذکرشنتزو، فیلسوف افلاطون را در پنج مقوله می‌پژوهد: آرمانشهر، اسطوره غار، جهان مثل، عشق افلاطونی و جاودانگی روان، اسطوره غار و مقولات سوم و چهارم و پنجم را به کفایتی که در حوصله کتاب است شرح می‌دهد، اما در مورد آرمانشهر کوتاه می‌آید. آنچه درباره دولت آرمانی افلاطون می‌گوید بسیار کلی است. کتاب جمهوری و سپس «قوانین» مشتمل بر مسائل گوناگونند و عرصه‌های قدرت، جنگ، سپاه، آموزش، پرورش، خانواده، تولید نسل و در بالای همه مسئله عدالت را در برمی‌گیرد. اینها مسائلی بود که ذهن فیلسوف گرفتارشان بوده، زیرا آشوب و نابسامانی که در پی شکست آتن در جنگ‌های پلوپونزی پدیدار گشت، فیلسوف ناخرسند را به جست‌وجوی جامعه‌ای آرمانی واداشت که در آن ثبات و استواری حاکم باشد و از آسیب ناآرامی‌های توفنده‌ای که حیات دولت شهر را تهدید می‌کرد در امان بماند. از این رو همه اندامهای جامعه سیاسی را به ژرفی کاوید، و کوشید طرحی نو دراندازد، و دولتی پدید آورد که همه اجزای آن همانند دستگاهی یکپارچه و دقیق در راه غایاتی که از نظر طراحش خیر برین و مایه رستگاری بود به کار افتد. این جنبه‌های مهم نظریه سیاسی افلاطون با همه بحث‌انگیزیش به اجمال بیان شده است.

نویسنده یادآوری می‌کند که «افلاطون در تاریخ اندیشه غرب، به خاطر کتاب جمهوری با انتقادات فراوانی روبه‌رو شده است. در رأس همه انتقادکنان کارل پوپر، فیلسوف اتریشی جای دارد که او را با هگل و مارکس در یک ردیف قرار می‌دهد و او را دشمن دموکراسی یا به عبارت خودش دشمن «جامعه یاز» قلمداد می‌کند.» (ص ۲۸۰) و اعتراض می‌کند که «اشکال عمده کار پوپر در این زمینه این است که درک تاریخی ندارد، یعنی با دیدی امروزی به دآوری می‌نشیند نه با نگاه قرن پنجم پیش از میلاد. افلاطون در واقع، نه طرفدار دموکراسی بود، نه هوادار

دیکتاتوری، بلکه به اقتضای خصلت مردانی که سکان فرماندهی را به دست می‌گیرند، رژیم خاصی را مناسب می‌دانست. «همان صفحه» سپس می‌افزاید طبقه‌بندی افلاطون از انواع حکومت که به طریق زی‌فرودی از بهترین یا حکومت فردی (تیموکراسی) آغاز و به حکومت دموکراسی ختم می‌شود، «تا وقتی اعتبار دارد که حاکمان خوب باشند، اما اگر خبیث باشند، آنگاه افلاطون فهرست را وارونه می‌کند، و رژیم مردمی (عوام‌فریبی) را در رأس همه می‌گذارد، و به دنبال آن، حکومت جمع محدود (حکومت منتقدان = الیگارش) و آخرین همه، حکومت فردی را می‌گذارد که نام دیگرش خودکامگی است.» وی معتقد است که افلاطون ضرورت دفاع و وحشت از شکست شهر را که نتیجه‌اش کشتار مردان و برده‌شدن زنان و کودکان بود، می‌دانست و تعمیم نگرش امروزیته ما به دنیای باستان درست نیست.

برهان نویسنده تا آنجا که پوپر را بدون دید تاریخی می‌داند و تعمیم نگرش امروزیته را به جهان باستان برنمی‌تابد استوار است، اما بر حسن‌نیت افلاطون تأکید کردن و انکار جباریت نظام سیاسی او نپذیرفتنی است؛ کسی گفته است که راه جهنم را هم با حسن‌نیت ستغفرش می‌کنند. به راستی که حتی هیتلر و موسولینی نیز در خیال برپایی بهشتی قبیله‌ای بودند، اما از دوزخ سر درآوردند. اما دید پوپر از افلاطون متصفانه نیست. نمی‌توان گفت که دیکتاتوری‌های قرن بیستم حاصل اندیشه و دست‌یخت فیلسوفان بود. جباران و قدر‌تجویان درس خود را از برگرفته‌اند. آنان ماهیت قدرت را می‌شناسند و راه به دست‌آوردن آن را حتی از کام‌پشه می‌دانند و برای نگاهداشت آن به دستان خویش می‌نگرند نه به دهان فیلسوفان. در این میان مسئولیت‌گریزی و سیاست‌گریزی و نادانی شهروندان و سرانجام پیچیدگی سیاست مددکار

جباران می‌شود. اما انکار نتوان کرد که آرمانی کردن دولت در طول تاریخ نیز ابزاری در دست جباران شده است.

یک تفاوت مهم میان شهر آرمانی افلاطون و حکومت‌های جاری سده بیستم آن است که آن شهر آرمانی بر بنیاد استنتاج فلسفی و برهان عقلی برپا شده، و فرض آن است که درک و شناخت خیر محض و حقیقت ناب که هدف جستار فلسفی است، برای فیلسوف-شاه میسر است، اما جباریت جدید، بر پایه احساسات توده‌ها و تحمیل آنها یا عوام‌فریبی استوار است، و شایستگی افراد جامعه موردنظر نیست و مردم مادام که چون و چرا گویند، و از بردگی فکری تن بزنند برای دیکتاتور یا جبار پیشیزی ارزش ندارد.

لوچانو دکرشنزو، به پژوهیدن اندیشه سیاسی ارسطو نیز توجهی ندارد.

شاید تنها به آن بخش فلسفه نظر دارد که در این عصر متداول گشته؛ زیرا اکنون فلسفه بیشتر به مقوله وجود می‌پردازد، و حکمت عملی و در نتیجه سیاست مدن را از دستور کار خود خارج کرده است. در فصل ۱۲ از بخش ۲ به زندگی و اندیشه فلوطین پرداخته است. اما در این جا نیز راه اختصار پیموده است. تأثیر فلوطین بر اندیشه بشری بویژه بر نگرش اشراقی و به احتمال بر تصوف اسلامی بسیار مهم است.

بر روی هم کتاب شیرین و خواندنی و آموزنده است. ترجمه آن نرم و روان است و مترجم گاهی اصطلاحات فارسی (حتی عامیانه) را چیره‌دستانه به کار برده که کاری است شایسته اما دشوار و ظریف. (نمونه: ص ۶۵- یکبار جستی ملخک) جای نمایه در پایان کتاب خالی است □

«موضوع عشق»، هماره برای شاعران ما خلجان ذهنی ایجاد کرده‌است. شاعران و عارفان و فیلسوفان و حکیمان و متکلمان هر یک از نظرگاهی خاص به این موضوع نگریسته‌اند. شعرا بنیاد غزل را عاشقی دانستند. فیلسوفان با سر سنگینی بسیار آنرا رقیب معاند عقل دانسته، گهگاه، استطراداً بدان پرداخته‌اند. عرفا بر عکس فیلسوفان آنرا، محور آفرینش دانسته، به عنوان یک سوژه جوهری - نه عاریتی و عارضی - بدان پرداخته‌اند. مولانا، نه تنها با عشق به عنوان مقولهٔ انسانی برخورد کرده، بلکه دور گردونها را بر اثر همین جاذبه‌های عاشقانه تفسیر کرده است.^(۱) فیلسوفان دقیقاً می‌دانستند که عشق و حب پیش از آنکه مقوله‌ای دینی^(۲) یا اخلاقی یا فکری باشد مقوله‌ای است انسانی. انکار عشق، یعنی انکار انسان و قوای فطری و ذاتی انسان. عشق به عنوان یک نهاد، بر نهادهای

ساده و کم‌برگ جلوه می‌کند ولی خواننده با غور بیشتر در کتاب متوجه اهمیت یک نکتهٔ مرکزی در کتاب می‌شود که قبلاً جالب خاطران بسیاری از پژوهندان این دیار نبود. آقای دهقانی با این عزم کتاب «وسوسهٔ عاشقی» را نوشته‌اند که عشق را به مثابهٔ نظامی فلسفی مطرح کنند، نظامی که می‌کوشد وظیفهٔ هر انسان را در برابر خود و جامعه و هستی معین کند (ص ۷) البته در همان ابتداء متوجه پیچیدگی موضوع شده، لذا با تمثیل رنگین کمان و اجزاء به هم تنیدهٔ آن، خواسته‌اند خواننده را نسبت به ابهام این سوژه تنبّه دهند نویسنده به شتاب، سیر تحول عشق را مطرح می‌کند. ابتداء جلوه‌های گوناگون این پدیده پیچیدهٔ انسانی را در نزد اعراب بررسی می‌کند عشقهای هوس‌آلود امروالتقیس عشقهای بی‌آزم و لجام گسیختهٔ جامعه بنی‌امیه را در مطالعه می‌گیرد سرانجام این نوع عشقها را در قیاس با

عشق «عذری»، عشقی پرده در و فسادانگیز دانسته و بالعکس عشق «عذری» را عشقی ساده، مردمی و تا حدودی عفیف فراموده است عشقی که کمتر به وصال و کامجویی اندیشیده، بل بیشتر منفعلانه به توصیف معشوق پرداخته معشوقی که گهگاه همچون نقشی بر دیوار عمل می‌کند (ص ۲۰) نویسنده معتقد است این هیولای عشق عذری هرگز به طور مطلق فرو نمرد بلکه بعدها در وجود حلاج بند گسیخت و ناگهان در روح صوفیان ایران حلول کرد (ص ۲۳).

در بخش دوم نویسنده به سرزمین ایران وارد می‌شود و سیر تحول عشق در ادب پارسی را در مطالعه می‌گیرد. ابتداء به شعر مدحی و ستایشی رو می‌کند. سپس عشق را در پیوند با عناصر طبیعت تبیین می‌کند. و در پایان زهد را به عنوان بر نهاد و خرد را نه به عنوان بر نهاد بلکه به عنوان یکی از عناصر متشکلهٔ عشق

گوناگونی را در دامن خویش پروریده است یکی از آن بر نهادهای عقل است. دیگری فقه و نقل. وقتی مولانا می‌گوید

سخت تر شد پند من از بند تو

عشق را نشناخت دانشمند تو

آن طرف که عشق می‌افزود درد

بو حنیفه و شافعی درسی نکرد

۳۳-۳۸۳۲ دفتر سوم

می‌خواهد تقابل عشق و فقه را مطرح کند و زمانی که ابوحامد غزالی می‌گوید قَدْ بِنْتَهی هِذِهِ الشَّهْوَةِ بَعْضُ الضَّلَالِ و هو غایة الجهل می‌خواهد عشق را حتی عشق مرد با زوجهٔ خود را انکار کند شاید به همین خاطر باشد که مولانا با همهٔ تبجیل و توقیر و احترامی که برای ابوحامد قایل است از سر حسرت می‌گوید ای کاش ذره‌ای عاشقی در او بودی از میان بر نهادهای مختلف عشق، بر نهاد عقل مهمترین بر نهادی است که اغلب در تقابل با عشق قرار گرفته خواهان نقد و نفی و تعدیل کارکرد آن است.

محمد دهقانی در کتاب «وسوسهٔ عاشقی» کوشیده به کار کردهای مختلف عشق و تقابلی بر نهاد خرد با او بپردازد. کتاب کم حجم و وسوسهٔ عاشقی در نگاه نخست،

وسو

مطرح می‌کند در منظر نویسنده، سایهٔ ممدود زهد است که خوف از مرگ و قبر و عذاب قبر و تنهایی را مطرح می‌کند شاید آن شاعر تیره چشم روشن رأی از همین منظر باشد که خوف از تنهایی گورستان را مطرح می‌کند زیر خاک اندرونت باید خفت

گر چه اکنون خواب بر دیباست

با کسان بودند چه سود کند

که به گور اندرون شدن تنهاست

نویسنده در بخش سوم، خرد و سیر تحول آنرا بررسی می‌کند. در همین بخش وارد قلمرو ناپیدا کرانی می‌شود که سر انجام جز غباری، دست‌فروشد باد، چیزی به جای نمی‌گذارد خواننده، آخر نمی‌فهمد تعریف نویسنده از «خرد» چیست؟ تفاوت آن با عقل، خاصه عقل مشایی کدام است. خردی که فردوسی و رودکی مطرح می‌کنند با عقلی که بوعلی مطرح می‌کند چه تفاوتی دارد؟ خرد در شاهنامه چه کارکرد یا کارکردهایی دارد؟ ابژکتیواست یا سوژکتیو؟ غم افز است یا غم‌زد؟ روشنایی بخش است یا ابهام‌آور؟ هدایت‌گر است یا ضلالت‌افزا؟ نویسنده معتقد است که خرد بنا به گفتهٔ شاعران غم‌زدا است

دو چیز آمده از دل به بیرون برد

رخ دوست و آواز مرد خرد

ابوشکور بلخی

چهار چیز مرزاده را زغم بخرد

تن درست و خوی نیک و نام نیک و خرد
هر آنکه ایزدش این چهار روزی کرد

سزد که شاید زید جاودان و غم نخورد

رودکی

اما توضیح نمی‌دهد که چگونه و چرا چنین کار کردی دارد. چرا این خرد در نزد خیام به جای غمزدایی، غم‌افزایی می‌کند. نویسنده از غم نیز تعریفی ارائه نمی‌کند خرد چه نوع غمهایی را از دل بیرون می‌کند؟ غمی را که رودکی و کسایی و ابوشکور و بشار مرغزی مطرح می‌کنند با غمی که مولانا و حافظ مطرح می‌کنند چه تفاوتی دارد؟

دمی با غم بسر بردن جهان یکسر نمی‌ارزد

به می‌یغروش دلق ماکزین بهتر نمی‌ارزد

۱۴۵ / حافظ سایه

چرا نباید چرا با تبر تهاؤت یکبار اندروا شد؟ خرد ایرانی، در فرایند رشد و تکاملش چاره‌ای نداشت جز این که در دو بستر به حیاتش ادامه دهد یکی بستر دین و دیگری بستر عرفان. در بستر دین، خرد کلامی پدید آمد نمونه تام و تمام این نوع خرد، همان است که ناصر خسرو از آن دفاع می‌کند. خرد کلامی همواره در یک بستر محدود و مسدود و غایت‌مندی حرکت می‌کند و رسالتش پاسخ به شبهات و شکوک است نه طرح سؤال. عرفان هم از منظر دیگری با خرد رو به رو شد. عرفان عقل و خرد را ذو مراتب و مشکک دانست. پایین‌ترین مرتبه آن را عقل هیولانی، عقل معاش، عقل جزوی عقل آخر اندیش لقب داد و بالاترین مرتبه آن را عقل بالمستفاد، عقل معاد، عقل کلی و عقل آخرت اندیش. تعریفی که عرفا از عقل معاد، عقل کلی، عقل آخرت اندیش داده‌اند گهگاه مترادف با همان عشق بود.

آدمی ناچار می‌شود که برای ادامه زندگی و فراهم کردن خوراک خود را به زحمت و مشقت بیندازد و رنج بکشد (ص ۷۴) در بخش ششم چهره مردانه زن تبیین می‌شود و عباراتی از شاهنامه، خسرو و شیرین، فیه مافیه و تذکرة الاولیاء عطار و قابوسنامه و کلیات سعدی به عنوان تایید سخن آورده می‌شود.

نویسنده در این بخش کاملاً نظرگاه بزرگان علم و ادب را نسبت به زن و حقوق و تکالیف زن روشن می‌کند وقتی شاعری مانند مولانا می‌گوید «زن را همچون جامه دان که پلیدی‌های خود را به آن پاک می‌کنی و تو پاک و صافی می‌گردی» (فیه مافیه / ۸۶) موقف و موضع این شاعر را نسبت به زن مشخص می‌گرداند در همین بخش نویسنده غلامبارگی سلاطین و قدرتمندان را نیز عیان می‌کند

هندوی بد که تو را باشد وزان تو بود

بهتر از ترکی کان تو نباشد صد بار
هندوان شوخ و شیرینک و خوش بانمکند

نیز بی مشغله باشند گه بوس و کنار

فرخی

بخش آخر کتاب با وجود تطویل بیشتر، ابهامات بیشتری را نیز متضمن است نویسنده در این بخش به عرفان یونانی و هندی و مسیحی و یهودی و اسلام نیم نگاهی می‌افکند و در پایان به آراء حلاج و احمد غزالی و عین‌القضات در پیرامون مراتب عشق، آیینگی انسان، ابلیس پرداخته و کتاب را به پایان می‌برد کتاب چرا با مسأله ابلیس و عشق ابلیس به خداوند ختم می‌شود؟ آیا نویسنده برای این کتاب جلد دومی نیز در نظر گرفته است؟

نویسنده، کاملاً گزینشی عمل کرده، از میان چهره‌های شاخص تصوف چند نمونه را به عنوان فحول تصوف در نظر گرفته و به تبیین آراء فقط همان چند تن پرداخته است. اگر کتاب جلد دومی ندارد نقایص بسیار دارد چرا که آراء ابن عربی و ابوحامد غزالی و مولانا و دهها چهره شاخص عرفان اصلاً مطرح نمی‌شود هیچ نویسنده‌ای بدون اعتناء به آراء ابن عربی و مولانا نمی‌تواند درباره حقیقت عشق سخن بگوید در هیچ

محبوبی بشر دوست

سه عاشقی

عمریست تا به راه غمت رو نهاده‌ایم

روی و رویا خلق به یکسو نهاده‌ایم

حافظ

لذت داغ غمت بر دل ما باد حرام

اگر از جور غم عشق تو دادی طلبیم

چون غمت را نتوان یافت مگر در دل شاد

ما به امید غمت خاطر شادی طلبیم

۳۵۸ / حافظ

جایی که تخت و مستند جم می‌رود به باد

گر غم خوریم خوش نبود به که می‌خوریم

۳۶۲ / حافظ

نویسنده در این بخش به نحو مبالغه آمیزی ایران را مهد خرد و خرد ورزی مطرح کرده، و یونان را که مهد عقلانیت فلسفی است و ام‌دار کشور ما دانسته است نویسنده در این بخش شدیداً از آراء و آثار دکتر زرین‌کوب، خاصه کتاب کارنامه‌ی اسلام ایشان متأثر است. و عبارت «افلاطون وقتی آکادمی خود را گشود درس را از جانب شرق ساخت» را برای توجیه همین مسأله از کتاب کارنامه اسلام به عنوان بسند سخن و حلیه حرف بکار می‌گیرد تفکر عقلانی ایرانی عاریتی و عارضی بود یا جوهری و اصیل؟ اگر جوهری و اصیل بود

کتابی به اندازه دیوان کبیر و مثنوی مسأله عشق با آن همه تنوع و تکثر آن مطرح نشده است. لذا پایسته بود که نویسنده به آراء مولانا نیز استناد می‌کرد. در پایان چند نکته را درباره ارزشهای این کتاب کم حجم ولی پر بار متذکر می‌شویم. اول این که نویسنده بسیار روشمند و منظم «فرضیه» خویش را طرح و تبیین می‌کند و برای اثبات آن فرضیه از منابع فارسی و عربی و انگلیسی، فراوان بهره می‌گیرد در ثانی سبک نوشتاری کتاب بسیار دلرباست خواننده در جای جای کتاب حضور دکتر زرین کوب و سایه دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی را حس می‌کند این تقلید و تتبع، تصنعی و تکلف‌آمیز نیست. اگر نویسنده با همین سبک و سیاق آثار بعدی خود را منتشر کند بسی جای تحسین و تبجیل است نسلی که دکتر شفیعی کدکنی با تعلیم خود و دکتر زرین کوب با تألیف خود پرورش داده، امروز دارد پر و بال می‌گیرد. نهالی که این بزرگان غرس کرده‌اند، خوش خوشک دارد برگ و بار می‌دهد این بزرگان همواره

خواهان پرورش نسلی بودند که دو چیز را نصب‌العین داشته باشند ۱- نگاه علمی ۲- روش علمی. نشر و نگارش این نوع کتاب بشارتی است برای پرورش چنین نسلی.

با دو عالم عشق را بیگانگی

اندرو هفتاد و دو دیوانگی

سخت پنهان است و پیدا حیرتش

جان سلطانان جان در حسرتش

غیر هفتاد و دو ملت کیش او

تخت شاهان تخته بندی پیش او

مطرب عشق این زند وقت سماع

بندگی بند و خداوندی سماع

پس چه باشد عشق، دریای عدم

در شکسته عقل را آنجا قدم

بندگی و سلطنت معلوم شد

زین دو پرده عاشقی مکتوم شد

۲۷- ۴۷۲۲ / دفتر سوم

پانویست‌ها:

۱- عشق بحری، آسمان بر وی کفی

چون زلیخا در هوای یوسفی

دور گردونها ز موج عشق دان

گر نبودی عشق بقسردی جهان

کی جمادی موج گشتی در نیات

کی فدای روح گشتی نامیات

روح کی گشتی فدای آن دمی

کز نسیمش حمله شد مریمی

هر یکی بر جا ترنجیدی چو یخ

کی بدی پزان و جوان چون ملخ

۵۹- ۳۸۵۵ / دفتر پنجم

۲- در قرآن کلمه عشق نیامده ولی کلماتی که از لحاظ

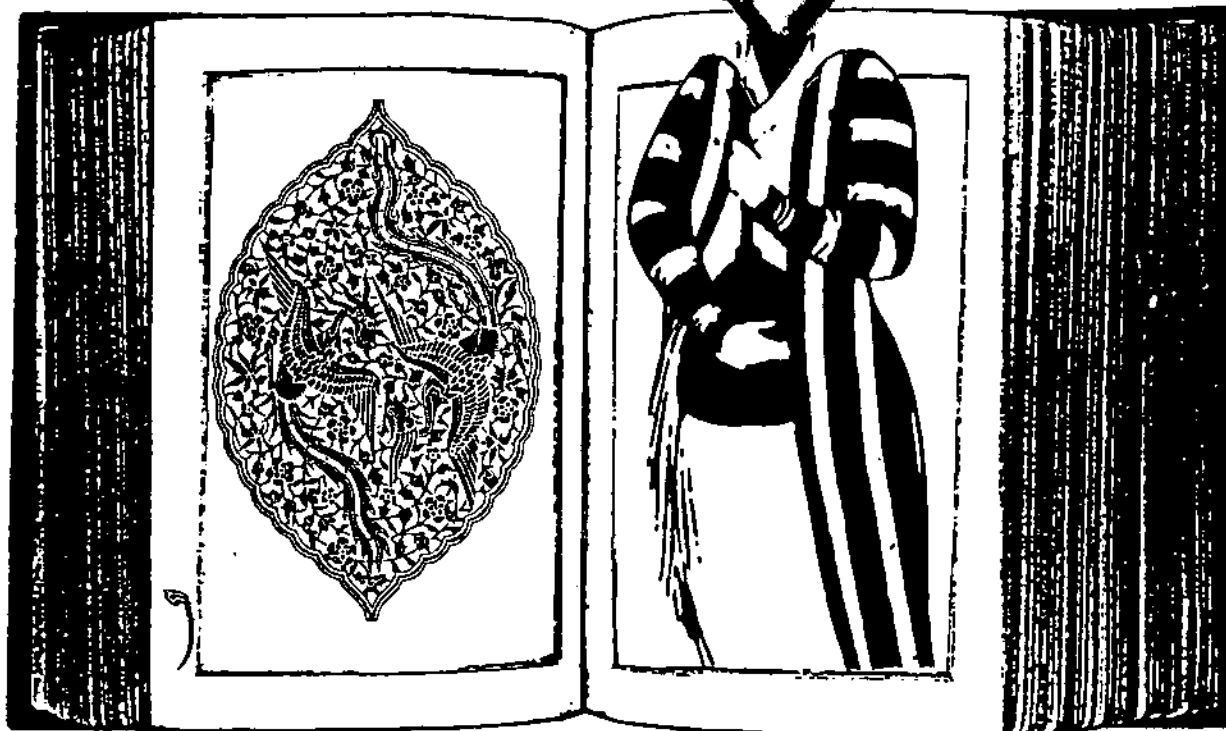
معنا نزدیک به عشق باشد آمده است یکی از آیاتی که

به کرات توسط صوفیه مورد استناد واقع شده آیه ۵۴

سوره مائده است

یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم عن دینه فسنوف یاتی

الله بقوم یحبهم و یحبونہ.

یکی از شاگردان و ارادتمندان صدیق استاد جلال‌الدین همایی که سالها در محضر او کسب فیض کرده و تنها مصاحب و همراز او بوده شادروان منوچهر قدسی است. استاد همایی هر سال تعطیلات تابستانی را در اصفهان به سر می‌برد و منوچهر قدسی هر شب تا نزدیک سحر تنها مصاحب و همراز او بود و دقایق و نکات فراوانی از ادب و حکمت و عرفان و جز آن از او شنیده بود و ماحصل شنیده‌ها را در دفتری به نام «شبهای صحبت» ثبت و ضبط کرده بود که متأسفانه آن دفتر از میان انبوه کتابها و یادداشت‌هایش پیدا نشده است. نامه‌های استاد همایی به مرحوم قدسی که نمونه‌ای از آنها در مقدمه کتاب شعوبیه به چاپ رسیده است می‌تواند نشان‌دهنده جایگاه خاص او در نظر آن استاد فقید باشد.

اهل ادب و هنر اصفهان به خوبی با شایستگی‌های فراوان قدسی آشنا شدند و نام او با فرهنگ و رجال اصفهان پیوندی محکم دارد.

به تازگی و بعد از دو سال از وفات منوچهر قدسی (وفات، آبان ۱۳۷۵)، مجموعه اشعار و نوشته‌های استاد منوچهر قدسی با عنوان «دولت دیدار» منتشر شده است که برای دوستداران زبان و ادب فارسی بسیار مغتنم است.

منوچهر قدسی در زمستان ۱۳۱۲ ش. در اصفهان در خانواده‌ای فرهنگی متولد شد. جد او مرحوم میرزا عبدالحسین قدسی در ۱۲۸۷ ش. مدرسه قدسیه را که

یکی از اولین مدارس اصفهان است تاسیس کرد. جمال قدسی پدر منوچهر قدسی که فرهنگی بود بعد از پدرش مدیر مدرسه قدسیه شد و بیش از چهل سال سابقه تدریس و تعلیم و ریاست مدرسه قدسیه را به عهده داشت. قدسی در خاندانی به دنیا آمد که چندین نسل آن از سرآمدان خوشنویسی و شعر و ادب و فرهنگ اصفهانی بودند و وصف آنان را باید در کتاب تاریخ اصفهان تألیف استاد همایی که در سال گذشته انتشار یافت، خواند. قدسی در اندرونی خانه‌ای به دنیا آمد که بیرونی آن همان مدرسه قدسیه بود و از هنگامی که چشم به جهان گشود خود را در محیط مدرسه و در میان کتاب و دفتر و مرقعات خطوط زیبا می‌دید. در خانه‌ای که میعادگاه ادیبان و شاعران و اهل فضل بود که از همه جا به دیدار جدش می‌آمدند و او با بسیاری از این بزرگان نخستین بار در خانه خودشان آشنا شده بود.

«دولت دیدار» در چند بخش به شرح زیر سامان یافته است:

ابتدا مقدمه‌ای به قلم دکتر مهدی نوریان استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه اصفهان درباره ویژگیهای علمی و اخلاقی قدسی نوشته شده است که در آن دکتر نوریان چگونگی آشنایی خویش را با منوچهر قدسی شرح می‌دهد که نخستین بار او را در مجلس ترجمی که در مسجد سید اصفهان برای شادروان استاد جلال‌الدین همایی برپا شده بود دیده و بعد به طور مداوم با او در ارتباط بوده است. آنگاه سال‌شمار عمر قدسی تنظیم شده است. گفتگوی میرعلانی با منوچهر قدسی درباره زندگی و خاطرات از بزرگانی که قدسی با آنان مراوده داشته، بخش بعدی کتاب را تشکیل

می‌دهد. اشعار منوچهر قدسی شامل غزلیات، قصاید، مثنویات، قطعات و ترکیب‌بندهاست که از صفحه ۱۷ تا ۷۴ کتاب را دربر می‌گیرد. قدسی با آنکه طبعی موزون و قریحه‌ای عالی داشت و سرودن سخن موزون را از لوان جوانی آغاز کرده بود، و زندگی‌اش با شعر آمیخته بود و همیشه در محافل ادبی و انجمن‌های شعری حضور فعال می‌یافت، از اینکه خود را شاعر بنامد اکراه داشت. تسلط و آگاهی فراوانش در انواع شعر فارسی که مقدار عظیمی از بهترین نمونه‌های آن را به گنجینه خاطر سپرده بود، باعث می‌شد که سطح توقعش از شعر خوب، بسیار بالا باشد. همیشه سخنی را که در مصاحبه‌اش نیز آمده است (همین کتاب صفحه ۶)، تکرار می‌کرد: «در مملکتی که سعدی شعر گفته، حافظ شعر گفته، شعر گفتن کار مشکلی است...». در دوران زندگی‌اش هیچ‌گاه حاضر نشد مجموعه اشعارش را به چاپ برساند.

در بخش «نوشته‌ها»، مقالات قدسی درباره بزرگان اصفهان مانند محمدباقر الفت، عبدالحسین بزازنده، عباس بهشتیان، جلال تاج اصفهانی، محمد حسین خاقانی، محمد خلیل رجائی شیرازی، عبدالحسین سپنتا، لطفعلی صورتگر، حسین مسرور، محمد علی مکرم، سید جعفر موسوی، نظام وفا، جلال‌الدین همایی، حسین یابوری و حبیب یغمایی ذکر شده و قدسی خاطرات خود را از آنان یاد کرده است.

کتاب «دولت دیدار» که به کوشش بهزاد قدسی و به همت انتشارات آتریات کتاب انتشار یافته است مدخل بسیار مهمی برای شناخت قدسی و آثار اوست و از میان نوشته‌ها و اشعار او به شناخت بسیاری از بزرگان فرهنگ و ادب و هنر اصفهان نیز می‌توان دست یافت.

علی اصغر محمدخانی

مجموعه اشعار و نوشته‌های منوچهر قدسی
با مقدمه دکتر مهدی نوریان
به کوشش بهزاد قدسی
انتشارات آتریات کتاب
اصفهان، ۱۳۷۷

دولت دیدار

واژه‌های زبانی و گفتاری مردم ثبت و ضبط گردیده است.

از سوی دیگر کار گردآوری قصه‌های ایرانی توسط پژوهندگان و علاقمندان ایرانی با بیش از یک قرن تأخیر در ایران آغاز شد، اما از همان ابتدا گردآورندگان ایرانی روشی ناصواب را انتخاب کردند و در ثبت و ضبط روایتهای گوناگون قصه‌ها به زبان و گویش و شخصیت راویان توجه نکردند. این روش سبب شد که از سوی مکاتب قصه‌شناسی جهان در صحت روایتهای قصه‌های ایرانی تردید شود، تا جایی که قصه‌های گردآوری شده توسط صبحی مهتدی مورد پذیرش این مکاتب قرار نگرفت. زیرا صبحی روایتهای متعدد هر قصه را درهم می‌آمیخت و به دلخواه خود روایتها را با نثری ادبی ساخته و پرداخته و از رادیو پخش می‌کرد و سپس به چاپ می‌رساند.^۵

این روش تنها به صبحی اختصاص نداشت، بلکه در قصه‌های گردآوری شده کوهی کرمانی و امیرقلی امینی و دیگران نیز مشاهده می‌شد. بنا به گفته اولریش مارتسولف بیشتر قصه‌های گردآوری شده ایرانی از نظر زبانی و نقل قول مستقیم مورد تردید قرار دارند و تنها تا اندازه‌ای قصه‌های گردآوری شده توسط انجوی شیرازی در حفظ زبان و گویش و تفکیک مرزهای روایتها قابل اعتماد هستند.

این عدم اطمینان قصه‌شناسان به روایت‌های گردآوری شده ایرانیان سبب شد که در اثر پربار و ارزشمند «گرنه‌شناسی قصه‌های عامیانه جهان» اثر آرنل تامپسون، جایگاه قصه‌های ایرانی نامشخص و قدر و منزلت قصه‌های سرزمینی که به تعبیری زادگاه یا معبر بسیاری از قصه‌های جهان است ناشناخته بماند. امروزه نیز متأسفانه روش گردآوری قصه‌های ایرانی به همان روال ناصواب پیشین ادامه دارد و اصول و ضوابطی را که مکتب‌های قصه‌شناسی پی‌ریزی کرده‌اند رعایت نمی‌شود.

نزدیک به دو قرن است که از اولین گردآوری علمی قصه‌های عامیانه جهان می‌گذرد. در دهه اول قرن نوزدهم میلادی دو برادر ادیب و حقوق‌دان آلمانی «یاکوب و ویلهلم گریمر»^۱ شهر به شهر، روستا به روستا و خانه به خانه کشور آلمان را زیر پای گذاشتند و قصه‌های بازمانده مردم آلمان را گرد آوردند و در سال ۱۸۱۲ کتاب «قصه‌های خانگی» را منتشر کردند.

از آن زمان گردآوری قصه‌های عامیانه که جزء مهمی از فولکلور بشمار می‌آید در اروپا با شتاب دنبال شد و علاوه بر گردآوری، پژوهش‌های متنوعی از نظر زبان‌شناسی، جامعه‌شناختی و روانشناسی درباره‌ی قصه‌ها انجام گرفت. در این گیر و دار بود که «تئودور بنفی»^۲ انگلیسی در نظریه هندی خود مدعی شد که ریشه قسمت اعظم قصه‌ها و افسانه‌هایی را که در اروپا وجود دارد باید در هندوستان جست و همه دانستند که سرزمین ایران را از نظر سیر و سفر احتمالی قصه‌ها از میداء خود هندوستان تا نزد اقوام دنیای غرب باید معبر بالقوه به شمار آورد.^۳

به دنبال نظریه بنفی توجه شرق‌شناسان به فرهنگ مردم مشرق زمین جلب شد و برای کنکاش در فرهنگ سرزمین‌های شرقی بویژه ایران راهی شدند. از این میان کلنل لریمر انگلیسی، هانری ماسه فرانسوی، آرتور کریستین سن دانمارکی و ال. پ. آلل ساتن انگلیسی به گردآوری قصه‌های عامیانه ایرانیان پرداختند که برخی از آثار آنها تاکنون در ایران به چاپ رسیده است.^۴ نکته شایان ذکر آنکه این قصه‌ها با دقت بسیار از زبان مردم نقل شده و تمام اصطلاحات و

نکته گفتنی دیگر آنکه اهمیت قصه‌شناسی تا بدان اندازه است که بیش از پنجاه سال پیش «انجمن بین‌المللی قصه‌شناسی» برای سروسامان دادن به روشهای گردآوری و پژوهش در زمینه قصه‌های عامیانه از سوی مکاتب قصه‌شناسی اروپا تأسیس شد و تاکنون کارها و پژوهش‌های ارزشمندی از سوی این انجمن صورت گرفته است، از جمله برپایی کنگره دوسالانه قصه‌شناسی.^۶

اما آنچه باید درباره کتاب افسانه‌های «چهل گیسو طلا» گردآوری سید حسین میرکاظمی گفت آنکه گردآورنده اثری خواندنی برای علاقمندان فرهنگ و ادب ایرانی تدوین کرده است. خوانندگان این اثر با برخی از قصه‌های مردم شهرها و روستاهای مازندران و استان تازه تشکیل شده گلستان آشنا می‌شوند و ساعاتی را آسوده خاطر در خلوتگاه افسانه‌های شیرین ایرانی، یادگار نیاکان خویش سپری می‌سازند. خواندن هر یک از این قصه‌ها این ارزش را دارد که لحظاتی از تبهات ناگوار زندگی طاقت‌فرسای ماشینی بر روح و جسم خواننده بکاهد.

از میرکاظمی تاکنون آثار بسیاری منتشر شده است، از جمله پنج کتاب در زمینه افسانه‌های عامیانه؛ قصه‌های ترکمن صحرا، افسانه‌های مازندران، افسانه‌های شمال، افسانه‌های دیار همیشه بهار و «چهل گیسو طلا» که هر کدام از این آثار برگ سبزی است هدیه به بوستان قصه‌های ایرانی.

اما با تمام جذابیت افسانه‌های «چهل گیسو طلا» گردآورنده از لغزشهای اسلاف خویش بدور نبوده است. امید می‌رود با بر شمردن برخی از این لغزشها آثار آینده ایشان بی‌نقص و بر مبنای اصول علمی به دستداران فرهنگ مردم تقدیم شود:

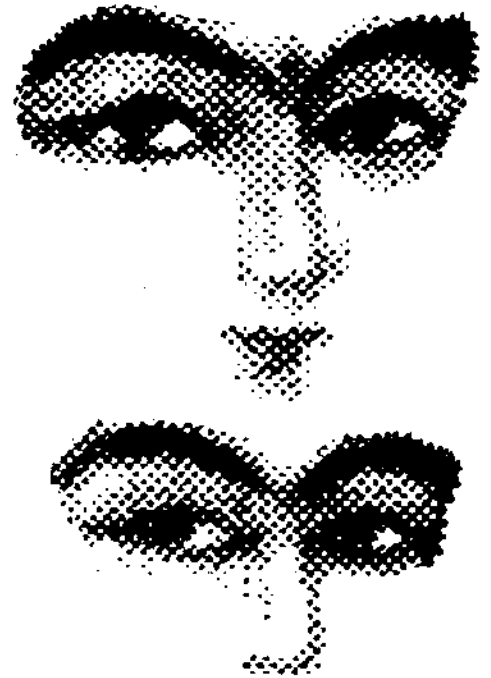
۱- گردآورنده «چهل گیسو طلا» گلچینی شامل ۲۴ قصه از ده شهر استان‌های مازندران، گلستان و منطقه ترکمن صحرا گردآورده است که برای شناسایی

سید احمد وکیلان

افسانه‌های چهل گیسو

قصه‌های منطقه بسنده نیست و از بعضی از شهرها مانند بهشهر، قائم‌شهر، پل سفید، آمل، نوشهر و تنکابن تنها یک قصه نقل شده است. بهتر آن بود که قصه‌های یک منطقه را نقل و منتشر می‌کرد تا در شناخت بهتر فرهنگ مردم مؤثر می‌افتاد.

۲- زبان و گویش مردم و راویان قصه‌ها در افسانه‌های «چهل گیسو طلا» کاملاً دگرگون، تصنعی و یکدست شده است. این در حالی است که گردآورنده در «پیش درآمد» کتاب ادعا می‌کند که هر روایت دلالت

ویژه خود را نسبت به روایت دیگر دارد.

بر پژوهندگان قصه‌های عامیانه پوشیده نماند، چنانچه روزی تمام قصه‌های ایرانی جمع‌آوری شود تصور نمی‌رود که به رقمی بیش از هزار قصه دست یابیم. پس آنچه اهمیت دارد گونه‌های مختلف روایت‌های قصه‌ها می‌باشد که بازگو کننده تفاوت‌های زبانی و فرهنگ‌های مردم است. از این روی تغییر زبان، گویش و اصطلاحات قصه‌ها کاری ناصواب است و این روش نادرست همانگونه که اشاره شد سبب از بین رفتن ارزش قصه‌های ایرانی در جهان می‌شود.

۳- قصه‌های بندر ترکمن باید مجزا از قصه‌های دیگر نواحی گلستان و مازندران ثبت و پژوهش شود، زیرا ساختار قصه‌های مردم ترکمن با قصه‌های مناطق فارس زبان متفاوت است، چه از نظر زبانی و چه از لحاظ فرهنگی. در این مورد پرفسور اولریش مارتسولف که امروزه یکی از قصه‌شناسان جهان بویژه قصه‌های ایرانی است پس از مقدمه‌ای نسبتاً مفصل درباره قصه‌های اقوام مختلف ایران اظهار می‌دارد که از نظر زبانی قصه‌های کردها، ترکها، ترکمن‌ها، بلوچ‌ها، عرب زبانهای ساکن ایران و سایر دسته‌ها و گروه‌های کوچکتر و همچنین آرامیه‌های جدیدی که در شمال غربی ایران زیست می‌کنند باید جداگانه و با زبانها و گویش‌های اصلی خود گردآوری و ارزیابی شوند.

بنابراین بهتر آن بود که گردآورنده قصه‌های «چهل گیسو طلا» قصه‌های مردم ترکمن را با گویش و زبان خودشان جداگانه ثبت و ضبط می‌کرد.

۴- در تمام قصه‌های کتاب تنها ۶ واژه محلی بکار رفته و این در حالی است که در قصه‌های ترکمن هیچ واژه محلی دیده نمی‌شود. در صورتیکه راه درست آن بود که گردآورنده تمام قصه‌ها بویژه قصه‌های ترکمن را عیناً با گویش مردم ثبت و آوانویسی می‌کرد و آنگاه به فارسی بر می‌گرداند. یا اینکه واژه‌های کلیدی مانند نام اشیاء، حیوانات، اماکن و شخصیت‌های قصه‌ها را به

زبان مردم می‌نوشت و در پانویست به فارسی معنی می‌کرد.

۵- بسیاری از روایت‌های قصه‌های «چهل گیسو طلا» بیش از این در کتابهای قصه از جمله «قصه‌های ایرانی» گردآوری شادروان انجوی شیرازی به چاپ رسیده است. زیبنده بود که گردآورنده اشاره‌ای به پیشینه این روایتها می‌کرد تا هم حق پیشکسوتان ادا شود و هم خواننده علاقمند و کنجکاو بتواند روایت‌های دیگر این قصه‌ها را در دیگر مناطق ایران بشناسد.

در خاتمه توفیق بیشتری برای گردآورنده کتاب افسانه‌های «چهل گیسو طلا» آرزو داریم و در انتظار کارهای تازه این نویسنده خستگی‌ناپذیر می‌باشیم. □

پانویست:

1- Jakob, Wilhelm Grim

2- Theodor Benfay

۳- اولریش مارتسولف - طبقه‌بندی قصه‌های ایرانی ص ۱۵ - سروش ۱۳۷۱.

۴- ال. پ. ال ساتن - قصه‌های مشدی گلین خانم - ویرایش اولریش مارتسولف - احمد کیلیان نشر مرکز - ۱۳۷۴.

۵- فرهنگ مردم کرمان - در لایمر / آداب و معتقدات ایرانیان از هانری ماسه / قصه‌های مشدی گلین خانم از ساتن

۵- طبقه‌بندی قصه‌های ایرانی - ص ۱۸

۶- دوازدهمین کنگره قصه‌شناسی در تابستان ۱۳۷۷ (۱۹۹۸ میلادی) با حضور بیش از چهارصد پژوهشگر عضو از شصت کشور جهان در شهر گوتینگن آلمان برگزار شد. در این کنگره بیش از دویست مقاله علمی و پژوهشی در زمینه‌های مختلف قصه‌شناسی ایراد شد. از ایران نیز قصه‌شناسان و صاحب‌نظرانی از جمله آقای دکتر بهمن سرکاراتی، خانم دکتر مهری باقری و نویسنده این مقاله در کنگره حضور داشتند. در این کنگره بوضوح احساس شد که اعضاء انجمن جایگاه ویژه‌ای برای قصه‌های ایرانی قائلند و از همین روی خانم دکتر باقری به اتفاق آراء به معاونت ادواری انجمن برگزیده شدند. امید می‌رود حضور فعال خانم دکتر باقری فرصت منتهی برای قصه‌شناسان ایرانی بوجود آورد تا جایگاه واقعی قصه‌های ایرانی بیش از پیش نمایان شود.

چهل گیسو طلا

سیدحسین میرکاظمی

نشر مرکز ۱۳۷۷

۱۶۲ صفحه، ۷۳۰ تومان

نقد ادبی در ایران خوشبختانه به سوی تحلیل‌های علمی پیش می‌رود و رفته‌رفته از ناسزاگویی و پرداختن به مؤلف و زندگی شخصی او دور می‌شود. چیزی که بیشتر به تصفیه حساب شباهت داشت تا نقد. گذشته‌ها به دلیل عدم یک نظریه روشن نقادی، بررسی آثار ادبی شکلی پراکنده و نامنسجم داشت. امروزه با پدید آمدن نظریه‌های گوناگون انتقادی، منتقدان از دیدگاه‌های مختلفی به آثار ادبی نگریسته‌اند و به جوانب گوناگون آثار توجه کرده‌اند. بدون تردید پیشرفت دانش‌های جدید در تمامی زمینه‌های علوم انسانی، نگرش و بررسی ادبیات را نیز دچار تحول کرده است.

ادبیات یکی از شاخه‌های هنر است و با ذوق سروکار دارد اما نقد ادبی یکی از دانش‌ها است که با تفکر و تحقیق و آزمون و نظریه مرتبط است. هر دانشی برای رسیدن به نتایج قابل قبول نیاز به نظریه دارد تا بر آن اساس به تحقیق و تجربه بپردازد. نقد ادبی نیز به عنوان یک دانش، مستثنا از این امر نیست. وقتی که سخن از دانش ادبی و نقد ادبیات به میان می‌آید به طور طبیعی توجه به خود متن مرکز التفات قرار می‌گیرد، زیرا توجه به شاعر و نویسنده - به هر عنوان - دیگر توجه به اثر ادبی نیست، مگر تا اندازه‌ای که خود متن را در روشنائی قرار دهد؛ یعنی توجه و پرداختن به خالق اثر ادبی فقط تا همینجا کاربرد دارد و نه بیشتر. از زندگینامه مؤلف فقط می‌توان در تأیید نگرش نسبت به متن و زوایای تاریک آن سود برد.

بسیاری می‌پرسند آیا می‌توان با نظریات ادبی که در غرب پی‌ریزی شده به سراغ ادبیات ایران رفت؟ و آیا این نوعی غربزدگی نیست؟ باید گفت هنگامی که ما از دانش سخن می‌گوییم دیگر شرق و غرب مطرح نیست. نقد ادبی و نظریه‌های ادبی، چنانکه گفته شد یک دانش است و بی‌مرز؛ همچون قوانین یا نظریه‌های فیزیک و شیمی یا اقتصاد و جامعه‌شناسی، و می‌کوشد به قواعد واحدی در ادبیات سراسر جهان دست بیابد؛ پس نظریه‌های ادبی را می‌توان در آثار ادبی گوناگون در سراسر جهان به آزمون گرفت تا صحت و سقم آنها آشکار گردد. دانش همین است.

کتاب «تحلیل ساختاری منطق الطیر عطار» از جمله آثار نقد ادبی به شیوه علمی است. مبنای تحلیل در این اثر چنانکه از نامش پیداست، نظریه «ساختارگرایی» است. این نظریه اصولاً به دلالت‌های فرامتنی توجه ندارد و نگاه خود را تنها به خود متن می‌دوزد و نهایتاً معنا را از ساختار متن می‌طلبد. هر چند گاهی ممکن است چنگی به دل نزنند اما در هر حال توصیف دقیقی از کلیه ساختارها به دست می‌دهد و زمینه‌های معنادهی را روشن می‌سازد.

در تاریخ نقد ادبی ایران، البته توجه به متن، سابقه زیادی دارد اما بیشتر لفظ و بلاغت و آرایه‌ها و زیبایی‌شناسی مورد نظر بوده است. در نقدهای عارفان نیز بیشتر توجه به معنا و مدلول‌ها بوده است اما کیفیت معنا دادن «دال» (یعنی ساختار خود متن) کمتر مورد توجه بوده است. رویهم‌رفته، نبودن نظریه‌های منسجم، نگرش دقیقی نسبت به ساختار متن پدید نیاورده است. ساختار متن در یک کلام عبارت است از: روابط و مناسبات همساز عناصر و اجزای متن برای آفرینش

دلالت.

کتاب مذکور تلاش دارد به این امر بپردازد و حقاً نیز به میزان بسیار خوبی از عهده برآمده است. هر چند بسیار موجز - نشان می‌دهد که مؤلف به شناخت کاملاً خوبی از ساختارگرایی دست یافته است.

کتاب در دو فصل تدوین شده که در فصل اول، به نام «مباحث نظری»، به بررسی تاریخی و فنی ساختارگرایی پرداخته است. وی در بخش «درآمد» بحثی درباره نظریه ادبی و نقد ادبی و ضرورت آنها دارد و بحق می‌نویسد: «اصولاً نظریه چارچوبی است که مطالعات و بررسی‌های پژوهشگر را نظام و جهت می‌بخشد.» (ص ۱۴). در ادبیات ما با سه جنبه رویارو هستیم که عبارتند از: نویسنده، اثر، خواننده. هر یک از این سه جنبه، گرایش‌ها و نظریاتی را درباره نحوه نگرش به ادبیات پدید آورده است. مؤلف بسیار مختصر اما روشنگر به این امر پرداخته و سپس به معرفی و تحلیل و تاریخ مکتب ساختارگرایی روی می‌آورد. ساختارگرایی، شکل‌گرایی، نقد نو، اصول ساختارگرایی، ساختارگرایی ادبی، و روایت‌شناسی ساختارگرا بخش‌های دیگر این فصل هستند که در آنها با اختصار و ایجاز - اما غیر مختل - به روشن کردن مفهوم ساختار و مکتب ساختارگرایی و شاخه‌های مهم آن پرداخته است. آخرین بخش در این فصل، یعنی «روایت‌شناسی ساختارگرا» اساس و پایه شیوه نقد را در این کتاب تشکیل می‌دهد. هر اثر ادبی سه ساختار دارد: ساختار متن، ساختار نظم، و ساختار روایت؛ و لذا در این بخش با تفصیل بیشتری به روایت‌شناسی پرداخته است. مهمترین گرایش‌های روایت‌شناسی در نظریات ولادیمیر پراپ، رولان بارت، ژرار ژنت، تزوتان تودورف،

احمد ابومحبوب

تحلیل ساختاری منطق الطیر

کلود برمون، و گریما دیده می‌شود که به وسیله مؤلف چکیده آنها بیان شده است. البته تحلیل روایت‌شناسی منطق الطیر در این کتاب بیشتر بر مبنای پژوهشهای تودورف و کلود برمون انجام گرفته است.

تودورف معتقد است که زبان و دستور آن مبنای همه چیز انسان، از جمله روایت داستان است و از این دیدگاه، هر روایت مثل هر جمله به نهاد و گزاره تقسیم می‌شود. در واقع، روایت، همان گزاره است درباره نهاد. از این طریق می‌توان به کوچکترین واحدهای روایت دست یافت که همان «قضیه» است. پس واحدهای روایت از کوچکترین تا بزرگترین عبارتند از: قضیه، پاره، و متن. مؤلف به خوبی از پس توضیح و تشریح این نگرش برآمده است. آنگاه بحث خود را با تشریح نگرش کلود برمون به پایان برده، که شخصیت‌های داستانی را به فاعل و مفعول - و به گفته مؤلف: عامل و معمول - تقسیم می‌کند و امکانات بالقوه کنش هر یک را برای نحوه تداوم روایت مورد توجه قرار می‌دهد. در هر صورت یکی از امکانات فعلیت یافته و در مسیر روایت تأثیر گذاشته است. این فصل یکی از موجزترین و روشن‌ترین نوشته‌ها درباره شناساندن ساختارگرایی به فارسی زبانان است.

فصل دوم این کتاب، پس از درآمد به «ساختار متن» پرداخته و در آن روابط بین جمله‌ای را در مباحث انسجام دستوری (شامل ارجاع و حذف)، انسجام واژگانی (شامل تکرار و باهم‌آیی)، و انسجام پیوندی - روابط معنایی میان جملات - (شامل اضافی، سببی، تقابلی و زمانی) مورد بحث قرار داده است. این بخش چنانکه خود مؤلف نیز گفته، بسیار مختصر است. البته جای بحث کاملتر و بیشتری نیز دارد و در عمل بیشتر

مربوط به مسایل دانش معانی می‌شود. این مبحث ساختارگرایی را به خوبی می‌توان وارد دانش معانی کرد و این علم را دچار تحول و دگرگونی شگرفی نمود و از تقلید معانی عربی‌رهایی یافت. زیان‌شناسی کمک بسیار زیادی برای معانی می‌تواند باشد.

بخش بعدی این فصل، «ساختار نظم» است که عامل اصلی تمایز سخن ادبی از غیر ادبی است. این ساختار «شامل هرگونه تناسب و توازن صوری است که از طریق تکرار کلامی ایجاد می‌شود» (ص ۱۰۱). این ساختارها شامل توازن‌آوایی و توازن واژگانی و توازن

نحوی هستند. از نظر سنتی، مباحث عروض و قافیه و بخصوص مسایل بدیع لفظی و آرایه‌های ادبی در این ساختار باید مورد بررسی قرار گیرند؛ مانند: سجع، جناس، تکریر، ردالصدر، مراعات نظیر و... البته آنچه مورد نظر است عبارت است از ایجاد توازن و نظم به وسیله این عناصر، نه اینکه به عنوان صنعتی منفرد و جدا از متن مورد نظر قرار گیرد.

آخرین بخش این فصل و کتاب، «ساختار روایت» است که بحث اصلی کتاب را تشکیل می‌دهد. در اوایل این بخش، نظریه ابتکاری و عالی عبدالقاهر جرجانی

اکبر اخلاقی

نشر فردا

چاپ اول، ۱۳۷۷، اصفهان

۲۲۴ صفحه، ۶۵۰۰

مطرح می‌شود که دوگونه معنا را در کلام معرفی می‌کند؛ یکی معنای کلام و دیگری معنای معنا. معنای کلام، همان ظاهر و مفاهیم اولیه لفظ است و معنای معنا، مفاهیم ثانوی و مجازی است؛ و البته نویسنده چنانکه خود گفته: «در بررسی ساختاری منطق الطیر، ما بیشتر با سطح نخستین دلالت سروکار داریم.» (ص ۱۲۰)

مؤلف، منطق الطیر را شامل دو بخش متمایز روایی و غیرروایی می‌شناساند که بخش غیرروایی آن همان مقدمه است که هیچ ربطی به روایت اصلی ندارد و به عنوان یک سنت ادبی به کار رفته است.

در بخش روایی، مؤلف به پاره‌ها و نقش‌ها در

حکایت‌های منطق الطیر پرداخته و آنها را تحلیل کرده و به دقت بازشکافته است. سپس در قسمت شخصیت‌پردازی به تحلیل ساختاری شخصیت‌ها و ویژگی‌هایشان و نحوه دلالتشان توجه کرده و شیوه شخصیت‌پردازی عطار را در منطق الطیر دارای ویژگی‌های زیر می‌داند: ۱- کلیت ۲- مطلق‌گرایی ۳- سادگی ۴- انتزاعی بودن ۵- نداشتن تشخیص زبانی.

شیوه شخصیت‌پردازی عطار در تحقیق مؤلف به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم تقسیم شده است که در شیوه غیرمستقیم از ابزارهایی مانند توصیف، گفتگو، و نامگذاری سود برده می‌شود. مؤلف به تجزیه و تحلیل

هر کدام از اینها می‌پردازد و نمونه‌هایی نیز از ابیات منطق الطیر در تأیید نقد خود ارائه می‌دهد که می‌زنان دقت و درک وی را می‌رساند.

این کتاب با تحلیلی دربارهٔ راوی منطق الطیر به پایان می‌رسد. اثری است جذاب و علمی و خوب، که در تحلیل یکی از آثار کلاسیک ادبیات فارسی نگاشته شده است؛ اما البته همهٔ سخن‌ها دربارهٔ منطق الطیر پایان نیافته است. هیچ اثر زنده‌ای تمام‌شدنی نیست. می‌توان از دیدگاه‌های دیگر نیز بدان نگریست. امید است که نقدهایی از این دست باز هم دربارهٔ متون ادبیات فارسی از کهن تا نو خلق شود و سطح درک انتقادی را ارتقا بخشد. □

در حاشیه نیشابور امروز آرامگاهی است که کاشیهای فیروزه‌ای بنای آن جابه‌جا جدا شده، فرو ریخته‌اند و داربست فلزی میراث فرهنگی روزهای بسیاری است بر آن سایه افکنده است و شاید بهاری دیگر بتوان آن بنای زیبا را از تنگه ترمیم رها شده یافت.

این آرامگاه خاکجای آخر مردی است که رندانه چنان خود را در خویشتن پنهان کرده که تا هنوز هیچ محقق امکان حضور کامل در سراپرده وجودش نیافته است.

کتاب «عمر خیام» نوشته آقای علیرضا ذکاوتی قراگزلو گذر دیگری در این نه توی تاریک است و معلوم که باسوی شمع. گرچه در این کتاب اشاره کامل به چشم‌انداز سیاسی و اجتماعی دوره‌ای که خیام در آن بوده نشده است و بیان دل‌انگیزی نیز از هوشمندی علمی این آبر انسان عالمسوز در آن یافت نمی‌شود اما امروز به قطعیت می‌دانیم که او در علوم معقول روزگار خود نه تنها سر آمد و یکتا بوده بلکه در مواردی از علم از معاصرین ما نیز پیش است.

«در علم هیئت‌شناسی سهم خیام تا حدی است که تقویم ترتیب داده او حقا صحیحتر از تقویم معمول امروزه جهانیان است. تفاوت تقویم گریگوریانی که معروفترین سالشمار شمسی است از سال واقعی خورشیدی ۲۶ ثانیه و اختلاف سالشمار خیام با سال واقعی خورشیدی ۱۹ ثانیه است که به این ترتیب تقویم خیام از سالشماری امروزه ما ۷ ثانیه دقیقتر است»^۱ و این نشان هوش و دقت بی‌مثال اوست که با توجه به یافته‌ها و امکانات علمی آن عصر کاری در حد اعجاز است. هرچند ذکاوتی حتی در فصل یکم کتاب که با توجه به عنوانش (ایا خیام حکیم ریاضیدان همان خیام

شاعر است؟) می‌توانست حاوی مطالبی درباره تأملات ریاضی. خیام باشد هم الزامی به بازگویی این موارد ندیده ولی باز هم به قطعیت می‌دانیم که «خیام نخستین کسی است که در تاریخ علم، معادلات درجه سوم را حل کرده است او در رساله جبر و مقابله علاوه بر ۲۵ نمود معادله‌های خطی و مربع، ۸ معادله مکعب را حل و تدقیق نموده»^۲ و مثلث خیام - پاسکال امروزه حلال معادلات نیوتنی است. (بسته بودن دریچه‌های ارتباط ما با جهان بیرون و حضور مافیای علمی استعمار نام پاسکال را جایگزین خیام نموده است.) خیام علاوه بر اینکه در تعیین چگالی اجسام اصول نوینی را به میان آورد، در هندسه برای اثبات فرضیه اقلیدس نظریه خطهای متوازی را نشان داده و امروز چهار گنجه خیام - سکبری در تاریخ علم هندسه ثبت شده است»^۳ و اینهمه در عهدی حادث شده که علمای رسمی خصوصاً غزالی نظر در علوم اقلیدس و دقایق حساب و هندسه را ممنوع و آنها را از مقدمات علوم اوایل شمرده و علوم اوایل را منشاء مذاهب و عقایدی فاسد می‌دانستند و با همه توانایی و نفوذ در برابر آن ایستاده بودند.^۴

اما آنچه خیام را در ذهن جهان امروز پایدار کرده است بیش از این نبوغ عجیب علمی، رباعیات انسانی و فلسفه رباعیات اوست. اشعاری که این جان روح شده گاه‌گاه در حاشیه اندیشه خود سروده و به حافظه مردم سپرده است. هم از اینروست که خیام پژوهان را چاره‌ای مگر استخراج این سروده‌ها از کتب پراکنده مانده از گذر قرون نمانده است. و در این میان آنچه شناخت را به بیراهه تلختری می‌کشاند به‌نفسگیر افسانه است که وجود و حضور خیام را در بردارد. خیام همانگونه که ذکاوتی در کتاب خود از گفته قطعی آورده «اسرارش را نهان می‌داشته» (ص ۱۳) و ما آنچه از شخصیت و فردیت او می‌دانیم گاه افسانه‌هایی است که پندار پیشینیان ساخته و گاه واقعیت‌هایی است که پندار

امروزیان نمی‌پذیرد. بر رسیدن همین افسانه‌ها از دغدغه‌های فکری گفتار دوم و جاهای دیگر کتاب است. آنچه در این بررسیها ناجور می‌نماید اصرار نویسنده بر رابطه خیام با دربار سلاطین است و بر همین پایه در نفی خرابات‌نشینی او می‌نویسد: «خیام اگر هم شراب خورده یا در کاخ سلطنتی و وزارت بوده یا در خانه و سرا بستان خود از دست‌مایه نازی چنگ‌نواز» (ص ۱۱). هرچند این تصویر بیشتر نمایشگر فردی لاابالی و بیهوده است تا رندی جستجوگر؛ اما در صفحات دیگر کتاب هم می‌بینیم نویسنده آگاه است که «خیام اعتقادی به نظام خلیفه و سلطان و حتی نظام سلطنتی کهن ایران نداشته است» (ص ۱۲۶) و می‌داند «فاصله گرفتن از دربار و درباریان در شعر عربی خیام نیز آمده است» (ص ۱۲۹). اهمیت عنوان «دستور» هم که ذکاوتی بر آن تکیه دارد برای خیام بالاتر از مقام مزدوری نیست:

هر کوزه که آبخواره مزدوری است

از دیده شاهی و دل دستوری است.

بر پایه همین تصور زیستن در حاشیه دربار است که شکار تفریحی و سرودن در رئای سگی را به خیام نسبت می‌دهد. (صص ۲۰ و ۱۲۷)

خیام ندیم و چاپلوس شاهی نبوده که با آنها در شکارگاهها و بر تخت همراه و همنشین شود. سلاطین را گرچه اراده جذب اندیشمندان و فرزنانگان بوده است اما خیام و چون او را از این مجالست تحفه‌ای دست نمی‌داده؛ مگر آنکه امکان پژوهش نوینی در حوزه علم میسر می‌شده است، همانند تنظیم تقویم جلالی توسط خیام و یارانش.

ماجرای سه یار دبستانی (خیام، حسن صباح، خواجه نظام‌الملک) را ذکاوتی نیز چون دیگر محققان پیش از این مردود می‌داند (ص ۲۱) دلیل رد این ماجرا را غالباً اختلاف سنی زیاد نظام‌الملک با آن دو تن دیگر می‌گویند که معقول هم می‌نماید ولی با توجه به اینکه

پرسش از خیام

منصور مؤمنی

عمر خیام

علیرضا ذکاوتی قراگزلو

طرح نو - ۱۳۷۷

خیام و صباح حدوداً همزاد بوده‌اند امکان همدرسی و دوستی آنان بوده است.

خصوصاً آن که خیام رندانه در رساله در علم کلیات به نقل دیدگاه‌های وی اکتفا کرده و از نفی و اثبات آنها در می‌گذرد (ص ۱۳۹) و این می‌تواند نشان برخورد رندانه تمام عیار او با شرایط سیاسی - اجتماعی باشد چه اگر در اثبات اسماعیلیان چیزی گفته بود متهم می‌گردید و اگر نفی‌شان کرده بود پذیره‌های خود را نفی کرده بود.

ذکاوتی گرچه‌اشنایی این دورا محتمل دانسته ولی دلیل بروز این شایعه را حکمت‌اندیشی و آزادمنشی اسماعیلیان و بیطرفی خیام نسبت به آنان می‌داند (ص ۲۲) و زمان این ماجرا را دوره «علی ذکرة الاسلام» می‌گوید که گمان می‌رود اشتباه چاپی باشد و نظر نویسنده به حسن بن محمد بن بزرگ امید بوده، وگرنه از محققى چون ذکاوتى بعيد می‌نماید که نداند صحیح این عبارت «علی ذکرة الاسلام» است به معنی «سلام بر یاد او» که پس از نام پیشوایان باطنی می‌آمده است همانند «علیه السلام» که پس از نام ائمه معصوم می‌آید.

فلسفه در عهد خیام یک دوره انتقال اندیشگی را می‌گذراند. از سویی حکمت مشاء ناتوان از دفع حملات پی‌درپی دیگر اندیشان فرسوده مانده است و از سوی دیگر پتک سهروردی در حال شکل بخشیدن تیغ

اشراق است. بود خیام تا ظهور فلسفه اشراق نماند ولی او که به تعبیر خاص خود از حکمت رسیده بود و تحقیق گذشتگان و دستاویزهای آنان را سست می‌شمرد (ص ۱۰۰) حکیم نمایان عصرش را کسانی می‌داند که حق را با باطل می‌آمیزند و جز ریا و تدلیس کاری ندارند، اگر هم با انسانی حقیقت جو مواجه می‌شوند او را موهون و شایسته استهزاء می‌دانند (ص ۱۴۷).

ذکاوتی در گفتارهای متعدد تلاش می‌کند تا مازهای هزار توی پریشی را که ذهن متکلمین و فلاسفه آن دوره را سرگردانده بوده بنمایاند و با عنایت به بیان این رشد اصل این کشمکش را در این دانسته که بشر معیارهای خود را بر جهان و خالق تعمیم داده است (صص ۵۱ و ۱۱۶)

غریب این است که اینان علاوه بر تحلیل حوزه آفرینش الهی با حدود بسته منطقی بشری در شناخت خدا هم دل به وهم خود داده‌اند و «هیئات که جمله گاو نر می‌دوشند». در حالیکه حتا برای شناسایی بشری، گفتار و رفتارش مبنا قرار می‌گیرد در شناخت وجود و عمل خدا چرا اینان نتوانسته‌اند قرآن را نور راه خود کنند؟ و غریبتر آن که عوض این اندازه دوراندیشی اگر متفکران مسلمان در پی چرایی و موقعیت انسان در نظام آفرینش بودند فلسفه اسلامی وامدار اندیشه‌های یونان باستان نبود و می‌توانست راه هر اندیشه‌ای را به نور یگشاید.

از موارد مباحثه میان فلاسفه و متکلمان، صفات

الهی است که در نفی و اثبات، قدیم و محدث، و دسته‌بندی و طبقه‌بندی آنها سخنرا رفته‌است. امام علی (ع) در خطبه شورانگیز و رستگار خود در این باره می‌فرماید: «کمال اخلاص نفی صفات از خداست زیرا هر صفتی گواهی می‌دهد که با موصوف یکی نیست و هر موصوفی گواهی می‌دهد که با صفت مغایر است. پس کسی که خدا را وصف کند، برای او قرینه آورده و کسی که برایش قرینه آورد، دوگانه‌اش کرده و آنکه دوگانه‌اش کند، تجزیه‌اش کرده و هر کس تجزیه‌اش کند، او را نشناخته است»^۵

آنچه صفات خدا نامیده می‌شود، در واقع به تفاوت‌های فردی و روحی انسانها و تغییر در حال و وضع آنها برمی‌گردد، به گفته عین القضاة: «اقتاب جامه گازر را سپید کند و رویش سیاه کند. و این دو اثر مختلف است و مؤثر یکست، زیرا همان چیز که روی گازر سیاه کند همان چیز است که جامه گازر سپید کند. اکنون آفتاب را اگر از این دو اثر مختلف دو نام نهند و گویند «الشمس تشرق و تبيض» ابلهان پندارند که مبيض غير مسود است و این خطاست»^۶

در میان باورهای گوناگونی که در کتاب «عمر خیام» آمده است اعتقاد به تناسخ و جبر دامن خیام را می‌گیرد (صص ۲۱ و ۱۰۲).

تناسخ که اکنون نیز با عنوان «دون به دون»^۷ تبلیغ می‌شود (چه دوست داشته باشیم و چه نداشته باشیم باورمندان کمی هم ندارد) میراث اعتقادات هندویی برای اندیشه جهان است. عقیده به تناسخ در دوره ماقبل ودایی در تفکر هندی بروز می‌کند و بر پایه این باور که مرده می‌تواند سرنوشت خود را شکل دهد و دوباره به زندگی باز گردد اجساد را نمی‌سوزانده و دفن می‌کردند. در ریگ ودا از روح متوفا خواسته می‌شود که یک بار دیگر به خانه بازگردد و در دوره اوپانیشادها برای نخستین بار در بریهه آرنیکه به وضوح به عقیده تناسخ اشاره می‌شود. با ظهور بودا و معرفی اصول پاکی سه گانه. و نیروانا امکان گریزی از این دور تلخ بازپیدایی در برابر انسان قرار می‌گیرد.^۸

این باور اگرچه در دوره‌های متمادی در میان ایرانیان مطرح بوده است اما قرآن آشکارا آن را رد می‌کند و برای هر فرد امکان بودن و عمل در دنیا را یک‌بار می‌داند.^۹

و اتفاقاً بسیاری از ابیات خیام را ردی برای تناسخ می‌توان دانست:

کس می‌دهد نشان بازآمدگان

□

باز آمده کیست تا به ما گوید راز

□

باز آمدنت نیست، چو رفتی، رفتی

ذکاوتی جبریگری خیام را گرایش به جبر علمی می‌داند نه تقدیرگرایی مذهبی (ص ۱۰۲) و در توضیح قضا و قدر می‌نویسد: «قدر یا تقدیر چیست؟ اندازه‌گیری، قضا چیست؟ داوری و امر و اجراء. در مثال قدر خط کشی روی پارچه است و قضا برش آن» (ص ۱۰۴)

فستی از تندیس حکیم عمر خیام در شهر درشنه پایتخت تاجیکستان

و غالباً پندار همینگونه است که ابتدا قدر است و سپس قضا. حال آنکه ماجرا حال دیگری دارد. قضا مبداء عمل است که اختیار انتخاب آن یا انسان می باشد و قدر مقصد عمل و حکم خداست. به بیان دیگر قضا و قدر نوعی عمل و عکس العمل هستند. عملی که بشر اختیار می کند به عکس العملی می انجامد که نتیجه قطعی آن عمل می باشد و این نتیجه قطعی را خدا تعیین کرده است. پس انسان با هر انتخابی به نتیجه خاص آن انتخاب خواهد رسید. انسان مجبور به اختیار است زیرا در حوزه امکان و نسبیت قرار دارد و این مهلتی است تا راه را بیاید و اگر غیر این بود «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ»^{۱۰} ریسمانی برای چنگ زدن نمی توانست باشد. خیام نیز اگرچه در رساله پاسخ به سه سؤال، جبر را تأیید نموده ولی هشدار داده است که در این راه به افراط نروند و دچار هذیان و خرافات نشوند و به تعبیر نویسنده اصلاً خود این کلمه «خوشباش» یا «می نوش» به نحوی اختیار را می رساند. (ص ۱۰۶)

در فصل ششم کتاب آمده است: «کوشیده ایم تناسب و رابطه ای میان اندیشه های فلسفی - کلامی که در رسالات مسلم الصدور خیامی هست با رباعیات مسلم او برقرار کنیم» (ص ۱۸۶) ولی ظاهراً مؤلف راه را دگرگونه رفته و با یاری رباعیاتی سعی در بازگشایی اندیشه خیام دارد و در این تنگه نیز بیش از بیست مرتبه به دام رباعیاتی افتاده است که خود، آنها را به شهادت فصل هشتم کتابش (گزیده رباعیات) از خیام نمی داند. برای نمونه: بیت «آنان که بنای کار بر زرق نهند / آیند و میان جان و تن فرق نهند» را آورده و از آن نتیجه گرفته که خیام روح و جسم را یکی می دانسته است. (ص ۹۰) حتا تأملی در این نکته نیز نکرده که خیام در شعر ارائه نظر قطعی فلسفی نمی کند بلکه سؤالی برابر ما قرار می دهد که گاه تلخ و سخت هراس آور است.

یا بر پایه بیت «چون آمدم به من بند روز نخست / این رفتن بی مراد عزمی است درست» نتیجه می گیرد که خیام اشاره به نوعی خودکشی دارد! (ص ۱۱۷)

گاه ذکاوتی بیتی را بی توجه به بیت دیگر آورده و به نتیجه دلخواهی رسیده است که رباعی بصورت کامل بیانگر آن نیست. مثلاً یا توجه به بیت دوم رباعی

دل سر حیات اگر کماهی دانست

در مرگ هم اسرار الهی دانست

امروز که با خودی ندانستی هیچ

فردا که ز خود روی چه خواهی دانست؟

نتیجه گرفته که برای خیام روح مجرد ثابت نبوده است. (ص ۹۰) در حالی که این رباعی نوعی هشدار به بشر برای درک حیات و فهم مرگ در مدت محدودی است که امکان دریافت دانش وجود دارد. یا نارضایتی خیام در بیت «یک روز ز بند عالم آزاد نیام / یک دم زدن از وجود خود شاد نیام» را ناشی از این می داند که او حاصل و نتیجه ای در امور طبیعی و انسانی نمی بیند. (ص ۱۱۴) حال آنکه بی هیچ آسمان و ریسمانی بیت دوم خودگویای همه چیز است:

شاعری روزگار کردم بسیار

در کار جهان هنوز استاد نیام
همینگونه گاه تعبیری اشتباه از اصطلاحی ذهن را به بیراهه برده است:

سنت مکن و فریضه حق بگزار

آن لقمه که داری ز کسان باز مدار

نویسنده سنت را مستحب شمرده و تفکیک بین آن و مانع لقمه مردم نشدن را تفکیک بین اهم و مهم دانسته است. (ص ۹۷) سنت کردن اما به معنی انجام مستحبات نیست، منظور از آن گرفتن بلندی سبیل و شارب است که امروزه نیز به همین معنی در گوشه و کنار ایران در افواه عامه تکرار می شود.

از بازنمایی های غریب نویسنده بیان بدینی و نومیذی چیره بر خیام است و هراس او از نیستی و از نابودی گذشته و نیامدن آینده. (صص ۱۱۳ و ۱۱۴) زیرا خیام گفته است: «از رفته میندیش و ز آینده مترس». (نویسنده را همین مترس مجاب کرده که او دوستی دم را چسبیده است) و چون گفته:

تا چند ز تنگانی زندان وجود

ای کاش سوی عدم دری یافتی

پس، از عدم و نیستی می ترسد. هر چند سخن از وجود و عدم و دم در حوصله فکر من و گنجایش این مقال نیست اما اگر اینگونه باشد که ایشان می گویند با توجه به سابقه طولانی این تأملات در ادبیات اندیشمند ایران هیچ شاعر و متفکر دلاوری برای فرهنگ ایرانی نخواهد ماند و راستی؛ چگونه کسی از نیستی می ترسد و می تواند در آرزویی چنین تند برای یافتن دری به سویش باشد. خدا داناست.

ذکاوتی برپایه اصول نقد داخلی و خارجی خود از رباعیات خیام تعداد ۱۵۶ رباعی منسوب را از او دانسته و بی ادعای اینکه کلام آخر را گفته، کار خود را بر اساس تحقیقات آینده و پیدایی اسناد تازه قابل اصلاح و تجدید نظر دانسته است. (ص ۱۸۷) تجربه این است که در شناسایی رباعیات خیام گریزی از سلیقه نیست، چه آنکه «هر کسی از ظن خود شد یار من».

او در گوشه هایی از کتاب خود بنیادی را پی میریزد اما متأسفانه بنایی بر آن استوار نمی کند و آن اشاره به نظرگاههای سیاسی و اجتماعی خیام و رنجهایی است که او از تحقیر و قتل اندیشه و حقوق انسان به دست قدرتهای خودکامه می برده است. (صص ۹۶ و ۱۲۶) که اگر جای چشم انداز تاریخ سیاسی و اجتماعی آن عهد در کتاب خالی نمی بود راه دیگری نیز در ارزیابی رباعیات خیام فراروی نویسنده قرار می گرفت.

عصر خیام آلوده عصیبت بوده است. عصیبتهای قومی، سیاسی و دینی امکان هرگونه تهمت و تکفیر را در اختیار حکام و جزم خواهان هم پندار ایشان قرار داده بود. فعالیت های شیعیان اثنی عشری و اسماعیلیان به ویژه جنبش فکری - نظامی حسن صباح مراکز درگیری با پندار و فقه مورد حمایت ترکان سلجوقی را که با همه تظاهر به دینداری، مردمی فاسد، ظلمت پیشه و بیدادگر بودند افزایش داده بود اینان نیز پیرو سنت پیش نهاد محمود غزنوی انگشت در جهان کرده بودند و هر اندیشه و اندیشمند ناهمراهی را با بدنامی قرمطی یا رافضی به

چهار میخ می کشیدند.^{۱۱} خیام در چنان روزهای تزویر و شمشیر با سرودن رباعیاتی بسیار بی تکلف و عامیانه و رها کردن آنها در حافظه بیدار مردم جنبشی فکری بر بدسگالی و نفرتی که تشکیلات قدرت پی ریخته است را طرح می ریزد:

چندین سر و پای نازنین و برو دست

از مهر که پیوست و به کین که شکست؟

آیا در این بیت جز از کین حکومتیان و مهر الهی به انسان سخنی هست؟ او در مقابل کژاندیشیهایی که سلطان را حامل فره ایزدی و وارث پیامبر (ص) می نمودند پایگاه و قدرت آنان را به هیچ گرفته و قابل فتح می داند:

آن قصر که بر چرخ همی زد پهلوی

بر درگاه او شهان نهادندی رو

دیدیم که بر کنگره اش فاخته ای

بنشسته و می گفت که کوکو کوکو؟

مفتیان و مفتشان دینی هم گروهی خونخوار و مزدورند که برخوان شاهان از خون کسان، هوش از سر داده اند:

ای صاحب فتوا ز تو پرکار تریم

با اینهمه مستی ز تو هوشیار تریم

تو خون کسان خوری و ماخون رزان

انصاف بده کدام خونخوار تریم؟

خیام مردم را در محاصره اینهمه ایستاده بر پای خویش و همدل هم می خواهد:

قانع به یک استخوان چو کرکس بودن

به زانکه طفیل خوان ناکس بودن

سیم و زر خویش از درمی تا به جوی

با دوست بخور و رنه به دشمن ماند.

و زینسان بسیار اندیشه ها که در شعر خیام هست این مقال جای بازنمایی آنها نیست. البته دوباره گویی این نکته ضرورت دارد که نمی توان شعر خیام را انحصاراً اجتماعی یا صرفاً فلسفی دانست چرا که به رغم نکات پیش آمده او را در زدن پنبه حکمت پنداران عهدش نیز ید توانایی بوده است.

پانویسها:

- ۱- سهم خیام در انکشاف علوم طبیعت شناسی جهان - دکتر عبدالحی کاملی - اطلاعات شماره ۲۱۵۳۸
- ۲- همان.
- ۳- همان.
- ۴- تاریخ ادبیات در ایران - دکتر ذبیح الله صفا - جلد ۲، ص ۲۷۷
- ۵- نهج البلاغه - خطبه یکم
- ۶- نامه های عین القضاة همدانی - ص ۱۸۰ - نامه بیست و یکم، پاره ۲۷۹
- ۷- آثار الحق - دکتر بهرام الهی - ص ۲
- ۸- رک: تاریخ فلسفه شرق و غرب - سروپالی راداکریشنال - ترجمه خسرو جهانداری - جلد ۱
- ۹- سورة مؤمنون - آیات ۱۱۲ تا ۱۱۵
- ۱۰- «پس هر که قدر ذره ای کار نیک کرده باشد آن را خواهد دید» - سورة زلزله - آیه ۷
- ۱۱- رک: تاریخ ادبیات در ایران - دکتر ذبیح الله صفا - جلد ۲ - صص ۱۳۶ تا ۲۳۰ □

با هر چه شتابان تر شدن روند زندگی در عصر حاضر و انباشته شدن اطلاعات در مغزها و چند ساحتی شدن ذهن‌ها، نگاه انسان معاصر به ادبیات نیز خواه ناخواه دگرگونی می‌پذیرد. اگر ادبیات را از مسائل کلی بشری جدا ندانیم و آن را هر قدر هم مستقل، شاخه‌ای از درخت تنومند اندیشه انسان بدانیم، ناگزیریم بپذیریم که ادبیات نیز همپای دیگر محصولات تفکر انسانی، در گستره زمان و تحت تأثیر رخدادهای متفاوت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تغییر و تحولاتی بایسته می‌پذیرد. (به یاد داشته باشیم که شرایط اجتماعی - اقتصادی مشخصی در اروپا منجر به پیدایش رمان شد) در همین زمینه امروز نیز آنچه در پهنه ادبیات، اقبالی عام یافته است، ایجاز در بیان و فشردگی در کلام است. انسان معاصر از طرفی فرصت آن را ندارد که ساعت‌های متوالی در کنجی بنشیند و با رمانی پر حجم خلوت کند، و از طرف دیگر اصولاً ذهن پیچیده او پذیرش توصیف‌هایی پر آب و تاب و دراز و روایت‌هایی مشروح و جزء به جزء را ندارد، بلکه ذهن چند لایه انسان امروز بیشتر مایل است در عمق حرکت کند تا در سطح، و راز موفقیت روزافزون داستان کوتاه هم در همین امر است. البته نباید منکر شد که اگر الزامات یک متن بطلید و نویسنده نیز به اصول زیباشناختی نگارش رمانهای حجیم آشنا باشد، هنوز هم می‌توان شاهد خلق رمانهایی پریز و ارزشمند نیز بود. به عبارت روشن‌تر، هر چند امروزه سمت و سوی کلی ادبیات، به ایجاز و فشردگی متن تمایل دارد، باز کم یا زیاد بودن حجم یک اثر دلیلی بر ارزشمند بودن یا نبودن آن نیست. با این مقدمه می‌خواهیم نتیجه بگیریم که رمان موجز و چند لایه «هلال پنهان» اثر علی اصغر شیرزادی به دو نیاز

زمان پاسخ داده است؛ ابتدا ایجاز و فشردگی را به منصفه ظهور رسانده است و دوم به معضل جنگ یعنی موقعیت پیچیده حضور همزمان مرگ و زندگی پرداخته است. رمان «هلال پنهان» را باید دنبال‌کننده سنت نگارش هزار و یک شبی دانست، زیرا نه تنها همچون هزار و یک شب از شیوه داستان در داستان بهره برده است، بلکه داستان‌گویی و داستان‌نویسی در آن از نظر یکی از شخصیت‌های متن (مسیح بروشکی) پاسخ‌گوی مسأله مرگ و زندگی است و «یونس بشیران» تنها با نوشتن است که می‌تواند زنده بماند و نوشتن برایش (همچون شهرزاد که داستان نگفتن منجر به مرگش می‌شد) مساوی مرگ است. به همین سبب «مسیح بروشکی» می‌گوید: «می‌نویسی تا شاید زنده بمانی و یا نمی‌نویسی و می‌میری.» اما هزار و یک شبی بودن رمان مانع از مدرن بودن آن نیست و ویژگی‌های مدرنیتی این رمان را می‌توان به این ترتیب ذکر کرد: (الف) درهم‌آمیخته شدن نویسنده و داستان در یکدیگر. (ب) بدل شدن دغدغه نوشتن به موضوع داستان. (ج) حضور راوی‌های متعدد و شکسته شدن منطق روایت. (د) وجود لایه‌های مختلف زبانی. (ه) دخالت دادن خواننده در نگارش متن.

اینک اندکی مشروح‌تر درباره هر یک از این ویژگی‌ها سخن می‌گوییم. در هم آمیخته شدن نویسنده و داستان در یکدیگر بدین ترتیب است که نویسنده‌ای (یعنی یونس بشیران) می‌خواهد متنی را بنویسد، اما بی‌آنکه بداند خود موضوع داستان دیگری در روایت دیگری قرار می‌گیرد. همچنین «مسیح بروشکی» هم می‌خواهد داستانی درباره سروان نصرت‌الله آقایی بنویسد، اما خود موضوع بخشی از داستان یونس بشیران است که آن هم بخش دیگری از یک روایت کلی است که یک راوی دانای کل در زیر آب روایت می‌کند. بدل شدن دغدغه نوشتن به موضوع داستان، در صحنه‌هایی صورت می‌گیرد که یونس بشیران در جلسات داستان‌نویسی حضور می‌یابد تا به داستان خود از خلال آن جلسات شکل ببخشد. راوی‌های متعدد این رمان عبارتند از: راوی دانای

کل در زیر آب / یونس بشیران / مسیح بروشکی / ابراهیم یارزاولی و عمو ریحان، پیرمرد کور، لایه‌های مختلف زبانی هم در ویژگی‌های روایت هر یک از این راوی‌ها متجلی شده است و آنها مهر خاص خود را بر نحوه روایت خود زده‌اند. که در این باره می‌توان به لایه‌های زبانی ذکر شده در صفحه‌های ۸۵/۶۷/۳۶/۳۱/۱۶ اشاره کرد که به ترتیب متعلقند به: یونس بشیران - مسیح بروشکی - عمو ریحان - راوی دانای کل در زیر آب و گزارش اداری سرگرد ابراهیم یارزاولی... دخالت دادن خواننده در نگارش متن هم از طریق شکل بخشیدن به ناگفته‌های داستان و رمزگشایی آن صورت می‌گیرد تا شیرزادی نشان دهد که خواننده را در عرصه خلاقیت همپای خود دانسته است و با برقراری توازن مناسب میان گفته‌ها در برابر ناگفته‌ها، فضای پنهان بین سطوح و لایه‌های پشت کلام نوشته شده را در مقابل کلام آشکار و ملموس به تماشا نهاده است. در همین زمینه عنوان رمان هم تاحدی راه‌گشاست، زیرا هلال ماه با فعالیت خلاقه خواننده است که بعدها به بدر کامل بدل می‌شود و معنای نهایی خود را در ذهن او می‌یابد.

بدین ترتیب مهم‌ترین ویژگی مدرنیتی این رمان آن است که چون، متنی باز است (در مقابل متن بسته) به تعداد خوانندگان خود امکان تأویل دارد و هر زمان می‌تواند از افق‌های معنایی جداگانه مورد بررسی قرار گیرد، و علاوه بر آن هم، نویسنده از منظری جدید و متفاوت به جهان و پدیده‌های آن نگریده است.

در این رمان، شیرزادی در چند جا از روشی بهره‌برده است که مایلم آن را «آشنایی زدایی داستانی» بنامیم. بدین معنا که شخصیتی داستانی در نقشی سواي نقش مألوف خود در داستان به کار گمارده شده است. یکی از این موارد «عمو ریحان» پیرمرد کور است که نقش داستانی خود را به عنوان پیرمردی کور در کنار قهوه‌خانه رها می‌کند و در نقش یک راوی و داستان‌گو ظاهر می‌شود. همچنین، او هم کور است، هم نیست. یعنی نقش جسمی ازلی - ابدی خود را نمی‌پذیرد و به رغم خواست نویسنده، تن می‌کشد و نقش خود را توسع

بودن و نبودن؛ دغدغه یا رهایی؟

می‌بخشد. نمونه دیگر این مورد، سروان «ابراهیم یارزاولی» است که مرگش، هم مرگ است، هم نیست. چرا که از یکسو همه شواهد و گفته‌ها نشان از مرگ او دارد، اما از سوی دیگر در صحنه‌های بعدی زنده و سرحال حاضر می‌شود. انگار او نیز نمی‌خواهد نقش مألوف خود را بپذیرد.

حال از آنجا که هر متن ادبی تقدسی ویژه دارد و نیازمند کشف رمز و تأویل است، به کشف رمز این رمان می‌پردازیم. * رمان با روایت یک راوی که چند مخاطب هم کنارش هستند، در زیر خروارها آب آغاز می‌شود. در این صحنه هوا تازه تاریک شده است و راوی مدام از خلال روایت خود به تاریکی فضا اشاره می‌کند. به عنوان نمونه در صفحه ۶۷ کتاب می‌گوید: «دوستان عزیز! زیر خرسنگ‌های آب و ظلمت لجه بر لجه نشسته‌ایم و غافلیم شاید که تا سحر راهی نمانده است.»

لازم است بدانیم حضور این راوی (که صدای نویسنده است) و مخاطبانش در زیرآب، چه محمل داستانی‌ای دارد؟ در رمان می‌خوانیم که یونس بشیران داستانی به نام «زیرغبار آب و مرداب» دارد. در این داستان زنی سیاه‌پوش در زیر آب، کف رودخانه کنار فرزند شهید خود که ترکش، فک و چانه‌اش را قطع کرده است، نشسته و مدام لالایی و شروء بندری می‌خواند تا بدین وسیله رنج و وحشت و درد خود را ابدی کند. در صفحه ۱۴ رمان اشاره شده است که خوراک این زن فقط فندق است.

از آنجا که در این رمان، داستانها در دل یکدیگر زاده می‌شوند و هر کدام در دیگری بقا و تداوم می‌یابند، می‌توان پذیرفت که راوی اصلی رمان، متأثر از فضای داستان «زیر غبار آب و مرداب» زیر آب مستقر شده است و رنج و وحشت خود را از ظلمت، با روایت داستان تسکین می‌دهد و مخصوصاً اشاره شده که او و مخاطبانش هم، فندق می‌خورند (فندق خام با مغز پخته). این یک قرائت از داستان است که از طریق ربط دادنش به داستان دیگری در دل رمان صورت گرفته است. اما قرائت دیگری که بعدی اساطیری-دینی دارد،

بیانگر تکرار هستی یونس نبی در یونس بشیران است، چرا که یونس نبی بر اثر خطایی که سزاوار ملامت بود به کام ماهی افتاد و مدتی در تاریکی اعماق دریا باقی ماند تا مورد بخشایش قرار گرفت و به روشنائی ساحل بازگشت. یونس بشیران هم که از جبهه‌ها گریخته است به اعماق ظلمت زندگی در می‌غلطد و سپس در جستجوی شناخت خود و کسب هویت، به نگارش داستان ابراهیم نبی در عصر حاضر می‌پردازد تا از این طریق مورد بخشایش قرار بگیرد و بار دیگر با یافتن هویت، پا به روشنائی زندگی بگذارد. به همین سبب در صفحه آخر رمان، یعنی زمانی که بخشوده شده است می‌خوانیم: «خورشید صبح می‌دمد، موج‌های آب و تاریکی پس می‌رود و روز بلند داستانی ما آغاز می‌شود.»

از آنجا که این رمان طرحی دایره‌وار دارد، ما تصور می‌کنیم که با خروج یونس از کام ماهی یا شکل گرفتن داستان در ذهن یونس بشیران، رمان «هلال پنهان» هم پایان می‌یابد، اما در واقع داستان اصلی تازه از آن لحظه آغاز می‌شود و یونس بشیران با هویت یابی خود، زندگی تازه‌ای را در ذهن خوانندگان شروع می‌کند.

گفتیم که عامل اصلی رهایی یونس بشیران از ظلمات زندگی، سرودن داستان «ابراهیم یارزاولی»، ابراهیم عصر حاضر است. او به دل آتش جبهه‌ها می‌رود و سالم باز می‌گردد و نتیجه می‌گیرد: «بعضی چیزها که عمری برای آدم بی‌معنی مانده یا آن طور که بوده دیده نمی‌شود، توی جنگ کشف می‌شود.» (ص ۹۴) به عبارت دیگر برای او معنای زندگی در جنگ و مبارزه آشکار شده‌است. هرچند در انتهای رمان چند جای بدنش شکسته بسته است تا بدین طریق نشان دهد که خصایص عصر حاضر، با تاریخ کهن تفاوت دارد و هر ابراهیم ناچار است مهر زمان خود را بر پیشانی داشته باشد.

نویسنده در این رمان باعث شده است که خواننده نه در چنبری احساساتی، بلکه از منظری عقلانی و خونسردانه و دور از هیاهو، به مضمون جنگ و رویارویی مرگ و زندگی بنگرد.

به یاد داشته باشیم که الزامات عصر حاضر می‌رفت که ابراهیم معاصر را به شهادت برساند و اگر گریز «ابراهیم یارزاولی» از نقش داستانی‌اش نبود، این امر رخ می‌داد. اما او خود تصمیم می‌گیرد که در انتها، با چشمانی خندان، ماجرای گذشته‌اش را برای یونس بشیران نقل کند و این یونس است که اینک با تأسف به او می‌گوید: «کاش با شما مانده بودم. آن وقت اگر زنده می‌ماندم می‌توانستم یک داستان بزرگ واقعی بنویسم.» (صفحه ۹۸) یعنی برای یونس بشیران که نویسنده است، نوشتن همان زندگی است و نوشتن، مرگ. او که در کنار ابراهیم آتش را تاب نیاورده است بعدها نتیجه می‌گیرد که: «از آن به بعد با احساس سقوط پایین و پایین‌تر رفته‌ام، اما در تمام این سالها و روزها در تبنای یا کشمکش مبهم و اسرارآمیزی با یک یونس بشیران دیگر... دست به گریبان بوده‌ام.» (صفحه ۹۸). این رمان نشان می‌دهد که فضای جبهه، مکان مرگ و شهادت نیست، بلکه مکان ادراک زندگی و نگرستن به آن، از منظری تازه است. به گفته «مسیح بروشکی»: «مرگ به کل زندگی معنا می‌دهد و این معنا را در جنگ شاید بهتر از جاهای دیگر بشود فهمید.» این رمان برخلاف رمانهای معمولی که درباره جنگ نوشته شده‌اند، از منظری ویژه بدین پدیده نگریسته است. در همین زمینه قرار گرفتن برخی از شخصیت‌های آن همچون ابراهیم یارزاولی در متن جنگ طوری صورت گرفته است که او با محصور شدن در موقعیت تازه، خصایص درونی و منش خود را در آشکارترین وجه بروز می‌دهد. او که در بطن جنگ قرار گرفته است، دیگر نیازی به استفاده از فریب‌های زبانی ندارد و تنها درعمل مشخص بیرون خود، منش خود را نشان می‌دهد. حال بهتر است تقدمان را از ابتدا شروع کنیم (انگار نقد تمام شده ما هم تازه دارد آغاز می‌شود!) به همین سبب خالی از لطف نیست خلاصه‌ای از وقایع (چرا که این رمان موجز خلاصه‌پذیر نیست) این رمان به دست دهیم: نویسنده‌ای به نام «یونس بشیران»، در دوران جنگ تحصیلی به عنوان افسر احتیاط به جبهه اعزام می‌شود. اما به‌زودی، پس از آشنایی کوتاه مدتی با

محمدرضا گودرزی

هلال پنهان

علی اصغر شیرزادی

هلال پنهان

علی اصغر شیرزادی

صریر

بهار ۱۳۷۷

۱۰۰ صفحه، ۳۰۰۰ ریال

سروانی به نام «ابراهیم یارز اولی» از آنجا می‌گریزد و سالها بعد با کمک گرفتن از خاطرات و تخیل خود و همچنین یاری جستن از سروان «ابراهیم یارز اولی» که اینک سرهنگی جانباز است، سعی می‌کند داستان آن سالها را به نگارش درآورد تا شاید از این طریق به خودشناسی و کسب هویت نایل آید. در این زمینه او به جلسه‌های نقد و بررسی داستانی می‌رود که «مسیح بروشکی» نویسنده و منتقد مشهور ترتیب داده است، تا بتواند همزمان، هنگام نوشتن داستان، هم آن را برای اعضای جلسه بخواند و از رهنمودهایشان بهره ببرد و هم در این روند خود را بهتر بشناسد. اما در می‌یابد که اکثر آن اعضا حس و حال درونی او را درک نمی‌کنند و تنها «مسیح بروشکی» و زنی مقنعه بر سر (که حضور پیدا - ناپیدایش ما را به یاد چشمان گمشده‌ای می‌اندازد که یونس بشیران سالها قبل در شهری کوچک و غریب دیده بود و تأثیر آن دیدن تا ابد بر ذهنش باقی مانده بود) به عمق احساس و اندیشه او پی می‌برند و او را در نگارش داستان یاری می‌دهند. سخنان او و نوشته‌هایش انگیزه‌ای می‌شود که مسیح بروشکی نیز به نگارش داستان خلبانی شهید به نام «نصرت‌الله آقایی» بپردازد تا بدیل دیگری از ابراهیم یارز اولی را در هیئت یک شهید به تصویر بکشد.

از آنجا که سخن گفتن از مرگ، بی‌اشاره به عشق کافی نیست، لازم است در این مورد نیز نکاتی را شرح دهیم. وقتی که در صفحه ۹۴ «مسیح بروشکی» می‌گوید مفهوم مرگ عظیم است. «یونس بشیران» اضافه می‌کند: «عشق هم عظیم است! مرگ... عشق... ابهام». عشق و مرگ در غالب اساطیر، افسانه‌ها و داستانهای ملل جهان دو روی یک سکه است. «یونس بشیران» از عشق گنگ و مبهم خود به دختری اقلیج سخن می‌گوید که با حمله متجاوزان به شهادت رسیده است. بدین ترتیب، آن دختر گرچه برخوردی رویارو با «یونس بشیران» نداشته است، اما به شهادت رسیدن و فقدان بخشی از هویت گمشده بشیران را تشکیل می‌دهد. به همین سبب هم هنگامی که بشیران در تلاش برای هویت‌یابی، داستان ابراهیم را می‌نویسد، او با همان ابهام آلودگی‌اش در هیئت زنی مقنعه بر سر ظاهر می‌شود تا دورا دور یونس بشیران را قدم به قدم همراهی کند.

همچنین شرح ماجرای عشق «استوان بهمن شریف نامداریان» به همسرش و مرگ او، بخش دیگری از اجزاء سازنده عشق و مرگ در این رمان است. در یکی از این دو زوج، معشوقی خیالی شهید می‌شود و در دیگری عاشقی واقعی به شهادت می‌رسد. همجواری و توازی این دو عشق با مرگ، باعث شده است که نویسنده تناقضی میان کشاکش جنگ و نعمه عشق نبیند.

فراموش نکنیم که در برخورد با آثار شیرزادی همواره می‌بایست به طنز تلخ نهفته در لایه پنهان آنها توجه کرد. در رمان «هلال پنهان» هم به رغم موضوع به شدت جدی آن، این ویژگی کاملاً محسوس است. مثلاً آنجا که سخن از کسانی به میان می‌آید که تصور می‌کنند با اهدای مقداری کنسرو لوبیا و بادمجان و

سپس برگشتن بر سر کسب و کارشان در بازار، وظیفه خود را در قبال جنگ انجام داده‌اند، این طنز آشکارتر می‌شود. بی‌سبب نیست که نویسنده به جای نام بردن از بزغاله برای قربانی کردن، از لفظ کره به استفاده می‌کند بار آکنایی واژه، «کره بزرگ» کاملاً بر لحن طنز آلود نویسنده اشاره دارد. در همین خصوص هم اگر می‌بینیم که در صفحه ۲۰ و ۲۱ کتاب، مدام ضمائر ملکی عوض می‌شوند و راننده پاترول گاه «راننده‌مان» است و گاه «راننده‌تان»، بی‌انگار این نکته است که نویسنده با همان لحن طنز آلود خود می‌خواهد نشان دهد که هر یک از ما مخاطبان هم می‌توانیم عضوی از آن گروه باشیم و این امکان در وجود تک‌تک ما نهفته است.

از دیگر عناصر مهم رمان «هلال پنهان»، نحوه برخورد نویسنده با عنصر زمان است. زمان یکی از دغدغه‌های اساسی بشر است که همواره ذهن او را به خود مشغول داشته و نویسندگان و هنرمندان هم از این امر مستثنی نبوده‌اند. تا بدان حد که برخی از منتقدان نوشتن را خواست نویسنده برای غلبه بر زمان دانسته‌اند. در این رمان هم از همان ابتدا این دغدغه خود را نشان داده است: «دور زدن زمان یا غلبه بر این هیولایی که هست و نیست...»^۱ به اعتقاد راوی رمان، انسان همواره مغلوب زمان است و تنها نویسندگان و هنرمندان‌اند که می‌خواهند با نوشتن، بر زمان و مرگ، غلبه یابند و تا هنر و هنرمند باقی است این چالش ادامه دارد.

در رمان «هلال پنهان»، زمان حال دیگر فقط زمان حال نیست بلکه در درون آن، گذشته و آینده نیز مستقر است. وقتی سربازی که فک و چانه‌اش را ترکش قطع کرده است، به رودخانه می‌زند و کودکی خود را در کنار مادرش می‌بیند، او دیگر یک مرد جوان نیست بلکه همان کودک پاک و معصوم گذشته است که گذر زمان برایش معنایی در بر ندارد. می‌دانیم که هیچ‌گاه زمان حال، بی‌ارجاع به گذشته معنایی ندارد و زمان حال بی‌گذشته، یک زمان تهی، بی‌خاطره و بی‌تداعی معانی است. یعنی خلاء و سکون. پس «یونس بشیران» تا زنده است همواره خود را رو به روی آن پنجره چوبی می‌بیند و همان پرده تور برفی در مقابل دیدگانش تکان می‌خورد.

در این رمان، ما شاهدیم که نویسنده، چگونه از به کارگیری حس‌های مختلف، جهت هرچه بهتر ترسیم کردن فضای داستان بهره برده است.

به عنوان نمونه بهره‌گیری از حس شنوایی در جملات ذیل به خوبی مشهود است: «آرا بوم م م باز یگوشانه خمپاره‌های پراکنده...»^۲ و «جوابی نمی‌آمد جز فیش فوش و خش خش موج خاموشی...»^۳ و «تق تق تفنگ‌ها از دور، از میان تاریکی بیرون، مثل صدای ترکیدن دانه ذرت توی تابه... به گوش می‌رسد.»^۴

در جمله اخیر طنز تلخ نویسنده به خوبی آشکار است. استفاده آگاهانه از توصیف مناسب باعث شده است که در این جمله وحشت و دهشت جنگ کاهش بیابد و از منظری متفاوت دیده شود. منظری شاد و سرخوش که مرگ را به استهزاء گرفته است و دلاوری انسان را در مصاف با مرگ به نمایش گذارده است.

از نمونه‌هایی که در آنها از حس بویایی بهره گرفته شده است می‌توان به دو جمله زیر اشاره کرد: «رایحه‌ای تلخ در سگر به چرخش در می‌آید. مثل بوی لوبیای سوخته...»^۵ و «در بوی رسوب کرده دود توتون، آمیخته با عطر ادکلن...»^۶ در دو جمله ذکر شده به خوبی می‌توان حس کرد که چگونه کلام مکتوب قادر است حس بویایی انسان را تحریک و فعال کند. در همین راستا برخی از جملاتی که نشان دهنده به کارگیری حس بینایی‌اند عبارتند از: «شاخه‌های سرخ انفجار و رد خط آتش را در هوای سرمه‌ای دید...»^۷ و «خون به رنگ روشن جوهر قرمز زخم توی آب نخنخ می‌شود...»^۸

یکی از نمونه‌های به کارگیری حس لامسه این جمله است: «خلش شن در چشم، خارخار پوست در کشاله‌های ران و فشار گرم پیشاب در مثانه...»^۹

این جمله هم به کار گرفتن همزمان چند حس را نشان می‌دهد: «موئووو! آنوم م... تموج پوچ آ زیر قرمز در میان بوی زهم گندیگی‌های ناشناخته، نرمای غمناک صدای باران را ضایع می‌کرد...»^{۱۰}

این را هم بگویم که جملات ذکر شده تنها به عنوان نمونه انتخاب شده بود، و گرنه مشابه آنها در این رمان، بسیار است.

در این رمان فشرده، راوی‌های مختلف مدام با یکدیگر جا عوض می‌کنند. انگار قادر نیستند بار سنگین نقش داستانی خود را تحمل کنند و همچون یک دوندۀ دو امدادی به هر پیچ که می‌رسند، چوب روایت را به راوی بعدی می‌سپارند تا او طرح داستان را چند گامی جلوتر ببرد. به همین سبب گاه آشکار نیست که کدام راوی به روایت مشغول است و صد البته مهم نیست، زیرا در کل، آنچه متن این رمان را می‌سازد ترکیبی از تکه‌های پراکنده است که به کمک خلاقیت ذهنی خواننده می‌رود تا در انتها، یک دایره کامل را در ذهن بسازد تا بدین وسیله نیمه پنهان ماه برای او بدر کامل شود. در انتهای کلام جا دارد مؤکداً بگوییم، این گفتار نه آخرین کلام درباره این اثر و نه صحیح‌ترین و نه لزوماً قطعی‌ترین برداشت درباره آن است. نقدی که داعیه قطعیت، کمال و یگانگی داشته باشد، خود به خود نافی نقد است. □

پانویس:

(۱) - این کشف رمز به معنی داوری درباره اثر نیست، بلکه به گفته «بارت»: «نقد نیازی به داوری ندارد، بلکه تمیز دادن، جدا کردن و دو لایه کردن است.»

۱. هلال پنهان. علی اصغر شیرزادی، ص ۹۳
۲. کتاب، ص ۲۷
۳. کتاب، ص ۹
۴. کتاب، ص ۲۱
۵. ص ۷۳
۶. ص ۲۲
۷. ص ۲۲
۸. ص ۴۰
۹. ص ۷۶
۱۰. ص ۱۵
۱۱. ص ۲۳
۱۲. ص ۲۶

از واژه بیگانه تا واژه فارسی

پاسداری از زبان فارسی به معنی نگاهبانی از فرهنگ، آداب، رسوم، باورها و عقاید ملی و میهنی و دینی مردم ماست، بنابراین بر هر اهل نظری فرض است تا به سهم خویش در پاسداشت واژه‌های زبان فارسی بکوشد.

کتاب از واژه بیگانه تا واژه فارسی که به قلم سیدمصطفی میرسلیم به تازگی منتشر شده در واقع به منظور حفظ و نگاهبانی از واژه‌های فارسی و جلوگیری از واژه‌های دخیل (اعم از انگلیسی، فرانسوی، روسی و...) تألیف شده است. مؤلف در این کتاب برای بیش از ۳۴۰ واژه بیگانه معادل فارسی آن را آورده است و برای درک بهتر معنا، مثالی از مسائل مربوط به زندگی امروز زده است تا واژه‌ها بصورت کاربردی در ذهن مخاطب جای گیرند، برخی از معادل‌هایی که در این کتاب در مقابل واژه‌های بیگانه آمده‌اند، امروزه در زبان مردم کاربرد دارند مثلاً بایگانی به جای آرشیو یا فرهنگستان به جای آکادمی و یا هنرپیشه بجای آر تیسست. اما برخی از واژگان بیگانه به علت کثرت کاربرد، دیگر واژه بیگانه به نظر نمی‌رسند مثلاً تاکسی، تایپ، ماشین، کنکور و امثالهم، در زبان فارسی واژه خودی شدند و نمی‌توان مثلاً بجای تاکسی از واژه خودرو کرایه استفاده کرد. همانطور که میرسلیم به درستی برای واژه‌هایی چون سیگار، تلفن و رادیو معادل نیآورده است، این واژه‌ها هم که تعدادشان در این کتاب کم نیست، نیازی به معادل ندارند.

کتاب از واژه بیگانه تا واژه فارسی اگرچه اغلب شامل واژه‌هایی است که کاربرد زیادی در زبان مردم عادی دارد. اما گاه برای واژه‌هایی چون پولیو، پورنو، دیتا، دترژان، ریسایکل معادل‌هایی آمده است. حال آنکه این واژه‌ها فقط در زبان خواص کاربرد دارد و اگر قرار باشد برای همه واژه‌های بیگانه‌ای که در زبان فارسی وجود دارد و خواص آنها را بکار می‌برد، معادل بیابیم، بی‌شک به صدها تن کارشناس و هزاران ساعت وقت لازم داریم و در پایان نیز این امر به شکل درستی تحقق نمی‌یابد.

کتاب از واژه بیگانه تا واژه فارسی اگرچه متضمن فوایدی در جهت نگاهبانی و احیای واژگان فارسی است اما اهل نظر می‌دانند واژه بیگانه خود به تنهایی به زبان فارسی آسیب نمی‌رساند. در آسیب‌شناسی زبان فارسی باید به نحو و ساختار کلام توجه کنیم.

زبان فارسی بیانگر فرهنگ قومی و ملی ماست بنابراین هر کوشش که در این راه به سامان رسد سستودنی است. آلفونس دوده (Alphonse Daudet) نویسنده فرانسوی گفته است:

وقتی ملتی مقهور می‌شود تا هنگامی که زبان خویش را خوب حفظ کند گویی کلید زندانش را در دست دارد. □

به دیگر بزرگان فرهنگ ایران زمین خواهد شد. انتخاب بیستم مهر ماه هر سال به نام «روز حافظ» و تشکیل جلسات مختلف و ارائه مقالات تحقیقی نو موجب پربرگ و یاری درخت حافظ‌پژوهی خواهد شد. بزرگداشت سعدی در اردیبهشت هر سال از سوی بنیاد فارس‌شناسی حرکت دیگری است که اگر سنجیده و دقیق و توجه بیشتر به کارهای تحقیقی تا تبلیغی باشد سعدی‌پژوهی نیز رونق بیشتری خواهد گرفت و امید است که در سالهای آتی شاهد آثار گرانسنگی درباره زندگی و آثار سعدی باشیم.

مجموعه مقالات نخستین یادروز حافظ که در ۲۰ مهر ماه ۱۳۷۶ در شیراز برگزار شد به تازگی به کوشش کوروش کمالی سروستانی و به همت بنیاد فارس‌شناسی انتشار یافته است. در این مجموعه مقالات زیرگردآوری شده است:

حافظ شاعر تمامی قرن‌ها / غلامرضا صحرانیان، هنر حافظ / سید عطاءالله مهاجرانی، جبرگرایی حافظ: باور یا ابزار / اصغر دادبه، مهر در دیوان حافظ / غلامحسین ابراهیمی دینانی، عشق در دیوان حافظ و آثار ابن عربی / حسین الهی قمشه‌ای، اسطوره جست‌وجوی جام / سیروس شمیسا، زندگینامه حافظ در آینه شعر او / علی موسوی گرمارودی، حافظ و گوته / عبدالعلی دستغیب، دیدگاه‌های تعلیمی و تربیتی حافظ / احمد خاتمی، ظرایف عرفان مشکل اساسی شارحان دیوان حافظ / یحیی یثربی، فلسفه حافظ / رضا داوری اردکانی، ماجرای پیرحافظ / پرویز خائفی، حیات و شعر حافظ / سید محمدرضا جلالی نائینی، مقام حافظ در دیار رودکی / میرزا شکورزاده، زیباشناسی تصویرهای نکته‌سنج در دیوان حافظ / محمود عبادیان، حافظ و هویت ملی / محمدرضا راشد محصل
سعی مؤلفان مقالات و بانیان روز حافظ مشکور باد.

امروز بیش از هر زمان دیگر به تحلیل فرهنگ و تجلیل عوامل فرهنگی و شناختن و شناساندن فرهنگ ملی نیاز داریم. چه، بی توجهی به این فرهنگ و به این خاطره‌های جمعی که مبنای وحدت اقوام ایرانی - حتی با داشتن حکومت‌های مختلف - است، تناور درخت بارمندی را که در کلام فردوسی‌ها، حافظ‌ها، سعدی‌ها، ابن سیناها و صدها فرد برجسته به سرتاسر جهان رفته و به ثمر رسیده است، از طراوت و سرسبزی خواهد انداخت به نوعی که به جای تیرشکنی واژه‌سای، آماده سودگی و سرشکستگی خواهد شد. از جمله این بزرگ‌مردان اندیشه‌ور و مؤثر سخن، حافظ است که به حق باید او را علاوه بر حافظ قرآن، فریادخوان هویت ملی و رساننده عناصر فرهنگ ایرانی و پیام تمدن اسلامی به سرتاسر جهان دانست. غزل‌های نابش جلوه‌ها و دیدارنمایی‌های شخصیتی او و بیدارگر وجدان‌های خفته در حفظ موجودیت و اعتبار ملی است. شعر حافظ از یک سو ریشه در فرهنگ کهن ایران‌زمین دارد و از دیگر سو با معارف اصیل اسلامی عجین گشته است و بدین‌سان حافظ به گونه‌ای بایسته آمیزش پرشگون و مبارکی را در میان فرهنگ ایرانی و اسلامی بوجود می‌آورد و شاید یکی از رازهای ماندگاریش در تاریخ و فرهنگ ایران همین باشد. حرکت میمون و مبارکی را که بنیاد فارس‌شناسی به پاس ارج گذاری به این شاعر و اندیشمند فرزانه و در جهت تداوم حافظ پژوهی آغاز کرده است، سرآغاز توجه

نخستین یادروز حافظ

مجموعه مقالات

پس از انتشار ترجمه آدام اولناریوس از گلستان سعدی، در سده هفدهم در آلمان و اروپا، اقبال شاعران و ادیبان آن دیار به ادبیات فارسی فزونی گرفت. در همان سالی که گوته دیوان شرقی - غربی خود را سرود و شرق شناس شهیر، «هامر پورگستال» (H. Purgsthal) تاریخ ادبیات ایران را نگاشت، (۱۸۱۸) شاعری جوان و پرکار، وارد شهر وین شد و به تحصیل زبانهای شرقی پرداخت. این شاعر پر شور و علاقه مند به شرق فریدریش روکرت (F. Ruckert) بود که پس از چند هفته با زبانهای عربی، فارسی و ترکی آشنایی یافت. بزودی این آشنایی عمیقتر شد و به ترجمه آثار شاعران بزرگ فارسی، آثار عربی و ترجمه آثاری متجاوز از ۴۰ زبان انجامید. روکرت با بهره گرفتن از قریحه شاعری و استعداد علمی، ترجمه های منظوم و جاودانی در زبان آلمانی خلق کرد، او در این آثار نه تنها معنی متون اصلی را دقیقاً منتقل می کند، بلکه حتی المقدور رعایت دقیق شکل اشعار و خصوصیات دیگر آنها را نیز مدنظر قرار می دهد.^۱ بهترین ترجمه های روکرت، آثاری است که وی از زبان فارسی ترجمه کرده است. این شاعر و مترجم در سال ۱۸۲۰ گلچینی از غزلهای مولوی - شامل ۴۴ غزل - را منتشر کرد.

اگرچه در این رساله، هنر مترجم به خوبی آشکار نمی شود اما این خود سنگ بنای آثار درخشان بعدی اوست. افزون بر این با ترجمه این اثر نخستین بار مترجم «طرز غزل» را عیناً وارد زبان آلمانی می کند و تا آنجا آن را تکرار می نماید که در ادب آلمان و بعدها در دانشنامه های ادبی، این گونه شعری، تثبیت می شود. روکرت در سال ۱۸۲۲ «سرخ گل های شرقی» را با الهام

از دیوان حافظ سرود و آن را به عنوان پیشکش در «بهار عشق» چاپ ۱۸۲۳ برای دلدارش منتشر کرد. پس از آن ۸۰ غزل و ۳۰ رباعی حافظ را به نظم ترجمه کرد. این ترجمه، کاملترین و معتبرترین ترجمه هایی است که در زبان آلمانی تاکنون از دیوان حافظ شده است.^۲ حافظ برای روکرت «همصحبیت دیرینه ای» بود که روکرت از خواندن اشعار او هیچگاه سیر نمی شد. این ترجمه هم متأسفانه پس از وفات مترجم به کوشش یکی از شاگردانش منتشر شد.

در ترجمه های روکرت از حافظ، به وضوح می توان چهره نزدیک به واقعیت شاعر را نگریست. برخلاف مترجمان دیگر از جمله پورگستال که در غرب چهره های زمینی و ظاهری از حافظ ارائه کرده اند و او را تنها باده خواری تمام عیار و معشوقه بازی کامل دانسته اند، روکرت بر وجه روحانی و آسمانی حافظ و معنویت شعر او بیش از دیگران نظر داشته و بر آن تأکید کرده است. مثلاً در ترجمه «دلدار» در غزل:

دیری ست که دلدار پیامی نفرستاد

نوشته کلامی و سلامی نفرستاد، روکرت کلمه «دارنده دل» (Herzbesitzer) را به جای «دوست مؤثر» یا «معشوقه» آورده است و این نشان دهنده دقت نظر اوست در ترجمه و بار معنایی کلام. البته در ترجمه ضمیر سوم شخص «او» و ضمیر متصل «آش» و اصولاً برگردان اسمهای فارسی به زبانهای اروپایی، بویژه آلمانی مشکلات حل نشدنی بر سر راه مترجم است. چون در موردهای بالا مترجم باید تکلیف مؤنث، مذکر و خنثی بودن معادل را روشن کند که انتخاب هر کدام باعث تقلیل معنا و سوء تفاهم خواننده می شود. روکرت هم در بیشتر موارد مواظب این جنبه بوده است. ظرافت بیان روکرت در ترجمه او از حافظ بیش از دیگران است و این ارتباط مستقیمی با شاعر بودن خود او و علاقه شدیدش به شاعران ایرانی دارد.

فریدریش روکرت با مطالعه ترجمه های شاهنامه در آغاز سده نوزدهم به قلم دیگران با فردوسی آشنا شد. بعدها، خود او در سال ۱۸۳۸ داستان «کشتن رستم سهراب را» را به نظمی دلنشین به آلمانی برگرداند. پس

از آن کتاب کامل شاهنامه از آغاز تا انجام به قلم او منتشر شد آن هم با نظم آلمانی و در قالب مثنوی. لحن حماسی و طنین فارسی شعرهای شاهنامه تا حدی در ترجمه روکرت نیز بازتاب یافته است. او علاوه بر ترجمه این اثر حواشی ارزشمندی نیز بر آن نگاشته که نشان از دقت نظر و ذهن نکته سنج او دارد.

در زمان ترجمه شاهنامه، اشعار سعدی نیز توجه فریدریش روکرت را به خود جلب کرد و ترجمه های منظوم از غزلیات متفرق و قصاید گزیده سعدی از دیوان و صاحب نامه و برخی از اشعار گلستان، زائیده این توجه پربار و شگفت است. از آنجا که روکرت به اشعار اخلاقی تمایل داشت، اشعار سعدی بیش از دیگران بر دلش می نشست و در ترجمه های او نیز جلوه می کرد.^۳

در فاصله سالهای ۱۸۴۶ تا ۱۸۵۲ روکرت، قطعات و غزلیات جامی را در مجلات شرق شناسی آلمان ترجمه و منتشر کرد. همه ترجمه ها و پژوهش های این شخصیت بزرگ در دوران حیاتش منتشر نشد، چون برای او نفس کار بیش از انتشار آن اهمیت داشت. ترجمه های پراکنده بسیاری از آثار نظامی نیز در اوراق به جا مانده از او، یافت می شود. نکته جالب توجه این است که حتی روکرت از ترجمه اشعار محلی نیز غفلت نکرده است.^۴ دوبیتی های گیلانی، و مازندرانی بخش دیگری از ترجمه های او را تشکیل می دهند. یکی از مهمترین و مفصلترین کتابهای وی، ترجمه و شرح باب هفتم از کتاب «هفت قلزم» - رساله ای فارسی در علم عروض و معانی بیان - است که در هندوستان نوشته شده است. شیمل درباره روکرت می نویسد: «روکرت آن کوکب پر نور آسمان شرق شناس، و آن در فرید عقد شاعران آلمانی با ترجمه های خود، گزیده ترین آثار شعر فارسی را در دسترس ملل آلمانی قرار داده است. زیبایی این ترجمه ها، با وجود کمال دقت در معنی و رعایت صورت شعر اصلی به راستی محیرالعقول است و باید گفت تاکنون هیچ شاعری و هیچ عالمی در زیر این گنبد فیروزه گون، به ایجاد نظیر آنها توفیق نیافته است.^۵»

در بخش پایانی همین نوشتار وی می نویسد: «حال اگر سؤال شود که مقصود دانشمند زبان شناس

علی عبداللہی

بازتاب ادب فارسی در ادبیات آلمانی

۲- فریدریش روکرت

معتبری چون او از این ترجمه‌های بی‌شمار چه بوده می‌گوییم: مقصود او نمودن وحدت اصلی نوع بشر بود. زیرا در نظر او «شعر زبانهای گوناگون دنیا به گوش مردم عارف زبانی واحد است. زبانی ازلی که در ازل در فردوس خوانده‌اند و نغمه‌ای ابدی، که در آن احساسات جاوید مردمان در سرود مانده است. شناختن شعر ملتی، شناختن روح آن ملت است. تنها وسیله موثق برای ایجاد دوستی و تفاهم میان ملتها و اقوام عالم، کلام شاعران است.»

بدین سبب بود که روکرت آن دانشمند عالی‌قدر و شاعر توانا، طبع بلند و علم وسیع خود را برای خدمت به شعر جهان وقف کرد و به طوری که خود تأکید کرده است هر بیت فارسی، عربی یا زبانی دیگر، که از آن شعر نوی در زبان آلمانی به وجود می‌آورد قدم کوچکی در تحکیم تفاهم میان اقوام و ملتها می‌دید. ^۷

«کتاب الحماسة» «معلقات»، «دیوان امرء القیس» با ترجمه منظوم در بحر اصلی، و «مقامات حریری» از آثاری است که روکرت از زبان عربی ترجمه کرده است. «مقامات حریری» را شاید بتوان زیباتر و نفوذتر از اصل عربی، آن شمد. ^۷

«نال و داماجفتی»، ترجمه از مهابهاراتا، «شی‌کینگ» ترجمه اشعار چینی، «هفت کتاب از حکایات و افسانه‌های شرقی» و «داستانهای برهمن» از آثار ترجمه شده روکرت از زبانهای هندوستانی و چینی‌اند.

«ترجمه منتخبی از قرآن کریم» به نثر نیز در میان آثار روکرت دیده می‌شود وی در آغاز شاعری هزل سرا و سراینده شعرهای ^۸ جنگی بود اما با انس با ادبیات شرقی بویژه ادب فارسی، شعرش یکسره دگرگون شد و غنا یافت. اشعار آلمانی روکرت، آکنده از حکمتها، پند و اندرزها و بن‌مایه‌های شرقی و ایرانی است. او در آشنا کردن رمانتیکهای آلمانی با شرق سهم به سزایی داشته است مکتبی که هسته شعر مدرن را می‌سازد، گوته شاعر بزرگ آلمانی با خواندن ترجمه‌های روکرت، نظر عمیق تری به حافظ کرد. بیشتر آثار وی را بانو آنه‌ماری شیمل جمع‌آوری و منتشر کرده است و می‌توان

گفت ترجمه‌های شیمل از حافظ و مولوی ادامه خطی است که از هامپورگستال شروع می‌شود، با روکرت به اوجی نسبی می‌رسد و در آثار شیمل وجهی امروزی‌تر، سفته‌تر و واقعی‌تر می‌یابد.

با آن که ترجمه‌های روکرت زیبا و نفوذ است اما با دقت در آن می‌توان در مواردی آن را ریشه بسیاری از سوء تفاهات محققان آلمانی یا عامه مردم درباره شاعران ایرانی دانست. البته پیش‌تر از محدودیت زبان فارسی در این باب گفتیم، در مواردی - که تعداد آن کم نیست - مترجم به جای «یار» «دوست»، «دلدا» و ضمیرهای متصل و منفصل سوم شخص مفرد، معادلهای مذکر گذاشته مثلاً در این بیت‌ها از جامی: «دور از رخ تو چنانم ای دوست / کز هستی خود به جانم ای دوست» یا: «جامی مکن از یار فغان گر ستمی رفت / یار آن نبود کز ستم یار بنالد» - در سراسر این غزل از جامی هم همین قضیه وجود دارد: بُرد شوخی دل ز من اما نخواهم گفت کیست / گر برند از تن سرم، قطعاً نخواهم گفت کیست // آن که ما را در جدایی سوخت سر تا پا چو شمع / گر مرا سرتا پا نخواهم گفت کیست...»

در رباعیات حافظ هم تخصیص ضمیر «ش» به مرجع مذکر، تا اندازه‌ای از ابهام شعر در زبان اصلی می‌کاهد:

در سنبش آویختم از روی نیاز / گفتم من سودا زده را
چاره بساز // گفتا که لبم بگیر و زلفم بگذار / در عیش خوش آویز نه در عمر دراز. ^{۱۰}

این مسئله جای بحث بسیار دارد و از تفاوت زبانها و تنگنای ترجمه حکایت می‌کند نه از برتری زبانی بر زبانی دیگر. در موارد زیادی برابر نهاد مذکر برای ضمائر و اسامی فارسی، مسئله را حل می‌کند اما این فقط برای خواننده فرهیخته - نه سطحی - مشکلی در درک شعر ایجاد نمی‌کند چون نام خداوند در زبان آلمانی با حرف تعریف و ضمیر مذکر می‌آید و اندک تأملی در آن می‌تواند منظور از برابر نهاد مذکر برای «دوست»، «یار» و... و ضمائر را برای خواننده روشن کند. شاید منظور روکرت هم از اطلاق این جنسیت همین بوده باشد. به هر حال هر انتخابی در این حیطه، گشودگی

معنایی متن فارسی را از میان می‌برد و معنا را منحصر می‌کند و این چیزی است که مصداق کامل «افت متن اصلی در ترجمه» می‌باشد. مترجمان پس از روکرت برای این مسئله تفکیک قائل شده و غزلهای عاشقانه و عارفانه و... را از هم جدا کرده‌اند اما این مسئله در ادبیات چند پهلوی عرفانی ما، راه حل نهایی نیست. شاید زیرنویس یا نگاشتن مقدمه‌ای بر ترجمه‌ها کمی از این سوء تفاهم‌ها را برطرف کند.

آنچه بیش از همه ترجمه‌های روکرت را برجسته می‌کند، روانی و موزونی آن است و اینکه در عین حفظ شکل اصلی، طینتی شاعرانه و جایگاه شعری در زبان آلمانی دارند و این خود خصیصه‌ای است که کمتر برگردانی در جهان توانسته است به آن دست یابد.

منابع:

- ۱- منتخبی از زیباترین شاهکارهای نظم و نثر از ادبیات آلمان؛ ترجمه، نصرالله نیک بین، مؤسسه مطبوعاتی فرخی، تهران ۱۳۵۰.
- 2- Friedrich Ruckert, *Übersetzungen Persischer Poesie*, Annemarie Schimmel, 1966, Wiesbaden, Germany, (فارسی - آلمانی)
3. Brockhaus in 20 B. B 17, S. 195-196
4. *Knauers Lexikon*, 1975, S. 1401
5. *Der Volksbrockhaus*, 1973, S. 667.

پانویسها:

۱. برگزیده ترجمه‌های منظوم از اشعار فارسی، به کوشش، آ. شیمل، ویسبادن ۱۹۶۶ مقدمه (دو زبانه)
۲. شیمل، همان.
۳. شیمل، همان.
۴. همان ص ۶۱-۵۷.
- ۵ و ۶. رک. پانویس ۱.
۷. همان
۸. Brockhaus
۹. کودکان آب و گل، اوکتایو باز، ترجمه ا. میرعلایی، تهران کتاب آزاد، ۱۳۶۱.
۱۰. پانویس ۱ صص ۴۷، ۴۵، ۳۹.

پس از چاپ کتاب «اسنادی از مشاهیر ادب معاصر ایران» (دفتر اول)، همواره در این انتظار بودم تا این کتاب، مورد نقد و بررسی قرار گیرد. آن گونه که بتوانم دفترهای بعدی را به شکلی مطلوب تر عرضه دارم. با انتشار شماره ۱۳ «کتاب ماه» و درج مقاله «نقدی بر کتاب اسنادی از مشاهیر ادب معاصر ایران»، نوشته خانم مژده کمالی فرد، خواسته خود را تحقق یافته پنداشتم. لذا بدین امید که با یک نقد و بررسی در خور و بهنجار روبرو خواهم شد؛ بی درنگ آغاز به خواندن کردم. اما هرچه پیش می رفتم، انتظار و خواسته هایم رنگ می باخت تا آن جا که در پایان به این نتیجه رسیدم، نوشته مزبور نه تنها از پایه و مایه لازم برای نقد و بررسی یک کتاب برخوردار نیست بلکه بیشتر آن در حد شبهاتی است که برای یک خواننده با خواندن کتابی ایجاد می گردد. ابتدا تصمیمی برای نوشتن جوابیه نداشتم اما با مطالعه مجدد آن و دقت بیشتر متوجه شدم، خواننده محترم شبهات خود را در قالب الفاظی چون: «اشتباهات و نواقص متعدد»، «نواقص بسیار فاحش»، «عدم رعایت اصل امانت داری»، ... عرضه داشته است. از این رو مصمم شدم تا این نوشته را تنها برای رفع شبهات بوجود آمده، فراهم آورم.

۱- خواننده محترم فرموده اند: «در هیچ جای کتاب درباره علامت های اختصاری، توضیح داده نشده است. قبلاً در صفحه ۱۳۱، سطر دوم، به علامت «د» برمی خوریم که نمی دانیم چه مفهومی دارد». - به ایشان عرض می شود: در تمامی این کتاب، تنها سه علامت اختصاری دیده می شود که هر سه پیش از تاریخ ها و یا بعد از آنها به کار رفته است. این سه علامت عبارتند از: «ش»، «ق» و «د». البته درباره هیچ یک از این علامت ها در کتاب توضیحی داده نشده است زیرا آنها را از بدیهیاتی دانستم که هر محقق نوپا و یا هر آشنای به کتاب، به خوبی از آن اطلاع دارد. و می داند که «ش»، علامت اختصاری سال شمسی و «ق» علامت اختصاری سال قمری است. نکته ای که حتی در کتابهای درسی دبیرستانها هم دیده می شود. اما درباره علامت «د»، همگان می دانند که معمولاً سال درگذشت اشخاص را با علامت هایی چون: «ف» (= فوت)، «م» (=

متوفی) و «ت» (= توفی) نشان می دادند. اما در سالهای اخیر، به سه علامت یاد شده، شکلی فارسی داده اند. یعنی «د» که به معنی «درگذشته» است. اصطلاحی که حداقل در «دائرةالمعارف بزرگ اسلامی» به مدت ده سال است که تکرار می شود.

۲- خواننده محترم فرموده اند: ترجمه نام دبیرستان پروین اعتصامی یعنی (IRAN BETHEL)، «ایران بیت آل» نیست بلکه «ایران بیت آل» است.

- در این باره باید گفت: اصل اول در بازنویسی اسناد، رعایت امانت داری در نقل مضامین اصلی است که در هر برگ سند دیده می شود. و همان گونه که در اصل سند (ص ۱۷۱) و بازنویسی آن (ص ۱۳۶) دیده می شود، مسئولین وقت مدرسه، ترجمه «ایران بیت آل» را معادل «IRAN BETHEL» قرار داده اند. لذا بر اساس اصل امانت داری، ترجمه «ایران بیت آل»، یعنی همان چیزی که در اصل سند بوده است؛ در بازنویسی آن هم مراعات شده است. حالا بنده بی خبرم که بر چه اساسی خواننده محترم اصرار دارد، ترجمه خود را از این نام، بر ترجمه مسئولین مدرسه پروین ترجیح دهد.

۳- خواننده محترم فرموده اند: «در صفحه ۱۳۳، زیرنویس شماره ۱، نام خانوادگی خانم سرور مهکامه را قید نکرده است و محصل را از قلم انداخته است و ظاهر مطلب چنین القاء می کند که نام خانوادگی ایشان مهکامه است».

- به ایشان پیشنهاد می شود: اولاً برای آگاهی بیشتر درباره خانم سرور مهکامه و اطلاع دقیق از نام ایشان، به کتاب «سخنوران نامی معاصر» ج ۵، ص ۳۴۷۷ مراجعه کنند. ثانیاً به چند صفحه جلوتر یعنی به حاشیه صفحه ۱۳۷ نگاهی بیفکنند؛ در آن جا ملاحظه خواهند فرمود، نام خانم فوق الذکر شش بار بدین گونه آمده است «سرور مهکامه (محصل)». ثالثاً تخلص این خانم در شعر، «سرور» و یا «مهکامه» است و اسم اشهر ایشان «مهکامه» است نه محصل. همچنان که در کتاب «سخنوران نامی معاصر»، در ردیف همین اسم از او یاد شده است.

۴- خواننده محترم فرموده اند: «نکته مبهمی در زندگینامه خانم اعتصامی وجود دارد که بسیار مشتاقم پاسخی درباره آن بشنوم. سال هجرت آقای یوسف اعتصامی به تهران، ۱۲۸۷ شمسی است و سال مهاجرت خانم پروین اعتصامی به همراه خانواده اش،

۱۲۹۱ شمسی قید شده است. این دو تاریخ با هم مغایرت دارد. مگر این که بپذیریم پروین چند سالی را پس از پدرش در تبریز بسر برده و سپس به تهران آمده است».

مزید اطلاع ایشان می گویم: یوسف اعتصامی در سال ۱۲۸۷ ش (= شمسی)، به عنوان نماینده مردم تبریز در مجلس دوم (به جای میرزا اسماعیل خان نوبری که معزول شده بود)، وارد تهران شد. فلذا این سفر به عنوان مهاجرت یوسف اعتصامی و خانواده اش به تهران، محسوب نمی گردد. و احتمالاً پس از انحلال مجلس دوم در سال ۱۲۹۰ ش، یوسف اعتصامی، خانواده اش را به تهران منتقل کرده است.

۵- خواننده محترم فرموده اند: «سندی که در صفحه ۱۳۵ چاپ شده است و عنوان آن، رونوشت شناسنامه می باشد، دارای زیرنویسی است که توضیح می دهد لقب اعتصام الملک حذف گردیده است. خوشبختانه در صفحه ۱۷۰ کپی سند، چاپ شده است. وقتی به کپی سند مراجعه کردم دیدم دارای زیرنویس و حاشیه است. اما در بازنویسی حاشیه نیامده است».

- به ایشان توصیه می شود یک بار دیگر به اصل سند در صفحه ۱۷۰ مراجعه کنند و حاشیه آن را با دقت بخوانند. مطلبی که در حاشیه این سند آمده، مربوط است به حذف لقب اعتصام الملک از نام خانوادگی او. مطلبی که بنده هم در بازنویسی این سند از آن غافل نبوده و در حاشیه صفحه ۱۳۵، نقل کرده ام.

۶- خواننده محترم فرموده اند: در صفحه ۱۳۶ این کتاب، «نام خانم مکهنری، به صورت مکهنتری آمده است».

- به ایشان عرض می شود یک بار دیگر به صفحه ۱۳۶ کتاب مراجعه کرده و این بار با دقت بیشتری آن را ملاحظه بفرمایند. در این صفحه، اسامی مختلفی را می توان به چشم دید؛ غیر از نام مورد ادعای ایشان یعنی «مکهنری»!!

۷- خواننده محترم فرموده اند: «تاریخ فارغ التحصیلی خانم پروین اعتصامی، ۱۸ ژوئن ۱۹۹۳ آمده است. اما در گواهی دیپلم به زبان انگلیسی در صفحه ۱۷۱ کتاب، ۱۸ ژوئن ۱۹۲۴ ذکر شده است» و از آن به عنوان یک تناقض بزرگ یاد کرده اند.

- در این باره لازم است خواننده محترم قبول زحمت فرموده، یک بار دیگر صفحه ۱۳۶ را با دقت از نظر

اگر اندکی تأمل می بود...

بگذرانند. سؤال بنده این است: در کجای این صفحه، تاریخ دریافت دیپلم پروین اعتصامی، شش سال قبل یعنی ۱۹۹۳ نوشته شده است؟!

۸- خواننده محترم فرموده‌اند: «زیرنویسی که بر سند شماره ۱۰ در صفحه ۱۵۰ کتاب آمده است، دقیقاً مشخص نیست مربوط به چه کسی است. گردآورنده کتاب یا آقای فضل‌الله گرکانی».

- به ایشان عرض می‌شود: در دفتر اول و همچنین در دفتر دوم این مجموعه، هرگاه در حاشیه هر سند، مطلبی به عنوان توضیح و یا تحقیق، نقل گردد (گذشته از چند مورد استثنائی)، بلافاصله به مأخذ آن مطلب اشاره می‌گردد. (که این خود شیوه‌ای است آشنا برای هر محقق و ایضاً هر کتابداری که با حداقل اصول تحقیق و کتابداری مانوس می‌باشد). زیرنویس صفحه ۱۵۰ نیز از این قاعده مستثنی نمی‌باشد. چنانکه پس از نقل مطلبی درباره استخدام پروین اعتصامی در دانشسرایعالی، بلافاصله به مأخذ آن مطلب یعنی کتاب تهمت شاعری نوشته فضل‌الله گرکانی اشاره شده است.

۹- خواننده محترم فرموده‌اند: «اسنادی که با شماره‌های ۱۶-۱۹ در صفحات ۱۵۶-۱۵۹ کتاب آمده است، عنوان استخدام در کتابخانه دانشسرایعالی را دارد در حالی که محتوای اسناد مربوط به استعفای ایشان (خانم اعتصامی) می‌شود نه استخدام».

- به ایشان عرض می‌شود که: شیوه بازنویسی و نقل اسناد و تعیین عناوین هر سند، بدین‌گونه بوده است که اگر چند سند با موضوعی مشترک وجود داشته باشد، همگی تحت یک عنوان اصلی، بدنبال یکدیگر قرار می‌گیرد و عنوان اصلی هم از موضوع اولین سند گرفته می‌شود. در این باره هم دوازده سند (اسناد ۸ تا ۱۹، ص ۱۲۷-۱۵۹) وجود دارد که همگی مربوط است به استخدام پروین در کتابخانه دانشسرایعالی و نهایتاً استعفای او از این نهاد. لذا عنوان همه این اسناد از موضوع اولین سند (سند شماره ۸) گرفته شده که درباره استخدام پروین در کتابخانه دانشسرایعالی است. از این گذشته، از مجموع دوازده سند فوق، تنها سه سند (اسناد ۱۷-۱۹، ص ۱۵۷-۱۵۹)، مربوط است به استعفای پروین از کتابداری کتابخانه دانشسرایعالی؛ اما جای بسی تعجب است که چرا خواننده محترم، اصرار بر القای چنین مطلبی دارند که «محتوای (همه این) اسناد

مربوط به استعفای خانم اعتصامی می‌شود نه استخدام» او؟!

۱۰- خواننده محترم فرموده‌اند: «از محتوای سندی که در صفحه ۱۵۶ کتاب، چاپ شده است برمی‌آید که خانم اعتصامی از تاریخ فروردین ۱۳۱۶ بر سر کار خود حاضر نشده است ولی زیرنویس صفحه ۱۵۶ می‌گوید [که وی در تاریخ ۱۳۱۵/۱۲/۲، غیبت داشته است]. متأسفانه این تاریخ یعنی ۱۳۱۵/۱۲/۲، به تاریخ اول فروردین ۱۳۱۶، مطابقت ندارد و خواننده را به فکر می‌اندازد که آیا هر دو تاریخ مربوط به کناره‌گیری ایشان از خدمت است یا خیر؟».

- نظر خواننده محترم را به یک نکته توجه می‌دهم و آن تفاوت میان مفهوم «غیبت اداری»، با مفهوم «ترک محل خدمت». و اضافه می‌کنم که پروین در اسفند ۱۳۱۵ «غیبت اداری» داشته است و در فروردین ۱۳۱۶، محل خدمت خود را ترک کرده بود. بنابراین هیچ تناقضی میان متن سند صفحه ۱۵۶ و زیرنویس آن وجود ندارد.

۱۱- خواننده محترم فرموده‌اند: در بازنویسی سند شماره ۱۷، صفحه ۱۵۴، حاشیه این سند و امضاهای مختلفی که در زیر آن آمده، معرفی نشده است.

- در این جا لازم است مطلب دیگری را درباره بازنویسی و نقل اسناد یادآور شوم. یک نامه اداری از زمانی که نوشته و امضاء می‌شود تا زمانی که به دست مخاطب می‌رسد یا بایگانی می‌گردد؛ گردش کار مشخصی را طی می‌کند و در مسیر خود بدست افراد مختلفی می‌رسد که هر کس به فراخور موقعیت خود مطلبی در حاشیه آن نوشته و یا امضاء می‌کند. از این رو در هر سند به خصوص نامه‌های اداری، در کنار امضای نویسنده اصلی نامه، می‌توان حواشی مختلف و یا امضاهای متعددی دید که نوعاً متعلق به کارمندان بخش‌های مختلف هر اداره می‌باشد مانند: «مسئول دفتر»، «نامه‌رسان»، «مسئول بایگانی»... بر این اساس در بازنویسی یک نامه اداری، ضرورتی ندارد هر آن چیزی که در حاشیه آمده نقل گردد و یا درباره امضاهای مختلف توضیحی داد. بلکه آن چیزی که مهم است؛ متن نامه و امضای نویسنده نامه است و البته اگر در حاشیه نامه، مطلبی بود که می‌توانست موضوع جدیدی را مطرح سازد، درباره آن حتماً توضیح داده می‌شود. در بازنویسی این سند هم، امضای نویسنده اصلی نامه که

«معاون اداره تقاعد کشوری» است نقل شده است ولی درباره سایر امضاءها که گردش نامه را تا تشکیل دوسیه (پرونده) و بایگانی نشان می‌دهد، ضرورتی بر نقل آنها دیده نشد.

۱۲- خواننده محترم در قسمت بعدی نوشته خود، به بررسی «منابع تحقیق» پروین اعتصامی پرداخته‌اند و مدعی شده‌اند که «نیمی از آنها اشتباه معرفی شده» است. و به عنوان نمونه، به چند مورد از این اشتباهات هم اشاره کرده‌اند.

- به ایشان عرض می‌شود: در تهیه اطلاعات کتابشناسی برای یک موضوع مشخص، اصلی‌ترین ابزاری که در دست کتابشناس می‌باشد، در درجه اول عبارت است از: فهرست‌های مقالات، کاتالوگ‌ها، فهرست‌های انتشارات، فهرست‌های تخصصی، فهرست‌های نسخه‌های خطی، فهرست‌های کتابهای چاپی... و در درجه دوم منابع عمومی مانند دائرةالمعارف‌ها و فرهنگها و در درجه سوم استفاده از منابع و مأخذ تحقیقاتی است که درباره موضوع مشخصی نوشته شده است. بنابراین یک کتابشناس برای انجام تحقیق خود، مراجعه مستقیم به کتابها و مجلات ندارد (که اگر چنین می‌بود، سالها طول می‌کشید تا کتابشناسی یک موضوع تهیه گردد) بلکه به سه دسته منبع فوق‌الذکر مراجعه کرده و از مطالب و محتویات آنها استفاده می‌کند. از طرف دیگر ممکن است در لایلای همین سه دسته منبع، اشتباهاتی نیز وجود داشته باشد که به همین ترتیب اشتباهات مذکور در کتابشناسی‌ها نیز راه پیدا می‌کند.

در مورد «نمونه‌هایی از این اشتباهات» که خواننده محترم، متذکر آنها شده است، باید گفت اولاً برخی از موارد مورد اشاره ایشان صحیح است و ثانیاً راهیابی آنها به «فهرست منابع تحقیق» به همین ترتیب بوده است اما بنده قصد ندارم تا تقصیر آن را به عهده دیگران و یا منابع دیگر بیندازم.

در پایان لازم می‌دانم به برخی از اشتباهات مطبعی در کتاب اشاره کنم که از مطالعه این نوشته دستگیرم شده است. مواردی مانند "BETHEAL" در ص ۱۳۳؛ «مکهنزی» در ص ۱۳۶ و «دوم مرداد» در ص ۱۵۰ که به ترتیب باید به "BETHEL"، «مکهنری» و «دوم خرداد»، تغییر یابد. □

علی میرانصاری

پاسخ به شبهاتی چند درباره نقد کتاب اسنادی از مشاهیر ادب معاصر ایران

● دومین مجمع بین‌المللی استادان زبان فارسی

دومین مجمع بین‌المللی استادان زبان فارسی از دهم اسفند ماه امسال به مدت سه روز در تالار علامه امینی دانشگاه تهران برگزار می‌شود. این مجمع به همت شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با همکاری وزارت فرهنگ و آموزش عالی، فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تشکیل می‌شود.

● جشن نامه 'مشیری'

به پاس یک عمر فعالیت ادبی فریدون مشیری در عرصه شعر معاصر، علی‌دهباشی جشن‌نامه‌ای برای او فراهم کرده است. این جشن‌نامه که در اسفند ماه امسال چاپ و منتشر خواهد شد مشتمل بر مقالاتی است از: دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی، محمدرضا شجریان، سعید نیازکرمانی، احمد رضا احمدی، دکتر ایرج پارسی‌نژاد و...

● خاکستر هستی

«خاکستر هستی» مجموعه مقاله‌های دکتر محمدجعفر محجوب است که بیشتر درباره زبان و ادب فارسی و بزرگانی چون مولوی، نظامی، انوری، مسعود سعد، امیرمعزی، صائب، کلیم، ابن‌خلدون، حلاج و... است. مقاله‌های این کتاب در سه بخش نظم، نثر، تاریخ و فرهنگ سامان یافته و با مقدمه‌ای از بزرگ‌علوی درباره محمدجعفر محجوب منتشر می‌شود. دکتر محجوب در این کتاب کوشیده است تا بخش‌هایی جالب توجه از متن‌های ادبی فارسی را برگزیده و با شرح و تفسیری مختصر و به دست دادن معنی لغات و جمله‌ها در طی متن، دوستان ادب فارسی را یاری نماید تا بتوانند از متون کهن فارسی استفاده مناسب را ببرند. دکتر محجوب مطالب را طوری تنظیم کرده است تا دانش‌آموزان و دانش‌جویان بتوانند آن را بی‌دردسر و بی‌مراجعه به فرهنگ و کتابهای مرجع بخوانند. خاکستر هستی را انتشارات مروارید منتشر می‌کند.

● زبان‌شناسی سوسور

دوره زبان‌شناسی عمومی اثر فردینان دوسوسور از کتب درسی مهم در رشته زبان‌شناسی است. در این کتاب نویسنده به زبانی نسبتاً ساده مفاهیم زبان‌شناختی را توضیح می‌دهد. کورش صفوی این کتاب را به فارسی ترجمه کرده و به زودی به همت انتشارات هرمس منتشر می‌شود. ترجمه دیگری از این اثر به قلم خانم خلخال صورت گرفته است که انتشارات فرزانه روز ناشر آن است.

● میشل فوکو

میشل فوکو از اندیشمندان معاصر است که در ایران کمتر شناخته شده است. او که در چند شاخه مختلف صاحب تخصص و نظر بود به سختی در گروه‌های فکری متعارف می‌گنجد. به طور کلی مشخص کردن جهت‌گیری فلسفی او کاری بس دشوار است. او خود هدف اصلی پژوهش‌هایش را نقادی عصر تاریخی ما تعیین کرده است. وی روان‌شناسی، فلسفه، تاریخ، پزشکی، حقوق و سیاست را یکجا در تحلیل‌های خویش به کار گرفته است تا پیوند میان دانایی، حقیقت، قدرت و ذهنیت را آشکار کند. کتاب «میشل فوکو» نوشته محمد ضیمران است که به بررسی آثار فوکو پرداخته و در هر فصل یکی از آثار وی را شرح و توضیح داده است و به زودی از سوی انتشارات هرمس منتشر خواهد شد.

● زبان، اندیشه و فرهنگ

مجموعه مقالاتی است که به قلم یدالله موقی ترجمه و تألیف شده است و با مقاله‌ای به همین نام که تفسیری است بر نظریه نسبیت زبانی ورف آغاز می‌شود. پس از آن مقاله‌ای به قلم هگل درباره شعر حماسی و شاهنامه فردوسی آمده است. چهار مقاله بعدی کتاب به بررسی آراء و نظرات لوکاچ در باب حماسه، تراژدی، عرفان، مدرنیسم و کوه جادو اثر توماس مان می‌پردازد. از دیگر مقالات می‌توان از مقاله مشهور مارکسیسم و دیالکتیک اثر کولتی و نقدی بر مارکسیسم تام برد. در بخش معرفت‌شناسی کتاب مقاله‌های ساخت اندیشه اسطورهای، نظریه لوی-برول در خصوص ذهنیت پیش‌منطقی و نیز بحثی معرفت‌شناختی در حوزه مکانیک کوانتوم و نسبیت اینشتاین آمده است. این کتاب با مقاله‌ای درباره نقص کوانتوم به قلم اینشتاین پایان می‌یابد.

● فلسفه صورتهای سمبلیک

کتاب فلسفه صورتهای سمبلیک مهمترین اثر

فلسفی ارنست کاسیرر است. جلد دوم آن به بررسی اندیشه اسطورهای و فرقی با اندیشه علمی، از دیدگاه مقولات منطقی، می‌پردازد. کاسیرر در این کتاب به بررسی دیدگاه چینی‌ها، هندی‌ها، مصری‌ها، ایرانی‌ها، یهودی‌ها و یونانی‌ها در خصوص هستی و زمان می‌پردازد و آنها را با هم مقایسه می‌کند و علت تفاوت جهان‌بینی‌شان را روشن می‌کند. این کتاب را یدالله موقی ترجمه کرده و دیگر جلد‌های این کتاب هم در دست ترجمه است و به همت انتشارات هرمس منتشر می‌شود.

● سقراط

تاریخ فلسفه یونان گواه فیلسوفانی است که اثری از خود به جا نگذاشتند و نوشته‌هایشان را شاگردانشان گزارش کرده‌اند و نظراتشان لابلای نوشته‌های شاگردان استاد شده‌شان درج گردیده است که سقراط یکی از آنان است. آنچه در نوشته حاضر آمده، ترجمه «سخنرانی‌هایی در فلسفه باستان» به قلم یان پاتوچکا، استاد و فیلسوف چک درباره سقراط است که در دانشگاه پراگ ارائه شده و به همت دکتر محمود عبادیان ترجمه شده است و به زودی در اختیار علاقه‌مندان به فلسفه یونان قرار می‌گیرد.

● بزرگداشت محمدقاضی

به منظور شناخت علمی و تجلیل از اندیشمندان و مفاخر استان آذربایجان غربی، مراسم بزرگداشت محمد قاضی مترجم معاصر به همت انجمن آثار و مفاخر فرهنگی استان آذربایجان غربی و با حضور صاحب‌نظران، پژوهشگران و ادب‌دوستان در سیزدهم اسفند ماه در شهرستان مهاباد برگزار شد.

● رشته باران

مجموعه اشعار لایق شیرعلی با نام «رشته باران» به عنوان بهترین اثر ادبی از طرف اتحادیه نویسندگان آسیا و آفریقا شناخته شد و جایزه این اتحادیه را که نیلوفر نام دارد به خود اختصاص داد.

لایق شیرعلی در زمره معروفترین شاعران معاصر تاجیک است که از او آثاری چون «سنگ مزار»، «خانه اول»، «مادر نامه» و «فریاد بی‌فریادرس» چاپ و منتشر شده است. اشعار لایق شیرعلی در ایران با همت علی‌اصغر شعر دوست چاپ و منتشر شده است. □

● حلاج

کتاب «حلاج» تألیف هربرت و. میسن با ترجمه دکتر مجدالدین کیوانی به زودی منتشر می‌شود. از مجموعه تصوف و عرفان نشر مرکز پیش از این کتاب‌های «روزیهان بقی» تألیف کارل ارنست، «خواجه عبدالله انصاری» تألیف عبدالغفور روان فرهادی و «سهروردی و مکتب اشراق» تألیف مهدی امین‌رضوی با ترجمه دکتر کیوانی چاپ و منتشر شده بود.

● مجله دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد

جدیدترین شماره مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه مشهد منتشر شد. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد یکی از بهترین مجلات دانشگاهی در حوزه علوم انسانی است که مقالات مندرج در آن پژوهشی و در یکی از زمینه‌های زبان و ادبیات، زبان‌شناسی، جغرافی، تاریخ، علوم اجتماعی و تربیتی است. تاریخ انتشار این شماره مجله پاییز ۱۳۷۷ است و مقالات آن به ترتیب عبارت است از: روشهای گردآوری و تحلیل گفتار کودکان در بررسی رشد و عناصر و ساختهای نحوی / مهدی مشکوةالدینی، تحلیل توزیع مکانی جرم و جنایت در شهر وین / عزت‌الله مافی، جغرافیای تاریخی چیست؟ / محمدعلی احمدیان، دبستان انتقادی و هرمنوتیک / محمد حریری اکبری، نقش چاه در توسعه استخراج آب در استان خراسان و اثرات آن بر مخازن آب زیرزمینی / سعادالله ولایتی، درباره دو واژه اوستایی / مهشید میرفخرایی، یادگیری در حد متوسط / بهروز مهرام، تأثیر

قرآن و حدیث در مقدمه شاهنامه / سیدحسین فاطمی، منشأ شعر آزاد عربی و وجوه متشابه آن با شعر نیمایی / نجمه رجایی، عوامل رشد علمی و سیاسی نیشابور در قرون گذشته / محمدباقر حسینی، دریا در نگاه مولوی / عبدالله رادمد، رفتار انتخاباتی و مشارکت سیاسی مردم در هفتمین انتخابات ریاست جمهوری / محمدتقی ایمان، نقش برگزاری کارگاههای آموزشی در ارتقاء کیفیت آموزش دانشگاهها / ویدا میری، آشنایی با تاریخچه تحقیقات جامعه‌شناسی قتل / محمدعلی زکی، فرضیه دوره حساس و ارتباط آن با آموزش زبان دوم / اشرف پاکدل، بررسی اجمالی واژه‌های دخیل از زبان فارسی به زبان فرانسه / علی محمد مهردادیان، کندوکاو در مشکلات متون ادبی (درنگی در بیتهای از بوستان) / رضا انزایی نژاد.

● بخارا

شماره سوم مجله فرهنگی و هنری بخارا با مقالاتی از نویسندگان، مترجمان و استادان فرهنگ، ادب و هنر ایران منتشر شد. با آثاری از: عبدالحسین زرین‌کوب - یحیی ذکا - علی بهزادی - عزت‌الله فولادوند - ایرج افشار - باستانی پاریزی - گلی ترقی - ویدا فرهودی - سیروس علی‌نژاد - پونه ندایی - جهانگیر افکاری - عبدالحسین آذرنگ - احسان نراقی - رضا سید حسینی - صفدر تقی‌زاده - بهاءالدین خرمشاهی - محمدجعفر یاحقی - علی موسوی گرمارودی - پانته‌آ مهاجر کنگرلو - سید فرید قاسمی - مهری شاه‌حسینی - زاون قوкасسیان - مریم بیات - شارلوت گریگوریان - محمد علی همایون کاتوزیان -

کتابهای ادبیات و فلسفه در دی ماه در یک‌نگاه

ردیف	موضوعات	نام کتاب	نام نویسنده	نام مترجم	نام انتشارات	تعداد صفحه	شمارگان	بها به ریال	عنوان	نوبت چاپ
۱	تعداد کتابهای منتشر شده در ماه								۳۴۱	
۲	تعداد کتابهای چاپ اول								۱۸۲	
۳	ارزان‌ترین کتاب	۱- بعد از مگریت ۲- غیبگوی ۳- یک جلوش تایی نهایت - صفرها	۱- تام استوارد ۲- پتر هانتکه	هوشنگ حسامی علی‌امیر همداد	تجربه تجربه قلم	۴۸ ۲۴ ۳۲	۳۰۰۰ ۳۰۰۰ ۵۰۰۰	۱۰۰۰	—	اول اول دوم
۴	گران‌ترین کتاب	فرهنگ نشر نو: فرهنگ فشرده انگلیسی انگلیسی، انگلیسی - فارسی	محمد رضا جعفری	—	تنویر	۱۵۲۴	۳۳۰۰	۵۰۵۰۰	—	سوم
۵	بیشترین نوبت چاپ	سؤالات چهارجوابی و گرامر انگلیسی از دبیرستان تا دانشگاه	عباس فرزاد	—	باستان	۴۴۸	۸۰۰۰۰	۱۲۵۰۰	—	بیست و پنجم
۶	بیشترین شمارگان	سؤالات چهارجوابی و گرامر انگلیسی از دبیرستان تا دانشگاه	عباس فرزاد	—	باستان	۴۴۸	۸۰۰۰۰	۱۲۵۰۰	—	بیست و پنجم
۷	کمترین شمارگان	کمند: مجموعه شعر			پاندا	۱۵۰	۵۰۰	۳۰۰۰	—	اول
۸	پرکارترین ناشر				زبان‌نوین					
۹	پرکارترین مترجم				گیتی خوشدل مهدی تراچه‌نقی					
۱۰	پرکارترین پدیدآورنده		سعید سلطانی							
۱۱	بیشترین صفحه	لغتنامه (یازده جلد)	علی‌اکبر دهخدا	—	دانشگاه تهران	۱۷۷۴۸	۲۲۰۰۰	—	—	دوم
۱۲	کمترین صفحه	غیبگوی	پتر هانتکه	علی‌امیر همداد	تجربه	۲۴	۳۰۰۰	۱۰۰۰	—	اول

● فلسفه و حکمت در فارس

بنیاد فارس‌شناسی هشتمین کنگره علمی خود را در ۲۰ اسفند ماه ۱۳۷۷ با عنوان «فلسفه و حکمت در فارس» (قرن سوم تا یازدهم هجری قمری) برگزار می‌کند. در این کنگره موضوعاتی چون: سیر فلسفه و حکمت در فارس، سیر عرفان در فارس، نقش فارسیان در فلسفه و حکمت و عرفان اسلامی بررسی می‌شود و زندگی و اندیشه و آراء دانشمندانی چون علامه دوانی، ملاصدرا، سید سند، قطب‌الدین شیرازی، غیاث‌الدین منصور دشتکی، پالاسی شیرازی، شیخ روزبهان، ابن‌خفیف، حلاج، ابواسحاق کازرونی، شیخ امین‌الدین کازرونی، عبدالله بلیانی، ابوالقاسم امری شیرازی مورد بحث و گفتگو قرار می‌گیرد. سخنرانان این کنگره عبارتند از: دکتر فتح‌الله مجتبیایی، دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی، دکتر غلامرضا اعوانی، دکتر مهدی محقق، دکتر سید جعفر سجادی، دکتر سید مصطفی محقق داماد، دکتر مهدی دهباشی، دکتر اصغر دادبه، دکتر نصرالله پورجوادی، دکتر سید محمد مهدی جعفری، دکتر شهرام پازوکی، دکتر نیری و علیرضا ذکواتی قراگزلو.

ادامه در صفحه ۷۹

خانه کتاب ایران

کتاب ماه

ادبیات

فهرست کتاب های منتشر شده دی ماه سال ۱۳۷۷

فن نگارش و بیان و مجموعه های ادبی

۸۰۸

چاپ اول

۱- اعتماد بنفیس، یا، آئین سخنرانی.
دیل کارنگی: مترجم: محمدرضا طبیبزاده. - تهران: جاویدان. - ۲۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۲-۹۵-۶

در این کتاب مخاطبان با چگونگی کسب اعتماد به نفس و نحوه تکامل آن از طریق سخن گفتن آشنا می شوند مباحث کتاب ذیل یازده فصل با این عناوین گردآمده است: «تقویت جرأت و اعتماد به نفس»، «آزایش اعتماد به نفس از طریق سخنرانی»، «خطابه های سخنرانان مشهور»، «طریقه رشد و تقویت حافظه»، «ایجاد یک سخنرانی موفق»، «رمز توفیق در ایراد سخنرانی»، «حضور شخصیت ناطق»، «چگونه سخنرانی را آغاز کنیم»، «پایان یک سخنرانی»، «مقصدتان را واضح بیان کنید» و «جلب توجه شنوندگان».

چاپ اول

۲- داستانهای کوتاه ایران و سایر کشورهای جهان.

گردآورنده: اصغر الهی، پوران صارمی؛

به اهتمام: محسن باقرزاده. - تهران: توس. - ۳۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۴۹۲-۰
در این مجموعه ۲۴ داستان کوتاه ایرانی و ۱۱ داستان خارجی گردآمده است، از جمله: «سفر سبز / فرخنده آقائی»، «دق مرگی / اصغر الهی»، «باغ سنگ / سیمین دانشور»، «ملاقات ویژه / منیر و روانی پور»، «چشم تولد / پوران صارمی»، «گاؤ / سینا علوی»، «نیمه تاریک ماه / هوشنگ گلشیری»، «رود بهشت / انوشه منادی»، «هرگز / اچ. ئی. بیتس»، ترجمه سپهر توکلی، «پنجه دست راست / سولژنیسن»، ترجمه سروژ استانیان، «شغل من / ماری لاین»، ترجمه محمدعلی کشاورز، «شب لک لک ها / گابریل گارسیمارکز»، ترجمه نازنین میرصادقی، پیش درآمد کتاب، مقدمه ای است از اصغر الهی و پوران صارمی در باب ویژگی های داستان های کوتاه ایرانی همچنین قصه ای از قصص قرآن با عنوان «قصه اول قصه ابراهیم است و سازه» با متنی کهن در ابتدای کتاب به طبع رسیده است.

۳- مکاتبات جدید بازرگانی انگلیسی و فارسی.
غازی صانعی. - تهران: صانعی. - ۱۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۹۰۰ ریال. - چاپ دوم.
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۴۹-۰۰-۷

بررسی و تمرین

۸۱۰/۸۶

۴- آموزش ادب فارسی نظام جدید - علوم انسانی: راهنمای دبیران، دانش آموزان و داوطلبان آزمون سراسری.
روح الله هادی سورمقی. - تهران: شورا. - ۶۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۵-۳۵-۷

۵- آموزش گام به گام ادبیات فارسی (۲) سال اول نظام جدید.

حسن لاجوردی. - تهران: آزمون. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۸۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۳۶۴-۳

۶- درس و تست های فارسی ۱ و ۲ پیش دانشگاهی (رشته های تجربی - ریاضی - علوم انسانی).

کاظم کاظمی. - تهران: منشور دانش. - ۳۱۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

۷- راهنما و آموزش ادبیات

فارسی (۱ و ۲) شامل: شرح درس - پرسش های چهارگزینه ای - پاسخ های تشریحی.

چاپ اول

حسن یاسینی، نصرت الله محبی. - تهران: شورا. - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۵-۰۴-۷

چاپ اول

۸- راهنمای ادبیات فارسی (۱ و ۲).
عباسعلی پورعلی زاده، علی نصیری. - تهران: قاصد. - ۱۷۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۴۹-۰۰-۷

۹- فارسی عمومی: شامل ادبیات پیش دانشگاه، ادبیات دانشگاهی: متون....
مهدی ماحوزی. - تهران: اساطیر. - ۵۴۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۱۷-۷

چاپ اول

۱۰- مجموعه طبقه بندی شده ادبیات فارسی پیش دانشگاهی انسانی (۱ و ۲) (متون نظم و نثر، قافیه، عروض، نقد ادبی و...)
سعید سلطانی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۹۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۸-۹۳-۴

چاپ اول

۱۱- مجموعه طبقه بندی شده دستور زبان و ادبیات فارسی اول راهنمایی: شامل مفاهیم ابیات و جمله های مشکل....
سعید سلطانی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۸-۸۹-۶

چاپ اول

۱۲- مجموعه طبقه بندی شده دستور زبان و ادبیات فارسی دوم راهنمایی: شامل مفاهیم ابیات و جمله های مشکل....

سعید سلطانی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۸-۹۰-۷

چاپ اول

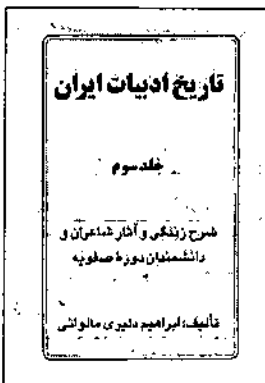
۱۳- مجموعه طبقه بندی شده دستور زبان و ادبیات فارسی سوم راهنمایی: شامل معانی ابیات و جمله های مشکل....
سعید سلطانی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۸-۹۱-۸

تاریخ، توصیف، نقد و بررسی

۸۱۰/۸۹

چاپ اول

۱۴- تاریخ ادبیات ایران: شرح زندگی و آثار شاعران و دانشمندان دوره صفویه.
ابراهیم دلیری مالوانی. - قم: ابراهیم دلیری مالوانی. - ۳۴۶ ص. - جلد سوم. - وزیری (گالینگور). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

نگارنده در جلد سوم تاریخ ادبیات ایران که مربوط به دوره صفویه است، برآن است به رغم برخی تاریخ نویسان معاصر جنبه های مثبت تاریخ و ادبیات این دوره را یادآور شود. کتاب حاضر شامل فصل پانزدهم و فصل شانزدهم این مجموعه است، با مباحثی از قبیل: «وضع عمومی ادبیات فارسی در دوره صفویه»، «سبک شعر در دوره صفوی و ویژگی های آن»، معرفی «بزرگترین شاعران پارسی گوی در دوره صفویه» همانند: «اهلی شیرازی»، «فضولی بغدادی»، «وحشی بافقی»، «محتشم کاشانی»، «عرفی شیرازی»، «فیضی دکنی»، «نظیری نیشابوری»، «زلالی خوانساری»، «طالب آملی»، «کیم کاشانی»، «غنی کشمیری»، «صائب

ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر، اشعاری است به زبان عربی در باب زندگی و خصوصیات فاطمه زهرا (س) این اشعار ذیل هیجده بخش گرد آمده که عناوین الصدیقه فاطمه، «لقاب الصدیقه فاطمه»، «بین النحله و المیراث»، «شفاعة فاطمه»، «خیر نساء الجنه اربع» و «رفاه الصدیقه الزهراء».

چاپ اول

۲۵- گنجینه اشک: مجموعه نوحه و مرثیه عاشورایی. پیروی (فلق) حسین - تهران: فواد - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۳۹-۵۳-۶

اثر حاضر مجموعه اشعاری است درباره مرثیه امام حسین (ع)، یاران و فرزندان او. «حلول ماه محرم»، «مظهر عشق و صفا»، «حر»، «قحطی آب»، «ساقی لب تشنگان»، «شب عاشورا» و «دیر راهب» از عناوین این اشعار است.

چاپ اول

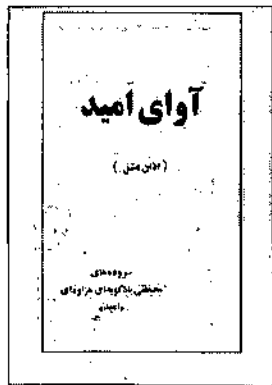
۲۶- مقتل لاهها: مجموعه مرثیه عترت. احمد بحرانی دشتی - قم: دارالتفسیر. ۲۵۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰

اشعار این مجموعه عمدتاً در مدح و مناقب مولای متقیان حضرت علی (ع) است که با عناوینی از این دست به رشته نظم درآمده است: اسرار الهی، مینای عشق، الطاف علی، وادی عشق، همای حق، شاه دین، چشمان زمانه، و اسوه صبر.

چاپ اول

۲۳- آوای امید (اذان عشق). شاعر: مصطفی بادکوبه‌ای هزاوه‌ای؛ مقدمه: کیومرث وثوقی - تهران: محمد - ۳۳۲ ص. - وزیری (گالینگور) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

دفتر حاضر مجموعه اشعاری است که در قالب غزل و مثنوی درباره زندگی و مدح ائمه اطهار (ع)، مطالب عرفانی، دینی و اجتماعی فراهم آمده است. عناوین برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: «امید وصال»، «قطره و دریا»، «کوی عشق و مستی»، «غار و یار»، «غزل اشک»، «هفت شهر عشق»، «نگاه لطیف»، «سوگند»، «نفس»، «مادر» و «بتخانه دل». در بخش پایانی کتاب واژه‌نامه و فهرست اعلام و اماکن به طبع رسیده است.

چاپ اول

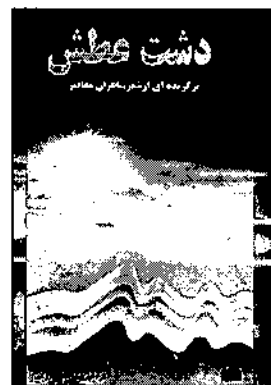
۲۴- انوار الولاء فسی ماتم الزهراء (ع). احمد حکیم - قم: فیروزآبادی. ۲۳۲

خرم‌شاهی: «شکوفه یاس / محمود قاری.

چاپ اول

۲۱- دشت عطش: برگزیده‌ای از شعر شاعران معاصر. گردآورنده: احد دهبزرگی - تهران: پیام آزادی - ۲۶۰ ص. - جیبی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۰۲-۳۱۲-۵

مجموعه حاضر گزیده‌ای است از سروده‌های شاعران معاصر درباره واقعه کربلا و مصائب امام حسین (ع). این اشعار در قالب غزل، مخمس، مثنوی و قطعه ذیل این عناوین فراهم آمده‌اند: «کیوتران حرم / منوچهر مظفریان»، «در قتلگاه / حاج محمود سیفی»، «زینب بود / حاج خلیل کاوه»، «شام آتشبار / احد دهبزرگی»، «با حدیثی که ملایک / نصرالله مردانی»، «اسارت و رسالت / حاج محمد شعله»، «عزم زیارت / بابا فغانی» و اشعاری از این قبیل.

چاپ اول

۲۲- عشق مولا. شاعر: محمدعلی هوشمند - تهران: بهنود - ۱۰۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۳۹۵-۷-۰

اعتصامی، «حافظ شیرازی»، «رودکی»، «باباطاهر عریان»، «شمس تبریزی»، «شیخ بهایی»، «سهراب سپهری»، «مولوی» و «عبید زاکانی».

اشعار مذهبی، عرفانی، اخلاقی

چاپ اول

۱۹- آرزوی کربلا: عاطفه فریاد کشید. شاعر: احد دهبزرگی - تهران: پیام آزادی - ۱۲۸ ص. - جلد دوم - جیبی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۰۲-۳۱۳-۲

«عاطفه فریاد کشید» مجموعه شعری است درباره مرثیه و مدایح اهل بیت (س) که در قالب مثنوی دوبیتی و غزل به نظم درآمده‌اند. عناوین برخی از شعرها چنین است: «میلاد دختر نور»، «بانوی گلها»، «حیات آب»، «گریه مکن»، «ذکر دل»، «آینه رحمت»، «شکوه زهرا (س)»، «مدال سرخ» و «تصویر آتش».

چاپ اول

۲۰- ... از صدای سخن عشق: ستایش مولی الموالی امیرالمومنین علی (ع): مجموعه شعر. گردآورنده: جعفر رسول‌زاده - تهران: فواد - ۲۰۸ ص. - رقعی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۳۹-۵۴-۴

دفتر حاضر مجموعه شعری است از چند شاعر معاصر در ستایش و سوگ حضرت علی (ع). عناوین برخی اشعار عبارت‌اند از: «شمع بی صدا / محمد نعیمی»، «سینه‌تنگ / سید محسن حسینی»، «چراغ عشق / رحمت‌اله صادقی»، «غم دفتر / جعفر رسول‌زاده»، «چشم‌های / عبدالرضا مدرس‌زاده»، «رسم تماشا / مریم

تبریزی» و «بیدل دهلوی». فصل شانزدهم با موضوع «سیر حکمت در عصر صفوی و حکیمان بزرگ آن عصر تدوین شده است. مباحث پایانی کتاب مربوط به تذکرها و فرهنگ‌نویسی در عهد صفویه است.

۱۵- چون سبوی تشنه (تاریخ ادبیات معاصر فارسی). محمدجعفر یاحقی - تهران: جامی - ۲۸۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۴۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

As a thirsty pitcher (modern persian literature: a historical) شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۱۳-۹

موضوعات خاص

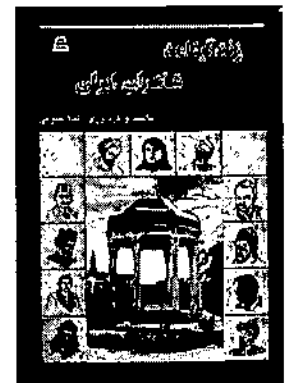
۱۶- نموده‌های فرهنگی و اجتماعی در ادبیات فارسی. محمود روح‌الامینی - تهران: آگاه - ۲۸۰ ص. - رقعی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۱۶۰-۲۹-۰

مجموعه‌ها و جنگهای شعر

۱۷- تو را دوست دارم مادر. بدر تقی‌زاده‌انصاری - تهران: بدر تقی‌زاده‌انصاری - ۳۷۲ ص. - وزیری (گالینگور) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۶۵-۱۹-۲

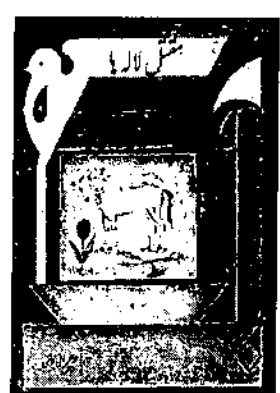
چاپ اول

۱۸- زندگینامه شاعران ایران. لیا صوفی؛ ویراستار: ماندانا نوروزی - تهران: جاچرمی - ۲۸۴ ص. - وزیری (سلفون) - ۱۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۷۵۶-۹-۵

اثر حاضر مجموعه‌ای است از شرح حال چند شاعر ایرانی به همراه نمونه‌هایی از شعر آنان. اسامی برخی شعرا بدین قرار است: «پیروین

ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Where-tilled-tulips-lie
شابک: ۹۶۴-۶۲۹۸-۱۱-۱

کتاب حاضر مجموعه‌ای است از مرثیاتی که بیت پیامبر (ص) به همراه احادیث و روایاتی درباره واقعه کربلا، شرح حال یاران و فرزندان امام حسین، و چگونگی به شهادت رسیدن آنان. برخی اشعار مجموعه حاضر با این عناوین به طبع رسیده است: «رسول خدا و حسین»، «خدا حافظ مدینه»، «هجرت»، «آوارگی»، «شب عاشورا»، «مناجات حسین»، «کوفه» و «توصیه امام رضا».

۲۷- نوای منتظران: اشعار برگزیده به مناسبت نیمه شعبان. مقدمه: حسن فقیه‌امامی. - اصفهان: حجت. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - ۵۰۰۰ نسخه.

شعر فارسی قرن ۴ ق.
AGU71

۲۸- جامعه‌شناسی خودکامگی: تحلیل جامعه‌شناختی ضحاک مارдуш. علی رضاقلی. - تهران: نشر نی. - ۲۴۴ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۲-۰۱۸-X

۲۹- داستان رستم و سهراب. ابوالقاسم فردوسی: مصحح: مهدی معینان: خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. - ۱۰۶ ص. - وزیری (سلفون). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۱۷-۱

چاپ اول

۳۰- داستان زال و رودابه. مصحح: مهدی معینان: خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. - ۱۴۸ ص. - وزیری (سلفون). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

داستان زال و رودابه - مجموعه داستان‌های شاهنامه - در این کتاب، با تصحیح «مهدی معینان» و خط «محسن خرازی» به زیور طبع آراسته شده است. این داستان، ماجرای عاشقانه زال - پدر رستم - با رودابه دختر سهراب - پادشاه کابل - است.

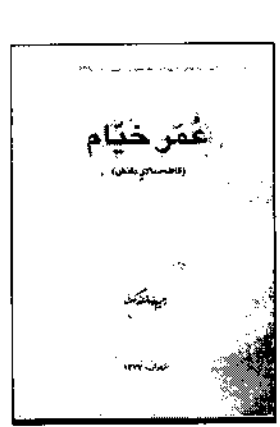
شعر فارسی قرن ۵ ق.
AGU72

۳۱- دیوان شیخ احمد جام (ژنده پیل). به اهتمام: احمد کریمی: خطاط: علی عربانی. - تهران: ما. - ۴۸۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۱۰-۳۰-۹

۳۲- شرح سی قصیده حکیم ناصر خسرو قبادیانی از روی قدیم‌ترین و صحیح‌ترین نسخه خطی. به اهتمام: محمد محقق. - تهران: توس. - ۲۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۳۶۶-۷

چاپ اول

۳۳- عمر خیام (قافله سالار دانش).

رحیم رضا زاده ملک. - تهران: صدای

معاصر، علم و هنر. - ۲۱۰ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۹۴-۱۲-۹
در این کتاب مجموعه رسائل علمی، فلسفی و ادبی حکیم عمر خیام به همراه شرح احوال و سوانح زندگی او ذیل ده فصل فراهم آمده است. در اثر حاضر تشخیص رباعیات خیام از حیث «اصیل»، «منسوب» و «صحت» و سقم به اجمال بررسی شده است. تاسیس و ترتیب تقویم جلالی از دیگر مطالب کتاب است که خیام بدان اهتمام ورزید. در بخش پایانی فهرست منابع و مآخذ و دو پیوست آمده‌اند. در پیوست نخست تحقیقات جدید در احوال عمر خیام و در پیوست دوم سیاه نوشته‌های فارسی درباره خیام به طبع رسیده است.

چاپ اول

۳۴- عمر خیام نیشابوری: حکیم و شاعر. علیرضا ذکاوتی قراگزلو: ویراستار: محمد سیداحقانی. - تهران: طرح نو. - ۲۴۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Omar khayyam
شابک: ۹۶۴-۵۶۲۵-۱۵-۷

«عمر خیام» یکی دیگر از سلسله آثار «طرح نو» است که نویسنده در آن سعی دارد تصویری روشن از افکار خیام ترسیم سازد. مولف این اثر - با اشاره به زمانه خیام و اوضاع فرهنگی و اجتماعی دوران او - در واقع بنیاد عقل‌گرایی و اعتقادات خیام را به مدد منابع معتبر دنبال می‌کند. وی با این استدلال که چهره فلسفی و کلامی خیام مهجور مانده برآن است با برجسته کردن خیام فیلسوف و متکلم - در مقابل خیام ریاضی‌دان و شاعر - ابعاد تازه‌ای از عقاید او مطرح نماید. در پایان کتاب، براساس آرای کلامی و فلسفی خیام، گزینشی از رباعیات خیام صورت گرفته است. تالیف حاضر با این عناوین نظام یافته است: «آیا خیام حکیم ریاضی‌دان، همان خیام شاعر است»، «خیام میان حقیقت و افسانه»، «با فیلسوفان و متکلمان

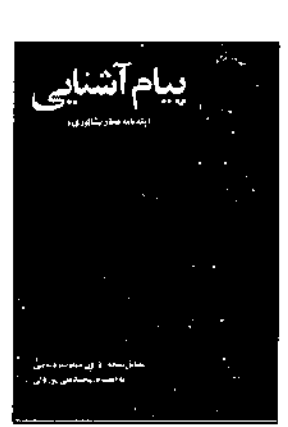
اسلامی»، «گذری بر رسالات فلسفی خیام»، «پیوست انتقادی»، «رباعیات خیام میان فلسفه و کلام»، «نقد خارجی و داخلی رباعیات خیام»، و «گزیده رباعیات». در بخش انتهایی کتاب کتاتنامه، آیات، احادیث و عبارات عربی کتاب، همچنین نمایه به طبع رسیده است.

شعر فارسی قرن ۶ ق.
AGU73

چاپ اول

۳۵- پیام آشنایی (پندنامه عطار نیشابوری) مطابق نسخه: بارون سیلوستر دسائی.

محمد بن ابراهیم عطار: به اهتمام: محمدعلی پورولی. - تهران: امیر کبیر. - ۱۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۴۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۴۴۰-۵

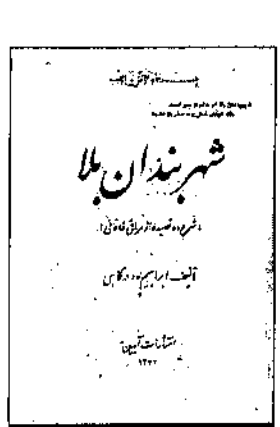

«پیام آشنایی» حاوی پندنامه عطار نیشابوری است که به همراه توضیح نکات مهم ادبی، برای دانشجویان و علاقه‌مندان ادبیات فارسی به طبع رسیده است. این اثر براساس نسخه «بارون سیلوستر» فراهم آمده ضمن آن که در پیاره‌ای موارد، نگارنده با رعایت اصول نگارش و سبک زمان عطار، به اصلاح آن اقدام نموده است. این پندنامه که در بحر «رمل مدس مخدوف» به نظم درآمده با توصیف باری تعالی آغاز می‌گردد و موضوعاتی از این قبیل را در برمی‌گیرد: «در نعمت سیدالمرسلین»، «در بیان مخالفت نفس اماره»، «در سیرت ملوک»، «در بیان نیکی‌ختی»، «در تواضع و صحبت درویشان»، «نصایح»، «در بیان معرفت‌الله»، «در بیان قناعت» و «در بیان قنوت». نگارنده در مقدمه کتاب مطالبی را درباره سبک عراقی و خصایص و زیباشناسی این منظومه عنوان کرده است.

۳۶- شهرنبدان بلا (شرح ده قصیده از مرثیاتی خاقانی). ابراهیم پوردرگاهی. - تبریز: آیدین. -

۳۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۶۹۸-۹-۵

چاپ اول

کتاب حاضر شرح قصاید منتخب خاقانی بر اساس نسخه دکتر ضیاءالدین سجادی است. این اشعار در سوگ فرزند، همسر، عم، پسر عم و مقتدای او - امام محمد بن یحیی شافعی - سروده شده‌اند. در اثر حاضر پس از شرح زندگی خاقانی این مطالب عنوان شده است: ۱- معرفی قصیده به همراه معنی لغات، اصطلاحات و استشهاد به نظم و نثر فارسی. ۲- توضیح تلمیحات و اشاره به نکته‌های بلاغی و دستوری. ۳- توضیح مفهوم بیت به همراه معنی مورد نظر شاعر. ۴- بارهای توضیحات حاشیه‌ای به دنبال معنی ابیات. صفحات پایانی به فهرست منابع، آیات قرآنی، احادیث و روایات اختصاص دارد.

۳۷- کلیات خمسة حکیم نظامی گنجوی: مخزن الاسرار، خسرو و شیرین، الیاس بن یوسف نظامی: گردآورنده: محمود علمی: مقدمه: محمد شبلی نعمانی. - تهران: جاویدان. - ۱۶۰۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۲۲-۷۸-۶

۳۸- گزیده منطق الطیر (هفت شهر عشق). محمد بن ابراهیم عطار: گردآورنده: حسین الهی‌قمشه‌ای. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۲۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۱۶۵-۱

۳۹- هفت پیکر حکیم نظامی گنجه‌ای. الیاس بن یوسف نظامی: به اهتمام: سعید حمیدیان: مصحح: حسن وحید دستگردی. - تهران: قطره. - ۴۳۰ ص. - وزیری (گالینگور). -

۱۶۰۰ ریال - چاپ سوم / ۱۵۰۰

نسخه

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۴۲-۳

شعر فارسی قرن ۷ ق

۸۱۱/۳۱

۴۰- بوستان سعدی از روی نسخه‌ای که مرحوم محمدعلی فروغی ذکاءالملک تصحیح نموده‌اند.

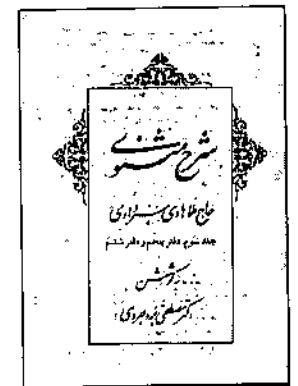
مصلح بن عبدالله سعدی: مقدمه: عباس اقبال آشتیانی: مصحح: محمدعلی فروغی - تهران: باقرالعلوم، ۳۲۰ ص. - جیبی (شمیز). ۲۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۸۰-۳۳-X

چاپ اول

۴۱- شرح مثنوی حاج ملاهادی سبزواری: دفتر پنجم و دفتر ششم.

هادی بن محمد سبزواری: به اهتمام: مصطفی بروجردی - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. ۵۵۶ ص. - جلد سوم. - وزیری (گالینگور). ۱۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۲۲-۰۶۹-۲

جلد سوم این کتاب شامل شرح دفتر پنجم و ششم مثنوی مولوی است که آن را حکیم سبزواری به رشته تحریر درآورده است. حاج ملاهادی سبزواری در شرح ابیات مثنوی، معانی برخی واژگان را آورد. همچنین ابیاتی را نیز مطابق مشرب فکری خود تاویل نموده است. حکیم در تفسیر ابیات از آیات و احادیث متعدد بهره فراوان برده است.

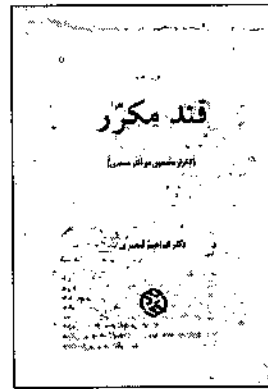
چاپ اول

۴۲- قند مکرر (تکرار مضمون در آثار سعدی).

ابراهیم قیصری - تهران: روزنه. ۱۴۴ ص. - وزیری (شمیز). ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۱۷۶-۴۶-۱

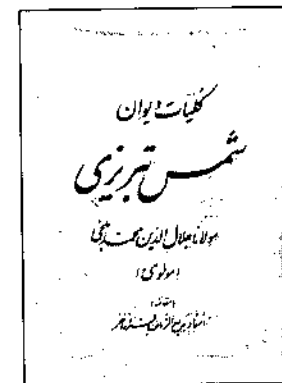

اثر حاضر به بررسی تکرار مضمون در آثار سعدی اختصاص دارد. مباحث کتاب پس از اشاره به چگونگی تالیف بوستان و گلستان، ذیل این عناوین شکل گرفته است: «آب جوی آمد و غلام بیرد»، «آب ز سرچشمه ببند»، «آه مظلومان»، «احوال یعقوب»، «ایجاد بنای خیر»، «بدخوی و حسود»، «برگ درختان سبز»، «بهشت بی دوست» و موضوعاتی از این دست.

چاپ اول

۴۳- کلیات دیوان شمس تبریزی.

جلال‌الدین محمدبن محمد مولوی: مقدمه: محمدحسن فروزانفر - تهران: سنایی، ثالث. ۷۸۸ ص. - جلد اول. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۴۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

اثر حاضر مجموعه غزلیات و قصائد مولانا جلال‌الدین محمد بلخی است که در فراق پیر مرشد خود شمس تبریزی سروده است. در ابتدای این کتاب شرح حال مولوی به نقل از تذکرة‌های مختلفی از جمله مناقب العارفین آمده است؛ همچنین به رابطه مولانا با شمس تبریزی و تأثیر شمس در زندگی او اشاره شده است.

چاپ اول

۴۴- کلیات دیوان شمس

تبریزی.

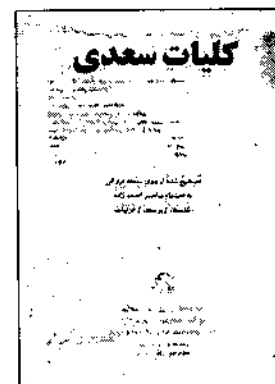
جلال‌الدین محمدبن محمد مولوی: مقدمه: بدیع‌الزمان فروزانفر - تهران: سنایی، ثالث. ۷۵۴ ص. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۴۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

چاپ اول

۴۵- کلیات سعدی: گلستان / بوستان / غزلیات: تصحیح شده از روی نسخه فروغی.

مصلح بن عبدالله سعدی: به اهتمام: ناصر احمدزاده - تهران: یگانه. ۱۳۴۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۷۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۰۳-۰۸-X

این کتاب مجموعه‌ای است از آثار سعدی که از روی قدیم‌ترین نسخه‌های موجود گردآوری شده است. اشعار این مجموعه که در قالب غزل، ترجیع بند، رباعی فراهم آمده بیانگر نکات حکمی و اخلاقی است. در بخش پایانی کتاب رسائل نشر و واژه‌نامه فراهم آمده است. در بخش ضمایم کشف‌الایات گلستان و بوستان و فهرست غزلیات بر اساس حرف پایانی بیت تنظیم شده‌اند. در خاتمه فهرست مثنوی‌ها، ترجیعات و مثلثات به ترتیب حروف الفبا آمده است.

۴۶- کلیات مثنوی معنوی (مولانا جلال‌الدین محمد بلخی رومی): تصحیح شده از روی نسخه نیکلسون.

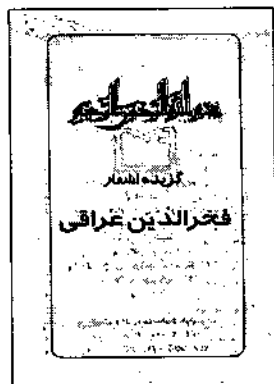
گردآورنده: ناصر احمدزاده - تهران: یگانه. ۱۱۸۸ ص. - وزیری (گالینگور). ۳۵۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۷۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۰۳-۱۱-X

چاپ اول

۴۷- گزیده اشعار فخرالدین عراقی.

گردآورنده: محمدعلی ناجیان - قم: کتاب آشنا. ۶۰ ص. - پالتویی

(شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۷۳۰-۴-۸

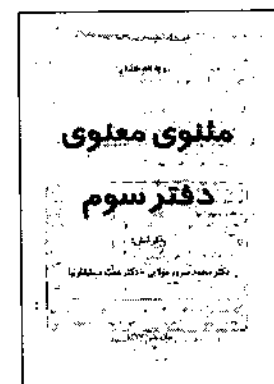
کتابچه حاضر از «مجموعه گزیده‌های ادب فارسی» برگزیده‌ای است از اشعار وحشی بافقی که در قالب غزل، قصیده، قطعه، رباعی، مثنوی، ترکیب‌بند و توجیع فراهم آمده‌اند. عناوین برخی شعرها بدین قرار است: «گنج کلیه»، «تاراج»، «دیوانه»، «عبت»، «باغ ارم»، «شمع صفت»، «لیلی و مجنون» و نقش مراد.

۴۸- گلچینی از شورانگیزترین غزلیات شمس تبریزی.

مقدمه: مهدی معینیان: خطاط: محسن خرازی - تهران: گنجینه. ۵۴۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۴-X

چاپ اول

۴۹- مثنوی معنوی. به اهتمام: محمدرسر مولایی، عفت مستشارنیا - بندرعباس: دانشگاه هرمزگان. ۲۴۸ ص. - جلد سوم. - وزیری (شمیز). ۶۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۲۶-۰۲-۶

اثر حاضر دفتر سوم از کتاب مثنوی معنوی است که به کوشش دکتر محمد سرور مولایی و دکتر عفت مستشارنیا فراهم آمده است. کتاب حاضر شامل این سروده‌هاست: «قصه خورندگان

پیل بچه از حرص و ترک نصیحت ناصح»، «قصه دقوقی و کراماتش»، «قصه اهل سبا و حماقت ایشان و اثر ناکردن نصیحت انبیا در احمقان»، «قصه عشق صوفی بر سفره تهی»، «معنی خرم و مثال مرد حزم» و نظایر آن.

چاپ اول

۵۰- مثنوی معنوی مطابق با نسخه تصحیح شده رینولد نیکلسون.

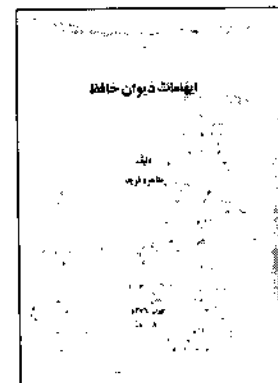
جلال‌الدین محمدبن محمد مولوی: مصحح: رینولد نیکلسون - تهران: پیمان، دل آگاه. ۹۹۶ ص. - وزیری (گالینگور). ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۸۸۹-۱۰-۶

شعر فارسی قرن ۸ ق

۸۱۱/۳۲

چاپ اول

۵۱- ایهامات دیوان حافظ. طاهره فرید - تهران: طرح نو. ۶۰۴ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

در مجموعه حاضر، ابتدا مولف تعریفی از صنعت ایهام و اقسام آن به دست می‌دهد، سپس ایهامات دیوان حافظ را براساس نسخه محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی همراه با شماره غزل و بیت مربوط ذکر می‌کند. در اثر حاضر برای روشن شدن مفهوم اصلی یا ایهامی شواهد شعری آورده شده که بیشتر آن‌ها از دیوان حافظ است. ایهامات براساس حروف پایانی غزل‌ها تنظیم گشته‌اند.

۵۲- دیوان حافظ.

شمس‌الدین محمد حافظ: به اهتمام: ابوالقاسم پلوتی: مقدمه: محمدرضا جلالی‌نائینی: مصحح: قاسم غنی، محمد قزوینی: خطاط: مسعود مهدیخانی - تهران: علمی، مهتاب. ۳۹۲ ص. - جیبی (سلفون). ۴۰۰۰

ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۶۲-۵۲-۳

۵۳ دیوان حافظ از روی نسخه
محمد قزوینی و دکتر قاسم
غنی.

شمس‌الدین محمد حافظ؛ خطاط؛
ابراهیم نژادفر درلستانی. - تهران:
نهاد نویدان. - ۳۹۶ ص. - جیبی
(سلفون). - ۳۸۰۰ ریال. - ۵۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۰۴۶-۲-۹

چاپ اول

۵۴ دیوان حافظ: نسخه علامه
قزوینی و دکتر قاسم غنی (ره).
شمس‌الدین محمد حافظ. - تهران:
شقایق. - ۳۸۰ ص. - جیبی (سلفون).
- ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۴۲-۵۹-۶

۵۵ دیوان غزلیات مولانا
شمس‌الدین محمد خواجه
حافظ شیرازی.
شمس‌الدین محمد حافظ؛ به اهتمام:
خلیل خطیب‌رهر. - تهران: صفی
علیشاه. - ۷۷۲ ص. - وزیری
(گالینگور). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ
بیست و دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۴۶-۱۸-۸

شعر فارسی قرن ۱۱ و ۱۰

۸۸۱/۷

چاپ اول

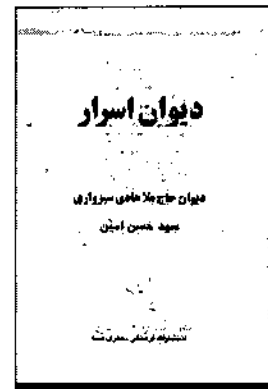
۵۶ گزیده اشعار وحشی
بافقی.
گردآورنده: محمدعلی ناجیان. - قم:
کتاب آشنا. - ۶۰ ص. - پالتویی
(شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۳-۳-X

شعر فارسی قرن ۱۲ و ۱۳

۸۸۱/۵

چاپ اول

۵۷ دیوان اسرار.
هادی بن مهدی سبزواری؛ به اهتمام:
حسن امین. - تهران: مه. - ۶۸۴ ص.
- رقی (گالینگور). - ۳۵۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۲-۵۵-۴
در کتاب حاضر مجموعه اشعار حاج
ملاهادی سبزواری به انضمام شرح
زندگی او ذیل هشت فصل گردآمده
است: «پیشگفتار»، «فهرست
تفصیلی مقدمه مصحح»، «مقدمه

مصحح: «دیوان اسرار»، «اشعار
متفرقه اسرار»، «اشعار فرزند زادگان
اسرار»، «سال شمار زندگی ملاهادی
سبزواری» و «کتاب شناسی». -
گردآورنده این اثر را با این مشخصات
تدوین کرده است: تصحیح غلط‌های
املائی و انشایی نسخه حاضر، شماره
گذاری اشعار و غزلیات اسرار، فراهم
آوردن قسمتی از اشعار فارسی حکیم
سبزواری، طبقه سلوک عرفانی
سبزواری، ترس او از تکفیر و محافظه
کاری‌هایش، موسیقی‌دانی و موسیقی
شناسی ملاهادی، بینش سیاسی و
اجتماعی و نظر او راجع به ارزش زن،
مرگ ارادی سبزواری و تهیه سال
شمار زندگی او. صفحات پایانی شامل
پخش انگلیسی، فهرست موضوعی و
فهرست اعلام است.

شعر فارسی قرن ۱۴

۸۸۱/۶

چاپ اول

۵۸ عشقی.
محمد قائد. - تهران: طرح نو. - ۳۶۸
ص. - رقی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Eshghi
شابک: ۹۶۴-۵۵۴۵-۴۱-۶

کتاب حاضر، ارزیابی دیدگاه‌های
اجتماعی و شرح زندگی سیاسی و
ادبی «میرزاده عشقی» است. -
نویسنده، چهره عشقی را به مثابه

«سیمای نجیب یک آنارشیت» به
تصویر می‌کشد و درباره او چنین
تصریح می‌کند: «صدای عشقی
همواره ندای عقل و ترقیخواهی نبود.
در بسیاری موارد غریب ناظری
هیچ‌آن زده و عاصی بود که از اوضاع
نابه‌سامان به تنگ آمده و خواستار
خشونت است که به همه خشونت‌ها
پایان دهد. عناوین پنج فصل کتاب به
ترتیب عبارت‌اند از: «در صحنه پیکار
اجتماعی»، «جهان‌بینی و اندیشه
سیاسی»، «پارهای عقاید و
احساس‌ها»، «ارزش ادبی» و «تجربه
روزنامه‌نگاری». مطالب پایانی کتاب
شامل دو پیوست درباره نوشته‌های
عشقی و عقاید دیگران در باب این
شخصیت است. در انتهای کتاب،
علاوه بر نمایه متن، تصاویری از
روزنامه «قرن بیستم» به چشم
می‌خورد. (گفتنی است میرزاده عشقی
شاعر، نویسنده و روزنامه‌نگار ایرانی
است که در سال ۱۲۷۲ ه. ش در
همدان متولد شد و در سال ۱۳۰۴ به
قتل رسید. ذوق ادبی او آمیخته با
احساسات وطن‌پرستی، آزادی‌خواهی
و اصلاح‌طلبی بود. وی روزنامه قرن
بیستم را که حاوی مقالات و اشعار تند
ضد حکومت بود در تهران انتشار داد و
سرانجام، جان خود بر سر آن نهاد.)

شعر فارسی (از) سال ۱۳۲۰ -

۸۸۱/۲

چاپ اول

۵۹ آخرین سلطان عشق:
داستان زندگانی و شرح
دلدادگیها و ناکامیهای شهريار
به ضمیمه سلام بر حیدریایا.
به اهتمام: ناصر پیرمحمدی. - قم:
دارالشر اسلام. - ۱۶۰ ص. - رقی
(شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۷۵-۰۲۴-۱

اثر حاضر داستان زندگی و شرح
دلدادگی‌ها و ناکامی‌های استاد محمد
حسین بهجت تبریزی معروف به
«شهريار» است. در این کتاب اثر
برجسته او «سلام بر حیدر یایا» همراه

یا ترجمه فارسی و پارهای توضیحات
به طبع رسیده، افزون بر آن گزیده‌ای
از اشعار شهريار با این عناوین گرد
آمده است: «گله خاموش»، «داغ
لاله»، «دیوانه و پری»، «جرس
کاروان»، «گوهر فروش»، «یا علی»،
«حالا چرا» و اشعاری دیگر.

چاپ اول

۶۰ آنقدر پرم از تو که کم
مانده بیارم: مجموعه شعر.
شاعر: غلامرضا طریقی. - تهران:
غلامرضا طریقی. - ۷۲ ص. - رقی
(شمیز). - ۳۶۰۰ ریال. - چاپ اول /
۲۰۰۰ نسخه.

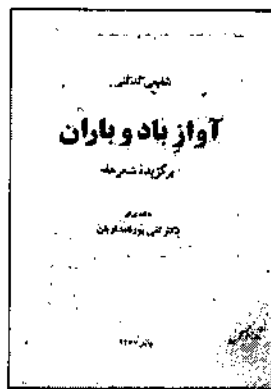
عنوان به لاتین:
I am so full of your sorrow that
I am on the verge of tears
شابک: ۹۶۴-۵۷۰۰-۷۹-۵

در این مجموعه اشعاری در قالب
غزل، دوبیتی و رباعی فراهم آمده
است. بخشی از مجموعه به
سروده‌هایی درباره امام زمان، امام
حسین، حضرت علی، و علی‌اصغر
اختصاص دارد. عناوین برخی شعرها
بدین قرار است: «چه سنگین می‌زند
این ساز کوچک»، «قابل لمس خیالی
نیستم»، «با رود خواهم آمد دریا اگر تو
باشی» و «ای گفته رازم را لبخند من با
تو».

چاپ اول

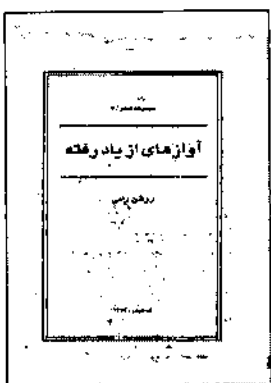
۶۱ آواز باد و باران: برگزیده
شعرها.
محمدرضا شفیعی کدکنی؛ مقدمه: تقی
پورنامداریان. - تهران: نشر چشمه. -
۲۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۲۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۷۱-۰۲-۲
«آواز باد و باران» برگزیده‌ای از اشعار
دکتر «محمدرضا شفیعی کدکنی»
است که دکتر تقی نامداریان در مقدمه
مفصل کتاب، برخی ویژگی‌های
شعری سراینده را برشمرده نقد و
بررسی می‌کند. برگزیده حاضر
برگرفته حاضر برگرفته از این
مجموعه‌هاست: زمزمه‌ها (شامل: آرزو،
شده‌اند.

یک شر خفتن، آه شبانه، گرمی
اقصانه، شبخوانی (پیغام، آشیان
متروک، آیینه جسم، پل، پرسش)، از
زبان برگ (عبور، سفرنامه باران،
راستی آیا، و ...)، در کوچه باغهای
نشاویر (دیباچه، سفر به خیر، از بودن و
سروند، دریا، حلاج و ...)، مثل درخت
در شب باران (جرس، خنیا خاک،
حتی به روزگاران و ...)، از بودن و
سروند (آن عاشقان شرزه، اضطراب
ابراهیم، زندگینامه شقایق (۱)، غزلی
در مایه شور و شکستن)، بوی جوی
مولیان (منطق الطیر، سرود، پرسش و
...)، مرثیه‌های سروکاشمر (هزاره دوم
آهوی کوهی، درآمد به حصار، زندیق
زنده و ...)، خطی ز دل‌تنگی (درین
محط سال دمشقی، باغ زانغان، آن
لحظه‌ها و ...)، غزل برای گل
آفتابگردان (موج نوشته‌های دریا،
آرایش خورشید، تحویل سال و ...)، در
ستایش کیوترها (موعظه غوک، صبح،
رهاوی و ...)، ستاره دنباله‌دار (یژواک،
نوروزنامه، شکل مرگ‌ها، خروس و ...).

چاپ اول

۶۲ آوازهای از یاد رفته.
شاعر: روشن رامی. - اصفهان: فردا. -
۶۰ ص. - پالتویی (شمیز). - ۲۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۸-۱۵-۶

در این دفتر، اشعاری به سبک نو
گردآمده است. سروده‌های این دفتر
براساس اعداد از ۱ تا ۷۶ نام‌گذاری
شده‌اند.

۶۳ باز رویش (دفتر شعرها).
شاعر: احمد جواهریان. - تهران: آبانگاه. -
۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۰۹-۲-۶

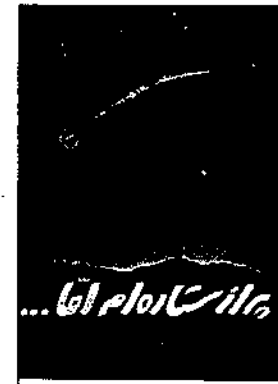
چاپ اول

این کتاب مجموعه شعری است در
قالب نو که ذیل عناوین گوناگون گرد
آمده است: از جمله: «خاطرات»،
«خاک»، «جام»، «معاپر»، «سفر»،
«رنگ‌ها»، «پیچک»، «یارور»،
«باران» و «انتظار».

چاپ اول

۵۶ پر از ستاره‌ام اما ...
مجموعه شعر.

شاعر: علی کریمی کلایه، مهدی
موسوی، محمدرضا حاج‌رستم‌پنگلو،
ویراستار: سعید محمدی. - قم:
شهریار. - ۷۲ ص. - رقی (شمیز). -
۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۴۰-۴-۹

در این مجموعه اشعاری از «علی
کریمی»، «سعید مهدی موسوی» و
محمدرضا حاج‌رستم‌پنگلو به طبع
رسیده است. از آن جمله است: پر از
ستاره‌ام اما شهاب کم دارم / برای روز
شدن آفتاب کم دارم / برای آن که
بگویم سکوت حق من است / همیشه
یک دل حاضر جواب کم دارم.

۶۶ پروانه‌ات خواهم ماند.

شاعر: مریم حیدرزاده. - تهران:
دارینوش. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز).
- ۶۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۳۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
I Would Remain Your Butterfly
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۳-۲

۶۷ پروانه‌ات خواهم ماند.

شاعر: مریم حیدرزاده. - تهران:
دارینوش. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز).
- ۶۵۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۳۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
I Would Remain Your Butterfly
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۳-۲

۶۸ پروانه‌ات خواهم ماند.

شاعر: مریم حیدرزاده. - تهران:
دارینوش. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز).
- ۶۵۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۳۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
I Would Remain Your Butterfly
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۳-۲

چاپ اول

۶۹ تا سوزمین سنبله‌ها: دفتر
شعر.

شاعر: پادیاب (فتاح) علی. - تهران:
عباسی. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). -
۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۸-۰۵-۰

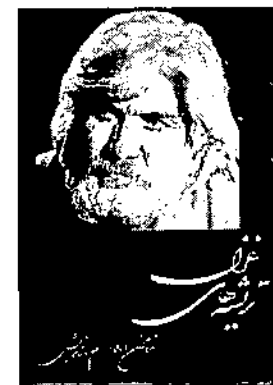

اثر حاضر مجموعه شعری است که در
قالب غزل، مثنوی، دوبیتی و شعر نو
فراهم آمده است. عناوین برخی از
آن‌ها بدین قرار است: میلاد فصل، راه
پیموده، راز وصال، ابر تابستان، در
هفت شهر عشق، آیات هستی،
شقایق، صلیب، رنج، پاییز شعر
سرودنی، همنام ترانه، و بر آریکه بهار.

چاپ اول

۷۰ تریشه‌های غزل.

شاعر: غلامحسین اولاد. - شیراز:
کیان نشر. - ۲۰۶ ص. - رقی (شمیز).
- ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۲۰۰-۱-۷

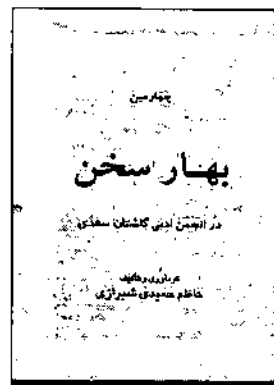

«تریشه‌های غزل» مجموعه‌ای است
از اشعار که اغلب در قالب غزل و
مثنوی به نظم درآمده است، ضمن آن
که در انتهای کتاب چند رباعی و

دوبیتی نیز به چشم می‌خورد. عنوان
برخی غزل‌ها چنین است: «موج»،
«فصل زلف یار»، «جغرافیای عشق»،
«حافظانه»، «انتظار»، «آشک اگر
قدغن است»، «گرگ و میش»، «با
اهل نظر».

چاپ اول

۷۱ چهارمین بهار سخن: در
انجمن ادبی گلستان سعدی.
مصحح: کاظم حمیدی شیرازی. -
تهران: قوانین. - ۷۲۲ ص. - جلد
چهارم. - وزیری (گالینگور). - ۲۲۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۰-۰۵-۲

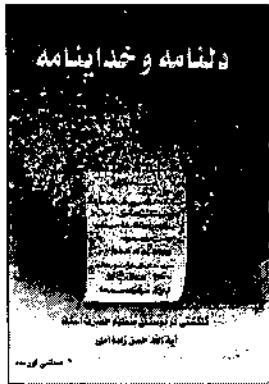
در جلد چهارم از «بهار سخن» که
مربوط به انجمن ادبی گلستان سعدی
است، این عناوین گردآمده است:
«گزارش تشکر رئیس کتابخانه بزرگ
ملی پاریس (اصل و ترجمه آن»،
«غزلی از زنده‌یاد سعدی شیرازی»،
«غزلی عرفانی از کاظم حمیدی
شیرازی»، «چند قطعه ادبی کوتاه از
خواجوی کرمانی، هاتف اصفهانی،
عبید زاکانی، خیام و فخرالدین
عراقی»، «دوبیتی و رباعی‌ها / سروده
شعراي انجمن ادبی گلستان سعدی»،
«مطالب مندرج در مجله و
روزنامه‌های کشور از انجمن ادبی
گلستان سعدی»، «دکلمه‌سرایان
انجمن ادبی گلستان»، «سخنوران
انجمن و مطالب سخنرانی آنان» و
مطالبی از این دست.

چاپ اول

۷۲ دل‌نامه و خدای‌نامه:
گلگشتی در گلستان منظوم
حضرت استاد علامه آیه‌الله
حسن‌زاده املی.

مجتبی آوریده. - قم: پارس‌ایان. -
۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۶۶-۲۷-۸

اثر حاضر مجموعه‌ای است از آثار
منظوم استاد حسن‌زاده املی که در دو
بخش «گلشن اول: دل‌نامه» و «گلشن
دوم: خدای‌نامه» فراهم آمده است.

عناوین برخی مطالب این مجموعه
بدین قرار است: «تعریفی از دل»،
«دل در اصطلاحات عرفانی»، «دل و
عرش»، «جام جم و دل دانا»، «دل در
ترجیع‌بند»، «خدای‌نامه»، «شرب
مدام» و «زندگی‌نامه علامه حسن‌زاده
املی». در بخش پایانی فهرست منابع
مورد استفاده آمده است.

چاپ اول

۷۳ دنیای سبز من (مجموعه
شعر).

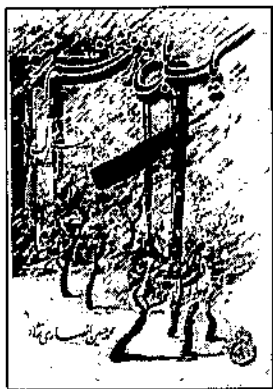
شاعر: مژگان حسینی. - اهواز:
خوزستان. - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز).
- ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۱۱-۰۶-۶

«دنیای سبز من» مجموعه اشعاری
است که در قالب نو و دوبیتی سروده
شده است. برخی اشعار دفتر حاضر را
با این عناوین می‌خوانیم: «گل
مریم»، «تگرگ»، «دریا»، «سطل
آتش»، «صفای تو»، «تغ نگاه»،
«سوخته دل» و «کمند».

چاپ اول

۷۴ سیزده شعر.
شاعر: محمدرضا شیروانی. - تهران:
آبانگاه. - ۴۰ ص. - رقی (شمیز). -
۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۰۹-۱-۸

دریا، «گل خورشید»، «زخم و سکوت»، «دسته گل زرد»، «از سفر سوخته» و «شاعرانه تر از شبنم».

۸۸. یک جلوش تا بی نهایت صفرها.
شاعر: علی شریعتی - تهران: قلم - ۳۲ ص. - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۶-۰۰۸-۴

نمایشنامه فارسی
(از سال ۱۳۲۰-)

چاپ اول

۸۹. مفرد مذکر غایب.
علی مودنی: به اهتمام: مرکز مطالعات و تحقیقات صاحب الزمان (ع) - قم: مسجد مقدس جمکران - ۱۴۴ ص. - رقی (شمیز) - ۳۹۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۰-۵۰۸-۱

داستان فارسی

چاپ اول

۹۰. داستان های یکشنبه.

نیلوفر نیاورانی ... او دیگران! مقدمه: جمال میرصادقی - تهران: کتاب مهناز - ۲۰۸ ص. - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول /

۸۴. مثل هیچ کس.
شاعر: مریم حیدرزاده - تهران: دارینوش - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Like no one
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۶-۷

۸۵. هشت کتاب.
سهراب سپهری - تهران: کتابخانه طهوری - ۴۶۸ ص. - وزیری (گالیکور) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ بیست و یکم / ۱۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۰۷۹-۰۰۳

چاپ اول

۸۶. هفت بند مویه.
شاعر: مصطفی علی پور - تهران: مزامیر - ۸۶ ص. - رقی (شمیز) - ۲۷۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Haft bande mooieyh
شابک: ۹۶۴-۶۲۶۷-۶۵-۳

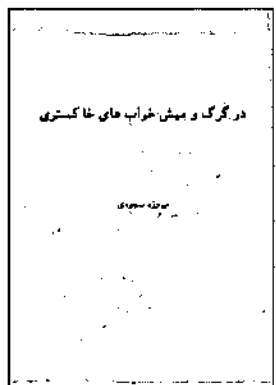

«هفت بند مویه» دفتر است از اشعار نو که با عناوین از این دست به نظم درآمده است: «پرسه»، «از بادها و ابرها»، «کابوس»، «شعله ای از رخساره ها»، «مرثیه»، «غریب مه آلود»، «زمین سوخته»، «غزلک»، «بانو» و «بر چاده های سرد». این دفتر متضمن ۴۰ قطعه شعر است. در قطعه «مرثیه» می خوانیم: جنگل / دیگر، پناه هیچ کس نیست / و بهار / به اندازه یک شکوفه حتی / در آن، بیتوته نخواهد کرد ...

چاپ اول

۸۷. یک باغ زخم تر.
شاعر: محمدحسین انصاری نژاد - قم: همسایه - ۷۲ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۹۹-۴۹-۶
دفتر حاضر مجموعه شعری است در قالب غزل با عناوینی چون: «ردیابی از شقایق»، «بهار سرخ»، «مردم

رهباب - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۸۹-۰۰۳

«در گرگ و میش خراب های خاکستری خاکستری» مجموعه ای از ۴۹ قطعه شعر است که در قالب نو سروده شده است، با اشعاری همچون: شهر آکنده از چشم های من بود / تا بچویمش / دیروز عبور طاعنی آن غریبه / کورم کرد / امروز در تاریکی چشمهایم / شهر خاموش می شود.

۷۹. مثل هیچ کس.

شاعر: مریم حیدرزاده - تهران: دارینوش - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Like no one
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۶-۷

۸۰. مثل هیچ کس.

شاعر: مریم حیدرزاده - تهران: دارینوش - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Like no one
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۶-۷

۸۱. مثل هیچ کس.

شاعر: مریم حیدرزاده - تهران: دارینوش - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Like no one
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۶-۷

۸۲. مثل هیچ کس.

شاعر: مریم حیدرزاده - تهران: دارینوش - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ دهم / ۵۰۰۰ نسخه.

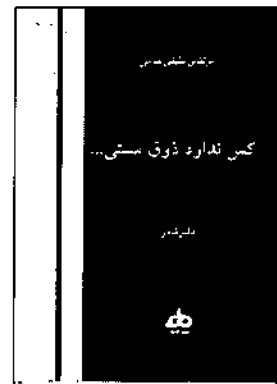
عنوان به لاتین: Like no one
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۶-۷

۸۳. مثل هیچ کس.

شاعر: مریم حیدرزاده - تهران: دارینوش - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Like no one
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۶-۷

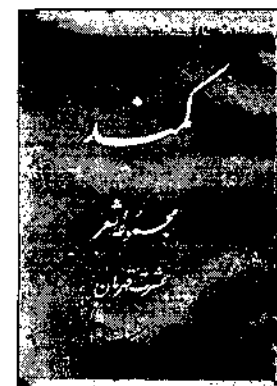
دفتر شعر.
شاعر: مرتضی لطیفی نظامی - تهران: هنوز - ۸۰ ص. - رقی (شمیز) - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۲۲-۰۰۱

دفتر حاضر حاوی سی و دو قطعه شعر نو است که در زمینه های مختلف اجتماعی و عاطفی با تشخص بخشیدن به عوامل طبیعی سروده شده اند. عناوین این شعرها بر اساس اعداد از یک تا سی و دو نام گذاری شده است.

چاپ اول

۷۷. کمند: مجموعه شعر.
شاعر: عشرت قهرمان - مشهد: پاند. - ۱۵۰ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰ نسخه.

دفتر حاضر مجموعه شعری است که در قالب غزل و رباعی فراهم آمده است. عناوین این شعرها بر اساس مصرع اول هر شعر فهرست بندی شده است. «شاخه خشک لایق تبرم»، «در شهر غریب و آشنائیم»، «آلایاد سحر کی می شوی روز»، «هنگام بهار و روز شادی»، «امشب من و غمگسار تا روز» عناوین برخی از این اشعار است.

چاپ اول

۷۸. گرگ و میش خواب های خاکستری.
شاعر: فیروزه سجودی - تهران:

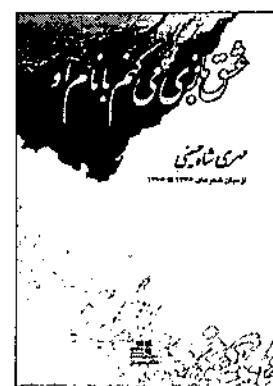

در این مجموعه، ۱۳ قطعه شعر نو با این عناوین به طبع رسیده است: «بوی کهنه اطلسی»، «باطره بافته از نسیم و نمک بر چهره»، «این خانه گاهی رو به دریا بود»، «چنگ مریم»، «بسر دروازه های زاگرس»، «سنگ نوشته»، «چارباغ»، «عصر آهن آلوده»، «گل سرخ و بلبل»، «این سوی امراه المسلسله»، «بی بی»، «مهرگان» و «مرمر سبز شکسته».

چاپ اول

۷۵. عشق بازی می کنم با نام او: از میان شعرهای ۱۳۴۶ تا ۱۳۷۶.

شاعر: مهری شاه حسینی - تهران: کتاب مهناز - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۳۸-۱۸-۱

دفتر حاضر مجموع اشعاری است که در قالب شعر نو فراهم آمده است. برخی از سروده ها را با این عناوین می خوانیم: «سطرهای نیلی»، «لحظه های آبی»، «بگذار در تو بتابم»، «قلب تو در سنگ»، «سینه شالیزار»، «ردیای عشق»، «زنجیرها»، «در هوای شعر» و «پرنده شعر».

چاپ اول

۷۶. کسی ندارد ذوق مستی ...:

۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۵۵۳۸-۱۹-X

کتاب حاضر مجموعه‌ای است از چند داستان کوتاه که عناوین برخی از آن‌ها بدین قرار است: «آسمان تاریک / نیلوفر نیلوارانی»، «آخرین عطر نرگس / سمین درخشان»، «لرز / راشین مختاری»، «آدم برفی / زهره حکیمی»، «نویسنده و مار / جمال میرصادقی»، «نویسنده و مار» داستان نویسنده‌ای است که برای فرار از غوغای شهر و جست و جوی آرامش به کنار چشمه‌ای پناه می‌برد. در آن‌جا کفچه ماری سر از لانه برآورده از حضور نویسنده شکایت می‌کند و خطاب به او می‌گوید: آدمیزاد مرا دشمن خود می‌داند، چرا نزد من آمده‌ای؟ و او پاسخ می‌دهد که من به تو آزاری نخواهم رساند، تو نیز در پی آزار من مباش، اما مار که از فتنه آدمیان آگاه است به او می‌گوید که اگر به طمع مال به اینجا آمده‌ای وقت را بیهوده تلف نموده‌ای، سرانجام مار در بیان حال نویسنده، حکایت امیرزادای را شرح می‌دهد که از بی مهری برادرش ترک دیار کرده رهسپار غربت می‌گردد.

داستان فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

چاپ اول

۹۱- اتوبوس آبی

مهدی اعتمادی - تهران: زریاب - ۴۵۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۴۴۰۰ نسخه - ۹۶۴-۶۳۳۹-۴-۹ شابک:

اتوبوس آبی مهدی اعتمادی

در داستان حاضر، سرگذشت پسری به نام «سامان» روایت می‌شود که یگانه فرزند خانواده‌ای متمکن است. او اینک پس از سال‌ها دوری از وطن به جمع خانواده پیوسته است. پدر او مردی است میان سال که پس از مرگ همسرش با زنی جوان به نام «مهناز» ازدواج کرده است. او به خاطر ورود سامان به ایران و اتمام تحصیلات دانشگاهی‌اش جشنی باشکوه بر پا می‌کند. سامان در میان میهمانان

احساس تنهایی می‌کند: از این رو، سالن راترک کرده وارد باغ می‌شود. او در آن‌جا «ساحره» دختر باغیان‌شان را می‌بیند. آن دو که در دوران کودکی هم بازی یکدیگر بوده‌اند از دیدن هم خوشحال شده، خاطرات گذشته خود را به یاد می‌آورند. مهناز از صمیمیت بین آن‌ها ناراحت می‌شود و از سامان می‌خواهد که به جمع میهمانان بپیوندد. پس از آن، دوستی میان سامان و ساحره همچنان ادامه می‌یابد و ...

چاپ اول

۹۲- اصفهان نصف جهان

صادق هدایت: مقدمه: محمد بهارلو - تهران: قطره - ۱۱۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۳۴۱۱-۰۲۳-۴

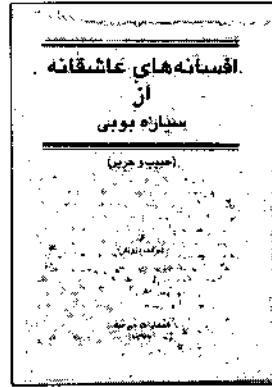
«اصفهان نصف جهان» با نقل خاطره‌ای از دوره تحصیل نویسنده آغاز می‌شود. این سفرنامه در حقیقت، یکی از تکالیفی است که صادق هدایت در روزگاران تحصیل آن را تهیه نموده است. هدایت در این گزارش، ماجرای سفر چهار روزه درباره شهر اصفهان روایت می‌کند. وی به نقل خاطره زندگی یک‌نواخت خود اشاره کرده همچنین روایت‌های تاریخی و حکایت‌هایی را از زبان دیگران نقل می‌کند. در پایان کتاب عکس‌ها و طرح‌هایی از آثار باستانی اصفهان به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۹۳- افسانه‌های عاشقانه از سیاره بویی (حبیب و حریر).

شوکت درویش - تهران: هیرمند - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه - ۹۶۴-۵۵۲۱-۱۷-۳ شابک:

کتاب حاضر روایتی است عاشقانه مربوط به دو نفر از ساکنان سیاره «بویی» به نام‌های «حبیب و حریر». سیاره بویی یکی از صور فلکی است که در فضای لایتهای به دور خورشید

خود می‌گردد. این سیاره در فاصله دوری از زمین قرار دارد. مواد تشکیل دهنده آن مانند مواد موجود در کره زمین است و موجودات آن شباهت زیادی به موجودات روی زمین دارند. تنها وجه تمایز انسان‌های این سیاره با انسان‌های زمینی این است که چشم‌های آنان به شکل + است، درست مانند یک گل چهار برگ. قلب آن‌ها مثل یک چراغ کوچک مهتابی است که به هنگام غمگین شدن به رنگ زرد می‌آید. داستان با مفقود شدن «حریر» از دانشگاه و سفرش به سیاره بویی آغاز می‌شود. او پس از هفت سال به صورت سایه‌ای رویایی بر یکی از دوستانش ظاهر شده، جریان دل‌باختگی‌اش به حبیب را بیان می‌کند. حریر در آنجا با پسری به نام حبیب آشنا می‌شود که در قصری با شکوه و عجیب زندگی می‌کند. حریر به خاطر دوستی با حبیب از علایق دنیوی خود می‌گذرد. ادامه داستان با نحوه زندگی حریر و پذیرفته شدن او از جانب بویی‌ها شکل می‌گیرد.

۹۴- باغ مارشال

حسن کریم‌پور - تهران: اوجدی - ۳۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۳۰۰۰ نسخه

چاپ اول

۹۵- تاویل بوف کور: قصه زندگی

محمدتقی غیائی - تهران: نیلوفر -

۲۶۰ ص. - رقی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه - ۹۶۴-۴۴۸-۰۳۷-۶ شابک:

پژوهنده در این اثر سعی دارد «بوف کور» هدایت را از طریق نشانه‌شناسی بررسی کرده و ژرف ساخت آن را به دست دهد. وی از این منظر اذعان می‌دارد: «سبک هدایت، خصوصاً در بوف کور، بیش از هر سبک دیگری پرده از رازهای نویسنده برمی‌دارد. در این قصه، که قصه زندگی او و پدران ما است، فضای دوره جوانی نویسنده و گیرودار مشروطه‌خواهی با توصیف دلکشی باز نموده می‌شود. در این فضا دو نکته اساسی مطرح می‌شود: ۱- آزادخواهی، ۲- گرایش به زمین: گزارشگر که از ستم شاهان خودکامه جانش به لب رسیده است، مدام به سوی زمین خم می‌شود. این گرایش، دلالت‌گر نیاز به بهبود شرایط مادی زندگی و بینش تازه‌ای است که در جوانان مبارز به چشم می‌خورد. هر زبان نمی‌توانست این مسائل را باز نماید. هنر هدایت، کشف این زبان نمادین و گویا است. «دنیای خیامی»، «عقاید بودایی»، «هدایت اگزیستانسیالیست» و «ارزش سبک در بوف کور» از جمله مباحث این کتاب است.

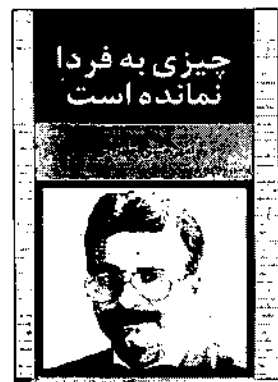
۹۶- جای خالی سلوچ

محمود دولت‌آبادی - تهران: نشر چشمه، فرهنگ معاصر - ۴۰۸ ص. - رقی (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۵۰۰ نسخه - ۹۶۴-۶۱۹۴-۲۶-۵ شابک:

چاپ اول

۹۷- چیزی به فردا نمانده است

امیرحسن چهل تن - تهران: نگاه - ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه - ۹۶۴-۶۱۷۴-۶۴-۷ شابک:

در مجموعه حاضر دوازده داستان کوتاه با این عناوین جمع آمده است: «زن‌های زمستانی»، «مردهای تابستانی»، «چیزی به فردا نمانده است»، «فرد پنجم»، «در جستجوی

آن زن»، «تندیس»، «در یکی از همین تابستان‌ها»، «مونس مادر اسفندیار»، «سروگل»، «بال‌های کوچک من»، «حکایت سید صالح»، «آینه و زاهد»، داستان سوم که عنوان کتاب برگرفته از آن است، زندگی گذشته زنی کهنسال با مرور خاطراتش روایت می‌شود. در این داستان، ماجرای کشف حجاب، بی‌بند و باری پدر و ناهنجاری‌های اجتماعی زمان و سرخوردگی‌های عاطفی زن ایرانی به تصویر درآمده است.

۹۸- خسرو و شیرین (داستانی بر اساس منظومه نظامی گنجوی)

اسماعیل شاهرودی - تهران: جرس - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه - ۹۶۴-۶۰۸۶-۰۰۴-۴ شابک:

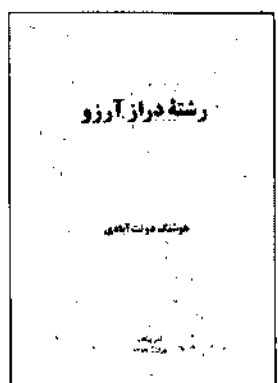
۹۹- در حسرت دیدار

زهره نجفی‌پور - تهران: جرس - ۱۳۲ ص. - رقی (سلفون) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه - ۹۶۴-۶۰۸۶-۰۰۹-۸ شابک:

چاپ اول

۱۰۰- رشته دراز آرزو

هوشنگ دولت‌آبادی - تهران: پیکان - ۶۲۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه - ۹۶۴-۶۷۴۳-۳۷-۴ شابک:

این داستان شرح زندگی «شیخ محمدعلی سنگ بستی» است. او مردی خود ساخته با خصوصیات و لای انسانی است. محمدعلی در کودکی یکه و تنها از دهکده سنگ بست خراسان روانه سفر می‌گردد و در مشهد و تربت جام تحصیل می‌کند: سپس برای ادامه تحصیل وارد حوزه علمیه قم می‌شود. او سرانجام به درجه اجتهاد نائل آمده، و استادی دانشکده الهیات دانشگاه تهران را کسب می‌کند. در این داستان، مخاطبان با اتفاقات دهه‌های ۲۰ تا ۵۰ و رابطه متقابل مردم با روحانیون آشنا می‌شوند.

۱۰۱- روایتی نو از حکایتی کهن قصه‌ی عشق لیلی و مجنون: بر اساس داستان‌هایی از: حکیم نظامی گنجوی، مولاناکتبی...

جمشید صداقت‌نژاد: ویراستار: لیلی صداقت‌نژاد - تهران: عارف - ۲۹۴ ص. - وزیری (سلفون) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۶۰۰۰۲-۴

چاپ اول

اثر حاضر براساس داستان‌هایی از حکیم نظامی گنجوی، مولانا مکتبی شیرازی، امیر خسرو دهلوی و مولانا جامی فراهم آمده است. کتاب‌های «آداب‌اللفه العربیه» و «ریحانه الادب» از منابع این داستان‌ها به شمار می‌آید. در این کتاب سعی شده داستان لیلی و مجنون از حالت توصیفی خارج و به صورت تصویری ارائه شود. روزی «عامر» رئیس قبیله بنی‌عامر پس از سال‌ها صاحب فرزندی می‌شود و او را «قیس» نامی می‌گذارد و در تربیت او می‌کوشد. پس از مدتی قیس وارد مکتب می‌شود. در آنجا با دختری به نام «لیلی» از قبیله «نجد» آشنا شده، دل به او می‌سپارد اما از آنجا که قبیله قبیله آن‌ها از مدت‌ها پیش با هم دشمنی دارند میان قیس و لیلی فاصله می‌افتد، اما جدایی نه تنها از علاقه میان آن دو نمی‌کاهد بلکه روز به روز به این عشق و علاقه افزوده می‌شود. سرانجام مجنون از عشق لیلی سر به بیابان می‌گذارد و...

چاپ اول

۱۰۲- زنان بی‌گذشته. نوشین احمدی خراسانی - تهران: توسه - ۸۸ ص. - رقعی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

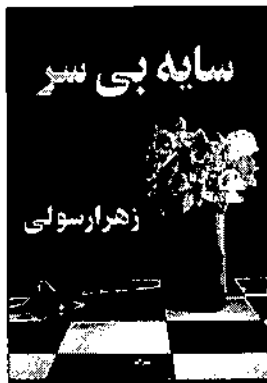
Women without past
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۹-۱۵-۵
کتاب حاضر مجموعه‌ای است از چند داستان کوتاه با این عناوین: «زنان

بی‌گذشته»، «یک سبب، یک شهر، یک زن»، «مسیر امتحان» و «جدول خواستگاری». «زنان بی‌گذشته» سرگذشت سه خواهر است به نام‌های تهیمنه، فائزه و نازیلا. آن‌ها از کودکی به علت جدایی پدر و مادرشان دور از هم زندگی کرده و اکنون که بزرگ شده‌اند یکدیگر را نمی‌شناسند. فائزه و نازیلا ازدواج کرده‌اند، ولی تهیمنه که با پدرش زندگی می‌کند نامزد دارد. مادر آنان که از محل زندگی و وضعیت فرزندان اطلاع دارد طی نامه‌ای از هر کدام می‌خواهد تا دو خواهر دیگر را پیدا کنند. نازیلا و فائزه با ابتلاء به بیماری روانی در آسایشگاه به سر می‌برند. تهیمنه پس از مدتی بر اثر ابتلاء به بیماری اعصاب به همان آسایشگاه منتقل می‌شود. بی آن‌که یکدیگر را بشناسند، سرانجام تهیمنه طی حادثه‌ای از روی نشانه‌ای که روی بدن هر سه مشترک است دو خواهر خود را می‌شناسد و در پی آن تصمیم می‌گیرند از تیمارستان فرار کنند، اما...

چاپ اول

۱۰۳- سایه بی‌سو. زهرا رسولی، ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: البرز - ۲۴۸ ص. - رقعی (شمیز) - ۱۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۳۲-۹

«آرام» دختری است دانشجو از طبقه مرفه که با مرگ پدر و ناجوانمردی

برادر، زندگی‌اش دستخوش دگرگونی می‌شود. وی از طرفی سعی دارد مادر را از مصائب و مشکلات عذیده دور نگاه دارد. در این میان او با «اشکان» همکلاسی دانشکده که در عین حال همسایه او نیز است آشنا می‌شود. اشکان نیز دچار گرفتاری‌های بی‌شماری است. او تنها با پدر بدبین و سبیه‌دل خود زندگی می‌کند. دلباختگی آرام و اشکان وارد مراحل جدید می‌شود و... این کتاب در حقیقت، قصه جان‌های شیفته‌ای است که فریب ظاهر را می‌خورند و در گمراهی و جهل مرکب، زمان می‌گذرانند و سرانجام عزیزترین عزیزان خود را به کام مرگ می‌کشند و خود را نادم، آواره و دربه‌در می‌سازند.

چاپ اول

۱۰۴- شکار مرغ عشق. بهرام افراسیابی - تهران: گنجینه فرهنگ - ۶۴۴ ص. - رقعی (شمیز) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۳۶-۳-۶

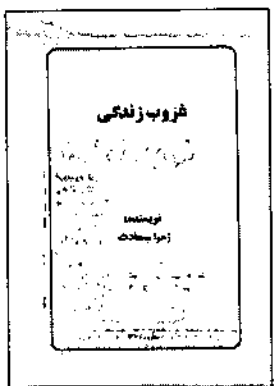

«شکار مرغ عشق» حکایتی است از گذشته‌های نه‌بسیار دور با ریشه در آداب و سنت‌های کهن ایرانی. ماجرای داستان مربوط به خانواده‌ای متمول در شیراز است که بیان شخصیت‌های داستان نیز عمدتاً با لهجه شیرازی توأم است. پدر خانواده شکارچی مرغ عشق است که این امر سبب نوعی بدبینی می‌شود. اتفاقات بعدی در این خانواده نیز به گونه‌ای با شکار مرغ عشق ارتباط می‌یابد. دیگر در اندیشه این خانواده سنتی - مذهبی و حتی نسل‌های بعد، این باور می‌گنجد که همه تلخ‌کامی‌ها و نامرادی‌ها با شکار مرغ عشق بستگی تام دارد. سه نسل از این خانواده با این اعتقاد رویه‌رو هستند. تا این که دو برادر دوقلو ناخواسته به شکار مرغ عشق متمایل می‌شوند. آنان در عین حال علاقه‌مند به دخترعموی خود هستند. به سفارش دخترعمو، دو برادر بهتر است به شکار بزرگتر، نظیر شکار کفتار، خرس و حیوانات دیگر روی بیاورند، اما...

۱۰۵- شیوا. فریدون ادیب‌ینمایی - تهران: آقایی - ۳۸۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Shiva شابک: ۹۶۴-۹۱۶۷۳-۲-۳

چاپ اول

۱۰۶- غروب زندگی. زهرا سعادت - تهران: آقایی - ۱۴۴ ص. - رقعی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۶۷۳-۹-۰

داستان حاضر سرگذشت دختری است به نام «مریم». او که پدرش را از دست داده زندگی را به سختی سپری می‌کند. مادر او برای تأمین مخارج مریم و دو دختر دیگرش با مشکلات فراوانی مواجه است. مریم شاگرد نمونه یکی از دبیرستان‌های تهران است. دوست او مینا به همراه پدر و مادرش از رسیدگی به مریم و خانواده‌اش کوتاهی نمی‌کنند. یک روز مینا متوجه غیبت‌های پی‌درپی مریم می‌شود و در پی آن در می‌یابد که مریم با دختری که فساد اخلاقی دارد پیوند دوستی برقرار کرده، از آن پس روز به روز میان مریم و مینا فاصله ایجاد می‌شود. سرانجام...

چاپ اول

۱۰۷- فرجام انتظار. حمیرا مدیرگلستان، ویراستار: عباسعلی فاتحی - اصفهان: یکتا - ۲۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Farjam-e entezar

این داستان سرگذشت یکی از میلیون‌ها آدمی است که تمام هم و غم زندگی آنان پول و ثروت است و چه بسا به خاطر این موضوع حاضرند فرزندان خود را به دست نیستی بپارند. قهرمان این داستان، دختری است به نام «سحر» او در خانواده‌ای زندگی می‌کند که نظام مادر سالاری بر

آن حاکم است. سحر که بیست و یک بهار از زندگی‌اش را پشت سرگذاشته وارد دانشگاه می‌شود از آن جا که سخت‌گیری‌های مادر، محیط خانه را برایش ملال آور ساخته دل به دوستی «امید» پسر عموش می‌سپارد. امید مانند برادری مهریان همیشه یاریرگر سحر در رویارویی با مشکلات است، اما یک روز شخصی به نام «امیر» که تحصیل کرده خارج است و چهل و یک سال دارد از سحر خواستگاری می‌کند. مادر سحر که چشم به ثروت امیر دارد به رغم سن زیاد امیر بر آن است دخترش را به عقد او در آورد. سحر که با این ازدواج مخالف است برای رهایی از این ازدواج ناگزیر...

چاپ اول

۱۰۸- مجنونی دیگر: مجموعه داستان. ناهید شمس - تهران: فکرنو - ۸۰ ص. - رقعی (شمیز) - ۳۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۸۲۴-۳-۸

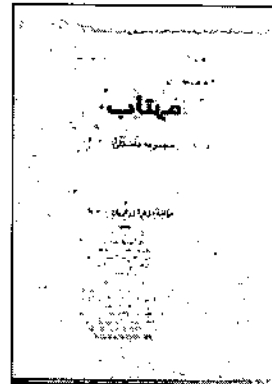

«مجنونی دیگر» مجموعه ۲۲ داستان کوتاه است که برخی از آن همچون: «ناشناس» و «مجنونی دیگر» به صورت واگویی و نثری شاعرانه نوشته شده است. بقیه داستان‌ها را با این عناوین می‌خوانیم: «هویت»، «طبق عادت همیشگی»، «شبیخون»، «امن یحیی»، «تا خورشید»، «رویای رهایی»، «ایده‌آل رمانتیک مرد من»، «بوم»، «جواب»، «مترسک»

«تعلیق»، «ملکه برفی»، «نویسنده»، «سکوت سنگی»، «گلی به سرخی عشق»، «حقیقت قلم»، «چاه»، «عشق افلاطونی»، «مخمصه عاطفی ناگزیر» و «دردسر». در داستان «طبق عادت همیشه» ماجرای دخترکی هشت ساله روایت شده که پرنده‌ای آبی از پرنده فروش می‌خرد و آن را آزاد می‌کند، اما بار دیگر وقتی که از کنار مغازه می‌گذرد در نهایت تعجب، همان پرنده را می‌بیند که در قفس گرفتار آمده است. دخترک سرانجام درمی‌یابد که پرنده آبی به دنبال جفت خود به مغازه آمده و گرفتار شده است. دخترک با حالتی گریان و بغض‌آلود به فروشنده می‌گوید: «تو دروغ می‌گی، تو اصلاً پرنده را دوست نداری ... تو هیچ وقت راضی نمی‌شدی پرسو (دخترت) را اسیر بکنی». این حرف بر مرد گران تمام می‌شود و پرنده آبی را آزاد می‌کند، اما او به بقیه پرنده‌ها می‌نگرد، حین برانداز کردنشان نرخ پیشنهادی را که برایشان در نظر گرفته سبک و سنگین می‌کند، «طبق عادت همیشه».

۱۱۰- مهتاب: مجموعه داستان. زهرا زواریان - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه. - ۱۴۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۳۶-۵۲۲-۴

چاپ اول

کتاب حاضر مجموعه‌ای است از چند داستان کوتاه که عناوین برخی از آن‌ها بدین قرار است: «تابوت»، «ناز آفرین»، «مهتاب»، «نحوای حریر»، «افسانه عشق»، «مستی بود یا نبود؟» و «برایم قصه بگو». «مهتاب» داستان زنی است به نام هانیه. او پس از رفتن همسرش به جبهه با تنها دخترش «مهتاب» روزگار می‌گذراند. هانیه در این داستان با یاد ایام گذشته خاطره‌های خوش زندگی‌اش را مرور می‌کند. او منتظر برگشتن همسرش - هادی - است؛ از این رو، همیشه آماده استقبال از اوست. هانیه به خاطر علاقه فراوان به هادی، همواره او را در کنار خود حس می‌کند. او در طول روز با هادی سخن می‌گوید. وی در خلال خاطره‌هایش داستان چگونگی تولد دخترش را شرح می‌دهد.

چاپ اول

۱۱۱- نه آبی، نه زرد.

قدسی قاضی‌نور - تهران: قطره. -

۱۶۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۶۵۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۵۰-۴
«نه آبی، نه زرد» مجموعه ۲۴ داستان کوتاه است، با عناوینی از قبیل: «ترجیع‌بند»، «اولین زمزمه‌ها»، «نه آبی نه زرد»، «هم آبی هم زرد»، «باران»، «چشم»، «پنجره»، «پرواز»، «شادی‌های کوچک» و «درخت عناب». «نه آبی، نه زرد، هم آبی هم زرد» وصف شاعرانه‌ای است از آشنایی یک گل آبی و گل زرد که سرانجام به هم می‌پیوندند و سرانجام گلی سبز رنگ - نه آبی، نه زرد - در بوته خود می‌رویند.

چاپ اول

۱۱۲- هفت پشت در صندوق. بهجت ملک‌کیانی - مشهد: بهجت ملک‌کیانی. - ۱۸۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۶۵-۱۶-۸

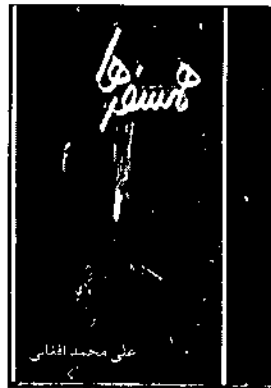

این کتاب مجموعه‌ای است از چند داستان کوتاه «نقد جان»، «هفت پشت در صندوق»، «سرا»، «رازهای شبانه»، «ملک متروک»، «خم نیل» و «دور روزگاران» از آن جمله است. «هفت پشت در صندوق» داستان صندوقی است که به طور ارثی به دست راوی رسیده است. صندوق متعلق به مادر اوست و حاوی وسایل نفیسی است که از اجدادش به یادگار مانده است. هر بار که مادر دچار اندوه می‌شود با بازکردن در صندوق و یاد ایام گذشته اندکی از غصه‌اش می‌کاهد. راوی می‌گوید بارها از مادر دربارہ محتویات صندوق سوال کردم ولی او هر بار می‌گفت که هفت پشت من در این صندوق قرار دارند. او که مفهوم این کلمات را در نمی‌یابد، می‌کوشد تا در غیاب مادر در صندوق را بگشاید، سرانجام...

چاپ اول

۱۱۳- همسفرها. علی محمد افغانی - تهران: جاویدان.

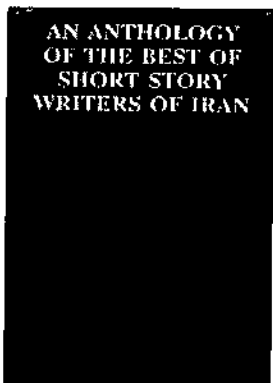
۲۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۳۲-۶۶-۲

«همسفرها» مشتمل است بر سه داستان نیمه‌بلند: «آنتونیوی دلاور»، «همسفرها» و «افسانه بنی‌طی». داستان نخست سرگذشت جوانی به نام «آنتونیوی» اهل «سالامانک» اسپانیاست. او ابتدا آواره و بی‌خانمان بود و سرانجام به گاوپازی روی آورد و زیر سایه خانم «ایزابل» - آشپز یک کافه رستوران - روزگار می‌گذراند. تا این که یک روز شخصی به نام «ردریکو» از جانب شهردار «مالاگا» که در عین حال رئیس میدان گاوپازی بود - آنتونیو را به شهر مالاگا می‌برد تا او را برای مقاصد شهردار به یک قهرمان بدل کند. شهردار پیش از این عکسی را از آنتونیو در روزنامه دیده بود که گاوی را با پای زخمی خود از پای درآورده و در کنار او به خون نشسته است. شهردار می‌خواست شخصی را در مقابل «لازار» - قهرمان بلامنازع گاوپازی - علم کند، زیرا لازار که خود برکشیده شهردار بود دیگر از او تمکین نمی‌کرد و حتی...

چاپ اول

114- An anthology of the best of short story writers of iran.

مترجم: Siavash Danesh - تهران: جاویدان - ۴۴۴ ص. - رقمی (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ

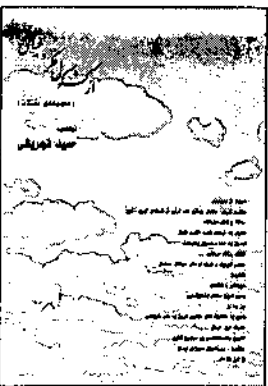
اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۴۴-۰۰۰-۱
«مجموعه‌ای از بهترین داستان‌های کوتاه نویسندگان ایران» عنوان کتاب حاضر است که در آن برخی داستان‌های کوتاه ایران از نویسندگان همچون «صادق هدایت»، «صادق چوبک»، «علی‌اصغر حاج‌سیدجوادی»، «محمد حجازی»، «رسول پرویزی»، «بزرگ علوی» و «جلال آل‌احمد» به زبان انگلیسی ترجمه شده است.

مقاله‌های فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

AN/PT

چاپ اول

۱۱۵- از کسکول فکر و خیال. حمید تجریشی - تهران: سمر. - ۳۴۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۰۸-۱۳-۸

اثر حاضر مجموعه مقالاتی است درباره جایگاه انسان در جوامع متحط. برخی مقالات عبارتند از: «عبث از باراباس»، «حافظ و کلام حکیمانه»، «انسان یا خدا - انسان با فرهنگ»، «قمار باز»، «حدیث خیل خیال»، «تفریح جامعه شناختی بر موضوع تخیل»، و «وسیع‌ترین معنای باطن گرایی». در این مقالات این مباحث به چشم می‌خورد: بررسی علم و عمل به عنوان دو بال برای پرواز انسان در عالم وجود؛ تحقیق در رابطه میان علم و عمل آن‌گاه که نظام اجتماعی از خودبیگانگی را برانسان تحمیل می‌کند؛ دلایل عجز انسان از عمل؛ انحطاط و فساد؛ جزو لاینفک نظام‌های طبقاتی؛ عوامل بازدارنده علم و حکمت و هنر در جوامع متحط.

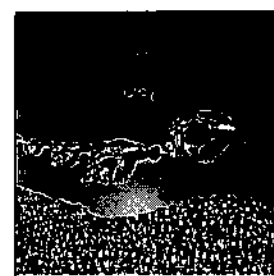
طنز و هجو و هزل (از سال ۱۳۲۰-)

AN/PT

۱۱۶- ۳۵۰ لطیفه زیبا. گردآورنده: ماشاءالله عالی‌پایم - تهران: گلزار. - ۲۰۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۵۹۵-۰۰-۹

۱۱۷- طنز، جمعیت و تنظیم خانواده.
گردآورنده: آقا روابط عمومی موسسه گل؛ مترجم: رافی پطروسیان. - تهران: انجمن تنظیم خانواده جمهوری اسلامی ایران. - ۱۰۲ ص. - خشتی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۵۰ نسخه.
عنوان به لاتین: planning, satire & population family
شابک: ۹۶۴-۵۷۰۰-۴۳-۴

چاپ اول

کتاب حاضر متضمن آثار شرکت کنندگان مسابقه طنز درباره مسائل جمعیتی و تنظیم خانواده است که به کمک موسسه گل آقا به دو زبان فارسی و انگلیسی گردآوری شده است. مطالب این مجموعه حاوی نوشته‌های طنز و کنایه‌های رنگی است که به منظور انتقال مفاهیم و اهداف جمعیتی و بهداشت باروری به طبع رسیده است. برخی عناوین کتاب عبارت اند از: «اندر حکایت آن شیرزن»، «مجله ما»، «همان طور که» و «قدم نورسیده مبارک».

۱۱۸- لطیفه‌های شیرین.

اسماعیل شاهرودی. - تهران: جواهری. - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۶۰۰ ریال. - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۲-۳-۸

نثر ادبی قرن ۵ ق

۱۱۹- متن کامل کلیله و دمنه. عبدالعظیم قریب: مقدمه: منوچهر دانش‌پژوه. - تهران: هیرمند. - ۲۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۱-۲۵-۴

نثر ادبی قرن ۷ ق

۱۲۰- گلستان سعدی. مصلح بن عبدالله سعدی: مصحح: ۱۳۷۷

حسن انوری. - تهران: قطره. - ۲۵۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

نثر ادبی قرن ۱۴

چاپ اول

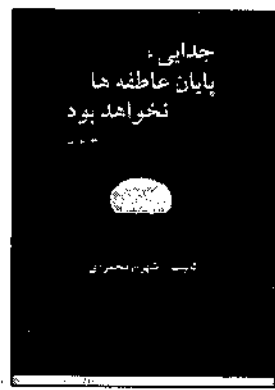
۱۲۱- دلدار من: گفتارهای عارفانه و عاشقانه. جمال زارعی. - تهران: لیوسا. - ۱۴۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۱۰۱-۴-۳

این کتاب مجموعه‌ای از گفتارهای عارفانه و عاشقانه است که ذیل این عناوین فراهم آمده‌اند: «ارمغان»، «تمنا»، «الفت»، «گل عشق»، «مستانه»، «دزد بوسه»، «حاصل فراق»، «ویرانگری»، «وصل یار»، «جاودانه»، «کتاب خلقت»، «همدلی» و همانند آن.

چاپ اول

۱۲۲- جدایی، پایان عاطفه‌ها نخواهد بود (قطعات ادبی).

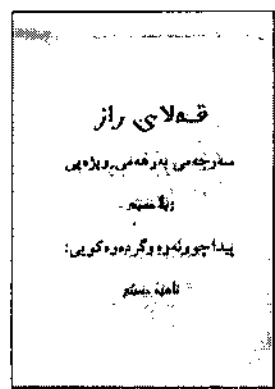
شهرام محمودی. - تهران: شهرام محمودی. - ۷۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Separation won't be the end of

emotions (literary pieces)
شابک: ۹۶۴-۵۷۰۰-۴۲-۶
کتاب حاضر مجموعه‌ای است از چند قطعه ادبی که با مضمون عشق و شوریدگی نظام یافته است. در این اثر نویسنده پیام احساسی و ادراکی خود را با تصاویر طبیعی بیان می‌کند. عناوین برخی از این قطعه‌ها عبارت‌اند از: «راز هجرت من»، «اخلاص»، «نویسد»، «اغتمام»، «مادر»، «پرواز»، «آشنای اشک‌ها»، «نیایش» و «تکرار».

ادبیات کردی

چاپ اول

۱۲۳- قه لای راز: سه رجه می به ره می ویژه‌یی. به اهتمام: ناهید حسینی؛ شاعر: ژیلای حسینی. - سنج: پوره که‌یی، تهران: پژوهنده. - ۱۴۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۵۴۸-۴-۹

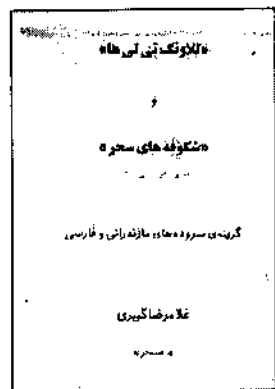
دفتر حاضر مجموعه اشعاری است به زبان کردی که در سه بخش «قه‌لای راز»، «چیروک» و «اشعار فارسی» تنظیم شده است. عناوین برخی شعرها عبارت‌اند از: «موم»، «میوانداری»، «مژده»، «خه نده»، «بریار»، «کتیب»، «ماموستا»، «سه هول»، «دلاری»، «شاید»، «حقیقت»، «آزادی»، «عصیان» و «ای دوست». در بخش فارسی این مجموعه، اشعاری در قالب دو بیتی و شعر نو گرد آمده است.

شعر

چاپ اول

۱۲۴- تلاونگ تسی‌ها و شکوفه‌های سحر: گزینشی سروده‌های مازندرانی و فارسی. شاعر: غلامرضا کبیری. - ساری: پژوهشهای فرهنگی. - ۳۱۸ ص. -

وزیری (شمیز). - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۴۲۴-۳-۱

«مفرد مذکر غائب» نام نمایش‌نامه‌ای است که نویسنده در آن فضای امپراتوری روم شرقی را در فاصله سال‌های ۲۵۰ تا ۲۶۰ ه‍.ش به تصویر می‌کشد. امپراتور «میکائیل» خود را در بین دو جنگ بلغارها از سوی شمال و مسلمانان از ناحیه شمال محصور می‌بیند. به همین سبب با سرداران و اسقف به رایزنی مشغول است تا راهی مناسب برای شکست دادن دشمنان پیدا کند. وی برای نزدیکی بیشتر به سردارش «الکسیس» قصد دارد دخترش «ملیکا» را به همسری او برگزیند. اما ملیکا با این ازدواج مخالف است. او شیفته مردی عرب است که فقط او را در خواب می‌بیند. این مرد غایب آن چنان در دل ملیکا رخنه کرده که برای گفت‌وگو با آن مرد عرب، نذیمه‌ای عرب زبان را به خدمت می‌گیرد تا از او زبان عربی بیاموزد و ...

تاریخ و نقد ادبی

چاپ اول

۱۲۵- پیدایش رمان فارسی. کریستف بالائی؛ مترجم: نسرین دخت خطاط، مهوش قویمی. - تهران: معین، انجمن ایران‌شناسی فرانسه در ایران. - ۵۸۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: La genese du roman persan modern

شابک: ۹۶۴-۵۶۴۳-۵۷-۸
بررسی «پیدایش رمان فارسی» در سه بخش: «پیدایش رمان فارسی»، «رمان در اواخر قرن نوزدهم»، «رمان در آغاز قرن بیستم» تدوین شده است. در اثر حاضر این مباحث را می‌خوانیم: صنعت چاپ، نظام ترجمه، تحلیل ترجمه‌ها، امپارسلان، کتاب احمد، تحلیل‌های ساختاری و غیره. در این کتاب

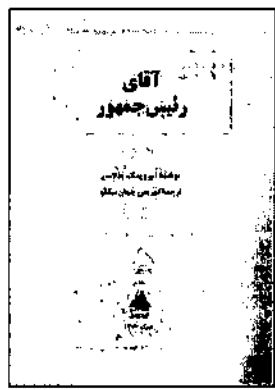

نویسنده ادبیات فارسی را با ادبیات ترک، عرب و پنجاب مقایسه نموده، وجوه مشترک آن‌ها را بررسی می‌کند. وی نحوه پیدایش رمان‌های تاریخی را ملهم از رمان‌های اروپایی می‌داند. نویسنده همچنین بحران‌های سیاسی، اجتماعی و روشنفکری ادبیات نوین ایران را از ابتدای قرن ۱۹ میلادی ارزیابی می‌کند. در بخش پایانی کتاب نتیجه کلی، واژه‌نامه و فهرست منابع آمده است.

داستان

چاپ اول

۱۲۶- آقای رئیس جمهور. ایروینگ والاس؛ مترجم: کوروس جهاننگلو. - تهران: کتاب سرا. - ۳۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۸۴۰-۹-۰

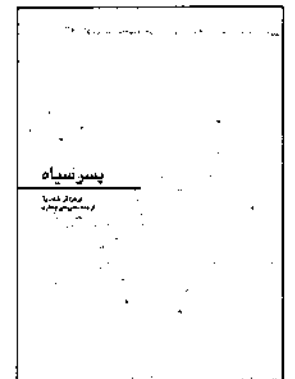

ماجرای این داستان واقعه‌ای تخیلی است. در این داستان با مرگ معاون ریاست جمهوری آمریکا بر اثر سکنه قلبی، آقای رئیس جمهور بدون او با اعضای ارشد کابینه وارد آلمان می‌شود. هدف او از این سفر اعضای قرار داد صلح با «برژنف» رئیس جمهور اتحاد جماهیر شوروی است. این دو توافق می‌کنند قراردادی سببی بر عدم استفاده از موشک‌های اتمی امضا کنند. آمریکایی‌ها با استفاده از شبکه پیشرفته مخابراتی کم و کیف

این قرار داد تاریخی را در کاخ سفید دنبال می‌کنند. آنان پس از چند لحظه در می‌یابند که ارتباطشان با کاخ قدیمی آلمان قطع شده است. سرانجام با خبر می‌شوند که رئیس جمهور و اعضای کابینه‌اش بر اثر فرو ریختن بخشی از کاخ جان سپرده‌اند، در حالی که روس‌ها از این حادثه جان سالم به در برده‌اند. مدتی می‌گذرد و با برپایی انتخابات ریاست جمهوری در آمریکا، فردی سیاه پوست رئیس جمهور می‌شود. اعضای کابینه او که از سفیدپوستان هستند به مبارزه پنهانی با او می‌پردازند. ماجرای اصلی این داستان با چگونگی مبارزه اعضای کابینه برای برکناری او شکل گرفته است.

۱۲۷- آنی در گرین گیلز - لوسی مود مونتگمری: مترجم: محمد حافظی - تهران: نقطه - ۳۷۶ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین: Anne of green gables شابک: ۹۶۴-۵۵۴۸-۴۶-۲

۱۲۸- پسر سیاه - لوئیز آ. شاتول: مترجم: علی اکبر جعفری: ویراستار: قدرت‌الله نیک‌بخت - شیراز: قو - ۱۶۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۴۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین: Roosevelt grady شابک: ۹۶۴-۶۴۱۲-۱۴-۹

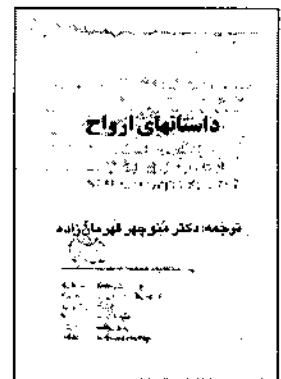

رمان حاضر شرح زندگی پسر سیاه پوستی است به نام «روزولت گریدی». او و خانواده‌اش بر روی زمین دیگران کشاورزی می‌کنند و به همین دلیل زندگی ثابتی ندارند. این بار آن‌ها وارد دهکده‌ای می‌شوند که قرار است روزولت در آن جا درس بخواند. او در اولین روز کلاس با یکی از دانش‌آموزان درگیر شده خشم آموزگار را بر می‌انگیزد، اما پس از مدتی در کمال خونسردی از خانم «گلادیس» آموزگار می‌خواهد تا عمل تقسیم را به او بیاموزد. روز بعد

آن‌ها دهکده را ترک کرده، برای چیدن لوبیا به مزرعه دیگری می‌روند. روزولت با مرور خاطرات روز گذشته مشغول کار در مزرعه می‌شود تا این که ...

۱۲۹- تیموتی، دوست من - تئودور تلور: مترجم: مهدی وثوق حسینی، آناهیت بهجو: ویراستار: یحیی طاهرزاده - تهران: بیان نو - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز) - ۵۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین: Timothy of the day شابک: ۹۶۴-۹۶۹۶-۳-۶

۱۳۰- داستانهای ارواح - باز نویسی: رزماری یاردر: مترجم: منوچهر قهرمان‌زاده - تهران: مرشد - ۸۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین: Ghost stories شابک: ۹۶۴-۶۱۵۵-۰۴-۹

کتاب حاضر حاوی شش داستان کوتاه درباره سرزمین مردگان است. عناوین این داستان‌ها عبارت‌اند از: «اسمی»، «منزل قاضی»، «غریبه‌ای در مه»، «اعتراف چارلز لینکورت»، «کالسکه ارواح» و «تمام دایره». «اسمی» داستانی دلهره‌آور است که از زبان فردی به نام جکسون روایت می‌شود. او به هنگام بازی با دوستانش داستان دختری را بیان می‌کند که سال‌ها پیش بر اثر سقوط از مکانی بلند جان خود را از دست می‌دهد. مدتی پس از مرگ او، روزی جکسون به همراه خانواده «سانگستون» مشغول بازی «اسمی» می‌گردد. مکان بازی آن‌ها همان خانه‌ای است که مرگ دختر در آن اتفاق افتاده است. تعداد آنان هنگام شروع بازی دوازده نفر است، ولی در هنگام شمارش اعضای گروه متوجه می‌شوند که سیزده نفر هستند. در پی آن اتفاقاتی روی می‌دهد که داستان بر اساس آن شکل گرفته

است.

۱۳۱- شاهزاده و گدا - مارک تواین: مترجم: محمد قاضی - تهران: جامی - ۲۶۸ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ سیزدهم / ۳۰۰۰ نسخه شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۳۰-۹

۱۳۲- گورهای پولادین - آیزاک آسیوف: مترجم: هوشنگ غیاثی‌نژاد - تهران: پاسارگاد - ۳۷۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه شابک: ۹۶۴-۶۰۷۸-۲۶-۲

۱۳۳- گوهر پنهان - دانیل استیل: مترجم: لیلا امیری شایسته - تهران: بدیهه - ۴۱۸ ص. - رقی (گالینگور) - چاپ دوم / ۶۰۰۰ نسخه شابک: ۹۶۴-۶۷۰۱-۰۵-۱

۱۳۴- لورا - جینس فلورس: مترجم: شهلا ارزنگ - تهران: البرز - ۵۴۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین: Above reproach شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۷۸-۷

«لورا» سرگذشت زنی فحلی و مصمم است که زندگی حرفه‌ای و اجتماعی خود را با مقام «وکیل تسخیری» آغاز می‌کند. وی با عبور از پیچ و خم دستگاه قضایی، همچنین پشت سر نهادن هزار توی نظام اجتماعی - سیاسی جامعه آمریکا، با مشکلات و مصائب خانوادگی دست و پنجه نرم می‌کند و سرانجام با اقتدار، پشتکار و اراده‌ای قوی به بالاترین مرتبه سیاسی آمریکا دست می‌یابد.

۱۳۵- مرد مصور - ری برادبری: مترجم: هوشنگ غیاثی‌نژاد - تهران: پاسارگاد - ۴۲۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین: ری برادبری: مترجم: هوشنگ غیاثی‌نژاد - تهران: پاسارگاد - ۴۲۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین:

The Illustrated Man شابک: ۹۶۴-۶۰۷۸-۳۵-۴

۱۳۶- نابغه خودسال - رابرت کوک: مترجم: توراندخت (مالکی) تمدن - تهران: لیوسا - ۳۹۲ ص. - رقی (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه عنوان به لاتین: Mutation شابک: ۹۶۴-۹۱۱۰-۱۹-۴

۱۳۷- ناخوانده در غبار - ویلیام فاکتر: مترجم: شهریار بهترین - تهران: روزنه کار - ۲۷۲ ص. - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه عنوان به لاتین: Intruder in the dust شابک: ۹۶۴-۹۰۳۷۱-۷-۴

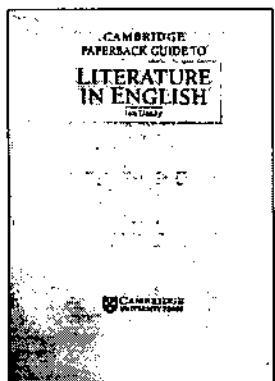
ماجرای داستان «ناخوانده در غبار» در همان سرزمین خیالی فاکتر - «یوگنا پاتافا» - می‌گذرد. ماجرا از این قرار است که سیاه‌پوستی متهم به قتل جوانی سفیدپوست می‌شود که خانواده‌اش افراد بانفوذ منطقه به شمار می‌آیند و پیوسته در طول زندگی کوشیده‌اند هر اتفاقی را در خانواده خود حل نمایند و حتی از سپردن ماجرا به دست پلیس و قانون سرباز زنند. حال در چنین وضعیتی وقتی که سیاه‌پوستی متهم به قتل می‌شود، سفیدپوستان منطقه بدون جست‌وجوی علل و ریشه‌های ماجرا سبی دارند با لیتج (اعدام بدوم محاکمه) سر و ته قضیه را هم بیاورند. اما سیاه‌پوست متهم - بر خلاف سیاه‌پوستان، مظلوم فیلم‌ها و داستان‌ها - شخصی غیور و متکی به نفس است. او خود را برده نمی‌داند و می‌خواهد همانند سفیدپوستان از حقوق مساوی برخوردار باشد. به همین سبب لوکاس - متهم یاد شده - در صدد برمی‌آید وکیل - سفیدپوست بگیرد و بی‌کنایه خود را اثبات نماید.

اما چون از وی ناامید می‌شود به خواهرزاده نوجوانش اعتماد می‌کند و راز قتل را برای او فاش می‌سازد و این نوجوان به همراه دایی وکیلش و پیرزن سفیدپوستی که با سیاهان انس و الفتی دارد حقیقت ماجرا را کشف می‌کند و سرانجام معلوم می‌گردد که حرص، ولع و پول‌دوستی به گونه‌ای در خانواده سفیدپوست مقتول رخنه کرده که حتی برادر نیز به برادر خود رحم نمی‌کند و ... گفتنی است در این کتاب «فاکتر» به طرزی ظریف نژادپرستی را زیر سوال برده با کاوش در روان قهرمانان خود بر آن است پلیدی‌های انسان حریص را آشکار سازد. وی با نگارش پلیدی‌ها و نادانی‌های مزمن روح انسان، تقویت عدالت، پایداری و شفقت را یادآور می‌شود.

ادبیات انگلیسی و آنکلساکسون

چاپ اول

۱۳۸- Cambridge paperback guide to literature in english - Ian Ousby - تهران: رهنما - ۴۴۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه

مجموعه حاضر با ترتیب حروف الفبای انگلیسی شامل اطلاعاتی است درباره واژگان و اصطلاحات ادبیات انگلیسی که اینک به صورت افست فراهم آمده است. اطلاعات این مجموعه به معرفی نویسندگان کلاسیک انگلیسی، رمان‌نویسان، شاعران، منتقدان، روزنامه‌نگاران و نظایر آن مربوط می‌شود. ضمن این که توضیحاتی در خصوص فنون ادبی، معانی و بیان، ادبیات کودکان و افسانه‌های علمی در آن به چشم می‌خورد.

شعر انگلیسی

۱۳۹- ترانه‌های کریس دبرگ

می‌کند و به بشر هشدار می‌دهد. که قدرتی در جهان است که نمی‌توان آن را نادیده گرفت. اینک در پگاه هزاره چهارم، بدن یخ‌زده فنانورد «فرانک پول» که هزار سال در لباس قضاوت‌داری بود، کشف می‌شود. سرگردان زنده‌گی را به او دانشمندان زنده‌گی را به او بومی‌گردانند. وی بدین ترتیب، بار دیگر به سفری اعزام می‌شود که هزار سال قبل «هال» آن را نیمه تمام گذاشته بود. او در این سفر پرمخاطره با حوادثی عجیب مواجه می‌شود که داستان براساس آن شکل گرفته است.

۱۵۲- غرور و تعصب.

جین اوستین؛ مترجم: نسترن جامعی - تهران: نهال نوپدان - ۵۵۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۰۲۶-۹-۶

چاپ اول

۱۵۳- کتی.

کاترین کوکسن؛ مترجم: محبی (پرومند) شهلا؛ ویراستار: شهلا ارزنگ، اصغر اندرودی - تهران: البرز - ۷۰۴ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Katie mullolland - شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۳-۲

خانم «کوک سن» در این اثر محرومیت‌ها و بدبختی‌های طبقه مستضعف جامعه را به روی کاغذ آورده است. این رمان سرگذشت دختری از طبقه فقیر انگلیس است که گرفتار هوس‌های مردی دیوسیرت از طبقه اشراف می‌گردد، چنان که تاثیر آن تا سه نسل باقی می‌ماند. «جرج دانیل زریز» صاحب معدن زغال سنگ است که ملک و دستگاهی به هم زده است. اما به تدریج در کار معدن اخلاص پیش می‌آید. اندیشه اعتصاب و شورش کارگران، او را بر آن داشته تا برای گریز از زوال خود به خاندان فروتمند «تالفرد» بپیوندد. گرچه این کار با دست پسر هوسران او - «برنارد» - گشوده

می‌شود، زیرا او قرار است با «آن تالفرد» ازدواج کند. بعد از چندی در تالار «جرج زریز» محفل مهمانی برپا می‌شود که در آن خاندان «تالفرد» نیز شرکت دارند. از طرفی دخترکی به نام «کتی» که در آشپزخانه «زریز» به ظرفشویی مشغول است، پنهانی برای تماشای بزم رقص و پایکوبی در پس پرده قرار می‌گیرد، اما بعد از پایان یافتن محفل، برنارد او را در تاریکی شب غافلگیر می‌سازد و از او کام بصری می‌گیرد. بعد از این ماجرا تیردروزی‌های کتی آغاز می‌شود. اما خواهر غیرتمند برنارد، خاتم «ترزا» که به تازگی از خانه شوهر خود گریخته، موضوع حامله شدن «کتی» را با پسر در میان می‌گذارد و سرسختانه از او دفاع می‌کند. او طرفدار طبقه ضعیف از جمله کارگران است: از این رو...

۱۵۴- مرغان شاخسار طوب.

کالین مکالو؛ مترجم: فرشته ظاهری - تهران: درس - ۷۹۶ ص. - رقی (گالینگور) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The thorn birds - شابک: ۹۶۴-۶۱۰۴-۲۷-۴

۱۵۵- مسیحای دیگر یهودای دیگر (قدرت و جلال): به ضمیمه سخنی درباره مولف و کتاب.

گراهام گرین؛ مترجم: هرمز عبدالهی - تهران: طرح نو - ۳۲۶ ص. - رقی (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The power and the glory

شعر آلمانی

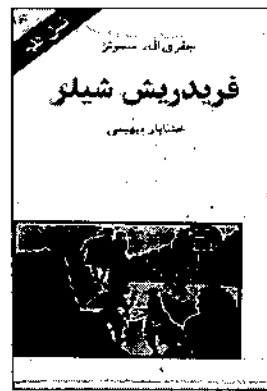
چاپ اول

۱۵۶- فریدریش شیلر.

جفری سمونز؛ مترجم: خشیایار دیبیمی - تهران: کهکشان - ۹۶ ص. - پالتویی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Friedrich schiller

شابک: ۹۶۴-۶۱۷۹-۲۵-۸
این کتاب نود و ششین شماره از سلسله آثار «نسل قلم» است که طی آن زندگی «فریدریش شیلر» بازگو شده است. شیلر که در نوامبر ۱۷۵۹ در آلمان متولد شد از کودکی عشق سرشاری به نویسندگی و شعر داشت. او مدتی در مدرسه «اشتوتگارت» به سر برد و سپس از آنجا گریخت. دوره زندگانی او را به سه بخش تقسیم کرده‌اند: مرحله اول هنرنمایی اوست. دوره دوم مرحله علمی و فلسفی است که شیلر کتاب‌های «تاریخ انحطاط هلند» و «تاریخ جنگ سی ساله» را در این دوره نوشته است. در دوره سوم که دوستی او با گوته

است نمایش‌نامه‌های «ماری استوارت»، «دوشیزه اورلشان»، «عروس مسینا» و «ویلهلم تل» را به رشته تحریر در آورد. شیلر سرانجام در نیم ماه ۱۸۰۵ در ۴۶ سالگی در گذشت.

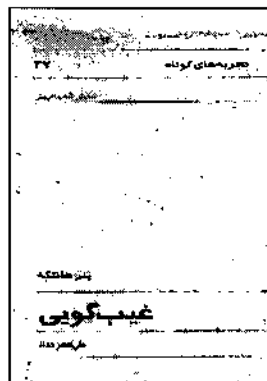
نمایش آلمانی

چاپ اول

۱۵۷- غیب‌گویی.

پتر هانتکه؛ مترجم: علی‌اصغر حداد - تهران: تجربه - ۲۴ ص. - پالتویی (مقویی) - ۱۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۴۸۱-۳۷-X

در این نمایش‌نامه از مجموعه آثار «تجربه‌های کوتاه» کلماتی قصار از زبان چهار شخصیت واگویی می‌شود که از آن جمله است: گاو وحشی مثل گاو وحشی نموده خواهد کشید / - مجسمه‌ها مثل مجسمه خواهند ایستاد / - علف مثل علف خواهد جنید / - سگ‌ها را مثل سگ‌ها خواهد کشت / - برف بهاری مثل برف بهاری آب خواهد شد / - شکم‌باز مثل شکم‌بازها شکم‌بارگی خواهد کرد / طاعون مثل طاعون بوی گند خواهد داد / - فریاد از گلو مثل فریاد از گلو بیرون خواهد زد.

داستان آلمانی

۱۵۸- اندیشه‌های متی.

برتولت برشت؛ مترجم: بهرام حبیبی.

چاپ اول

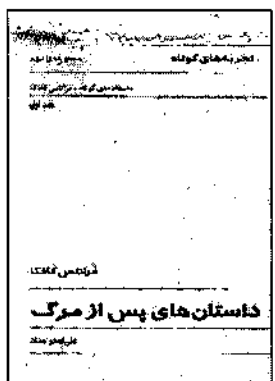
- تهران: آگاه - ۱۴۴ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۱۰۴-۱

چاپ اول

۱۵۹- داستان‌های پس از مرگ.

فرانتس کافکا؛ مترجم: علی‌اصغر حداد - تهران: تجربه - ۱۸۴ ص. - جلد اول - پالتویی (مقویی) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Samtliche Erzalungen

شابک: ۹۶۴-۶۴۸۱-۴۴-۲

اثر حاضر مجموعه دوم از سلسله تجربه‌های کوتاه است که در آن چند نمونه از آثار «کافکا» با این عناوین به طبع رسیده است: «شرح یک نبرد»، «بل»، «هم سایه»، «مشت به دروازه قصر»، «پرومته»، «اتحاد»، «شب»، «فرقه»، «حامی» و «آزمون». «مشت به دروازه قصر» داستان خواهر و برادری است که در یک روز گرم از کنار دروازه‌ای عبور می‌کنند. خواهر مشتی به دروازه می‌زند، سپس آن دو وارد دهکده می‌شوند. آنان در هنگام ورود به آنجا با افرادی وحشت زده روبرو می‌گردند. مردم دهکده به آن‌ها می‌گویند به خاطر مشتی که به دروازه می‌گذرد سپس این خواهر و برادر متوجه می‌شوند که عده‌ای سواره نظام قصد حمله بر آنان دارند. برادر که اوضاع را نامساعد می‌یابد خواهرش را فراری می‌دهد، اما...

۱۶۰- سه قصه.

هرمان هسه؛ مترجم: صفیه روحی، دل‌آرا قهرمان - تهران: نشر آبی - ۱۵۶ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۶۶۴-۲-X

۱۶۱- سیمای زنی در میان

جمع.

چاپ اول

هاینریش بول؛ مترجم: مرتضی کلانتریان - تهران: آگاه - ۵۶۰ ص. - رقی (شمیز) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Gruppenbild mit Dame

شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۰۹۹-۱

۱۶۲- قول: به ضمیمه سخنی از مترجم: «گذری به جهنم یخ‌زده دورنمات».

فریدریش دورنمات؛ مترجم: عزت‌الله فولادوند - تهران: طرح نو - ۱۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۴۷۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Das Versprechen: Requiem auf den Kriminalroman

داستان فرانسوی

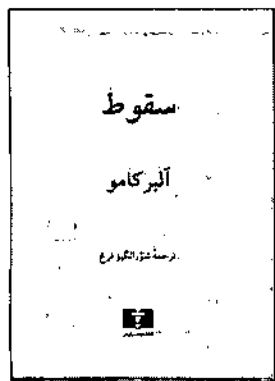
۱۶۳- بینوایان = Les misérables

ویکتور ماری هوگو؛ مترجم: حسینقلی مستعان - تهران: امیر کبیر - ۷۷۶ ص. - جلد اول - رقی (شمیز) - (دوره) ۴۲۰۰۰ ریال - چاپ پانزدهم / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۴۱۹-۷

چاپ اول

۱۶۴- سقوط.

آلبر کامو؛ مترجم: شوانگیز فرخ - تهران: نیلوفر - ۱۶۸ ص. - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۴۸-۰۵۶-۲

«سقوط» روایت زندگی شخصی با نام فرضی «ژان باتیست کلمانس» است. او پیش از این در پاریس وکیل دعاوی بوده و اینک یک قاضی تائب است. در این کتاب زندگی «ژان» طی سه دوره بررسی می‌شود. دوره یگانگی یعنی زمانی که وکیل بوده، دوره دوگانگی که

من المحرم، نعی للحسین، نعی
للاربعین، و نعی لمدینة الحسین.

چاپ اول

۱۷۶- المختارات المکاسبیه فی
مصائب سادات البریه.
گردآورنده: محمد آل کلباس - قم:
موسسه آل البيت (ع) لاحیاء التراث -
۳۲۰ ص. - جیبی (شمیز). - چاپ
اول / ۱۰۰۰ نسخه.

کتابچه حاضر متضمن اشعاری است
به زبان عربی معمولی که در مصائب و
مراتی اهل بیت به نظم درآمده است.
این اشعار به ترتیب ماههای قمری
گردآوری شده است؛ از جمله: مصائب
شهر محرم الحرام (الایوم الثانی)، وداع
الحسین قبر جده، اللیلۃ الرابعه: خروج
الحسین من مکه، اللیلۃ العاشره: لیلۃ
الوداع و... وفیات شهر صفر (وفاء الام
الحسن، وفاء الامام الرضا،
یوم الاربعین، وفاء النبی)، وفیات شهر
رجب المرجب (وفاء الامام الهادی،
وفاء الامام الکاظم).

۱۷۷- مناهل الرویه.
شاعر: عبدالمحسن کنگونی -
[بی جا]: عبدالمحسن کنگونی. - ۲۲۴
ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰
نسخه.

چاپ اول

۱۷۸- موسوعه ادب المحدثه او
شعراء المحسن بن علی
علیه السلام.
محمدعلی حلو - قم: دارالکتاب. -
۶۸۴ ص. - وزیری (گالینگور). -
۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰
نسخه.

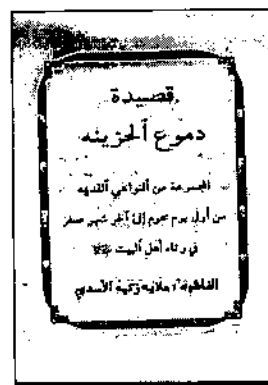
کتاب حاضر مجموعه اشعاری است از
چند شاعر عرب زبان به همراه شرح
زندگانی آنان. این شعر در قالب
قصیده و درباره مدح و رثای پیامبر
اکرم (ص) و اهل بیت فراهم آمده
است. اسامی برخی از شعرا بدین قرار
است: «السید الحمیری»، «علی بن
المقرب»، «الشیخ جعفر الهلالی»، «احسان
محمدشاکر»، «محمود

اثر حاضر، مجموعه اشعاری است از
چند شاعر عرب زبان که توضیح و
ترجمه برخی از آنها نیز به طبع
رسیده است. این کتاب در چهار فصل
تنظیم شده است: «نوید ولایت مهدی
(عج) در اندیشه بشری»، «طلوع
خورشید ولایت قبل از ولادت»،
«تجلی خورشید ولایت بعد از ولادت»،
«درون ماههای شعری مهدوی». برخی
شاعرانی که سروده‌های آنان در
این مجموعه گرد آمده عبارت‌اند از:
کمیت بن زید الاسدی، محیی‌الدین
عربی، صدرالدین قنوی، عبدالوهاب
یدری، سیدحمیری و ابن رومی. فصل
پایانی کتاب به اشعاری درباره اصل و
نسب، ولادت و طول عمر حضرت
مهدی (عج)، همچنین اسامی و القاب
آن حضرت اختصاص دارد.

چاپ اول

۱۷۵- قصیده دموع الحزینة:
المجموعه من النواعی القدیمه
من اول یوم محرم الی آخر
شهر صفر فی رثاء اهل البیت
(ع).
قم: مایه زکیه الاسدی. - ۲۲۴ ص. -
بیاضی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۱۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، اشعاری مربوط به
ایام ماه محرم و صفر در رثای اهل بیت
(علیهم السلام) به زبان عربی سروده
شده است. از آن جمله است: نعی اول
یوم من المحرم، نعی یوم ثانی، نعی
لمسلم بن عقیل، نعی لیلۃ العاشره

هفتم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Mala hour in evil hour
شابک: ۹۶۴-۶۲۴۶-۰۸-۷

۱۷۰- صد سال تنهایی =
hundred years of solitude
گابریل گارسیمارکز؛ مترجم: محسن
محیط. - تهران: محیط. - ۳۲۶ ص. -
رقعی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ
چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Cien anos de soledad
شابک: ۹۶۴-۶۲۴۶-۰۷-۹

ادبیات زبانهای هند و اروپای شرقی و سلتی

۱۷۱- بار هستی.
میلان کوندرا؛ مترجم: پرویز
همایون پور. - تهران: گفثار. - ۳۲۶
ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. -
چاپ هشتم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
L'insoutenable legerete De
l'etre
شابک: ۹۶۴-۵۵۷۰-۲۴-۴

ادبیات زبانهای افریقای - آسیایی (حامی و سامی)

۱۷۲- برگزیده‌ای از متون نظم
و نثر عربی: با تجدیدنظر کلی و
اضافات.

به اهتمام: محمد رادمنش، امیر
سلمانی رحیمی. - مشهد: آستان
قدس رضوی، شرکت به نشر. - ۱۷۶
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. -
چاپ سیزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A selection of the arabic texts
of poetry and prose
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۷۶-۶-۸

۱۷۳- دیوان مجمع الاحزان:
من مرانی الاخوات و الاخوان
القدیمه فی رثاء عشره محرم
....

قم: مایه زکیه الاسدی. - ۲۷۲ ص. -
وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. -
۱۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۱۷۴- سیمای امام مهدی (عج)
در آینه شعر عربی (همراه با
توضیح و ترجمه برخی از آنها).
حسین عبداللہی؛ ویراستار: ذوالفقار
رهنامی خرمی. - قم: مسجد مقدس
جمکران. - ۲۸۴ ص. - وزیری (شمیز).
- ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.

آندره پل گیوم ژید؛ مترجم: رضا
سیدحسینی. - تهران: نیلوفر. - ۲۴۰
ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۴۸-۰۳۳-۳

کتاب حاضر مجموعه مقالاتی است
که از کتاب‌های «بهبانها»،
«بهبانهای تازه»، «برخوردها» و
«ادبیات متعهد» انتخاب شده است.
مطالب کتاب ذیل این عناوین سامان
پذیرفته است: درباره تأثیر در ادبیات،
یادی از استفان مالارمه و اسکار وایلد،
تحول تناظر، ناسیونالیسم و ادبیات،
مرگ شارل لویی فیلیپ، پل والری،
اندروزها به نویسنده‌های جوان و مباحثی
از ایسن دست، در مقدمه کتاب
زندگی‌نامه نویسنده به گونه‌ای
مختصر آمده است.

شعر ایتالیایی

۱۶۷- نه مقاله درباره دانته و دو
سخنرانی درباره «کمدی الهی»
و «هزار و یکشب».
خورخه لوئیس بورخس؛ مترجم: کایه
سیدحسینی، محمدرضا رادنژاد. -
تهران: آگاه. - ۱۶۸ ص. - رقی
(شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Neuf essais sur dante

داستان ایتالیایی

۱۶۸- بیست داستان.
لوئیجی پیراندلو؛ مترجم:
زهرا (خانلری) کیا. - تهران: شرکت
انتشارات علمی و فرهنگی. - ۵۸۰
ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. -
چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Vinti nouvelles

داستان اسپانیایی

۱۶۹- ساعت نحس.
گابریل گارسیمارکز؛ مترجم: علیرضا
فرهنگد. - تهران: محیط. - ۲۶۰ ص.
- رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ

هنگام شناخت چهره پنهان خود است
و دوره یگانگی دروغین که با اقامت در
هلند آغاز می‌گردد. ژان در هنگام
وکالت بیشتر به دفاع از دعای
شرافتمندانه می‌پردازد. او معمولاً
وکیل بیوه زنان و یتیمان است. او خود
را برتر از دیگران می‌داند؛ از این رو،
همیشه حرف آخر را می‌زند. ژان
باتیست در این داستان ماجرای
زندگی‌اش را برای مخاطبی فرضی
بیان می‌کند.

چاپ اول

۱۶۵- کودکی وحشی: داستان
واقعی و هیجان برانگیز زندگی
یک پسر وحشی در صحرا.
ژان کلود آرمن؛ مترجم: پرویز پهلوان.
- مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت
به نشر. - ۱۵۶ ص. - رقی (شمیز). -
۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.

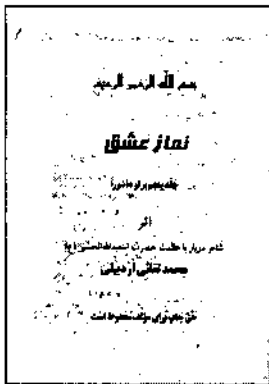
عنوان به لاتین:
Gazalle boy: beautiful,
astounding ...
شابک: ۹۶۴-۶۷۰۰-۳۳-۰

نویسنده در این داستان ماجرای سفر
خود را به آفریقا بازگو می‌کند. او در
حین سفر علمی، کودکی را می‌یابد که
با غزالها زندگی می‌کند. این کودک
مانند غزالها بر روی چهار دست و
پای خود راه می‌رود و به پیروی از
غزال نر و ماده که در حکم پدر و مادر
او هستند علف می‌خورد. برای این
کودک بسیاری از اشکال واکنش
انسانی مانند گریه، خنده و خشم که
حتی در بدوی ترین قبایل رایج
هستند، ناآشنا و حیرت‌آور است.
نویسنده در ادامه داستان نحوه زندگی،
تغذیه و رویارویی این کودک غزال را
در برابر حوادث طبیعی بیان می‌نماید.

مقاله فرانسوی

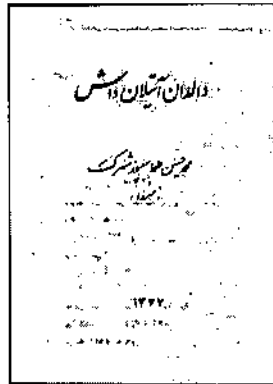
۱۶۶- بهانه‌ها و بهانه‌های تازه
«مجموعه مقالات».

کتاب حاضر مجموعه اشعاری است به زبان ترکی درباره زندگی و شهادت امام حسین (ع) و یاران و فرزندان ایشان. عناوین برخی شعرها بدین قرار است: «بخت حضرت رسول اکرم (ص)»، «شجاعت و شهادت امام حسین (ع)»، «حالات شب عاشورا و امان نامه»، «در تعریف حضرت زینب (س)»، «حالات ورود اهل بیت به مدینه» و «حالات راه شام و ناقة افتادن».

نمایه پدیدآور

۱۱۴	Danesh, Siavash
۱۳۸	Ousby, Ian
۱۶۵	آرمین، ژان کلود
۱۳۲	آسیموف، آیزاک
۱۷۶	آل کلیاس، محمد
۷۲	آوردیده، مجتبی
۱۴۱	ایراهیمی، علی
۴۵-۴۶	احمدزاده، ناصر
۱۰۲	احمدی خراسانی، نوشین
۱۰۵	ادیب فغمایی، فریدون
۱۸۵	اردبیلی، ناصر
۱۰۳-۱۳۴-۱۵۳	ارژنگ، شهلا
۱۲۲	استوپارد، تام
۱۲۳	استیل، دانیل
۱۵۱	اسماعیلیان خامنه، پیمان
۹۱	اعتمادی، مهدی
۱۰۴	افراسیابی، بهرام
۱۱۳	افغانی، علی محمد
۴۰	اقبال آشتیانی، عباس
۲	الهی، اصغر
۳۸	الهی قمشه‌ای، حسین
۱۳۳	امیری شایسته، لیلا
۵۷	امین، حسن
۱۵۰-۱۵۱-۱۵۲	اندردودی، اصغر
۸۷	انصاری نژاد، محمدحسین
۱۲۰	انوری، حسن
۱۵۲	اوستین، جین
۷۰	اولاد، غلامحسین
۲۳	بادکوبه‌ای هزاوادی، مصطفی
۱۳۰	بارذر، رزماری
۲	باقرزاده، محسن
۱۲۵	بالاتی، کریستف
۲۶	بحرانی دشتی، احمد
۱۳۵	برادبری، ری

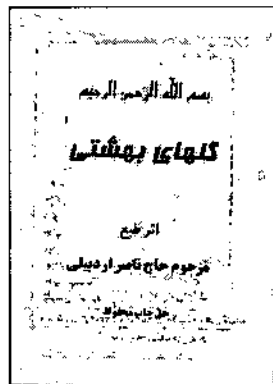

«بزرگداشت»، «خاطره لر»، «اتحاف»، «باش ساغلینی» و «عاشق لراولمز». عناوین برخی شعرها بدین قرار است: «من اولوم»، «آشیرانلیلار»، «استقبالی»، «قورخماز»، «آنا و ملاقات» و «همسایا».

چاپ اول

۱۸۵- گل‌های بهشتی.

به اهتمام: توحید منزوی؛ شاعر: ناصر اردبیلی. - زنجان: سلاله. - ۳۷۲ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. - شابک: ۹۶۴-۹۱۰۳۳-۵-X

کتاب حاضر مجموعه شعری است به زبان ترکی در ستایش خداوند، پیامبر اسلام و اهل بیت و بیان واقعه کربلا. در مقدمه کتاب، گردآورنده به اختصار از زندگی شاعر سخن به میان آورده است. برخی شعرها عبارت‌اند از: «عید سعید غدیر»، «مولود حضرت علی»، «ولادت امام حسن مجتبی»، «سرمش نهضت»، «غروب آفتاب دانش» و «ای دنیا».

چاپ اول

۱۸۶- نماز عشق: جلد پنجم

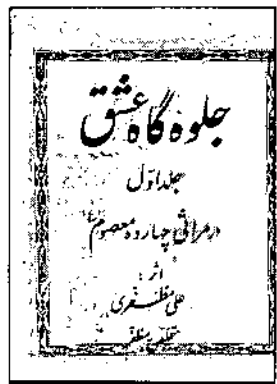
به اهتمام: توحید منزوی؛ شاعر: محمد تقانی اردبیلی. - زنجان: سلاله. - ۴۵۲ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰

معصومین به زبان فارسی و ترکی به رشته نظم درآمده است. برخی از اشعار را با این عناوین می‌خوانیم: «آن کس که به دل مهر ولایت دارد»، «ای رتوف و مهربان»، «گلنوب - بوگونه گلشن امامت»، «ای خدا در کوفه فرق علی شکسته»، «ای یوزی گل‌مین نه»، «علی ز هجر تو زهرا شایه می‌گرید»، «مژده بر شعیان میلاد مجتبی شد»، «ای گل زیبای من» و «حسین افتخار زمین و زمان».

چاپ اول

۱۸۳- جلوه‌گاه عشق: در موائی چهارده معصوم (ع).

شاعر: علی مظفری. - تهران: احمدی. - ۴۲۰ ص. - جلد اول. - جیبی (گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. - شابک: ۹۶۴-۹۱۴۷۷-۶-۴

جلد اول از مجموعه «جلوه‌گاه عشق» شامل اشعاری به زبان ترکی است که در رشای معصومین علیهم‌السلام فراهم آمده است. در ابتدای کتاب قصیده‌ای به زبان فارسی تحت عنوان «راز و نیاز» چاپ شده است. «زبان حال مولف»، «زبان حال حضرت زهرا (س)»، «شهادت مولای متقیان (ع)»، «زبان حال امام حسین (ع) در بالین اکبر»، «شجاعت و جوانمردی حضرت ابوالفضل (ع)»، «و کوچ از قتلگاه - زبان حال حضرت زینب (س)» از جمله عناوین این مرثیه‌هاست. اغلب اشعار این مجموعه در قالب رباعی و ترکیب‌بند به نظم درآمده است.

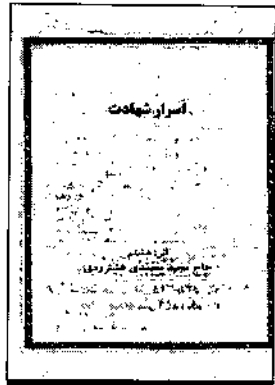
چاپ اول

۱۸۴- دالدان آتیلان داش.

شاعر: محمدحسین طهماسبیور شهرک. - تهران: اندیشه نو. - ۳۰۲ ص. - رباعی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. - شابک: ۹۶۴-۶۷۴۱-۱-۱
اثر حاضر مجموعه شعری است به زبان ترکی که ذیل هشت فصل فراهم آمده است: «دلدان آتیلان داش»، «بوگونه لایک سنده قالمیاجاق»،

۱۸۱- اسرار شهادت. شاعر: مجید محمدی هشتروندی. - تهران: احمدی. - ۴۵۲ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. - شابک: ۹۶۴-۹۱۴۷۷-۸-۰

چاپ اول

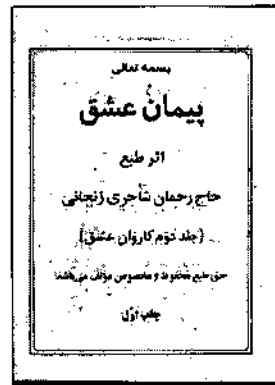

در این مجموعه، اشعاری به زبان ترکی در مصائب ائمه هدا و معصومین برای مجالس سوگواری به نظم درآمده است. در انتهای کتاب مطلبی با عنوان «در بیان ثواب مرثیه و گریه کردن برای امام حسین (ع)» به زبان فارسی چاپ شده است. برخی عناوین اشعار چنین است: بی‌وفایی دنیا، رحلت پیامبر اکرم (ص)، احوالات حضرت زهرا (س)، شعر در حرم مطهر حضرت علی (ع)، خروج از مدینه - کاروان امام حسین (ع)، خطاب به زمین، شهادت شاهزاده اعظم علی اکبر (ع) و وداع آخر امام حسین (ع).

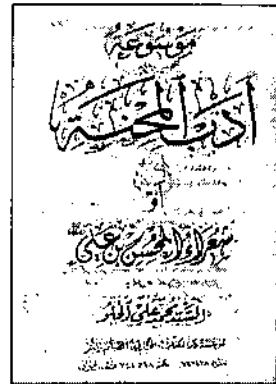
چاپ اول

۱۸۲- پیمان عشق (جلد دوم کاروان عشق).

شاعر: رحمان شاجری زنجان. - زنجان: سلاله. - ۳۲۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۸۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، حاوی سروده‌هایی است که در مدح و رشای بعضی از

مهدی و «الشیح عبدالعظیم الریبعی». در بخشی از کتاب ذیل روایاتی به چگونگی مرگ محسن (ع) فرزند فاطمه (س) اشاره شده است.

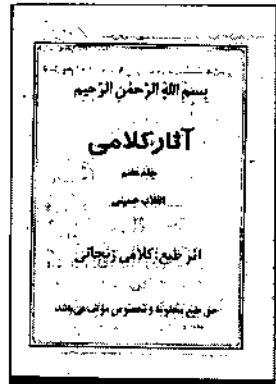
ادبیات زبانهای اورال - آلتایی، سبیریایی قدیم

و ...

چاپ اول

۱۷۹- آثار کلامی: انقلاب

حسینی. شاعر: ولی‌الله کلامی زنجان. - زنجان: سلاله. - ۴۲۰ ص. - جلد هفتم. - جیبی (گالینگور). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه اشعاری است به زبان ترکی درباره حضرت مهدی (عج) و دیگر امامان معصوم. فهرست مطالب کتاب بدین ترتیب است: «مقدمات و عرض ارادت به ولی عصر (عج)»، «از ولادت تا شهادت علی و فاطمه (ع)»، «از ولادت تا رحلت قهرمان کربلا»، «امام سجاد - موسی بن جعفر - امام رضا».

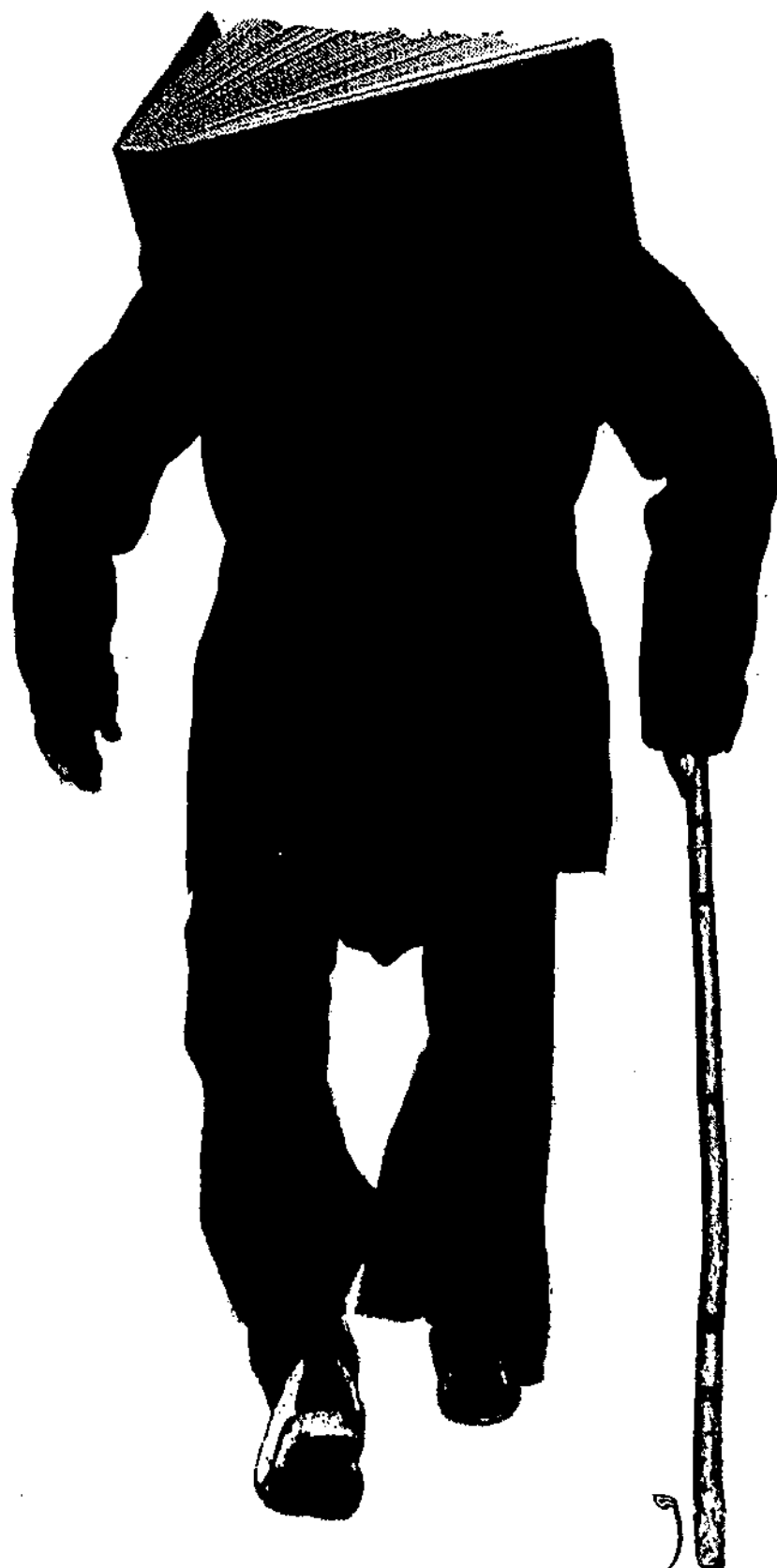
۱۸۰- آمال منزوی.

به اهتمام: توحید منزوی؛ شاعر: رحیم منزوی. - زنجان: سلاله. - ۶۱۲ ص. - جلد اول. - جیبی (گالینگور). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۲۰۰۰ نسخه. - شابک: ۹۶۴-۹۰۰۸۲-۱-۷

۱۹-۲۱	پیام آزادی: تهران	۱۶۹	فرهمنده، علیرضا	۱۰۳	رسولی، زهرا	۱۵۸	پرشت، پرتولت
۱۴۶-۱۴۷	پیام عدالت: تهران	۱۳۹-۱۴۰	فرهمنده، فرهاد	۳۳	رضازاده ملک، رحیم	۱۳۹	برگ، کریس د
۱۰۰	پیکان: تهران	۵۱	فرید، طاهره	۲۸	رضاقلی، علی	۴۱	یرجردی، مصطفی
۵۰	پیمان: تهران	۲۷	فقیه امامی، حسن	۱۴۱	رضوی، غزاله	۱۵۰	بلیغ، ناصر
۱۴۲-۱۵۷-۱۵۹	تجربه: تهران	۱۲۴	فلورس، جینس	۱۱۷	روابط عمومی موسسه گل، آقا	۱۶۷	پورخس، خورشید لوتیس
۲-۳۲	توس: تهران	۱۶۲	فولادوند، عزت‌الله	۱۶	روح‌الامینی، محمود	۱۶۱	بول، هاینریش
۱۰۲	توسعه: تهران	۵۸	قائد، محمد	۱۶۰	روحی، صفیه	۹۲	بهارلو، محمد
۱۲۳	تهران: پژوهنده: سندج	۱۳۱	قاضی، محمد	۱۷۴	رهتمای خرمی، ذوالفقار	۱۲۷	بهترین، شهریار
۱۳۹-۱۴۰-۱۴۲-۴۳	ثالث: تهران	۱۱۱	قاضی‌نژاد، قدسی	۱۲۱	زارعی، جمال	۱۲۹	بهجو، اناهیت
۴۴		۱۱۹	قریب، عبدالعظیم	۱۱۰	زواریان، زهرا	۶۹	پادیاب (فتاح)، علی
۱۸	جارجی: تهران	۵۲	قزوینی، محمد	۱۶۶	ژید، آندره بل گیوم	۱۴۴	پازارگادی، علام‌الدین
۱۱۴	جاده ابریشم: تهران	۱۴۶	قصاع، محمد	۶۴	سالار، رضا	۱۱۷	پطرسیان، رافی
۱۵-۱۳۱	جامی: تهران	۱۲۵	قویمی، مهوش	۴۱	سیزواری، هادی بن محمد	۵۲	یلونی، ابوالقاسم
۱-۳۷-۱۱۳	جاویدان: تهران	۱۶۰	قهرمان، دل‌آرا	۵۷	سیزواری، هادی بن مهدی	۳۶	پوردراگاهی، ابراهیم
۹۸-۹۹	جرس: تهران	۷۷	قهرمان، عشرت	۸۵	سپهری، سهراب	۸	پورعلی‌زاده، عباسعلی
۱۱۸	جواهری: تهران	۱۳۰	قهرمان‌زاده، منوچهر	۷۸	سجودی، فیروزه	۶۱	پورنامداریان، تقی
۲۷	حجت: اصفهان	۴۲	قیصری، ابراهیم	۱۰۶	سعادت، زهرا	۳۵	پورولی، محمدعلی
۷۳	خوزستان: اهواز	۱	کارنگی، دیل	۴۰-۴۵	سعدی، مصاح بن عبدالله	۱۶۵	پهلوان، پرویز
۲۶	دارالتفسیر: قم	۶	کاظمی، کاظم	۱۲۰	سلطانی، سعید	۱۶۸	پیراندلو، لوتیجی
۱۷۸	دارالکتاب: قم	۱۵۹	کافکا، فرانکس	۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	سلمان‌ریحیمی، امیر	۵۹	پیرمحمدی، ناصر
۵۹	دارالنشر اسلام: قم	۱۶۴	کامو، آلبر	۱۷۲	سمونز، جفری	۲۵	پیروی (فلق)، حسین
۶۶-۶۷-۶۸-۷۹	دارینوش: تهران	۱۲۴	کبیری، غلامرضا	۱۵۶	سورمقی، روح‌الله‌هادی	۱۱۵	تجربیشی، حمید
۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴	دانشگاه هرمزان: بندرعباس	۳۱	کریمی، احمد	۴	سیداحمدی، محمد	۱۸۶	تقائی اردبیلی، محمد
۴۹	درسا: تهران	۱۴۶-۱۴۷	کریم‌پور، حسن	۳۴	سیداحمدی، محمد	۱۷	تقی‌زاده انصاری، بدر
۱۵۳	دل آگاه: تهران	۹۴	کریمی‌کلایه، علی	۱۶۶	سیدحسینی، رضا	۱۳۶	تمدن، توراندخت (مالکی)
۵۰	روایت: تهران	۶۵	کسائی‌پور، احمد	۱۶۷	سیدحسینی، کاوه	۱۳۱	تواین، مارک
۱۴۳	روزنه: تهران	۱۴۹	کلارک، آرتور چارلز	۱۲۸	شات‌ول، لوتیز آرا	۱۲۹	تیلور، تودور
۴۲	روزنه کار: تهران	۱۵۰-۱۵۱	کلایه زنجانی، ولی‌الله	۱۸۲	شاجری زنجانی، رحمان	۱۵۲	جامعی، نسترن
۱۳۷	رهنا: تهران	۱۷۹	کلاتریان، مرتضی	۷۵	شاه‌حسینی، مهری	۱۲۸	جعفری، علی‌اکبر
۱۳۸	زهیا: تهران	۱۶۱	کنگونی، عبدالرحمن	۹۸-۱۱۸	شاه‌وردی، اسماعیل	۵۲	جلالی‌ناتینی، محمدرضا
۷۸	زریاب: تهران	۱۷۷	کوک، رابرت	۳۷	شیلانی، نعمانی، محمد	۶۳	جواهریان، احمد
۹۱	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه: تهران	۱۳۶	کوکس، کاترین	۸۸	شریعتی، علی	۱۲۶	جهانبگلو، کوروس
۱۱۰	سازمان چاپ و انتشارات: تهران	۱۵۳	کوندر، میلان	۶۱	شقیعی‌کذکنی، محمدرضا	۹۷	چهل‌تن، امیرحسن
۴۱	سالاه: زنجان	۱۷۱	کویا، زهرا (خانلری)	۱۴۳-۱۴۴	شکسپیر، ویلیام	۶۵	حاج‌رستم‌بگلو، محمدرضا
۱۷۹-۱۸۰-۱۸۲	سنایی: تهران	۱۶۸	گارسیمارکز، گابریل	۱۰۸	شمس، ناهید	۵۲-۵۳	حافظ، شمس‌الدین محمد
۱۸۵-۱۸۶	سمر: تهران	۱۶۹-۱۷۰	گرین، گراهام	۷۴	شیروانی، محمدرضا	۵۴-۵۵	حبیبی، بهرام
۴۲-۴۴	سنایی: تهران	۱۴۵-۱۵۵	گیلبرت، هنری	۲	صارمی، پوران	۱۵۸	حداد، علی‌اصغر
۱۲۸	سی‌گل: تهران	۱۴۹	لاجوردی، حسن	۳	صانعی، غازی	۱۵۷-۱۵۹	حسامی، هوشنگ
۱۴۵	شباویز: تهران	۵	لی، جنتری	۱۰۱	صداقت‌نژاد، جمشید	۱۴۲	حسینی، ژیل
شرکت انتشارات علمی و فرهنگی: تهران	شرکت انتشارات علمی و فرهنگی: تهران	۷۶	لطیفی‌نظامی، مرتضی	۱۰۱	صداقت‌نژاد، لیل	۱۲۳	حسینی، مرگان
۲۸-۱۴۴-۱۶۸	شرکت به نشر: مشهد	۱۵۰	ماحوزی، مهدی	۱۰۹	صفاقی‌خیاط، علی	۷۳	حسینی، ناهید
۱۶۵-۱۷۲	شقایق: تهران	۹	محبی، نصرت‌الله	۱۸	صوفی، لیل	۱۲۳	حفاظتی، محمد
۵۴	شکوفه: تهران	۳۲	محقق، محمد	۱۴۵	طاهری، علیرضا	۱۲۷	حکیم، احمد
۴-۷	شکوفه: تهران	۶۵	محمدی، سعید	۱۵۴	طاهری، فرشته	۲۴	حلو، محمدعلی
۱۲۲	شهرام محمودی: تهران	۱۸۱	محمدی‌هشترودی، مجید	۱۲۹	طاهریزاده، یحیی	۱۷۸	حمیدی شیرازی، کاظم
۶۵	شهریار: قم	۱۲۲	محمودی، شهرام	۶۰	طییب‌زاده، محمدرضا	۷۱	حمیدیان، سعید
۳	صانعی: تهران	۱۷۰	محیط، محسن		طییب‌زاده، محمدرضا	۳۹	حیدرزاده، مریم
۲۳	صدای معاصر: تهران	۱۵۳	محبی (پرومند)، شهلا	۱۸۴	عالی‌پیام، ماشاء‌الله	۶۶-۶۷-۶۸-۷۹	خرازی، محسن
۵۵	صفی‌علیشاه: تهران	۱۰۷	مدیرگلستان، حمیرا	۱۱۶	عبداللهی، حسین	۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴	خراطی، نسرين دخت
۲۴-۵۱-۵۸	طرح نو: تهران	۱۴۷	مردانی‌راد، قیاس	۱۷۴	عبداللهی، هرمز	۲۹-۳۰-۴۸	خطاط، خلیل
۱۵۵-۱۶۲	عارف: تهران	_____	مركز مطالعات و تحقیقات، صاحب‌الزمان (ع)	۱۵۵	عریانی، علی	۵۵	خطیب‌رهبر، خلیل
۱۰۱	عباسی: تهران	۸۹	مستشارنیا، عفت	۳۱	عطاری، محمد بن ابراهیم	۱۱۹	دانش‌پژوه، منوچهر
۶۹	عباسی: تهران	۴۹	مستمان، حسینقلی	۳۵-۳۸	علمی، محمود	۱۴۸	داوری، مرجان
۱۷۷	عبدالمحسن کنگونی: (بی‌جا)	۱۶۳	مشرف‌آزادتهرانی، محمود	۳۷	علی‌پور، مصطفی	۹۳	درویش، شوکت
۳۲	علم و هنر: تهران	۱۳۹-۱۴۰	مظفری، علی	۸۶	غنی، قاسم	۱۴	دلیری مالوانی، ابراهیم
۵۲	علمی: تهران	۱۸۳	معینیان، مهدی	۵۲	غنی، قاسم	۱۶۲	دورنمات، فریدریش
۶۰	غلامرضا طریقی: تهران	۲۹-۳۰-۴۸	مکالو، کالین	۹۵	غیاثی، محمدتقی	۹۶	دولت‌آبادی، محمود
۶۲	فراد: اصفهان	۱۵۴	ملک‌کیانی، بهجت	۱۳۲-۱۳۵	غیاثی‌نژاد، هوشنگ	۱۰۰	دولت‌آبادی، هوشنگ
۹۶	فرهنگ معاصر: تهران	۱۱۲	منزوی، توحید	۱۰۷	فاتحی، عباسعلی	۱۹-۲۱	ده‌بزرگی، احد
۱۰۸	فکرنو: تهران	۱۸۰-۱۸۵-۱۸۶	منزوی، رحیم	۱۳۷	فانکر، ویلیام	۱۵۶	دیپچی، خشایار
۲۰-۲۵	فواد: تهران	۱۸۰	موزنی، علی	۱۶۴	فرخ، شورا نگیز	۳۴	ذکاوتی فراگزلو، علیرضا
۲۴	فیروزآبادی: قم	۸۹	موریمیتسو، فیل	۲۹	فردوسی، ابوالقاسم	۱۷۲	رادمنش، محمد
		۱۴۸	موسوی، مهدی	۴۴	فرزادفر، بدیع‌الزمان	۱۶۷	رادنژاد، محمدرضا
		۶۵	مولایی، محمدسرور	۴۳	فرزادفر، محمدحسن	۶۲	رامی، روشن
		۴۹		۴۰	فرزانی، محمدعلی	۲۰	رسول‌زاده، جعفر

نمایه ناشر

قاصد: تهران	۸	کتابخانه طهوری: تهران	۸۵	محمد: تهران	۲۳	قم	۱۷۶	نیلوفر: تهران	۱۶۴-۱۶۶-۹۵
قطره: تهران	۳۹-۹۲-۱۱۱-۱۲۰	کتابهای کیمیا: تهران	۱۴۹	محیط: تهران	۱۶۹-۱۷۰	مه: تهران	۵۷	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: تهران	
قلم: تهران	۸۸	کهکشان: تهران	۱۵۶	مدین: قم	۱۴۱	مهتاب: تهران	۵۲		۴۱
قوه شیواز	۱۲۸	کیان نشر: شیواز	۷۰	مرشد: تهران	۱۳۰	نشر آبی: تهران	۱۶۰	هرمس: تهران	۱۴۹
قوانین: تهران	۷۱	گفتار: تهران	۱۷۱	مزامیر: تهران	۸۶	نشر چشمه: تهران	۶۱	همسایه: قم	۸۷
کانون فرهنگی آموزش:		گلناز: تهران	۱۱۶	مسجد مقدس جمکران: قم	۸۹-۱۷۳	نشر نی: تهران	۹۶	هنوز: تهران	۷۶
تهران	۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	گنجینه: تهران	۲۹-۳۰-۴۸	معین: تهران	۱۲۵	نقطه: تهران	۲۸	هیرمند: تهران	۹۳-۱۱۹
کتاب آشنا: قم	۴۷-۵۶	گنجینه فرهنگ: تهران	۱۰۴	ملایه زکیه الاسدی: قم	۱۷۳-۱۷۵	نگاه: تهران	۹۷	یکتا: اصفهان	۱۰۷
کتاب سرا: تهران	۱۲۶	لیوسا: تهران	۱۳۱-۱۳۶	مشهور دانش: تهران	۶	نهال نویدان: تهران	۵۳-۱۵۲		
کتاب مهناز: تهران	۷۵-۹۰	ما: تهران	۳۱	موسسه آل البیت (ع) لاحیاء التراث:					

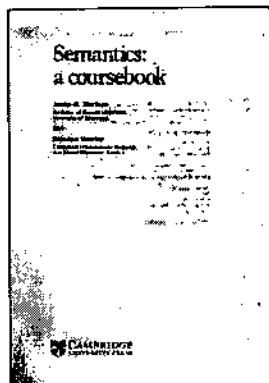

فهرست کتاب‌های منتشر شده دی ماه سال ۱۳۷۷

فلسفه و نظریه

چاپ اول

1-Semantics: a coursebook.
Brendan Heasley, James R. Hurford
تهران: آدنا. - ۳۰۴ ص. -
رقعی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۰۰۰ نسخه.

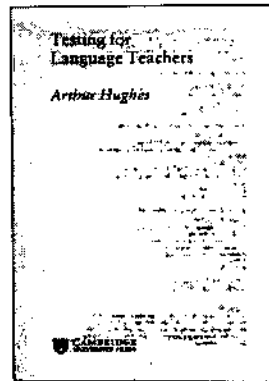

نوشتار حاضر که در باب «معنی‌شناسی» به طبع رسیده از مباحث مهم زبان‌شناسی به شمار می‌آید و عمدتاً این مباحث در آن به زبان انگلیسی شرح و بسط یافته است: «تئوریه‌های اساسی در معنی‌شناسی»، «از ارجاع...»، «... به حواس»، «منطق»، «معنی واژه» و «معنی درون شخصی (Interpersonal Meaning)». کتاب حاضر با تمرینات گوناگون و متعدد همراه است. مخاطبان کتاب دانشجویان سطوح ابتدایی هستند.

آموزش پژوهش و مباحث
وابسته

چاپ اول

2-Testing for language teachers.
Arthur Hughes
تهران: رهنما. -
۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰

ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر به قلم دکتر «آرتور هیوز» در زمینه سنجش زبان و آزمون سازی است که به منظور استفاده معلمان زبان و دانشجویان این رشته نوشته شده است. نویسنده ضمن طرح مباحث کلی سنجش، به موضوع آزمون سازی در مهارت‌های مختلف زبان می‌پردازد. در این کتاب، ضمن به دست دادن نمونه‌هایی از تست‌های مناسب در مهارت‌های زبان، به اختصار داده‌های تست تجزیه و تحلیل می‌شود.

زبان‌شناسی

چاپ اول

۳- مجموعه آزمون‌های
کارشناسی ارشد زبان‌شناسی
همگانی کنکور سراسری ۷۶ و
۷۷ همراه با پاسخ‌های تفکیکی

و...
الخاص ویسی. - اهواز: خالدين. -
۱۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۴۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۴۴-۴-۴

زبان‌های ایرانی

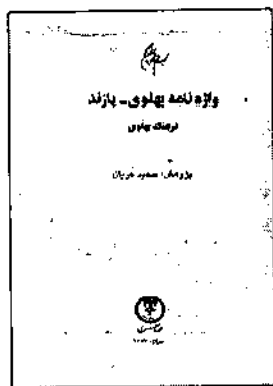
چاپ اول

۴- تاریخ زبان فارسی.
مهری باقری. - تهران: قطره. - ۲۱۶
ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. -
چاپ چهارم / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۲۷-X

۵- واژه‌نامه پهلوی - پازند:
فرهنگ پهلوی.
گردآورنده: سعید عریان. - تهران:
سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه
هنری. - ۵۹۶ ص. - وزیری (شمیز). -
۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
Pahlavi-pazand glossary
(farhang: pahlavi)
شابک: ۹۶۴-۴۷۱-۴۱۴-۸

شیوه آوانویسی و حرف‌نویسی این
فرهنگ عمدتاً براساس شیوه
«مکنزی» (Mackenzie, D.N.) است.
در فرهنگ حاضر از هر فعل یک
صورت مصدر، یک صورت سوم
شخص مفرد، و یک صورت اول
شخص جمع و برای هر صورت،
هم‌شکل هژواشی و هم‌شکل پهلوی
ذکر شده است. همچنین در این
واژه‌نامه صورت‌های سامی، هند و
اروپایی، و ایرانی واژه بیان می‌گردد و
درباره ریشه و اشتقاق آن بحث
می‌شود. ضمن آن که اشکال مختلف

پازند نیز در آن به چشم می‌خورد.
گفتنی است کلیه اشتقاقیات سامی زیر
صورت هژواشی واژه و تمام اشتقاقیات
ایرانی و هند و اروپایی زیر صورت
پهلوی آمده است. در پایان فرهنگ
حاضر، کلیه واژه‌های متن، براساس
حرف نوشت هژواشی‌ها، حرف‌نوشت
واژه‌های پهلوی، واژه‌های فارسی و
نیز واژه‌های عربی، در چهار فهرست
به نظم الفبایی درآمده‌اند.

واژه‌نامه‌های زبان
فارسی

ع لغت‌نامه.

علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم: احمد
افشارشیرازی. - او دیگران: ...
ویراستار: عصمت اسماعیلی. - او
دیگران: ... تهران: دانشگاه تهران،
موسسه چاپ و انتشارات، روزنه. -
۱۶۰۲ ص. - جلد اول. - رحلی
(گالینگور). - چاپ دوم / ۲۲۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۶-۸

۷- لغت‌نامه.
علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم: حسن
انوری. - او دیگران: زیر نظر: محمد
معین، جعفر شهیدی، ویراستار:
عصمت اسماعیلی. - او دیگران: ...
تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ
و انتشارات، روزنه. - ۱۶۰۰ ص. - جلد
دوم. - رحلی (گالینگور). - چاپ دوم /
۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۱-۷

۸- لغت‌نامه.
علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم:
مرتضی آیت‌الله‌زاده‌شیرازی. - او
دیگران: زیر نظر: محمد معین، جعفر
شهیدی، ویراستار: عصمت اسماعیلی
... او دیگران: ... تهران: دانشگاه
تهران، موسسه چاپ و انتشارات،
روزنه. - ۱۶۰۲ ص. - جلد هفتم. -
رحلی (گالینگور). - چاپ دوم /
۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۰-۹

۹- لغت‌نامه.
علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم:
مرتضی آیت‌الله‌زاده‌شیرازی. - او
دیگران: زیر نظر: محمد معین، جعفر
شهیدی، ویراستار: عصمت اسماعیلی
... او دیگران: ... تهران: دانشگاه
تهران، موسسه چاپ و انتشارات،
روزنه. - ۱۶۰۲ ص. - جلد سوم. -

رحلی (گالینگور). - چاپ دوم /
۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۴-۱

۱۰- لغت‌نامه.
علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم:
مرتضی آیت‌الله‌زاده‌شیرازی. - او
دیگران: زیر نظر: محمد معین، جعفر
شهیدی، ویراستار: عصمت اسماعیلی
... او دیگران: ... تهران: دانشگاه
تهران، موسسه چاپ و انتشارات،
روزنه. - ۱۶۰۲ ص. - جلد چهارم. -
رحلی (گالینگور). - چاپ دوم /
۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۳-۳

۱۱- لغت‌نامه.
علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم: عباس
حکیم. - او دیگران: زیر نظر:
محمد معین، جعفر شهیدی، ویراستار:
حمید حسینی. - او دیگران: ...
تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ
و انتشارات، روزنه. - ۱۶۰۲ ص. - جلد
پنجم. - رحلی (گالینگور). - چاپ
دوم / ۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۲-۵

۱۲- لغت‌نامه.
علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم: احمد
افشارشیرازی. - او دیگران: زیر
نظر: محمد معین، جعفر شهیدی،
ویراستار: عصمت اسماعیلی. - او
دیگران: ... تهران: دانشگاه تهران،
موسسه چاپ و انتشارات، روزنه. -
۱۶۰۲ ص. - جلد ششم. - رحلی
(گالینگور). - چاپ دوم / ۲۲۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۱-۷

۱۳- لغت‌نامه.
علی‌اکبر دهخدا: تهیه و تنظیم:
مرتضی آیت‌الله‌زاده‌شیرازی. - او
دیگران: زیر نظر: محمد معین، جعفر
شهیدی، ویراستار: حمید حسینی
... او دیگران: ... تهران: دانشگاه
تهران، موسسه چاپ و انتشارات،
روزنه. - ۱۶۰۲ ص. - جلد هفتم. -
رحلی (گالینگور). - چاپ دوم /
۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Loghatname (encyclopedic
dictionary)
شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۱۰-۹

۱۳- لغت نامه

علی اکبر دهخدا؛ تهیه و تنظیم: مرتضی آیت الله زاده شیرازی ... او دیگران؛ زیر نظر: محمد معین، جعفر شهیدی؛ ویراستار: عصمت اسماعیلی ... او دیگران؛ تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات، روزنه، ۱۶۰۲ ص. - جلد هشتم، - رحلی (گالینگور). - چاپ دوم / ۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Loghatname (encyclopedic dictionary)

شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۰۹-۵

۱۴- لغت نامه

علی اکبر دهخدا؛ تهیه و تنظیم: مرتضی آیت الله زاده شیرازی ... او دیگران؛ زیر نظر: محمد معین، جعفر شهیدی؛ ویراستار: عصمت اسماعیلی ... او دیگران؛ تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات، روزنه، ۱۶۶۶ ص. - جلد نهم، - رحلی (گالینگور). - چاپ دوم / ۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Loghatname (encyclopedic dictionary)

شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۰۸-۷

۱۵- لغت نامه

علی اکبر دهخدا؛ تهیه و تنظیم: مرتضی آیت الله زاده شیرازی ... او دیگران؛ زیر نظر: محمد معین، جعفر شهیدی؛ ویراستار: حمید حسینی ... او دیگران؛ تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات، روزنه، ۱۶۰۲ ص. - جلد دهم، - رحلی (گالینگور). - چاپ دوم / ۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Loghatname (encyclopedic dictionary)

شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۰۷-۹

۱۶- لغت نامه

علی اکبر دهخدا؛ تهیه و تنظیم: حسن احمدی گیوی ... او دیگران؛ زیر نظر: محمد معین، جعفر شهیدی؛ ویراستار: عصمت اسماعیلی ... او دیگران؛ تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات، روزنه، ۱۶۶۶ ص. - جلد یازدهم، - رحلی (گالینگور). - چاپ دوم / ۲۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Loghatname (encyclopedic dictionary)

شابک: ۹۶۴-۰۳-۹۶۰۶-۰

۱۷- واژه یاب: فرهنگ برابره های پارسی و واژگان بیگانه.

گردآورنده: ابوالقاسم پرتو. - تهران: اساطیر، ۷۴۰ ص. - جلد اول، - وزیر (گالینگور). - (دوره) ۴۵۰۰۰ ریال، - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۵۹۶۰-۶۴-۹

۱۸- واژه یاب: فرهنگ برابره های پارسی و واژگان بیگانه. گردآورنده: ابوالقاسم پرتو. - تهران: اساطیر، ۷۶۶ ص. - جلد دوم، - وزیر (گالینگور). - (دوره) ۴۵۰۰۰ ریال، - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۶۵-۷

۱۹- واژه یاب: فرهنگ برابره های پارسی و واژگان بیگانه. گردآورنده: ابوالقاسم پرتو. - تهران: اساطیر، ۷۴۰ ص. - جلد سوم، - وزیر (گالینگور). - (دوره) ۴۵۰۰۰ ریال، - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۶۶-۵

دستور زبان فارسی

۲۰- درس و تست های زبان فارسی (عمومی) مربوط به تمامی رشته ها.

حسن روزبیکر. - تهران: منشور دانش، ۳۲۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال، - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.

۲۱- دستور زبان فارسی

پرویز خانلری. - تهران: توس، ۳۷۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال، - چاپ شانزدهم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۱۹۷-۲

چاپ اول

۲۲- زبان فارسی ۱ و ۲ پیش دانش گاهی تمام رشته ها.

محمد صادق خلیلی. - تهران: پیش دانشگاهیان، ۵۸۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۹۵۰۰ ریال، - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۱۹-۳۵-۶

۲۳- نگاهی تازه به دستور زبان.

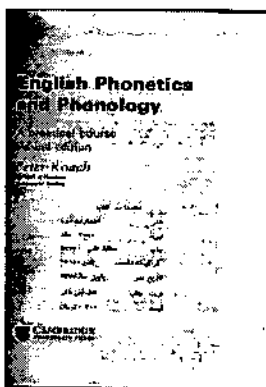
محمدرضا باطنی. - تهران: آگاه، ۱۵۴ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال، - چاپ هشتم / ۴۴۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۳۸-X

نظام های نوشتاری و واج شناسی زبان انگلیسی

۲۴- English phonetics and phonology: a practical course.

Peter Roach. - تهران: آتنا، ۲۷۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال، -

چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر با تمرینات متعدد، شامل یک دوره عملی از اصوات انگلیسی و تبیین مقوله «واژشناسی» است که طی بیست بحث عرضه شده است. «تولید اصوات بیان»، «مصوت های بلند»، «صداهای ترکیبی (صداهای دوصوتی)»، «صداهای سه صوتی»، «هجا» و «تکیه صداها» از جمله این مباحث به شمار می آید.

واژه نامه های زبان انگلیسی

چاپ اول

۲۵- فرهنگ اکسفورد المتری با توضیحات کاربردی فارسی. ویراستار: آنچلا کراوسی. - تهران: انتشارات، پیک علوم، ۴۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال، - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه.

۲۶- فرهنگ فشرده فارسی به انگلیسی یک جلدی. عباس آریانپور کاشانی، منوچهر آریانپور کاشانی. - تهران: امیر کبیر، ۱۴۶۰ ص. - رقی (گالینگور). - ۲۲۰۰۰ ریال، - چاپ سیزدهم / ۳۰۰۰ نسخه.

The Concise Persian English Dictionary

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۶۳-۵

چاپ اول

۲۷- فرهنگ کمانگیر جیبی فارسی - انگلیسی. بیتا رضائی، نسیم شنگرفام. - تهران: کمانگیر، ۴۱۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال، - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۴۶-۰۰-X

فرهنگ حاضر که در قطع کوچک جیبی به طبع رسیده شامل معادل انگلیسی پانزده هزار واژه عمومی فارسی است که به ترتیب حروف

الفبای فارسی تدوین شده است. در پایان این مجموعه چند ضمیمه از ماه های میلادی و تطابق تاریخی آن ها با ماه های شمسی، روزهای هفته، اعداد، اوزان و واحدهای اندازه گیری، همچنین اسامی کشورها و واحد پول آن ها گنجانده شده است.

۲۸- فرهنگ کوچک انگلیسی به فارسی.

سلیمان حیی. - تهران: فرهنگ معاصر، ۷۶۸ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۴۵۰۰ ریال، - چاپ پانزدهم.

۲۹- فرهنگ معاصر فارسی - انگلیسی کوچک.

سلیمان حیی. - تهران: فرهنگ معاصر، ۷۲۴ ص. - جیبی (گالینگور). - چاپ دوم.

شابک: ۹۶۴-۵۵۴۵-۱۸-۸

۳۰- فرهنگ نشرنو: فرهنگ فشرده انگلیسی - انگلیسی، انگلیسی - فارسی.

محمدرضا جعفری. - تهران: تنویر، ۱۵۲۴ ص. - وزیر (گالینگور). - ۵۰۵۰۰ ریال، - چاپ سوم / ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Nashr-e now: concise english - english, english - persian..

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۴۱-۲-۸

چاپ اول

۳۱- فرهنگ یک جلدی پیشرو آریانپور: انگلیسی - فارسی.

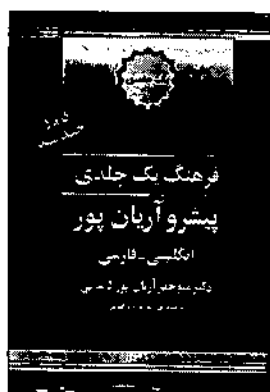
منوچهر آریانپور کاشانی، باهمکاری: بهرام دلکشایی. - تهران: جهان رایسانه، ۱۷۱۶ ص. - وزیر (گالینگور). - ۴۵۰۰۰ ریال، - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The arianpur progressive english - persian dictionary ...

شابک: ۹۶۴-۶۷۱۵-۵۱-۶

این فرهنگ انگلیسی - فارسی برپایه فرهنگ آمریکایی: Webster's 1998 New World Compact Desk Dictionary، همچنین فرهنگ

بیریتانیای: Longman 1996 Dictionary Of Contemporar / English، و با بهره گیری از فرهنگ موجود - به ویژه فرهنگ ۶ جلدی پیشرو آریانپور - در یک جلد فراهم آمده است. «املائی دقیق سرواژه ها و نشان دادن هجانبندی هر واژه»، «به کار بردن نشانه های آوایی علمی»، «به کارگیری واژه های کلیدی در جمله های انگلیسی»، «به کار بردن بر چسب های لغوی برای آشکار نمودن زمینه و حوزه کاربردی واژه»، «به دست دادن اصطلاحات عمده و مشتقات واژه های کلیدی به همراه برابره های فارسی» و «بهره گیری از تصاویر گویا و فتون کامپیوتری» از مشخصات اصلی این فرهنگ به شمار می آید.

۳۲- فرهنگ یک جلدی فارسی - انگلیسی.

سلیمان حیی. - تهران: فرهنگ معاصر، ۱۰۶۰ ص. - رقی (گالینگور). - ۳۲۰۰۰ ریال، - چاپ سیزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

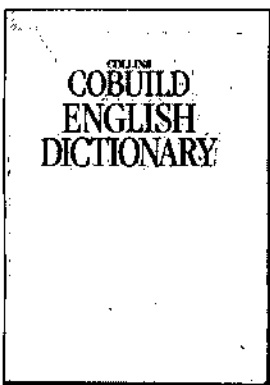
عنوان به لاتین:

The one volume persian-english dictionary

شابک: ۹۶۴-۵۵۴۵-۰۹-۹

چاپ اول

33- Collins cobuild english dictionary.

تهران: سمیر، ۱۹۹۶ ص. - وزیر

کاربرد زبان انگلیسی
معیار

۲۲۸

چاپ اول

۵۷- انگلیسی به روش ساده.
تهران: رهنما. - ۱۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

۵۸- انگلیسی در سفر
English = On Trip : مکالمات و اصطلاحات روزمره انگلیسی با ترجمه فارسی

حسن اشرفالکتابی. - تهران: استاندارد. - ۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۱۰-۹

۵۹- انگلیسی در سفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره انگلیسی با ترجمه فارسی و تلفظ واژه‌ها با الفبای فارسی.

حسن اشرفالکتابی. - تهران: استاندارد. - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: English on trip
شابک: ۹۶۴-۹۱۴۴-۷-۲

۶۰- ترجمه زبان انگلیسی عمومی (دانشگاه پیام نور).

پرویز مفتون: مترجم: محمدجواد حجازی. - قم: حقوق اسلامی. - ۳۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Translation of general english language
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۱۸-۱-۹

۶۱- راهنمای کامل انگلیسی از طریق خواندن = Reading English Through

مترجم: احمد کسانیان، رضا موسوی. - تهران: رهنما. - ۲۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۶۲- مفاهیم زبان انگلیسی سال دوم راهنمایی: توضیح کامل گرامر هر درس

قاسم عباسی، علیرضا حمزه. - تهران: موسسه علمی آینده‌سازان. - ۱۳۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۷۸-۰

صدها....

حمید خزایی. - تهران: جماران. - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۲۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۳-۳

۵۰- مجموعه طبقه‌بندی شده از مدرسین استعدادهای درخشان: زبان پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲: شامل ۹۰۰ تست از مولف

منصور عظیمی. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۷۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۸-۳۷-۳

چاپ اول

۵۱- ۱۰۰۰ نکته در ???
طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی - پیش‌دانشگاهی (۱ و ۲).

بهروز غفاریان. - تهران: بال کبوتران. - ۲۲۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۷۷۱-۵-۴

۵۲- ۱۰۰۰ نکته در ???
طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی «پیش‌دانشگاهی» (۱ و ۲).

بهروز غفاریان. - تهران: بال کبوتران. - ۲۲۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۷۷۱-۵-۴

۵۳- ۱۱۰۰ واژه انگلیسی که باید دانست.

مری برامبرگ، ملوین گوردون: زیر نظر: احمد پوری. - تهران: نشر مرکز. - کتاب ماد. - ۲۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۷۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: 1100 words you need to know
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۰۸۸-۲

54- English sentence structure.

Robert Krohn تهران: پژوهش. - ۳۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک:

55- Exercises in reading comprehension.

ویراستار: E.L. Tibbitts. - تهران: رهنما. - ۱۳۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

56- Grammar one.

Jennifer Seidl. - تهران: شکوه‌اندیشه. - ۸۰ ص. - رحلی (شمیز). - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

۴۳- ۲۰۰۰ آزمون زبان انگلیسی برای داوطلبان کنکور سراسری و پیش‌دانشگاهی.

پرویز بیرجندی. - تهران: قوس. - ۵۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۱۶-۲۷-۷

۴۴- راه نو در فراگیری انگلیسی New concept in english = شامل: نکات گرامری - حروف اضافه - نامه‌نگاری

فریدون حاجتی. - تهران: صبا. - ۵۶۴ ص. - وزیری (سلفون). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Practice and progress

۴۵- راهنمای کامل و گام به گام زبان انگلیسی (۲) سال دوم نظام جدید.

منصور احمدی. - تهران: آزمون. - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۰۲-۷

۴۶- سوالات چهارگزینه‌ای و گرامر انگلیسی از دبیرستان تا دانشگاه مخصوص: دبیرستان - پیش‌دانشگاهی - کنکور.

عباس فرزام. - تهران: باستان. - ۴۴۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ بیست و پنجم / ۸۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: English grammar and test
شابک: ۹۶۴-۹۰۷۶۸-۰۸-۸

چاپ اول

۴۷- شرح نکات دستوری زبان انگلیسی سال اول دبیرستان (نظام جدید).

جواد ثنائی. - [کاشان]: مرسل. - ۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۴۴۶-۱۰-۸

۴۸- گنج‌آزمون انگلیسی مخصوص دوم راهنمایی: جدیدترین تمرینات و نمونه سوالات انگلیسی شامل: صدها....

حمید خزایی. - تهران: جماران. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۲۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Ganjazmoon english questions
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲۳-۲-۵

۴۹- گنج‌آزمون انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی: جدیدترین تمرینات و نمونه سوالات انگلیسی شامل:

آزمون‌ها و گرامر انگلیسی جهت داوطلبان کنکورهای

چاپ اول

امیرحسین پاکروان، پیوند اشتراکی. - تهران: مفاهیم. - ۴۰۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۲-۵۲-۲

۳۸- پرسش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخ‌های تشریحی انگلیسی (۲).

صادق سعدی ترکمانی، سیروس مقصودی: ویراستار: ایرج آقایی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه. - ۱۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۲۳۶-۳۵۰-۷

۳۹- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی.

پرویز تاجیک. - تهران: حدید. - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۲۰۰ ریال. - چاپ بیست و چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۱۶-۰

چاپ اول

۴۰- جدیدترین و کامل‌ترین راهنمای آموزش و آزمون‌های طبقه‌بندی شده و استاندارد زبان انگلیسی سال سوم

اکبر میرحسینی، رامین اکبری، آریس هاخوردیان. - تهران: علوی. - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۰۰۰۵-۷

چاپ اول

۴۱- دانسته‌های انگلیسی (سال دوم نظام جدید آموزش متوسطه).

پرویز بیرجندی. - تهران: زبان‌کده، آوای زبان گستر. - ۱۳۶ ص. - رقی (شمیز). - ۳۶۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۱۲-۹

۴۲- ۲۰۰۰ تست جامع طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی مخصوص: کنکور - پیش‌دانشگاهی - کنکور سراسری

عباس فرزام. - تهران: راه اندیشه. - ۲۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: 2000 english classified tests
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۸-۰۰۰-۸

(گالینگور). - ۴۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

در مجموعه حاضر سعی شده واژگان مهم و اساسی از بانک واژگان «Collins Cobuild» انتخاب شود. در این فرهنگ ضمن توضیحات هر واژه یا عبارت، جملاتی به منظور ادای معانی بهتر ذکر می‌گردد. گفتمانی است میزان کاربرد واژگان در هر مدخل مشخص شده است.

34- Oxford advanced learner's dictionary of current english.

Albert Sydney Hornby ویراستار: Jonathan Crowther. - تهران: جهان دانش. - ۱۴۴۴ ص. - وزیری (سلفون). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

35- Oxford elementary learner's dictionary.

ویراستار: Michael Ashby, Angela Crawley. - تهران: رهام. - ۴۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

36- The oxford paperback thesaurus.

Betty Kirkpatrick. - تهران: رهنما. - ۹۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

در این فرهنگ انگلیسی به انگلیسی افزون بر سیصد هزار واژه انگلیسی گرد آمده است. واژگان منتخب این فرهنگ برای سطح عمومی مناسب است. در ابتدای کتاب مطالبی درباره شیوه استفاده از فرهنگ و چگونگی شرح واژگان، بیان شده است.

دستور زبان انگلیسی

۳۷- آموزش نوین زبان انگلیسی: مجموعه‌ای از تست‌ها،

عنوان به فارسی:
انگلیسی عمومی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۱۴-۷

77-Headstart: student's books beginner.
John Soars, Liz Soars, Briony Beaven
تهران: زبانسرا. ۸۰ ص.
رحلی (شمیز). ۱۱۰۰۰ ریال.
چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه.

78- Headstart: workbook beginner.
Tim Falla
تهران: زبانسرا. ۴۸ ص.
رحلی (شمیز). ۴۰۰۰ ریال.
چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

79- Headway: student's book advanced.
John Soars, Liz Soars
تهران: زبانسرا. ۱۶۰ ص.
رحلی (شمیز). ۵۰۰۰ ریال.
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

80-Person to person: communicative speaking and listening skills (book 1-2)
David Bycina, Jack C. Richards
تهران: زبان نوین. ۳۸۲ ص.
وزیری (شمیز). ۷۵۰۰ ریال.
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

81- Spectrum student book 4A: A communicative course in english.
Anna Verltfort, Donald R.H. Byrd, Diane Warshawsky
تهران: شکوه‌اندیشه. ۹۶ ص.
رحلی (شمیز). چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

82- Spectrum student book 4B: A communicative course in english.
Anna Verltfort, Donald R.H. Byrd, Diane Warshawsky
تهران: شکوه‌اندیشه. ۹۶ ص.
رحلی (شمیز). چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

83- Spectrum workbook 4A: A communicative course in english.
Donald R.H. Byrd, David Rein
تهران: شکوه‌اندیشه. ۶۴ ص.
رحلی (شمیز). چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

در خصوص تکنولوژی (فن‌آوری) تعلیم و تربیت، «سه نظریه درباره فن‌آوری تعلیم و تربیت»، «نقش کامپیوتر در تعلیم و تربیت»، «فرآیند تأثیر کامپیوتر در تعلیم و تربیت در آینده»، «نقش ویدئو، رادیو، تلویزیون، کتاب، رسانه‌های تصویری و عکاسی در تعلیم و تربیت».

72- English for the students of engineering.
[et al] Parviz Bidahri
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). ۲۵۲ ص.
وزیری (شمیز). ۵۰۰۰ ریال.
چاپ سیزدهم / ۲۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
انگلیسی برای دانشجویان رشته فنی و مهندسی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۰۵-۸

73-English for the students of industrial engineering: industrial technology.
Mohammad Fallahi Moghimi
ویراستار: Mohammad Ali Shafia
تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). ۱۷۶ ص.
جلد دوم - وزیری (شمیز). ۲۵۰۰ ریال.
چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی:
انگلیسی برای دانشجویان رشته مهندسی صنایع: تکنولوژی صنعتی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۱۹۶-۸

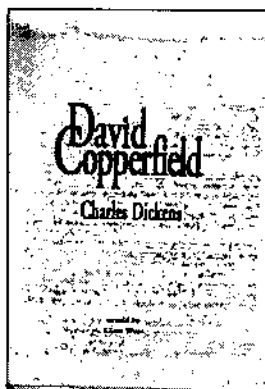
74-English for the students of physical education and sport science.
Babak Dahir, Khosrow Ebrahim, Mohammad Ali Mahmoodi
تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). ۱۶۰ ص.
وزیری (شمیز). ۳۵۰۰ ریال.
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
انگلیسی برای دانشجویان رشته تربیت بدنی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۲۵۶-۵

75-English series.
Abbas Horri
تهران: آروین. ۳۴ ص.
جلد نهم - رقی (شمیز). ۱۵۰۰ ریال.
چاپ یازدهم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۷-۵۷-۵

76-General english for university students.
Parviz Maftoon, Hossein Farhadi, Minoo Varzegar
تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). ۴۴۶ ص.
جلد اول - وزیری (شمیز). ۹۰۰۰ ریال.
چاپ یازدهم / ۳۰۰۰۰ نسخه.

70- David copperfield.
Charles Dickens
West : تهران: نقش مهر. ۱۰۰ ص.
پالتویی (شمیز). ۳۰۰۰ ریال.
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
دیوید کاپرفیلد

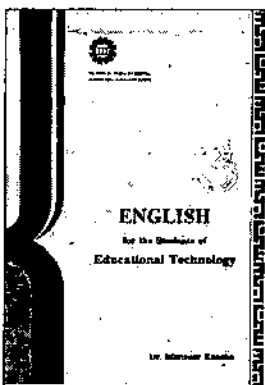
چاپ اول

این کتاب خلاصه‌ای است از رمان «دیوید کاپرفیلد» اثر «چارلز دیکنز» که برای زبان آموزان به صورت آفست به طبع رسیده است. در پایان کتاب تعدادی تمرین و فرهنگ واژه‌های دشوار آمده است.

چاپ اول

71-English for the students of educational technology.
Mansur Koosha
تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). ۱۰۶ ص.
جلد سوم - وزیری (شمیز). ۲۲۰۰ ریال.
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
انگلیسی برای دانشجویان رشته تکنولوژی آموزشی
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۰۱-۴

این کتاب برای دانشجویان رشته «تکنولوژی آموزشی» به منظور منبع اصلی درس زبان تخصصی تدوین شده است. کتاب حاضر با این مباحث فراهم آمده است. «دیدگاه‌های نظری

صورت خلاصه برای زبان آموزان انگلیسی به طبع رسیده است. در این مجموعه دو هزار واژه انگلیسی گردآمده است. انتهای کتاب حاوی پرسش‌هایی از متن کتاب، همچنین واژه‌نامه لغات دشوار است.

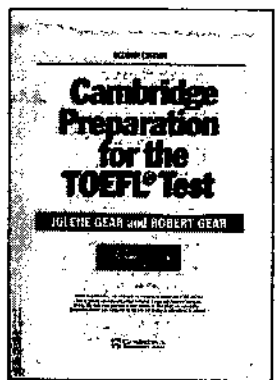
66-American streamline departures: an intensive american english course for beginners ...
Peter Viney, Bernard Hartley
تهران: زبان نوین. ۹۲ ص.
جلد اول - وزیری (شمیز). (دوره) ۷۵۰۰ ریال.
۵۰۰۰ نسخه.

67-American streamline departures: workbook units 1-80
Peter Viney, Bernard Hartley
تهران: زبان نوین. ۹۰ ص.
جلد اول - وزیری (شمیز). (دوره) ۷۵۰۰ ریال.
۵۰۰۰ نسخه.

68-American streamline: an intensive american english course for beginners ...
Peter Viney, Bernard Hartley
تهران: زبان نوین. ۹۰ ص.
جلد اول - وزیری (شمیز). (دوره) ۷۵۰۰ ریال.
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

69-Cambridge preparation for the toefl test.
Robert Gear, Jolene Gear
نظر: John Haskell
تهران: زبان نوین. ۵۶۸ ص.
وزیری (شمیز). ۱۵۰۰۰ ریال.
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی:
تافل کمبریج ۹۶

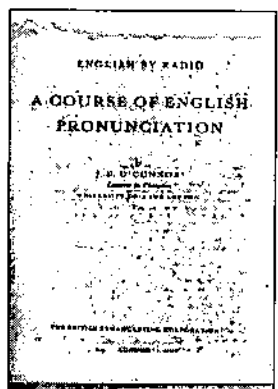

در این مجموعه، تحت عنوان «تافل کمبریج ۹۶» تست‌های گوناگون زبان انگلیسی به همراه تمریناتی چند درباره درک مطلب، گفت و شنودهای طولانی، نوشتن، گوش دادن و نظایر آن فراهم آمده است. در انتهای کتاب، پاسخ پرسش‌ها به چاپ رسیده است.

63- A basic course in reading english: for university students.
M.H. Tahririan, F. Sadighi, A. Jafarpur
تهران: پژوهش. ۲۰۰ ص.
وزیری (شمیز). ۵۵۰۰ ریال.
چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

64-A course of english pronunciation.
Joseph Desmond O'connor
تهران: رهنما. ۱۴۰ ص.
رقمی (شمیز). ۳۰۰۰ ریال.
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر یک دوره از تلفظ واژگان انگلیسی است که برای زبان‌آموزان سطح ابتدایی به نگارش درآمده است. این کتاب که به همراه نوار عرضه می‌گردد شامل ۲۵ درس است و در هر درس، تلفظ گروهی از واژگان آموزش داده می‌شود.

چاپ اول

65-A tale of two cities.
Charles Dickens
تهران: نقش مهر. ۱۴۰ ص.
پالتویی (شمیز). ۳۴۰۰ ریال.
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر از اثر اصلی «چارلز دیکنز» تحت عنوان A Tale of Two cities (داستان دو شهر) به

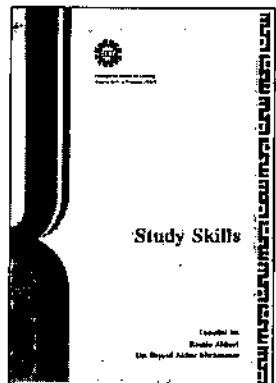
چاپ اول

84- Spectrum workbook
4B: A communicative
course in english.
Donald R.H. Byrd, David Rein
تهران: شکوه اندیشه. - ۶۸ ص. -
رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.

85-Streamline Graded Level
Readers 1:The Watchers.
Jennifer Bassett
تهران: زبان
نوبن. - ۲۶۶ ص. - رقی (شمیز). -
۶۰۰۰ ریال. - ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

86- Study skills.
گبرداورنده, Akbar Mirhassani
Ramin Akbari : تهران: سازمان
مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
دانشگاهها (سمت). - ۹۶ ص. -
وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
فنون یادگیری
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۲۹۲-۱

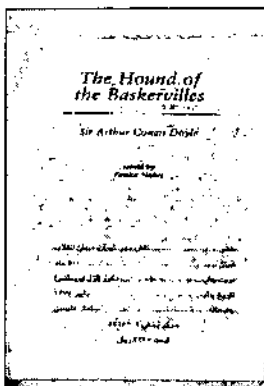
کتاب حاضر یکی دیگر از سلسله
انتشارات «سمت» است که تحت
عنوان «فنون یادگیری» برای
دانشجویان رشته مترجمی، دبیری و
زبان و ادبیات انگلیسی به ارزش ۲
واحد درسی تدوین شده است. این اثر
شامل هفت بخش است که بعد
پیش گفتار مولف درباره ویژگی‌ها و
مسائل یادگیری به این ترتیب فراهم
آمده است: بخش نخست شامل
مقدمه‌ای است درباره «انگیزه»،
«تمرکز»، «درک مطلب»، «چگونگی
مطالعه»، «مکان مطالعه» و «هنگام
مطالعه». مطالب بخش دوم درباره
فرهنگ‌هاست (انواع فرهنگ‌های
مختلف، چگونگی به کارگیری
فرهنگ‌ها، اطلاعات گوناگون مندرج
در فرهنگ‌ها و تمرینات). بخش سوم
شامل مباحثی همچون: «افزایش

کنجینه واژگان»، «چگونگی حفظ
لغات» و «اطلاعات واژگانی» است.
بخش چهارم حاوی مقوله «قرائت»،
«سرعت مطالعه»، «دلائل کندی
مطالعه»، «عوامل موفقیت مطالعه»،
«تمرکز» و برخی فنون مطالعه موثر و
نکاتی از این دست است. بخش
پنجم درباره یادداشت‌برداری،
چکیده‌نویسی، فهرست‌بندی و نظایر
آن است. در بخش ششم چگونگی
استفاده از کتابخانه دانشکده بیان
شده است. مباحث بخش هفتم درباره
انواع تست‌ها و امتحانات است. در
بخش پایانی کتاب فهرست منابع و
ماخذ آمده است.

87-The best test
preparation for the TOEFL
test of english as a
Richard X. Bailey
تهران: زبان نوبن. - ۷۲۰ ص. -
وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. -
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

88-The hound of the
baskervilles.
Arthur Conan Doyle
بازنویسی: Patrick Nobes
تهران: نقش مهر. - ۷۰ ص. - پالتویی
(شمیز). - ۲۲۰۰ ریال. - چاپ اول /

کتاب حاضر یکی دیگر از داستانهایی
پلیسی «شرلوک هلمز» است که تحت
عنوان «سگ شکارچی یا سکرویلز»
برای زبان آموزان انگلیسی به طبع
رسیده است. در پایان کتاب تمریناتی
از متن و واژه‌نامه لغات دشوار آمده
است.

واژه‌نامه‌های زبان
فرانسوی

چاپ اول

89-Le robert micro poche:
dictionnaire
d'apprentissage de la

langue française.

Alain Rey : تهران: نقش مهر. -
۱۴۷۶ ص. - رقی (گالینگور). -
۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
کتاب حاضر که به صورت افست
تدوین شده. فرهنگ معمولی فرانسه
به فرانسه است که در آن علاوه بر
فونتیک (آوانگاری) کاربرد واژگان در
جمله با نمونه‌های دستوری فراهم
آمده است.

زبان عربی

چاپ اول

۹۰- آموزش گام به گام عربی
سال دوم راهنمایی حیر اساس
کتاب جدید سال ۷۷.
مجید نوری : تهران: آزمون. - ۱۳۶
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۵۰۴-۲

چاپ اول

۹۱- آموزش و راهنمای عربی:
سال چهارم دبیرستان علوم
تجربی و ریاضی.
اسلامدوست : تهران: باستان. - ۱۲۸
ص. - وزیری (شمیز). - ۲۷۵۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۷۶۸-۸-۳

چاپ اول

۹۲- امتحان در جدول عربی
اول راهنمایی.
کمال طباطبایی امیری : قم: صحفی.
۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۸۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۹۳- ترجمه المنجد.
مصطفی رحیمی اردستانی : -

تهران: صبا. - ۸۶۰ ص. - جلد اول. -
وزیری (گالینگور). - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۴۴۸-۱۲-۷
ترجمه حاضر که اینک به صورت
فرهنگ عربی - فارسی عرضه می‌شود
شامل حروف «ا» - «ف» است. فرهنگ
حاضر این مشخصات را داراست: ۱-
در ترجمه واژگان مربوط به گیاهان،
حیوانات، جانوران، اجرام سماوی و
همانند آن، نام رسمی و علمی هر یک
ذکر می‌شود. ۲- ریشه افعال، بدون
اعراب و با حروف سیاه آورده شده
سپس فعل ماضی با علامت
اختصاری حرکت عین الفعل مضارع
مشخص می‌گردد. ۳- حناچه یک

فعل دارای معانی متفاوت و گوناگون
باشد، هر یکی از معانی با شماره
گذاری از یک: دیگر متمایز شده است؛
۴- فهرست الفبایی واژگان - با ذکر
شماره صفحه - در انتهای کتاب آمده
است.

۹۴- جامع المقدمات.
مصباح: محمدعلی مدرس افغانی : -
قم: هجرت. - ۶۱۰ ص. - جلد دوم. -
وزیری (گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. -
۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۸۷۵-۰۴-۸

۹۵- خودآزمون هدفدار عربی
سال اول راهنمایی.
عسیمی مستقی زاده، حمیدرضا
میرحاجی، قاسم کریمی : تهران:
شورا. - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). -
۲۸۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۵-۴۸-۹

۹۶- خودآزمون هدفدار عربی
سال دوم راهنمایی.
قاسم کریمی : تهران: شورا. - ۱۲۸
ص. - وزیری (شمیز). - ۳۴۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۵-۵۲-۷

چاپ اول

۹۷- دفتر تمرین و آموزش
عربی سال اول دوره راهنمایی

تحصیلی.

حسین اعتمادی : - رشت: آپرنگ. -
۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۲۶-۶-۲

۹۸- راهنمای کامل عربی اول
راهنمایی.
تهیه و تنظیم: رسول مقدم رنجبران : -
تهربز: پورحسین. - ۲۸ ص. - رقی
(کاغذی). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۶۵-۰۱-۸

۹۹- راهنمای کامل عربی سوم
راهنمایی.
تهیه و تنظیم: محمدتقی محمدیان : -
تهربز: پورحسین. - ۳۲ ص. - رقی
(کاغذی). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۶۵-۰۲-۶

چاپ اول

۱۰۰- علوم البلاغه: فی البدیع
و العروض و القافیه.
اباذر عیاضی : تهران: سازبان
مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
دانشگاهها (سمت). - ۱۵۲ ص. -
وزیری (شمیز). - ۳۲۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Olum ol-balagha fel-badi, wal
arud wal-qafia
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۲۹۸-۰

۱۰۱- فرهنگ اصطلاحات روز:
فارسی - عربی با اضافات و
تصحیحات.
محمد غفرانی. مرتضی
آیت‌الله زاده شیرازی : تهران: امیر
کبیر. - ۲۶۸ ص. - وزیری (شمیز). -
۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۱۹-۸

چاپ اول

۱۰۲- فرهنگ اصطلاحات
صرف و نحو عربی.
انطوان دحداح: مترجم: ابوالفضل
علامی، صفر سفیدرو. - قم: ظفر. -
۴۴۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۵۴۸-۲-۵

«فرهنگ اصطلاحات صرف و نحو
عربی» که ترجمه‌ای است از «معجم
لغة النحو العربی» به شیخ
دایره المعارف صرف و نحو عربی و به
صورت الفبایی تنظیم شده و در
بردارنده این مطالب است: ۱- حروف
مبنی و ملحقات آن. ۲- حروف معنا و
ملحقات آن. ۳- اسم‌های متصرف و
غیرمتصرف، مبنی و صرف، مجرد و

Spectrum student book 4B: A
communicative course in
english ۸۲

Spectrum workbook 4A: A
communicative course in
english ۸۳

Spectrum workbook 4B: A
communicative course in
english ۸۴

Level 1: The Streamline
Graded Watchers ۸۵

Study skills ۸۶

Testing for language teachers ۲
The best test preparation for the
TOEFL test of english
as a ... ۸۷

The hound of the
baskervilles ۸۸

The oxford paperback
thesaurus ۳۶

آموزش گام به گام عربی سال دوم
راهنمایی بر اساس کتاب جدید
سال ۷۷ ۹۰

آموزش نوین زبان انگلیسی:
مجموعه‌ای از تستها، آزمونها و
گرامر انگلیسی جهت داوطلبان
کنکورهای ... ۳۷

آموزش و راهنمای عربی: سال چهارم
دبیرستان علوم تجربی و
ریاضی ۹۱

امتحان در جدول عربی اول راهنمایی
۹۲

انگلیسی به روش ساده ۵۷
انگلیسی در سفر English On Trip
= مکالمات و اصطلاحات روزمره
انگلیسی با ترجمه فارسی ... ۵۸

انگلیسی در سفر: مکالمات و
اصطلاحات روزمره انگلیسی با
ترجمه فارسی و تلفظ واژه‌ها با الفبای
فارسی ۵۹

پرونده‌های چهارگزینه‌ای و پاسخهای
تشریحی انگلیسی (۲) ۲۸

تاریخ تبار و زبان مردم
آذربایجان ۱۱۰

تاریخ زبان فارسی ۴
ترجمه المنجد ۹۳

ترجمه زبان انگلیسی عمومی
(دانشگاه پیام نور) ۶۰

ترکی استانبولی در سفر: مکالمات و
اصطلاحات روزمره ترکی استانبولی
با ترجمه فارسی و تلفظ واژه‌ها با
... ۱۱۱

جامع المقدمات ۹۴
جدیدترین آزمون و نمونه سئوالات
انگلیسی مخصوص سوم
راهنمایی ۳۹

جدیدترین و کامل‌ترین راهنمای
آموزش و آزمون‌های طبقه‌بندی شده و
استاندارد زبان انگلیسی سال سوم
... ۴۰

خودآزمون هدفدار عربی سال اول
راهنمایی ۹۵

خودآزمون هدفدار عربی سال دوم
راهنمایی ۹۶
دانشتهای انگلیسی (سال دوم نظام

نمایه عنوان

A basic course in reading
english: for university
students ۶۳

A course of pronunciation
english ۶۴

A tale of two cities ۶۵

American streamline
departures: an intensive
american english course
for beginners ... ۶۶

American streamline
departures: workbook units 1-80
۶۷

American streamline: an
intensive american
english course for beginners ... ۶۸

Cambridge preparation
for the toefl test ۶۹

Collins cobuild english
dictionary ۳۳

David copperfield ۷۰

English for the students
of educational technology ۷۱

English for the students
of engineering ۷۲

English for the students of
industrial industrial engineering:
technology ۷۳

English for the students of
physical education and
sport science ۷۴

English phonetics and
phonology: a practical course ۲۴

English sentence structure
English series ۷۵

Exercises in reading
comprehension ۵۵

General english for
university students ۷۶

Grammar one ۵۶

Headstart: student's
books beginner ۷۷

Headstart: workbook beginner
۷۸

Headway: student's
book advanced ۷۹

Le robert micro poche:
dictionnaire d'apprentissage
de la langue française ۸۹

Oxford advanced learner's
dictionary of current english ۳۴

Oxford elementary
learner's dictionary ۳۵

Person to person:
listening skills
communicative speaking
and (book 1-2) ۸۰

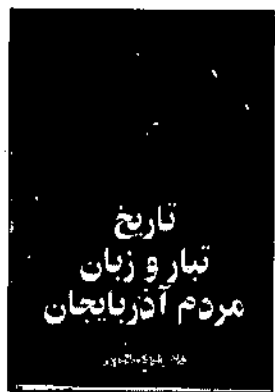
Semantics: a coursebook ۱

Spectrum student book 4A: A
communicative course in
english ۸۱

غلامرضا انصافپور - تهران:
فکرروز - ۲۰۰ ص - وزیر (شمیز) -
۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰
نسخه

عنوان به لاتین:
The history of descent and
language ...
شابک: ۹۶۴-۵۸۳۸-۷۵-۴

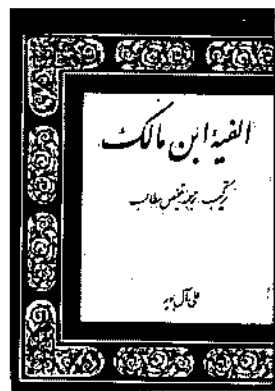
چاپ اول

در پیش‌گفتار این اثر تحت عنوان
«زبان مادر» به پیشینه زبان دری
اشاره شده، سپس تاریخ قوم
آذربایجان و زبان آن سامان - از دیرباز
تا دوره دگرگونی زبان آذربایجانی طی
دوازده بخش تحقیق و بررسی
می‌شود: ۱- تبار مردم آذربایجان
(مادی‌ها) و وحدت این قوم با دیگر
اقوام ایرانی: ۲- آشنایی با چگونگی
تحریف داده‌های تاریخی: ۳- زبان
آذری پهلوی (فارسی) از ظهور اسلام
تا امروز: ۴- نمونه‌هایی از اشعار و
گویش‌های آذری: ۵- آذری، کشف
زبان آذربایجان: ۶- درباره تداول
بازمانده‌های زبان آذری (تاکسی) در
برخی روستاها: ۷- علل دگرگشت زبان
آذری به زبان ترکی از قرن ۱۱ و ۱۲
هجری به بعد: ۸- ترکان مروج زبان،
فرهنگ و ادب فارسی در آسیا و
اروپای شرقی: ۹- نور خورشید خواه:
۱۰- آذربایجان مهد فرهنگی و شعر و
ادب پارسی: ۱۱- پیام‌ها و آموزه‌ها:
۱۲- نام کتاب‌ها و مقالات، در ابتدای
کتاب «کتاب‌شناسی» و در انتهای آن
«نمایه» متن به طبع رسیده است.

۱۱۱- ترکی استانبولی در سفر:
مکالمات و اصطلاحات روزمره
ترکی استانبولی با ترجمه
فارسی و تلفظ واژه‌ها با ...
تهیه و تنظیم: شعبان آزادی‌کناری
و دیگران: به اهتمام: حسن
اشرف‌الکتابی، مینا اشرف‌الکتابی -
تهران: استاندرد - ۲۸۰ ص - رقی
(شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ سوم /
نسخه ۵۰۰۰

عنوان به لاتین:
Yolculukta istanbul turkcesi
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۰۲-۷

مفعول به، «باب تمییز»، «باب
توکید»، «اسم معرب» و «باب جمع
مکسر» از جمله مباحث این کتاب
است.

۱۰۶- متن الاجرومیه و دروس
فی النحو.

احمدحبيب قصيرعاملی - قم:
شریفاالرضی - ۱۶۴ ص - رقی
(شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ دوم /
نسخه ۲۰۰۰

شابک: ۹۶۴-۴۰۴۶-۰۹-۶

۱۰۷- مفاهیم عربی (۲) سال
دوم دبیرستان: نظام جدید
آموزش متوسطه نظری، فنی و
حرفه‌ای، کار دانش.

محمدجواد محبی - تهران: موسسه
علمی آینده‌سازان - ۱۷۶ ص -
وزیری (شمیز) - ۵۲۰۰ ریال - چاپ
چهارم / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۸۸-۸

۱۰۸- مفاهیم عربی (۳) نظام
جدید آموزش متوسطه نظری،
فنی و حرفه‌ای.

محمدجواد محبی: ویراستار:
عبدالحسین اسکندرزاده - تهران:
موسسه علمی آینده‌سازان - ۱۵۲
ص - وزیری (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال -
چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۸۹-۶

چاپ اول

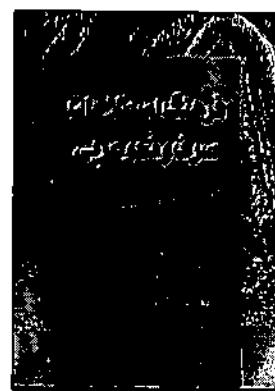
۱۰۹- ۱۰۰۰ نکته در ???
طبقه‌بندی شده عربی نظام
جدید.

صدرالدین عارف - تهران: بال
کبوتران - ۳۰۴ ص - رحلی (شمیز) -
۲۱۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه

شابک: ۹۶۴-۶۵۲۱-۲۸-۳

زبانهای اورال آسیایی،
سیبریایی و دراویدی

۱۱۰- تاریخ تبار و زبان مردم
آذربایجان.

مزید، تصغیر، موصوف و صفت، و
معرفه و نکره، ۴- افعال تام و ناقص،
۵- کلام مفید، استاد، جمله فعلیه،
جمله اسمیه، رکن و غیررکن در جمله،
۶- اعراب و بناء، القاب و نشانه‌های
آن، تقدیر نشانه‌های اعراب در اسمها
و فعل‌ها، ۷- مرفوعات، مرفاع،
منصوبات، مناصیب، مفعول‌ها،
اقصاعیل، مجرورات و توابیع، ۸-
اطلاعاتی درباره اعلال، ادغام، ابدال،
وزن‌ها، مخدوفات و ملحقات آن‌ها.

۱۰۳- فرهنگ عربی - فارسی:
ترجمه کتاب المعجم العربی
الحديث.

خلیل جر: مترجم: حمید طیبیان -
تهران: امیر کبیر - ۱۱۹۶ ص - جلد
اول - رقی (گالینگور) - (دوره)
۵۴۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۳۰۰۰
نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۳۰-۱

۱۰۴- فرهنگ عربی - فارسی:
ترجمه کتاب المعجم العربی
الحديث.

خلیل جر: مترجم: حمید طیبیان -
تهران: امیر کبیر - ۱۰۷۶ ص - جلد
دوم - رقی (گالینگور) - (دوره)
۵۴۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۳۰۰۰
نسخه

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۳۱-۲

چاپ اول

۱۰۵- الفیه ابن مالک: ترکیب -
ترجمه - تلخیص مطالب.

علی‌الویه - قم: عالمه - ۲۴۴ ص -
رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۵۵-۱-۵

«الفیه ابن مالک» مجموعه‌ای از
اشعار عربی است که در باب صرف و
نحو عربی به نظم درآمده است. ذیل
هر بیت ابتدا ترکیب، پس ترجمه آن
به فارسی آمده است. در پایان هر
مبحث، خلاصه‌ای از آن نیز به چشم
می‌خورد. «بابا معرب و مینی»، «اسماء
سنه»، «فعل معرب»، «اسم موصول»،
«نواسخ مبتدا و خبر»، «افعال
ناقصه»، «افعال قلوب»، «باب فاعل و

جدید آموزش متوسطه) ۴۱
درس و تستهای زبان فارسی (عمومی) مربوط به تمامی رشته‌ها ۲۰
دستور زبان فارسی ۲۱
دفتر تمرین و آموزش عربی سال اول دوره راهنمایی تحصیلی ۹۷
۲۰۰۰ تست جامع طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی مخصوص: کنکور پیش‌دانشگاهی - کنکور سراسری ۴۲
۲۰۰۰ آزمون زبان انگلیسی برای داوطلبان کنکور سراسری و پیش‌دانشگاهی ۴۳
راه نو در فراگیری انگلیسی: New concept in English شامل: نکات گرامری - حروف اضافه - نامه‌نگاری ... ۴۴
راهنمای کامل انگلیسی از طریق خواندن Reading English Through ۶۱
راهنمای کامل عربی اول راهنمایی ۹۸
راهنمای کامل عربی سوم راهنمایی ۹۹
راهنمای کامل و گام به گام زبان انگلیسی (۲) سال دوم نظام جدید ۴۵
زبان فارسی ۱ و ۲ پیش‌دانشگاهی تمام رشته‌ها ۲۲
سوالات چهارگزینه‌ای و گرامر انگلیسی از دبیرستان تا دانشگاه مخصوص: دبیرستان - پیش‌دانشگاهی - کنکور ۴۶
شرح نکات دستوری زبان انگلیسی سال اول دبیرستان (نظام جدید) ۴۷
علوم البلاغه: فی البدیه و العروض و القافیه ۱۰۰
فرهنگ آکسفورد المنتری با توضیحات کاربردی فارسی ۲۵
فرهنگ اصطلاحات روز: فارسی - عربی با اضافات و تصحیحات ۱۰۱
فرهنگ اصطلاحات صرف و نحو عربی ۱۰۲
فرهنگ عربی - فارسی: ترجمه کتاب المعجم العربی الحديث ۱۰۳-۱۰۴
فرهنگ فشرده فارسی به انگلیسی یکجلدی ۲۶
فرهنگ کمانگیر جیبی فارسی - انگلیسی ۲۷
فرهنگ کوچک انگلیسی به فارسی ۲۸
فرهنگ معاصر فارسی - انگلیسی کوچک ۲۹
فرهنگ نشرنو: فرهنگ فشرده انگلیسی - انگلیسی، انگلیسی - فارسی ۳۰
فرهنگ یک جلدی پیشرو آریان‌پور: انگلیسی - فارسی ۳۱
فرهنگ یک جلدی فارسی - انگلیسی ۳۲
الفیه ابن مالک: ترکیب - ترجمه - تلخیص مطالب ۱۰۵
گنج‌ازمون انگلیسی مخصوص دوم راهنمایی: جدیدترین تمرینات و نمونه سوالات انگلیسی شامل:

صدها ... ۴۸
گنج‌ازمون انگلیسی مخصوص سوم راهنمایی: جدیدترین تمرینات و نمونه سوالات انگلیسی شامل: صدها ... ۴۹
لغت‌نامه ۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶ ۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶
مستن الاجرومیه و دروس فی النحو ۱۰۶
مجموعه آزمونهای کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی کنکور سراسری ۷۶ و ۷۷ همراه با پاسخهای تفکیکی ... ۳
مجموعه طبقه‌بندی شده از مدرسین استعدادهای درخشان: زبان پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲: شامل ۹۰۰ تست از مولف ... ۵۰
مفاهیم زبان انگلیسی سال دوم راهنمایی: توضیح کامل گرامر هر درس ... ۶۲
مفاهیم عربی (۲) سال دوم دبیرستان: نظام جدید آموزش متوسطه نظری، فنی و حرفه‌ای، کار دانش ۱۰۷
مفاهیم عربی (۳) نظام جدید آموزش متوسطه نظری، فنی و حرفه‌ای ۱۰۸
نگاهی تازه به دستور زبان ۲۳
واژه‌نامه پهلوی - یازند: فرهنگ پهلوی ۵
واژه‌یاب: فرهنگ برابره‌های پارسی واژگان بیگانه ۱۷-۱۸-۱۹
۱۰۰۰ نکته در ??? طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی "پیش‌دانشگاهی" (۱ و ۲) ۵۱-۵۲
۱۰۰۰ نکته در ??? طبقه‌بندی شده عربی نظام جدید ۱۰۹
۱۱۰۰ واژه انگلیسی که باید دانست ۵۳

نمایه پدیدآور

Akbari, Ramin ۸۶
Ashby, Michael ۳۵
Bailey, Richard X. ۸۷
Bassett, Jennifer ۸۵
Beaven, Briony ۷۷
Bidahri, Parviz ۷۲
Bycina, David ۸۰
Byrd, Donald R.H. ۸۱-۸۲-۸۳-۸۴
Crawley, Angela ۳۵
Crowther, Jonathan ۳۴
Dabir, Babak ۷۴
Dickens, Charles ۶۵-۷۰
Doyle, Arthur Conan ۸۸
Ebrahim, Khosrow ۷۴
Falla, Tim ۷۸
Fallahi ۷۳
Moghimi, Mohammad ۷۶
Farhadi, Hossein ۶۹
Gear, Jolene ۶۹
Gear, Robert ۶۹
Hartley, Bernard ۶۶-۶۷-۶۸
Haskell, John ۶۹
Heasley, Brendan ۱

Horaby, Albert Sydney ۳۴
Horri, Abbas ۷۵
Hughes, Arthur ۲
Hurford, James R. ۱
Jafarpur, A. ۶۳
Kirkpatrick, Betty ۳۶
Koosha, Mansur ۷۱
Krohn, Robert ۵۴
Maftoon, Parviz ۷۶
Mahmoodi, Mohammad Ali ۷۴
Mirhassani, Akbar ۸۶
Nobes, Patrick ۸۸
O'connor, Joseph ۶۴
Desmond ۸۳-۸۴
Rein, David ۸۹
Rey, Alain ۸۰
Richards, Jack C. ۲۴
Ronch, Peter ۶۳
Sadighi, F. ۵۶
Seidl, Jennifer ۷۳
Shafia, Mohammad Ali ۷۷-۷۹
Soars, John ۷۷-۷۹
Soars, Liz ۶۳
Tahirian, M.H. ۵۵
Tibbitts, E.L. ۷۶
Varzegar, Minoo ۸۱-۸۲
Verifort, Anna ۶۶-۶۷-۶۸
Viney, Peter ۸۱-۸۲
Warshawsky, Diane ۷۰
West, Clare ۳۱
آریان‌پورکاشانی، منوچهر ۲۶
آریان‌پورکاشانی، عباس ۲۶
آریان‌پورکاشانی، منوچهر ۱۱۱
آزادی‌کناری، شمعان ۲۸
آقایی، ایرج ۱۰۵
آل‌بویه، علی ۱۰۵
آیت‌الله‌زاده‌شیرازی، مرتضی ۸-۹-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۰۱
احمدی، منصور ۴۵
احمدی‌گیوی، حسن ۱۶
اسکندرزاده، عبدالحسین ۱۰۸
اسلامدوست ۹۱
اسماعیلی، عصمت ۶-۷-۸-۹
۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۶ ۳۷
اشترانی، بیوند ۵۸-۵۹-۱۱۱
اشرف‌الکتابی، حسن ۱۱۱
اشرف‌الکتابی، مینا ۹۷
اعتمادی، حسین ۶-۱۱
افشارشیرازی، احمد ۴۰
اکبری، رامین ۱۱۰
انصاف‌پور، غلامرضا ۷
انوری، حسن ۲۳
باطنی، محمدرضا ۴
باقری، مه‌ری ۵۳
برامبرگ، مری ۴۱-۴۳
بیرجندی، پرویز ۳۷
پاکروان، امیرحسین ۱۷-۱۸-۱۹
پرتو، ابوالقاسم ۵۳
پوری، احمد ۳۹
تاجیک، پرویز ۴۷
ثانوی، جواد ۱۰۳-۱۰۴
خلیل ۳۰
جعفری، محمدرضا ۴۰
جاحتی، فریدون ۶۰
حجازی، محمدجواد ۱۰-۱۲-۱۵
حسینی، حمید

حکیم، عباس ۱۰
حمزه، علیرضا ۶۲
حبیب، سلیمان ۲۸-۲۹-۳۲
خانلری، پرویز ۲۱
خزایی، حمید ۴۸-۴۹
خلیلی، محمدصادق ۲۲
دحداج، انطوان ۱۰۲
دلگشایی، باهمکاری: بهرام ۳۱
دهخدا، علی‌اکبر ۶-۷-۸-۹-۱۰
۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶ ۹۳
رحیمی‌اردستانی، مصطفی ۲۷
رمضانی، بیتا ۲۰
روزبیکر، حسن ۲۸
سعدی‌ترکمانی، صادق ۱۰۲
سفیدرو، صفر ۲۷
شنگرف‌قام، نسیم ۷-۸-۹-۱۰
۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶ ۹۲
طباطبایی‌امیری، کمال ۱۰۳-۱۰۴
طیبیان، حمید ۱۰۹
عارف، صدراالدین ۱۰۰
عباسی، قاسم ۶۲
عربانی، سعید ۵
عظیمی، منصور ۵۰
علامی، ابوالفضل ۱۰۲
غفاریان، بهروز ۵۱-۵۲
غفرانی، محمد ۱۰۱
فرزام، عباس ۴۲-۴۶
قصیرعاملی، احمدحبيب ۱۰۶
کراوسی، آنجلا ۲۵
کریمی، قاسم ۹۵-۹۶
کسائی، احمد ۶۱
گوردون، ملوین ۵۳
مثنی‌زاده، عیسی ۹۵
محبی، محمدجواد ۱۰۷-۱۰۸
محمدیان، محمدتقی ۹۹
مدرس‌افغانی، محمدعلی ۹۴
معین، محمد ۷-۸-۹-۱۰-۱۱
۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶ ۶۰
مفتون، پرویز ۹۸
مقدم‌نجیران، رسول ۳۸
مقصودی، سیروس ۶۱
موسوی، رضا ۹۵
میرحاجی، حمیدرضا ۴۰
میرحسینی، اکبر ۹۰
نوری، مجید ۳
ویسی، الخاص ۴۰
هاخوردیان، آریس ۹۷

نمایه ناشر

آبرنگ: رشت ۹۷
آذنا: تهران ۱-۲۴
آروین: تهران ۷۵
آزمون: تهران ۴۵-۹۰
آگاه: تهران ۲۳
آوای زبان گستر: تهران ۴۱
اساطیر: تهران ۱۷-۱۸-۱۹
استاندارد: تهران ۵۸-۵۹-۱۱۱
امیرکبیر: تهران ۲۶-۱۰۱
۱۰۳-۱۰۴ ۴۶-۹۱
باستان: تهران ۵۱-۵۲-۱۰۹

پژوهش: تهران ۵۲-۶۳
پورحسین: تبریز ۹۸-۹۹
پیش‌دانشگاهیان: تهران ۲۲
پیک علوم: تهران ۲۵
تنویر: تهران ۳۰
توس: تهران ۳۱
جماران: تهران ۴۸-۴۹
جهان دانش: تهران ۳۴
جهان رایانه: تهران ۳۱
حدید: تهران ۳۹
حقوق اسلامی: قم ۶۰
حوزه هنری: تهران ۵
خالدین: اهواز ۳
دانشگاه تهران: تهران ۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲
۱۳-۱۴-۱۵-۱۶ ۲۵
دانشیار: تهران ۴۲
راه اندیشه: تهران ۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲
۱۳-۱۴-۱۵-۱۶ ۲۵
رهام: تهران ۳۵
رهنا: تهران ۲-۵۵-۵۷
۶۱-۶۴
زبان ... ۶۶-۶۷-۶۸-۶۹-۸۰-۸۵-۸۷
زبانساز: تهران ۷۷-۷۸
زیانکده: تهران ۳۱
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی: انتشارات مدرسه: تهران ۳۸
سازمان تبلیغات اسلامی: تهران ۵
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (اسمت): تهران ۷۱-۷۲-۷۳-۷۴-۷۶-۸۶-۱۰
سمیر: تهران ۲۳
شریف‌الرضی: قم ۱۰۶
شکوه‌اندیشه: تهران ۵۶-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴
شورا: تهران ۹۵-۹۶
صبا: تهران ۴۲-۹۳
صحفی: قم ۹۲
ظفر: قم ۱۰۲
عالمه: قم ۱۰۵
علوی: تهران ۳۰
فرهنگ معاصر: تهران ۲۸-۲۹-۳۲
فکرروز: تهران ۱۱۰
فن‌آوران: همدان ۷۹
قطره: تهران ۴
قوس: تهران ۲۳
کانون فرهنگی آموزش: تهران ۵۰
کتاب ماد: تهران ۵۲
کمانگیر: تهران ۲۷
مرسل: [کاشان] ۴۷
مفاهیم: تهران ۳۷
مشور دانش: تهران ۳۰
موسسه چاپ و انتشارات: تهران ۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴
موسسه علمی آینده‌سازان: تهران ۶۲-۱۰۷-۱۰۸
نشر مرکز: تهران ۵۳
نقش مهر: تهران ۶۵-۷۰-۸۸-۸۹
هجرت: قم ۹۴

فهرست کتاب‌های منتشر شده دی ماه سال ۱۳۷۷

آموزش و پژوهش در فلسفه

۱۰۷

۱- آموزش فلسفه

محمدتقی مصباح - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر - ۳۹۶ ص. - جلد اول - وزیری (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۳۰۰۰ نسخه.

۲- آموزش فلسفه

محمدتقی مصباح - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر - ۴۴۴ ص. - جلد دوم - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۳۰۰۰ نسخه.

بررسی‌های تاریخی فلسفه

۱۰۹

۳- سیر حکمت در اروپا: به ضمیمه گفتار در روش نوشته رنه دکارت

محمدعلی فروغی: مصحح: امیرجلال‌الدین اعلم - تهران: البرز - ۷۴۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

A history of western philosophy
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۷۱-X

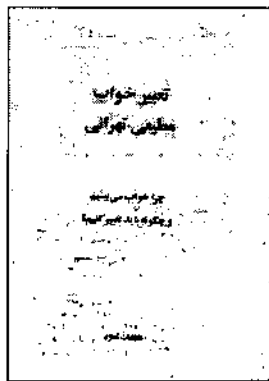
روایاها و رازواره‌ها

۱۲۵

چاپ اول

۴- تعبیر خواب: چرا خواب می‌بینیم و چگونه باید تعبیر کنیم؟

منوچهر مطیعی - تهران: مجرد - ۴۵۲ ص. - جیبی (گالینگور). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۶۲-۴۱-۴

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از تفاسیر و تعبیر خواب است که به ترتیب حروف الفبای فارسی

نظام‌یافته است. در این کتاب علاوه بر تعبیر خواب انواع خواب‌ها و رویاها، به علل خواب دیدن، چگونگی تعبیر خواب و اینکه به چه خواب‌های نباید توجه کرد اشاره شده است. ذیل هر مدخل توضیحات مختصری همراه با توصیه‌هایی از مولف آمده است.

روانشناسی

۱۵۰

چاپ اول

۵- پرسش و پاسخ روان‌شناسی: سال چهارم آموزش متوسطه عمومی ادبیات علوم انسانی

تهیه و تنظیم: شهرام سراج - تهران: باستان - ۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۷۵۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۷۶۸-۹-۱

چاپ اول

عنوان به لاتین: روان‌شناسی: ویژه دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان و داوطلبان آزمون ... محمود اوحدی: ویراستار: زینبده مصلحی - تهران: خدمات آموزشی رزمندگان اسلام - ۱۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۲۸-۲

۷- روانشناسی ضمیر ناخودآگاه

کارل گوستاو یونگ: مترجم: محمدعلی امیری: ویراستار: سیروس پرهام - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی - ۳۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۴۵-۰۹۸-۱

۸- روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی

علی دلاور - تهران: ویرایش - ۲۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۵۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Educational and psychological research

شابک: ۹۶۴-۶۱۸۴-۰۲-۲

۹- زمینه روان‌شناسی (روان‌شناسی عمومی)

محمد پارسا - تهران: بعثت - ۲۹۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ پانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۳۲-۸

۱۰- زمینه روانشناسی

ریتا اتکینسون، ریچارد اتکینسون، ارنست روپیکوت هیلگارد: مترجم:

محمدتقی براهنی ... (و دیگران) - تهران: رشد - ۶۱۶ ص. - جلد اول - وزیری (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۷۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Introduction to psychology

شابک: ۹۶۴-۶۱۱۵-۳۶-۵

چاپ اول

۱۱- کنکور مکاتبه‌ای روان‌شناسی سال سوم نظام جدید آموزش متوسطه نظری (رشته ادبیات و علوم انسانی)

محمود اوحدی - تهران: موسسه علمی آینده‌سازان - ۷۲ ص. - حلی (شمیز). - ۳۶۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۱۳۴-۵

روانشناسی افتراقی و روانشناسی رشد

۱۵۵

چاپ اول

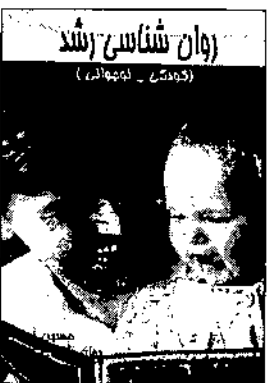
۱۲- جوانان و ازدواج: روانشناسی رفتار زوجهای جوان

اصغر کیهان‌نیا: ویراستار: محمدعلی حبیبی - تهران: مادر - ۴۱۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۸۶۹-۷-۸

چاپ اول

۱۳- روان‌شناسی رشد (کودکی - نوجوانی)

حسین نجاتی: مقدمه: داود شریفی - تهران: بیکران - ۲۴۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۷-۰۸-X

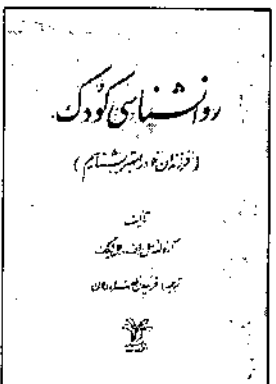
در این کتاب به گونه‌ای ساده موضوعات مربوط به روان‌شناسی رشد شرح و تبیین شده است. در فصل‌های آغازین کتاب موضوعاتی چون کلیات،

تعاریف، روش تحقیق و تاریخچه روان‌شناسی رشد، عوامل مؤثر در رشد و نظریات دانشمندان روان‌شناسی درباره رشد و تکامل آمده است. فصل‌های پایانی نیز شامل مباحثی از قبیل مراحل مختلف عمر آدمی و چگونگی رشد جسمانی، عاطفی، روانی و اجتماعی هر دوره است.

چاپ اول

۱۴- روانشناسی کودک (فرزندان خود را بهتر بشناسیم)

آرنولد ژسل، فرانسیس لیلیان ایلک: مترجم: فریدون ظفرآرادلان - قم: سرور - ۷۰۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب طی سه بخش مراحل مختلف رشد کودکان تشریح شده است. در بخش اول مولف اطلاعاتی درباره دوره رشد و نمو، رشد فکری و روحی و روابط بین پدر و مادر، مربیان و کودکان به دست می‌دهد. بخش دوم با عنوان «کودک بزرگ می‌شود» شامل این مباحث است: چهار سال اول، پنج سالگی، از شش تا یازده سالگی، سلامتی و بهداشت جسمانی. در بخش سوم که «مراحل پیچیده‌تر رشد» عنوان گرفته از هیجانات، ترس‌ها، رویاها، شخصیت و جنسیت، بازی، تحصیل و مباحثی از این قبیل سخن به میان آمده است.

روانشناسی عملی

۱۵۸

۱۵- اکسیر: بیست درس معنوی برای آفرینش زندگی دلخواه

دیپک چوپرا: مترجم: کیتی خوشدل - تهران: گفتار - ۲۲۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The way of the wizard
شابک: ۹۶۴-۵۵۷۰-۰۰۰-X

۱۶- برنامه‌ریزی عصبی - کلامی ان.ا.ا.پی: روانشناسی

جدید شخصیت موفق.

جوزف اوکانر، جان سیمور: مترجم: مهدی قراچه داغی؛ ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: البرز - ۳۲۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Introducing neuro-linguistic programming
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۶۲-۰

چاپ اول

۱۷- چگونه مدی تیشن کنیم.

حسین نجاتی - تهران: بیکران - ۲۰۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۷-۰۹-۸

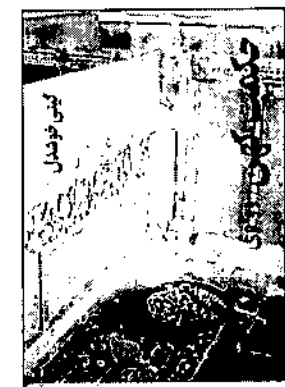
۱۸- چهار اثر از فلورانس اسکاول شین: بازی زندگی و راه

آیسن بازی، کلام تو عصای معجزه گر تو است، در مخفی فلورانس اسکاول شین: مترجم: گیتی خوشدل - تهران: کتابسرا - ۳۸۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۲۵۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۰۶-۰۳-۴

چاپ اول

۱۹- حکمت کهن.

وو وی: مترجم: گیتی خوشدل - تهران: پیکان - ۱۷۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۰۳-۸

«حکمت کهن» شامل اندرزهای حکیمانه مردم چین است که به صورت کلمات قصار بیان شده است. ذیل هر جمله، توضیحات مختصری آمده است. تعدادی از جملات کتاب به این شرح است: برای فروتن فرقی نمی‌کند که امروز بمیرد یا فردا؛ نفرت نوزید؛ نه از حصول خرسند شو و نه خسران را به دل گیر؛ هرگاه نیکی می‌بینی آن را سرمشق خود سازید؛ عقل و احساس نمی‌توانند دست در دست هم کام بردارند؛ طریقت مرد

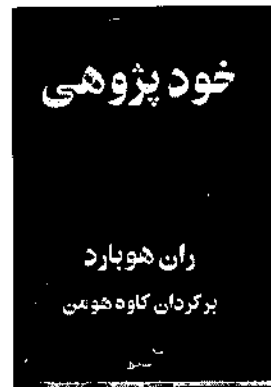
برتر خوشدلی همراه با تعمق است.

چاپ اول

۲۰- خود پژوهی.

ران هوپارد: مترجم: کاوه بهمن؛ ویراستار: فهیمه محبی - تهران: البرز - ۳۰۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Self Analysis
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۷۵-۲

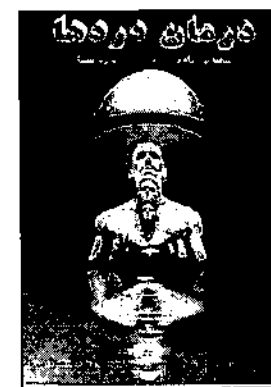

در این کتاب، نویسنده از شقای روحی و تاثیر آن در بیماری‌های روان تنی سخن به میان آورده است. به زعم نویسنده، مشکلات روحی در خاطرات فرد ریشه دارد که می‌توان با شناخت عواملی که به دردهای روحی می‌انجامد آن را درمان کرد. مباحث کتاب ذیل موضوعات گوناگون فراهم آمده که برخی از آن‌ها بدین قرار است: شناسایی خویشتن خویش، آزمون‌های ارزشیابی، فرایند تکامل، جهت‌گیری عواطف، فراموشی، وقفه‌های کودکی و ... اشاره کرد.

چاپ اول

۲۱- درمان دردها: با پیروی از قانون شفا.

محمود حمزه‌ای نژاد - تهران: خانه ادبیات - ۸۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۲۲۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

مؤلف این کتاب برآن است ارتباط «قوه درک و عقل»، «قوه حس و لمس» و «قوه اندیشه و خیال» و تاثیر آن در درمان دردهای جسمی را باز نماید. این مباحث با استدلال‌های متعدد همراه است. به زعم مؤلف با ایجاد ارتباط نزدیک با خداوند، پرهیز از گناهان، و دعا کردن، می‌توان بسیاری از بیماری‌ها و دردهای سخت را آرامش و بهبود بخشید. برخی مباحث کتاب عبارت‌اند از: ایثار و بخشش در قانون شفا، آیت‌الکرسی شفا بخش است، عشق و محبت در قانون شفا و مباحثی از این قبیل.

۲۲- راز شاد زیستن.

اندرو ماتیوز: مترجم: وحید افضل‌راد - تهران: نیریز - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ پانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Being Happy
شابک: ۹۶۴-۹۱۵۲۸-۱-۰

۲۳- رمز خویشتن‌یابی، یا، روان‌شناسی اعتماد به نفس: چگونه بر حرمت نفس خود بیفزاییم.

ناتانیل برانندن: مترجم: جمال هاشمی - تهران: شرکت سهامی انتشار - ۱۸۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: How to raise your self esteem
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۵-۱۷-۳

۲۴- روانشناسی مشاوره: نظریه‌ها، اهداف و فرایندهای مشاوره و روان‌درمانگری.

جورج ریکی، ترزا استرید کریستیانی: مترجم: رضا فلاحتی، محسن حاجیلو - تهران: رشد - ۴۲۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Counseling: theory and practice
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۵-۴۴-۶

۲۵- روانشناسی مشاوره: نظریه‌ها، اهداف و فرایندهای مشاوره و روان‌درمانگری.

ریکی جورج، ترزا استرید کریستیانی: مترجم: رضا فلاحتی، محسن حاجیلو؛ ویراستار: فروزنده داورپناه - تهران: رشد - ۴۳۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Counseling: theory and practice
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۵-۴۴-۶

۲۶- صمیمیت، نفوذ و تاثیرگذاری در ۱۰ دقیقه.

مجتبی حورایی؛ ویراستار: فریبا نوری - تهران: دکلمه گران - ۱۲۸ ص. - جلد دوم - رقمی (شمیز) - ۴۰۰۰

ریال - چاپ هفتم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۴۵۰-۶-۰

چاپ اول

۲۷- قلب روشن «مدی تیشن» یا، «مراقبه و هوشیاری»: اولین و آخرین راه آزادی.

پروین رحیم‌زاده - تهران: علم - ۵۳۶ ص. - وزیری (سلفون) - ۱۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۸۹-۴۶-۹

۲۸- لحظه «اکنون»: فرصت بیشتر برای زندگی.

استفان رت شافن: مترجم: مهدی قراچه‌داغی - تهران: اوجدی - ۲۳۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Time Shifting: A Revolutionary New Approach To Creating...
شابک: ۹۶۴-۰۹۷۴۹-۸-۸

چاپ اول

۲۹- مریخیها و ونوسیها: شروع دوباره.

جان گری: مترجم: مهدی قراچه‌داغی؛ ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: البرز - ۲۰۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

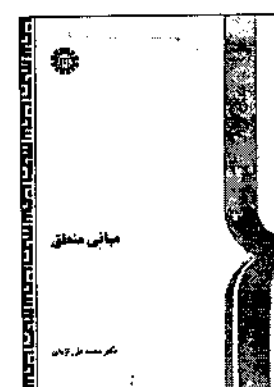
عنوان به لاتین: Mars and venus starting over
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۹۲-۲

۳۰- موفقیت نامحدود: اعتماد بنفس در ۱۰ روز.

مجتبی حورایی؛ ویراستار: فریبا نوری - تهران: دکلمه گران - ۱۷۰ ص. - جلد اول - رقمی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۴۵۰-۵-۲

منطق

۳۱- مبانی منطق.

محمدعلی ازهای - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) - ۲۱۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۲۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The elements of modern logic
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۱۴-۶

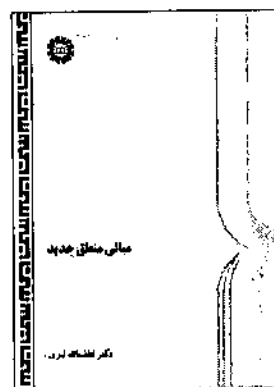
کتاب حاضر منبع اصلی درس منطق ۱ و ۲ است که به ارزش ۴ واحد برای دانشجویان رشته فلسفه و الهیات و معارف اسلامی در مقطع کارشناسی به طبع رسیده است. مباحث کتاب ذیل ۸ فصل با این عناوین سامان یافته: «تعریف، فایده و موضوع علم منطق»، «مبحث الفاظ»، «مبحث مفاهیم و محمولات»، «مبحث تعریفات»، «قضایا و اقسام آن»، «استدلال و قیاس»، «استدلال و قیاس‌های استثنایی» و «صناعات خمس».

چاپ اول

۳۲- مبانی منطق جدید.

لطف‌الله نبوی - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۲۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

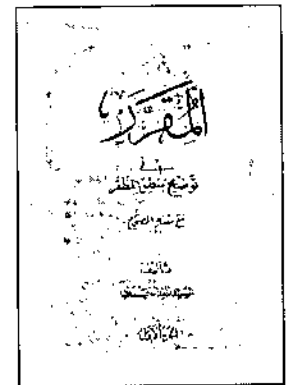
عنوان به لاتین: The elements of modern logic
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۳۰۲-۲

مباحث این کتاب به منظور تدریس در مقطع کارشناسی فلسفه به ارزش ۴ واحد فراهم آمده است. این مباحث برای تدریس در مقطع کارشناسی رشته ریاضی و دیگر رشته‌های وابسته نیز به کار می‌آید. مؤلف در این کتاب، ضمن تاکید بر شیوه استنتاج طبیعی کوشیده است وجه تمایز و کارایی بیشتر این روش را نسبت به «روش اصل موضوعی» و «روش نموداری» در آموزش و تعلیم منطق جدید نشان دهد. مباحث کتاب ذیل چهار فصل با این عناوین سامان یافته است: «ساختار نحوی منطق گزاره‌ها»، «ساختار معنایی و فرانتزیه منطق گزاره‌ها»، «ساختار نحوی منطق محمولات» و «ساختار معنایی و فرانتزیه منطق محمولات».

۳۳- المقرر فی توضیح منطق المظفر.
راند حیدری. - قم: المنتدی الحیدری الشافعی. - ۳۶۴ ص. - جلد اول. - وزیری (گالینگور). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

در این مجموعه که به زبان عربی و در ۳ جلد به طبع رسیده مباحثی در باب علم منطق مطرح شده است. برخی از این مباحث عبارت‌اند از: تعریف علم منطق، تصور و تصدیق، علم و جهل، بحث‌الفاظ، مباحث استدلالی، صناعات خمس (برهان، جدل، خطابه، شعر و مغالطه) احکام قضایا مباحثی از این دست. بعد از هر موضوع چندین سوال مطرح شده که در پاورقی صفحات به آن‌ها پاسخ داده می‌شود.

چاپ اول

۳۴- المقرر فی توضیح منطق المظفر.
راند حیدری. - قم: المنتدی الحیدری الشافعی. - ۴۲۰ ص. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

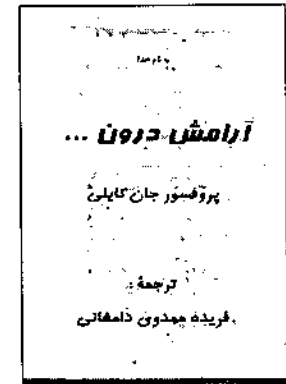
چاپ اول

۳۵- المقرر فی توضیح منطق المظفر.
راند حیدری. - قم: المنتدی الحیدری الشافعی. - ۳۵۸ ص. - جلد سوم. - وزیری (گالینگور). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۳۶- آرامش درون ...
جان کنتول کایلی: مترجم: فریده مهدوی دامغانی. - تهران: تیر. - ۲۶۴

ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۱۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Equilibrium
شابک: ۹۶۴-۶۵۸۱-۰۲-۱

در این کتاب مطالبی درباره شناخت روان و روح، شیوه زندگانی و روند ذهنی انسان در برخورد با واقعیت‌ها ترسیم شده است. شماری از عناوین کتاب عبارت‌است از: «بررسی دقیق اکونلیبریوم یا تعادل درون»، «تمایل انسان برای آزدن خود»، «گرفتاری‌ها و مشکلات گوناگون»، «سعی انسان برای سلامت ذهن»، «داشتن حس آگاهی درون»، «زمان حال عاری از دردسر»، «خودکشی».

۳۷- تبارشناسی اخلاق (یک جلدنامه).

فریدریش ویلهلم نیچه: مترجم: داریوش آشوری. - تهران: آگاه. - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Zur Genealogie der Moral
شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۰۸۳-۵

فلسفه شرق

چاپ اول

۳۸- پیام خرد (مجموعه مقالات و سخنرانی‌های بین‌المللی).

محمدتقی جعفری تبریزی. - تهران: کرامت. - ۳۴۴ ص. - وزیری (شمیز). -

۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: The message of wisdom
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۸-۰۰۰-۰

این مجموعه شامل ده مقاله و سخنرانی با این عناوین است: «کیفر سرق در اسلام یعنی بر فقه امامیه و فلسفه حقوق»، «لذت در فلسفه و عرفان ابن‌سینا»، «مبانی حقوق بشر در اسلام»، «بقا در قرن بیست و یکم»، «حق کرامت انسانی»، «نظری بر تقسیم‌بندی فلسفه‌ها فلسفه حقوق بشر»، «عدالت و انگیزگی قدرت در تنازع بقا»، «جایگاه تحقیقات در علوم انسانی»، «دین ابراهیمی جهانی و نوگرایی از دیدگاه مولوی»، «مقالات و سخنرانی‌های یادشده بین سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۵۹ از سوی مولف در کشورهای مختلف از جمله ترکیه، سوئیس، پاکستان، اتریش و کانادا ارائه شده است.

۳۹- شرح منظومه.

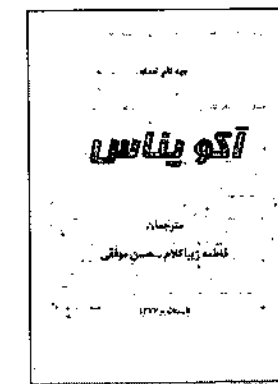
مرتضی مطهری. - تهران: صدرا. - ۴۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۰۰-۲۳-۵

فلسفه غرب در قرون وسطی

چاپ اول

۴۰- آکونیناس.

آنتونی جان پاتریک کنی: مترجم: فاطمه زیباکلام، حسن موققی. - بندرعباس: دانشگاه هرمزگان. - ۱۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول.
شابک: ۹۶۴-۶۴۲۶-۰۹-۳

این کتاب ترجمه مجلد دیگری از مجموعه «اندیشمندان بزرگ گذشته»، چاپ انتشارات آکسفورد است که به شرح حال و بررسی آثار «توماس آکونیناس» اختصاص دارد. فصل نخست کتاب گزارشی است از زندگی «توماس آکونیناس»، آثار وی و

تأثیر او بر فلسفه معاصر. فصل دوم انگاره و طرحی از مفاهیم اساسی نظام ماوراءالطبیعه آکونیناس است. در فصل سوم فلسفه ذهنی (فکری) آکونیناس، تشریح شده است. کتاب با کتاب‌شناسی پایان می‌یابد.

آلمان و اتریش

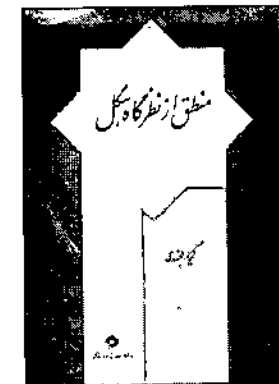
۴۱- روشن‌نگری چیست؟ نظریه‌ها و تعریف‌ها: مقالاتی از کانت، ارهارد، هامن، هردر، لنینگ، مندلسزون، ریم، شیلر ...

گردآورنده: ارهارد بار: مترجم: سیروس آرین‌پور. - تهران: آگاه. - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Was ist aufklarung? thesen und definitionen ...
شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۰۴۳-۶

چاپ اول

۴۲- منطق از نگاه هگل.

کریم مجتهدی: ویراستار: جلیل شاهی‌لنگرودی. - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. - ۳۴۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Logic in hegel's view
شابک: ۹۶۴-۴۲۶-۰۶۸-۱

در این کتاب ذیل سه بخش مقوله منطق از دیدگاه «هگل» بررسی و تبیین شده است. در بخش اول که «منطق وجود» (هستی) عنوان گرفته از منطق به مثابه «مدخل» یاد شده و مولف معتقد است آموزش منطق در آماده‌سازی ذهن برای دریافت مفاهیم ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. «منطق ماهیت (ذات)» عنوان بخش دوم است. در این بخش مولف نشان می‌دهد که منطق نوعی علم مرجع است که افراد عالم و متفکر نیز درباره‌ای موارد ناگزیر به آن مراجعه می‌کنند. در بخش سوم، ذیل عنوان «منطق صورت معقول» (مفهوم)

هگل معتقد است منطق صوری فقط از نظر ظاهری آموزنده است و فاقد محتوای اصلی است.

۴۳- نیچه.
جوزف پیتر استرن: مترجم: عزت‌الله فولادوند. - تهران: طرح نو. - ۲۳۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۲۵-۰۳-۳

دیگر مناطق جهان

چاپ اول

۴۴- اسپینوزا.

راجر اسکروتن: مترجم: اسماعیل سعادت. - تهران: طرح نو. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۲۵-۱۶-۵

نویسنده در این کتاب، مختصری از تفکر فلسفی اسپینوزا را به زبانی ساده عرضه کرده است. در کتاب حاضر این موضوعات درباره اسپینوزا به چشم می‌خورد: زندگی و شخصیت، زمینه، خدا، انسان، آزادی، دولت و میراث اسپینوزا. مولف سعی دارد پراساس تفکر اسپینوزا نشان دهد که چگونه می‌توان جهان را شناخت، در آن عمل کرد و به سعادت دست یافت. (هدف اسپینوزا وحدت پیچیده انسان و جهان اوست و این‌که انسان خود و در عین حال هم خداوند و هم بنده سرنوشتی است که او را به وجود آورده است.)

نمایه پدیدآور

۴۱	آرین‌پور، سیروس
۳۷	آشوری، داریوش
۱۰	اتکینسون، ریتا
۱۰	اتکینسون، ریچارد
۱۶-۳۹	ارزنگ، شهلا
۳۱	ازمادی، محمدعلی
۴۳	استرن، جوزف پیتر
۱۸	اسکاول‌شین، فلورانس
۴۴	اسکروتن، راجر

۱۰-۲۴-۲۵	رشد: تهران	۲۹	گری، جان	۲۵	داوریناه، فروزنده	۳	اعلم، امیرجلال الدین
۱-۲	سازمان تبلیغات اسلامی: تهران	۲۲	ماتیوز، اندرو	۸	دلآور، علی	۲۲	افضالی زاده، وحید
	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم	۴۲	مجتهدی، کریم	۲۷	رحیم زاده، پروین	۷	امیری، محمدعلی
	انسانی دانشگاهها (سمت):	۲۰	محبی، فهیمه	۲۴	ریکی، جورج	۶-۱۱	اوحدی، محمود
۳۱-۳۲	تهران	۱-۲	مصباح، محمدتقی	۴۰	زیباکلام، فاطمه	۱۶	اوکاتر، جوزف
۱۴	سرور: قم	۶	مصلحی، زینبده	۱۴	ژسل، آرنولد	۱۴	ایلگ، فرانسیس لیلیان
	شرکت انتشارات علمی و فرهنگی:	۳۹	مطهری، مرتضی	۵	سراج، شهرام	۴۱	بار، ارهارد
۷	تهران	۴	مطیعی، منوچهر	۴۴	سعادت، اسماعیل	۲۳	براندن، ناتانیل
۲۳	شرکت سهامی انتشار: تهران	۴۰	موفق، حسن	۱۶	سیمور، جان	۱۰	براهنی، محمدتقی
۳۹	صدرا: تهران	۳۶	مهدوی دامغانی، فریده	۲۸	شافن، استفان رت	۲۰	بهمن، کاوه
۴۲-۴۴	طرح نو: تهران	۳۲	نبوی، لطف الله	۴۲	شاهری لنگرودی، جلیل	۹	پارسا، محمد
۲۷	علم: تهران	۱۳-۱۷	نجاتی، حسین	۱۳	شریفی، داود	۷	پرهام، سیروس
۱۸	کتابسرا: تهران	۲۶-۳۰	نوری، قربیا	۱۴	ظفرآردلان، فریدون	۳۸	جعفری تبریزی، محمدتقی
۳۸	کرامت: تهران	۲۷	نیچه، فریدریش ویلهلم	۳	فروغی، محمدعلی	۲۵	چورج، ریکی
۱۵	گفتار: تهران	۱۹	وی، وو	۲۴-۲۵	فلاحی، رضا	۱۵	چوپرا، دیپک
۱۲	مادر: تهران	۲۳	هاشمی، جمال	۴۳	فولادوند، عزت الله	۲۴-۲۵	حاجیلو، محسن
۴	مجرد: تهران	۲۰	هوبارد، ران	۱۶-۲۸-۲۹	قراچه داغی، مهدی	۱۲	حبیبی، محمدعلی
۱-۲	مرکز چاپ و نشر: تهران	۱۰	هیلگارد، ارنستروپیکوت	۳۶	کایلی، جان کنتول	۲۱	حمزه ای نژاد، محمود
۱۱	موسسه علمی آینده سازان: تهران	۷	یونگ، کارل گوستاو	۲۴-۲۵	کریستیان، ترواسترید	۲۶-۳۰	حورایی، مجتبی
۲۲	نیریز: تهران			۴۰	کنی، آنتونی جان پاتریک	۳۳-۳۴-۳۵	حیدری، رائد
۸	ویرایش: تهران			۱۲	کیهان نیا، اصغر	۱۵-۱۸-۱۹	خوشدل، گیتی

نمایه ناشر

۳۷-۴۱	آگاه: تهران
۳-۱۶-۲۰-۲۹	البرز: تهران
۳۲-۳۴-۳۵	المنتدی الحیدری الثقافی: قم
۲۸	اوحدی: تهران
۵	باستان: تهران
۹	بعثت: تهران
۱۳-۱۷	بیکران: تهران
۴۲	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات
۱۹	فرهنگی: تهران
۳۶	پیکان: تهران
۲۱	تیز: تهران
۲۱	خانه ادبیات: تهران
۶	خدمات آموزشی رزمندگان اسلام:
۴۰	تهران
۲۶-۳۰	دانشگاه هرمزگان: بندرعباس
	دکلمه گران: تهران

